

Fundació
Gala
-Salvador Dalí
Memòria
Memoria
2011



FUNDACIÓ
GALA-SALVADOR DALÍ

Estatutos
de la Fundació
Gala-Salvador Dalí

“Objeto: Artículo 4.º–
La Fundación tiene
por objeto promocionar,
fomentar, divulgar,
prestigiar, proteger
y defender...”

Estatuts
de la Fundació
Gala-Salvador Dalí

“Objecte: Article 4t.–
La Fundació té
per objecte promocionar,
fomentar, divulgar,
prestigiar, protegir
i defensar...”

ÍNDICE

	006	Presentación			
01	ÓRGANOS DE GOBIERNO Y DIRECCIÓN		06	PROTEGER	
	010	Patronato		110	Conservación y restauración
	012	Comisiones del Patronato		132	Infraestructuras y seguridad
	012	Reuniones del Patronato y sus comisiones	07	DEFENDER	
	014	Otros órganos		138	Generación de recursos
02	FOMENTAR			144	Generación de prestigio: la Fundación como referente único en el mercado del arte
	018	Museos		144	Actuaciones judiciales
	022	Teatro-Museo Dalí		144	Relaciones con el Estado
	024	Dalí-Joyas		144	Otros
	026	Casa-Museo Castillo Gala Dalí	08	RECURSOS HUMANOS	
	028	Casa-Museo Salvador Dalí		148	Formación
	030	Adquisiciones	09	ANEXOS	
03	DIVULGAR			156	A. Estudios de público
	036	Exposiciones temporales		172	B. Informe de gestión económica
	040	Préstamos de obra			
	044	Documentación, catalogación e investigación			
	048	Investigadores			
	050	Conferencias y seminarios			
	054	Publicaciones			
	058	Servicio Educativo			
04	PROMOCIONAR				
	066	Comunicación			
	080	Promoción y difusión de los museos			
	084	Gestión comercial			
	086	Gestión de marketing			
	092	Sistemas de gestión informática			
05	PRESTIGIAR				
	096	Visitas ilustres			
	098	Patrocinios			
	098	Convenios			
	098	Comisión de Acreditación y Catalogación			
	100	Amics dels Museus Dalí			
	106	Otras actividades culturales			

ÍNDIX

	007	Presentació			
01	ÒRGANS DE GOVERN I DIRECCIÓ		06	PROTEGIR	
	011	Patronat		113	Conservació i restauració
	013	Comissions del Patronat		133	Infraestructures i seguretat
	013	Reunions del Patronat i les seves comissions	07	DEFENSAR	
	015	Altres òrgans		139	Generació de recursos
02	FOMENTAR			145	Generació de prestigi: la Fundació com a referent únic en el mercat de l'art
	019	Museus		145	Actuacions judicials
	023	Teatre-Museu Dalí		145	Relacions amb l'Estat
	025	Dalí-Joies		145	Altres
	027	Casa-Museu Castell Gala Dalí	08	RECURSOS HUMANS	
	029	Casa-Museu Salvador Dalí		149	Formació
	031	Adquisicions	09	ANEXOS	
03	DIVULGAR			157	A. Estudis de públic
	037	Exposicions temporals		173	B. Informe de gestió econòmica
	041	Préstecs d'obra			
	045	Documentació, catalogació i recerca			
	049	Investigadors			
	051	Conferències i seminaris			
	055	Publicacions			
	059	Servei Educatiu			
04	PROMOCIONAR				
	067	Comunicació			
	081	Promoció i difusió dels museus			
	085	Gestió comercial			
	087	Gestió de màrqueting			
	093	Sistemes de gestió informàtica			
05	PRESTIGIAR				
	097	Visites il·lustres			
	099	Patrocinis			
	099	Convenis			
	099	Comissió d'Acreditació i Catalogació			
	101	Amics dels Museus Dalí			
	107	Altres activitats culturals			

PRESENTACIÓN

Una vez más, me complace presentar esta memoria de actividades que, de nuevo, refleja unos resultados muy satisfactorios en todas las áreas de actividad de nuestra Fundación. En este sentido, cabe destacar la labor tanto de nuestro Patronato como del equipo humano de la institución que, con su dedicación y profesionalidad, han hecho posible un balance excelente.

Así pues, y a pesar de la coyuntura francamente difícil vivida durante el 2011, la cifra de visitantes superó la del año anterior en un 7,6%, con un total de 1 431 748 visitantes, y los excedentes netos se situaron en 4,7 millones de euros, lo que constituye el mejor resultado económico de la historia de nuestra institución.

En el 2011 vio la luz la publicación digital del tercer tramo del catálogo razonado de pinturas de Salvador Dalí, con lo que se superó el ecuador de un proyecto vital entre nuestros objetivos. Durante el ejercicio, además, presentamos públicamente dos grandes adquisiciones: *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»* y *Elementos enigmáticos en un paisaje*, dos óleos de la época surrealista fundamentales en la trayectoria del artista que, sin lugar a dudas, enriquecen y ennoblecen nuestra colección. Se trata de dos adquisiciones que, en conjunto, suman una inversión del orden de 20 millones de euros, a las que deben sumarse piezas de obra gráfica, libros de artista y una amplísima lista de documentación diversa.

La Fundación continuó invirtiendo en el mantenimiento y la conservación del patrimonio daliniano. Cabe destacar que, dentro del ejercicio 2011, una parte de los recursos se dedicó a la ampliación del espacio destinado a oficinas y archivo documental, con la construcción de un edificio ubicado frente a Torre Galatea.

En el terreno de la herencia inmaterial de Salvador Dalí, debemos felicitarlos por el triunfo conseguido en los tribunales franceses, que reconocieron a la Fundación como beneficiaria del derecho de participación. Ello refuerza considerablemente la posición de la entidad en Francia y en Europa en general. Así mismo, la actividad de explotación de los derechos inmateriales de Dalí experimentó un desarrollo importante con la firma de varios nuevos programas de licencias internacionales.

Nuestra institución también fue un referente en el ámbito del derecho del arte con la organización de un seminario internacional dedicado a la autenticación de obras que contó con la participación de los comités de expertos más influyentes a nivel mundial. Pero la proyección internacional de la Fundación no terminó aquí, puesto que ciudades como Moscú y Milán fueron escenario de dos importantes exposiciones. La retrospectiva celebrada en el Pushkin State Museum of Fine Arts, que supuso para dicha institución recibir 270 000 visitantes en tan solo dos meses, constituyó sin duda uno de los acontecimientos culturales más señalados del pasado año en la capital rusa y, al mismo tiempo, una de las actividades de peso incluidas en la agenda del Año Dual Rusia-España.

El Servicio Educativo de la Fundación cumplió su primer decenio de existencia registrando entre sus éxitos el excelente resultado que representa haber conseguido una clara implicación en el calendario docente y, con ello, haber podido acercar la obra de Dalí a millares de estudiantes de diferentes edades y países.

En el 2011 asistimos a la inauguración de la nueva sede del Museo Dalí de Florida, un espectacular edificio que evoca la famosa cúpula del Teatro-Museo Dalí y que refuerza aún más, si cabe, los lazos que unen a ambas instituciones.

A pesar de haber vivido un año lleno de satisfacciones, no podemos dejar de tener unas palabras de recuerdo para nuestro patrono vitalicio y amigo D. Francesc Vergés, quien fuera el primer secretario general de la Fundación, fallecido en el 2011. El Patronato propuso como patrono vitalicio a D. Miquel Roca Junyent, asesor legal de la institución desde 1997, a quien desde aquí damos la bienvenida.

Para concluir, quiero mencionar que los buenos resultados del ejercicio son el reflejo de una gestión dinámica y eficiente que permite asegurar un año más la autonomía y el dinamismo de la Fundación en el desempeño del importante papel que, desde el punto de vista socioeconómico, tiene en su zona geográfica de influencia así como, sobre todo, en la consecución de los objetivos marcados por su Fundador.

Ramon Boixadós Malé
Presidente

PRESENTACIÓ

Una vegada més, em plau presentar aquesta memòria d'activitats, que, novament, reflecteix uns resultats molt satisfactoris en totes les àrees d'activitat de la nostra Fundació. Cal remarcar, en aquest sentit, la tasca tant del nostre Patronat com de l'equip humà de la institució, que, amb la seva dedicació i professionalitat, han fet possible un balanç excel·lent.

Així doncs, i malgrat la conjuntura francament difícil que es va viure durant el 2011, la xifra de visitants assolida va superar la de l'any anterior en un 7,6%, amb un total d'1.431.748 visitants, i els excedents nets es van situar en 4,7 milions d'euros, dada que representa el millor resultat econòmic de la història de la nostra institució.

El 2011 va veure la llum la publicació digital del tercer tram del catàleg raonat de pintures de Salvador Dalí, amb la qual cosa es va superar l'equador d'un projecte vital entre els nostres objectius. Al llarg de l'exercici, a més, vam presentar públicament dues grans adquisicions: *Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»* i *Elements enigmàtics en un paisatge*, dos olis de l'època surrealista fonamentals en la trajectòria de l'artista i que, sense cap mena de dubte, enriqueixen i ennobleixen la nostra col·lecció. A aquestes dues adquisicions que, en conjunt, sumen una inversió de l'ordre de 20 milions d'euros, cal sumar-hi peces d'obra gràfica, llibres d'artista i una amplíssima llista de documentació diversa.

La Fundació va continuar invertint en el manteniment i la conservació del patrimoni dalinià. Dins l'exercici 2011 cal destacar que una part dels recursos es va dedicar a ampliar l'espai destinat a oficines i arxiu documental amb la construcció d'un edifici situat davant de Torre Galatea.

En el terreny de l'herència immaterial de Salvador Dalí, hem de felicitar-nos pel triomf aconseguit als tribunals francesos, que van reconèixer la Fundació com a beneficiària del dret de participació. Aquesta decisió judicial reforça considerablement la posició de l'entitat a França i a Europa en general. A més, l'activitat d'explotació dels drets immaterials de Dalí va experimentar un desenvolupament important gràcies a la signatura de diversos programes nous de llicències internacionals.

La nostra institució també va ser un referent en l'àmbit del dret de l'art amb l'organització d'un seminari internacional sobre l'autenticació d'obres en el qual van participar els comitès d'experts més influents del món. La projecció internacional de la Fundació, tanmateix, no es va acabar aquí, ja que ciutats com ara Moscou i Milà van ser escenari de dues exposicions importants. La retrospectiva celebrada al Pushkin State Museum of Fine Arts, que per a aquesta institució va suposar rebre 270.000 visitants en només dos mesos, va ser, sens dubte, un dels esdeveniments culturals més assenyalats de la capital russa l'any passat i, alhora, una de les activitats de pes incloses en l'agenda de l'Any Dual Rússia-Espanya.

El Servei Educatiu de la Fundació va complir la seva primera dècada d'existència enregistrant entre els seus èxits l'excel·lent resultat que representa haver aconseguit una implicació clara en el calendari docent i, d'aquesta manera, haver pogut acostar l'obra de Dalí a milers d'estudiants de diferents edats i països.

El 2011 també vam assistir a la inauguració de la nova seu del Museu Dalí de Florida, un edifici espectacular que evoca la famosa cúpula del Teatro-Museo Dalí i que reforça encara més, si això és possible, els lligams entre les dues institucions.

Tot i haver viscut un any ple de satisfaccions, no voldríem deixar de dedicar unes paraules de record al nostre patró vitalici i amic Sr. Francesc Vergés, que va ser el primer secretari general de la Fundació i que va traspasar el 2011. El Patronat va proposar com a patró vitalici el Sr. Miquel Roca i Junyent, assessor legal de la institució des del 1997, a qui donem des d'aquí la benvinguda.

Per acabar, voldria assenyalar que els bons resultats de l'exercici són el reflex d'una gestió dinàmica i eficient que permet assegurar un any més l'autonomia i el dinamisme de la Fundació en l'exercici de l'important paper que, des del punt de vista socioeconòmic, aconsegueix en la seva zona geogràfica d'influència i, sobretot, en la consecució dels objectius marcats pel seu Fundador.

Ramon Boixadós Malé
President



Órganos de gobierno
y dirección

Òrgans de govern
i direcció



PATRONATO

Presidentes de Honor

SS.MM. los Reyes de España

Presidente

D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente 1.º

D. Santi Vila Vicente

Vicepresidente 2.º

D. Antoni Pitxot Soler

Vocales

S. A. R. la Infanta D.ª Cristina de Borbón

D.ª Montse Aguer Teixidor

D.ª M. Ángeles Albert de León

D. Enrique Barón Crespo

D.ª Ana Beristain Díez

D. Manuel Borja-Villel

D.ª Mercè Castelló Turró

D. Miguel Doménech Martínez

D. Joan Figueras Pomés

D. Ferran Mascarell Canalda

D. Jordi Mercader Miró

D. Lluís Monreal Agustí

D. Miquel Roca Junyent

D. Narcís Serra Serra

D. Xavier Solà Cabanas

D. Vicent Todolí Cervera

D. Òscar Tusquets Blanca

D. Josep Vilarasau Salat

Secretario general, no patrono

D. Lluís Peñuelas Reixach

La composición del Patronato de la Fundación experimentó cinco cambios durante el ejercicio.

En el 2011, el Patronato sufrió la pérdida del patrono vitalicio D. Francesc Vergés Bosch. Miembro del Patronato desde la constitución de la Fundación, el señor Vergés fue secretario general de la entidad entre 1983 y 1991. Para cubrir la vacante en el grupo de patronos vitalicios se eligió a D. Miquel Roca Junyent, que tomó posesión de su cargo en la junta del Patronato de 10 de octubre.

Como representantes de la Generalitat de Cataluña en el Patronato, los señores D. Joan Manuel Tresserras Gaju y D. Lluís Noguera Jordana fueron sustituidos, respectivamente, por D. Ferran Mascarell Canalda, *conseller* de Cultura de la Generalitat de Cataluña, y D. Xavier Solà Cabanas, secretario general del Departamento de Cultura de la Generalitat. Los señores Mascarell y Solà tomaron posesión de sus cargos en la junta del Patronato de 10 de octubre.

El Ayuntamiento de Figueres reemplazó a D. Richard Elelman como su representante en el órgano de gobierno de la Fundación por la concejala de Cultura, D.ª Mercè Castelló. La nueva patrona aceptó su cargo en la junta del Patronato de 10 de octubre.

D. Joan Borrell Bassols fue sustituido por el nuevo alcalde de Cadaqués, D. Joan Figueras Pomés, que tomó posesión del cargo en la junta del Patronato de 10 de octubre.

PATRONAT

Presidents d'honor

S. M. els Reis d'Espanya

President

Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident 1r

Sr. Santi Vila Vicente

Vicepresident 2n

Sr. Antoni Pitxot Soler

Vocals

S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó

Sra. Montse Aguer Teixidor

Sra. M. Ángeles Albert de León

Sr. Enrique Barón Crespo

Sra. Ana Beristain Díez

Sr. Manuel Borja-Villel

Sra. Mercè Castelló Turró

Sr. Miguel Doménech Martínez

Sr. Joan Figueras Pomés

Sr. Ferran Mascarell Canalda

Sr. Jordi Mercader Miró

Sr. Lluís Monreal Agustí

Sr. Miquel Roca Junyent

Sr. Narcís Serra Serra

Sr. Xavier Solà Cabanas

Sr. Vicent Todolí Cervera

Sr. Òscar Tusquets Blanca

Sr. Josep Vilarasau Salat

Secretari general, no patró

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

La composició del Patronat de la Fundació va experimentar cinc canvis al llarg de l'exercici.

Durant el 2011, el Patronat va patir la pèrdua del patró vitalici Francesc Vergés Bosch. El Sr. Vergés va ser membre del Patronat des de la constitució de la Fundació i secretari general del 1983 al 1991. Per cobrir la vacant en el grup de patrons vitalicis es va elegir el Sr. Miquel Roca Junyent, que va prendre possessió del càrrec en la junta del Patronat del 10 d'octubre.

Com a representants de la Generalitat de Catalunya en el Patronat, els Srs. Joan Manuel Tresserras Gaju i Lluís Noguera Jordana van ser substituïts, respectivament, pels Srs. Ferran Mascarell Canalda, conseller de Cultura, i Xavier Solà Cabanas, secretari general del Departament de Cultura. Els Srs. Mascarell i Solà van prendre possessió dels càrrecs en la junta del Patronat del 10 d'octubre.

L'Ajuntament de Figueres va reemplaçar el Sr. Richard Elelman, com a representant d'aquesta Administració en l'òrgan de govern de la Fundació, per la regidora de Cultura, Sra. Mercè Castelló. La nova patrona va acceptar el càrrec en la junta del Patronat del 10 d'octubre.

El Sr. Joan Borrell Bassols va ser substituït pel nou alcalde de Cadaqués, Sr. Joan Figueras Pomés, qui va prendre possessió del càrrec en la junta del Patronat del 10 d'octubre.

COMISIONES DEL PATRONATO

Comisión Artística

Presidente

D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente

D. Antoni Pitxot Soler

Vocales

S. A. R. la Infanta D.^a Cristina de Borbón

D.^a Montse Aguer Teixidor

D.^a Ana Beristain Díez

D. Manuel Borja-Villel

D.^a Mercè Castelló Turró

D. Lluís Monreal Agustí

D. Xavier Solà Cabanas

D. Vicent Todolí Cervera

D. Òscar Tusquets Blanca

Secretario

D. Lluís Peñuelas Reixach

Comisión Económica

Presidente

D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidente

D. Santi Vila Vicente

Vocales

D. Joan Figueras Pomés

D. Miquel Roca Junyent

D. Jordi Mercader Miró

D. Narcís Serra Serra

Secretario

D. Lluís Peñuelas Reixach

Comisión de Relaciones Externas

Presidente

D. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidenta

D.^a M. Ángeles Albert de León

Vocales

D. Enrique Barón Crespo

D. Miguel Doménech Martínez

D. Ferran Mascarell Canalda

D. Josep Vilarasau Salat

Secretario

D. Lluís Peñuelas Reixach

Reuniones del Patronato y sus comisiones

El Patronato se reunió el 22 de marzo en sesión ordinaria y el 10 de octubre en sesión extraordinaria.

La Comisión Artística se reunió los días 8 de febrero y 18 de julio, mientras que las comisiones Económica y de Relaciones Externas lo hicieron en sesión conjunta el día 27 de junio.

Los temas tratados y los acuerdos adoptados en las reuniones del Patronato y de sus comisiones a lo largo del año 2011 figuran recogidos en el libro de actas de la entidad.

COMISSIONS DEL PATRONAT

Comissió Artística

President

Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident

Sr. Antoni Pitxot Soler

Vocals

S. A. R. la Infanta Cristina de Borbó

Sra. Montse Aguer Teixidor

Sra. Ana Beristain Díez

Sr. Manuel Borja-Villel

Sra. Mercè Castelló Turró

Sr. Lluís Monreal Agustí

Sr. Xavier Solà Cabanas

Sr. Vicent Todolí Cervera

Sr. Òscar Tusquets Blanca

Secretari

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissió Econòmica

President

Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresident

Sr. Santi Vila Vicente

Vocals

Sr. Joan Figueras Pomés

Sr. Miquel Roca Junyent

Sr. Jordi Mercader Miró

Sr. Narcís Serra Serra

Secretari

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Comissió de Relacions Externes

President

Sr. Ramon Boixadós Malé

Vicepresidenta

Sra. M. Ángeles Albert de León

Vocals

Sr. Enrique Barón Crespo

Sr. Miguel Doménech Martínez

Sr. Ferran Mascarell Canalda

Sr. Josep Vilarasau Salat

Secretari

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Reunions del Patronat i de les seves comissions

El Patronat es va reunir el 22 de març en sessió ordinària i el 10 d'octubre en sessió extraordinària.

La Comissió Artística es va reunir els dies 8 de febrer i 18 de juliol, mentre que les comissions Econòmica i de Relacions Externes ho van fer en sessió conjunta el 27 de juny.

Els temes tractats i els acords adoptats en les reunions del Patronat i de les seves comissions al llarg del 2011 figuren recollits en el llibre d'actes de l'entitat.

OTROS ÓRGANOS

Comité de Dirección

Presidente de la Fundación

D. Ramon Boixadós Malé

Director del Teatro-Museo Dalí

D. Antoni Pitxot Soler

Directora del Centro de Estudios Dalinianos

D.ª Montse Aguer Teixidor

Secretario general de la Fundación

D. Lluís Peñuelas Reixach

Gerente de la Fundación

D. Joan Manuel Sevillano Campalans

Comisión de Acreditación y Catalogación

Director del Teatro-Museo Dalí

D. Antoni Pitxot Soler

Patrona de la Fundación

D.ª Ana Beristain Díez

Directora del Centro de Estudios Dalinianos

y patrona de la Fundación

D.ª Montse Aguer Teixidor

Secretaria

D.ª Imma Parada Soler

Associació d'Amics dels Museus Dalí

Presidenta

D.ª Lola Mitjans Perelló

Vicepresidenta

D.ª Pilar Puig Adell

Secretario

D. Josep M. Ortega López

Vicesecretario

D. Pascual Pesudo Castillo

Tesorero

D. Enric Oliva Papiol

Vocales

D.ª Misse Coll Macau, D. Martí Dacosta Oliveras,

D. Jordi Palmada Lloret, D. Josep Playà Maset,

D.ª Mariona Seguranyes Bolaños

Coordinadora

D.ª Flor Miscopein

La Associació d'Amics dels Museus Dalí es una entidad jurídica sin ánimo de lucro y con personalidad jurídica propia. Colabora con nuestra institución en la persecución de los objetivos fundacionales.

ALTRES ÒRGANS

Comitè de Direcció

President de la Fundació

Sr. Ramon Boixadós Malé

Director del Teatre-Museu Dalí

Sr. Antoni Pitxot Soler

Directora del Centre d'Estudis Dalinians

Sra. Montse Aguer Teixidor

Secretari general de la Fundació

Sr. Lluís Peñuelas Reixach

Gerent de la Fundació

Sr. Joan Manuel Sevillano Campalans

Comissió d'Acreditació i Catalogació

Director del Teatre-Museu Dalí

Sr. Antoni Pitxot Soler

Patrona de la Fundació

Sra. Ana Beristain Díez

Directora del Centre d'Estudis Dalinians

i patrona de la Fundació

Sra. Montse Aguer Teixidor

Secretària

Sra. Imma Parada Soler

Associació d'Amics dels Museus Dalí

Presidenta

Sra. Lola Mitjans Perelló

Vicepresidenta

Sra. Pilar Puig Adell

Secretari

Sr. Josep M. Ortega López

Vicesecretari

Sr. Pascual Pesudo Castillo

Tresorer

Sr. Enric Oliva Papiol

Vocals

Sra. Misse Coll Macau, Sr. Martí Dacosta Oliveras,

Sr. Jordi Palmada Lloret, Sr. Josep Playà Maset,

Sra. Mariona Seguranyes Bolaños

Coordinadora

Sra. Flor Miscopein

L'Associació d'Amics dels Museus Dalí és una entitat jurídica sense ànim de lucre i amb personalitat jurídica pròpia. Col·labora amb la nostra entitat en la persecució dels objectius fundacionals.



Fomentar

Fomentar



MUSEOS



1. Fachada del Teatro-Museo Dalí / Façana del Teatre-Museu Dalí 2. La casa Salvador Dalí ante la bahía de Portlligat / La casa Salvador Dalí davant la badia de Portlligat
3. El Castillo de Púbol con el Canigó al fondo / El Castell de Púbol amb el Canigó al fons 4. Detalle de la joya *La luz de Cristo* / Detall de la joia *La llum de Crist*

En 2011 visitaron los museos Dalí 1 431 748 personas

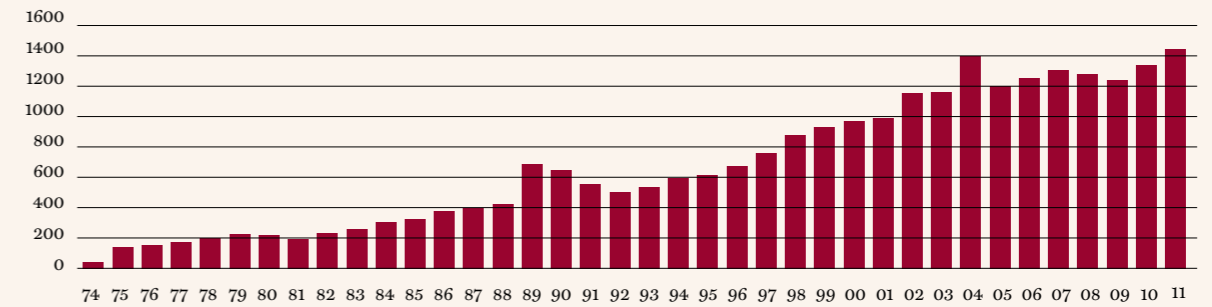
Desde su creación por Salvador Dalí, en 1983, la Fundació Gala-Salvador Dalí ha vertebrado el legado artístico e intelectual del Maestro en torno a una de sus creaciones fundamentales: el Teatro-Museo Dalí de Figueras. El museo figuerense es el eje central de una actividad museográfica que, junto con las extensiones de la Casa-Museo de Cadaqués, el Castillo de Púbol y el espacio Dalí-Joyas, se ha convertido en el punto de referencia internacional en todo lo relativo a la vida, la obra y la idiosincrasia del artista ampurdanés. Este conjunto patrimonial ha ido consolidando su alcance internacional hasta transformarse en una experiencia cultural que atrae anualmente a un importante número de visitantes, tal como podemos comprobar en el

siguiente gráfico. Así, durante el 2011 visitaron los museos Dalí 1 431 748 personas, un 7,6% más que en el 2010. Del total de visitantes, 916 560 corresponden al Teatro-Museo Dalí, 125 868 a la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol, 108 271 a la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat y 281 048 a la sala de exposición Dalí-Joyas de Figueras. Los ingresos generados por la venta de entradas y por los servicios directamente relacionados con los museos supusieron 9 768 300,60 euros, importe que equivale a un 65,82% de los ingresos totales de la Fundación en el ejercicio 2011.

MUSEUS

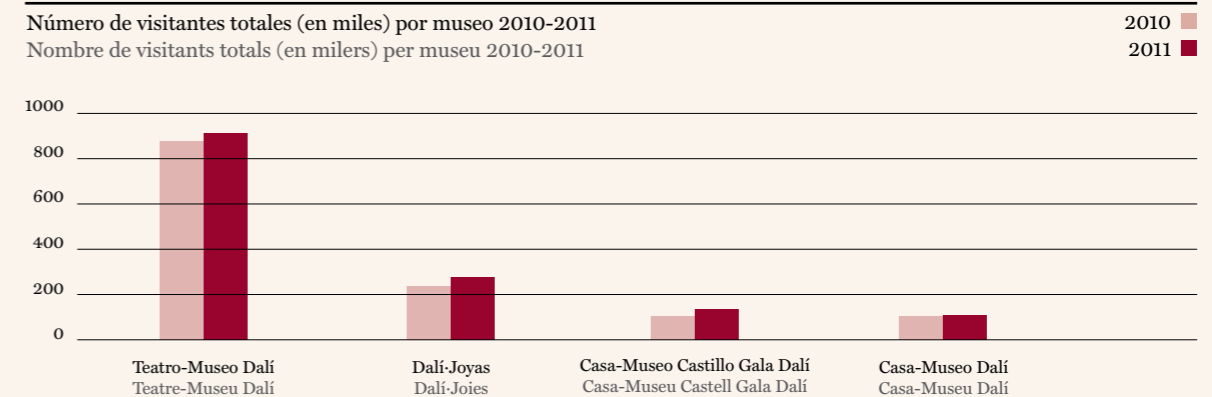
MUSEOS DALÍ MUSEUS DALÍ

Número de visitantes (en miles). Evolución período 1974-2011
Nombre de visitants (en milers). Evolució període 1974-2011



MUSEOS DALÍ MUSEUS DALÍ

Número de visitantes totales (en miles) por museo 2010-2011
Nombre de visitants totals (en milers) per museu 2010-2011



El 2011 van visitar els museus Dalí 1.431.748 persones

Des de la seva creació per Salvador Dalí, l'any 1983, la Fundació Gala-Salvador Dalí ha vertebrat el llegat artístic i intel·lectual del Mestre al voltant d'una de les seves obres cabdals: el Teatre-Museu Dalí de Figueras. El museu figuerenc és l'eix central d'una activitat museogràfica que, juntament amb les extensions de la Casa-Museu de Cadaqués, el Castell de Púbol i l'espai Dalí-Joies, ha esdevingut el punt de referència internacional sobre la vida, l'obra i la idiosincrasia de l'artista empordanès. L'abast universal d'aquest conjunt patrimonial s'ha anat consolidant fins a convertir-se en una experiència cultural que atrau anualment un nombre de visitants important, tal com es pot comprovar en el gràfic superior.

El 2011, concretament, van visitar els museus Dalí 1.431.748 persones, un 7,6% més que el 2010. Del total de visitants, 916.560 corresponen al Teatre-Museu Dalí, 125.868 a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol, 108.271 a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat i 281.048 a la sala d'exposició Dalí-Joies de Figueras. Els ingressos generats per la venda d'entrades i pels serveis directament relacionats amb els museus van suposar 9.768.300,60 euros, import que equival a un 65,82% dels ingressos totals de la Fundació en l'exercici 2011.

SERVICIOS DE ATENCIÓN AL VISITANTE

El objetivo de los Servicios de Atención al Visitante es garantizar la calidad de la estancia en los museos Dalí, a fin de que los visitantes puedan disfrutar plenamente de la obra del Maestro que en ellos se expone y vivir una experiencia cultural lo más enriquecedora posible. Los diferentes servicios se estructuran en el equipo del área de acogida, los asistentes de sala, los guías, el personal de seguridad y el equipo de limpieza.

La Central de Reservas de los Museos Dalí es una pieza fundamental en la ordenación de los flujos de visitantes, ya que gestiona la venta y la reserva de entradas y servicios de los cuatro museos a partir de tres ámbitos de actuación: en primer lugar, los servicios tradicionales, a través de los cuales en el 2011 se vendieron 1 353 597 entradas y se contrataron 616 visitas guiadas; en segundo lugar, el servicio de adquisición y reserva de entradas anticipadas por Internet, en crecimiento constante, con una cifra de 75 080 entradas vendidas durante el 2011 (un 37,48% más que en el 2010). Finalmente, la adquisición y recogida de entradas anticipadas a través de ServiCaixa con 3 071 entradas. Durante el 2011, desde la Central de Reservas se puso en marcha la venta de entradas anticipadas del Teatro-Museo Dalí en horario diurno a través de la web de la Fundación, un nuevo servicio que de momento está limitado a la temporada alta y que a lo largo del ejercicio utilizaron 38 578 visitantes.

Entre las responsabilidades de los servicios de acogida e información cabe destacar la organización de las visitas guiadas a la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol que lleva a cabo el personal del Museo, con una programación diaria de presentaciones en castellano y catalán, visitas guiadas gratuitas los sábados y un servicio de visitas contratadas en diversos idiomas. Durante el 2011 disfrutaron de estas modalidades de visita un total de 4 813 personas (4 038 correspondientes a visitas gratuitas y 775 a visitas contratadas). En el 2011, además, estos servicios mejoraron el proceso de acogida de la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat reforzando el papel de informadores de los asistentes de sala durante el mes de febrero.

1. Cola de entrada al Castillo de Púbol
Cua d'entrada al Castell de Púbol

2. Turistas tomando imágenes de los exteriores del museo figuerense
Turistes prenent imatges dels exteriors del museu figuerenc

Por otra parte, en el Teatro-Museo Dalí se aumentaron las zonas de descanso gracias a la incorporación de la terraza de Torre Galatea (110 m²) al circuito de la visita; esta actuación permitirá, entre otras mejoras en la circulación y el confort del visitante, utilizar el nuevo espacio para la proyección de audiovisuales durante la apertura nocturna.

Otras actividades destacables son la coordinación con las oficinas de turismo de Cadaqués y Figueras para integrar los museos de estas localidades en las visitas temáticas y guiadas a los municipios respectivos, la distribución de material de promoción en las zonas de influencia directa de Púbol y Cadaqués, las visitas formativas a las casas-museo para guías externos a la Fundación vinculados a agencias de viajes y servicios de promoción, el apoyo logístico a los diversos acontecimientos y actividades expositivas y divulgativas en los espacios de la Fundación, y la gestión de las quejas y las sugerencias.

La venta de entradas supuso 9 768 300 €



SERVEIS D'ATENCIÓ AL VISITANT

L'objectiu dels Serveis d'Atenció al Visitant és garantir la qualitat de l'estada als museus Dalí, per tal que els visitants puguin gaudir plenament de l'obra del Mestre exposada i viure una experiència cultural com més enriquidora millor. Els diferents serveis s'organitzen en l'equip de l'àrea d'acollida, els assistents de sala, els guies, el personal de seguretat i l'equip de neteja.

La Central de Reserves dels Museus Dalí és una peça fonamental en l'ordenació dels fluxos de visitants, ja que gestiona la venda i la reserva d'entrades i serveis dels tres museus a partir de tres àmbits d'actuació: en primer lloc, els serveis tradicionals, a través dels quals el 2011 es van vendre 1.353.597 entrades i es van contractar 616 visites guiades; en segon lloc, el servei d'adquisició i reserva d'entrades anticipades per Internet, en creixement constant, amb una xifra de 75.080 entrades venudes durant el 2011 (un 37,48% més que el 2010). Finalment, l'adquisició i la recollida d'entrades anticipades a través de ServiCaixa, amb 3.071 entrades. Durant el 2011, la Central de Reserves va posar en marxa la venda d'entrades anticipades del Teatre-Museu Dalí en horari diürn a través del web de la Fundació, un nou servei que de moment està limitat a la temporada alta i que van utilitzar 38.578 visitants.

La venda d'entrades va suposar 9.768.300 €

Entre les responsabilitats dels serveis d'acollida i informació cal destacar l'organització de les visites guiades a la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol que du a terme el personal del Museu, amb una programació diària de presentacions en castellà i català, visites guiades gratuïtes els dissabtes i un servei de visites contractades en diversos idiomes. Durant el 2011 en van gaudir 4.813 persones (4.038 corresponents a les visites gratuïtes i 775, a les contractades). El 2011, a més, aquests serveis van millorar el procés d'acollida de la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat reforçant el paper d'informadors dels assistents de sala durant el mes de febrer.

D'altra banda, al Teatre-Museu Dalí van augmentar les zones de descans gràcies a la incorporació de la terrassa de Torre Galatea (110 m²) al circuit de la visita; aquesta actuació, a més d'aportar altres millores en la circulació i el confort del visitant, permetrà utilitzar el nou espai per a la projecció d'audiovisuals durant l'obertura nocturna.

Altres activitats remarcables van ser la coordinació amb les oficines de turisme de Cadaqués i Figueras, per integrar ambdós museus en les visites guiades i temàtiques als municipis respectius, la distribució de material de promoció a les zones d'influència directa de Púbol i Cadaqués, les visites formatives a les cases-museu per a guies externs a la Fundació vinculats a agències de viatges i serveis de promoció, el suport logístic als diversos esdeveniments i activitats expositives i divulgatives als espais de la Fundació i la gestió de les queixes i els suggeriments.



TEATRO-MUSEO DALÍ

Durante el 2011, el Teatro-Museo Dalí recibió un total de 916 560 visitantes. Los siguientes gráficos reflejan la evolución en número de visitantes de los cuatro museos Dalí y, al mismo tiempo, una comparativa con el 2010, además de la evolución mensual y los diferentes tipos de entradas vendidas. Entre los meses de julio y septiembre (temporada alta) se registraron 386 145 visitantes, de los que 13 257 correspondieron al Teatro-Museo de Noche. En cuanto a los períodos de enero a junio y de octubre a diciembre, la cifra de visitantes fue de 530 415. El 51% del público que acudió al Teatro-Museo lo hizo a título individual, mientras que los grupos organizados representaron un 43%. Los ingresos por venta de entradas al Teatro-Museo Dalí ascendieron a 8 031 244,80 euros.

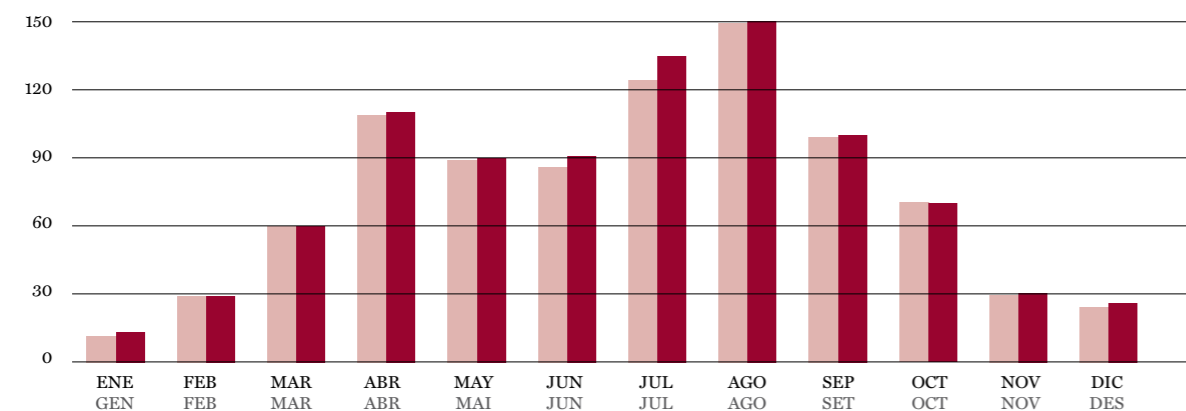
1. El telón del *Laberinto* a través de la vidriera
El teló del *Laberint* a través de la vidriera

Se registraron 916 560 visitantes,
de los que 13 257 correspondieron
al Teatro-Museo Dalí de Noche

TEATRO-MUSEO DALÍ TEATRE-MUSEU DALÍ

Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2010-2011
Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2010-2011

2010 ■
2011 ■



TEATRE-MUSEU DALÍ

Durant el 2011, el Teatre-Museu Dalí va rebre un total de 916.560 visitants. Els gràfics següents reflecteixen l'evolució del nombre de visitants dels quatre recintes museístics i, alhora, una comparativa amb el 2010, a més de l'evolució mensual i els diferents tipus d'entrades venudes. Entre els mesos de juliol i setembre (temporada alta) es van enregistrar 386.145 visitants, 13.257 dels quals van correspondre al Teatre-Museu de Nit. Quant als períodes de gener-juny i octubre-desembre, la xifra de visitants comptabilitzada va ser de 530.415. Un 51% del públic que va acudir al Teatre-Museu ho va fer a títol individual, mentre que els grups organitzats van representar un 43%. Els ingressos per venda d'entrades al Teatre-Museu Dalí van sumar 8.031.244,80 euros.



2. Maniqués del Teatro-Museo
Maniquins del Teatre-Museu

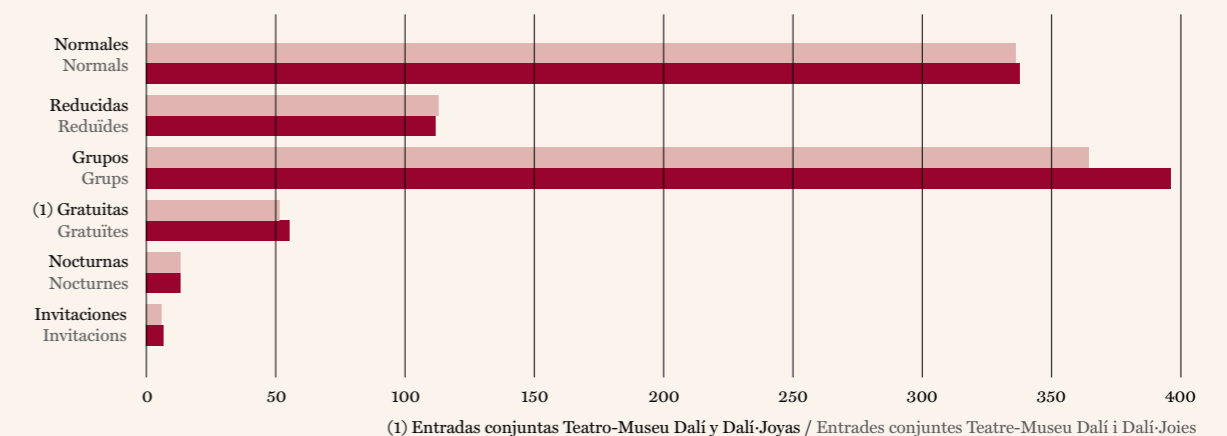
3. Sala Pitxot

Es van enregistrar 916.560 visitants,
13.257 dels quals van correspondre
al Teatre-Museu Dalí de Nit

TEATRO-MUSEO DALÍ TEATRE-MUSEU DALÍ

Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2010-2011
Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2010-2011

2010 ■
2011 ■



DALÍ-JOYAS

El número de visitantes contabilizado en este espacio museístico durante el 2011 se situó en 281 049 personas. Cabe destacar que la mayor parte de las visitas fueron individuales, concretamente 193 853, y que un 29,45% de los visitantes del Teatro-Museo Dalí también disfrutó de este espacio. Los ingresos obtenidos por venta de entradas a la sala Dalí-Joyas, excluidas las ventas realizadas en concepto de entrada conjunta Teatro-Museo Dalí/Dalí-Joyas, sumaron un total de 20 744 euros.



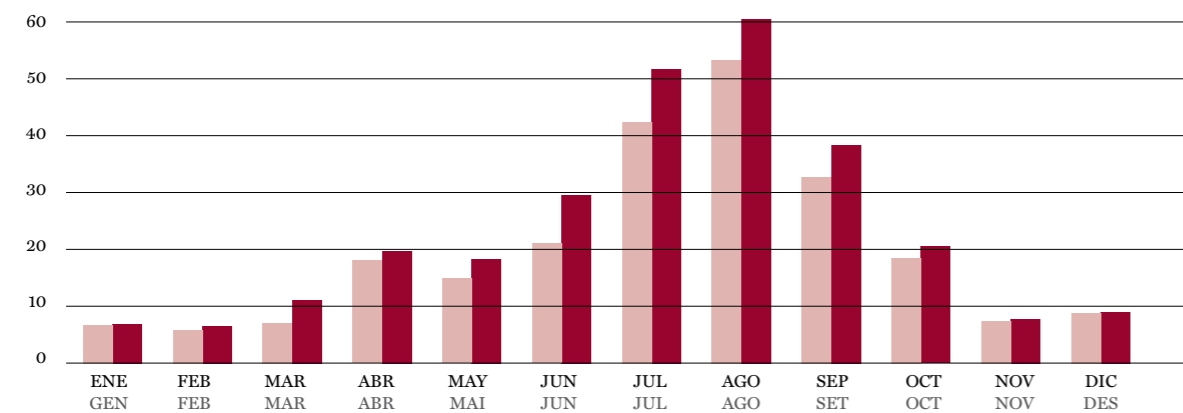
1/2. Detalles de las joyas *Cáliz de vida* y *Ángel caído*
 Detalls de les joies *Calze de vida* i *Àngel caigut*

281 049 visitantes

DALÍ-JOYAS DALÍ-JOIES

Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2010-2011
 Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2010-2011

2010 ■
 2011 ■



DALÍ-JOIES

El número de visitantes contabilizado en aquest espai museístic durant el 2011 es va situar en 281.049 persones. Cal destacar que la major part de les visites van ser individuals, concretament 193.853, i que un 29,45% dels visitants del Teatre-Museu Dalí també va gaudir d'aquest espai. Els ingressos obtinguts per venda d'entrades a la sala Dalí-Joies, excloses les vendes realitzades en concepte d'entrada conjunta Teatre-Museu Dalí/Dalí-Joies, van sumar un total de 20.744 euros.

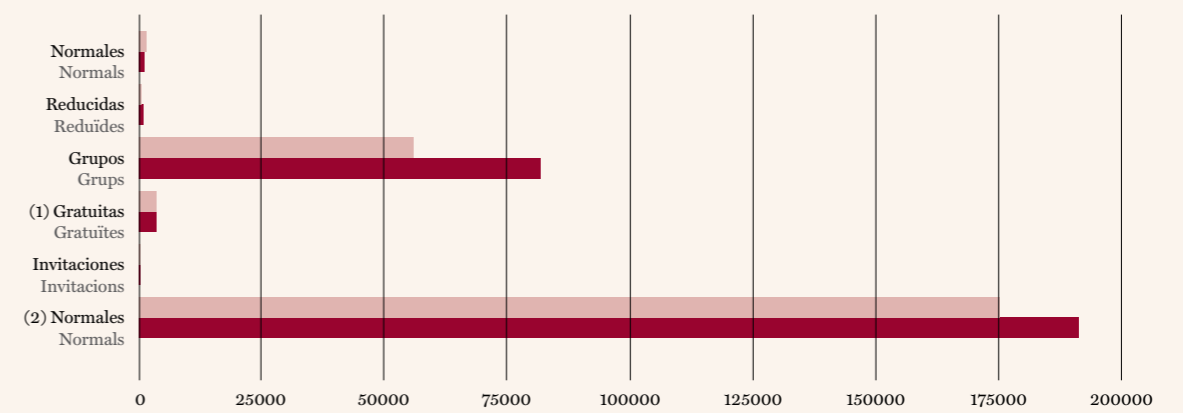


281.049 visitants

DALÍ-JOYAS DALÍ-JOIES

Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2010-2011
 Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2010-2011

2010 ■
 2011 ■



(1) Menores de 9 años, guías y responsables de grupos / Menors de 9 anys, guies i responsables de grup
 (2) Entradas conjuntas TMD y Dalí-Joyas / Entrades conjuntes TMD i Dalí-Joies



Panorámica del Castillo de Púbol
Panoràmica del Castell de Púbol

Rutas a caballo que incluyen la visita al Castillo
Rutes a cavall que inclouen la visita al Castell

La Sala del Piano

CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ

El Castillo de Púbol recibió la visita de 125 868 personas

Durante el período de apertura, que se prolongó del 15 de marzo al 31 de diciembre, el recinto museístico de Púbol recibió la visita de 125 868 personas. En los períodos de enero-junio y octubre-diciembre se registraron 52 092 visitas, y de julio a septiembre (temporada alta), 73 776. Observando el gráfico de tipos de entradas se deduce, además, que un 42% del público correspondió a visitantes individuales, y un 51% a grupos. A lo largo del ejercicio, la Fundación obtuvo unos ingresos de 708 211,80 euros en concepto de entradas.

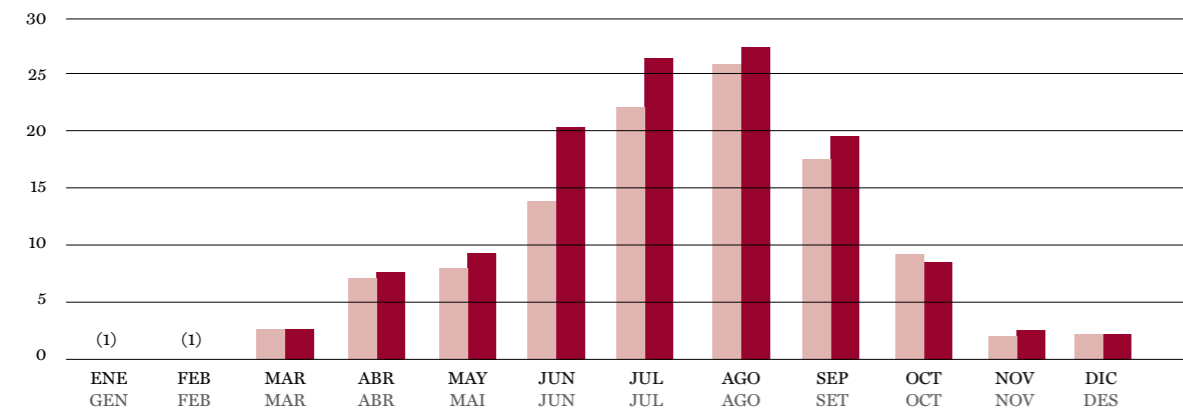
CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ

El Castell de Púbol va rebre la visita de 125.868 persones

Durant el període d'obertura, que es va prolongar del 15 de març al 31 de desembre, el recinte museístic de Púbol va rebre 125.868 persones. En els períodes de gener-juny i octubre-desembre es van enregistrar 52.092 visites, i de juliol a setembre (temporada alta), 73.776. Observant el gràfic de tipus d'entrades es dedueix, a més, que un 42% del públic va correspondre a visitants individuals, i un 51%, a grups. Al llarg de l'exercici, la Fundació va obtenir 708.211,80 euros en concepte d'entrades.

CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ

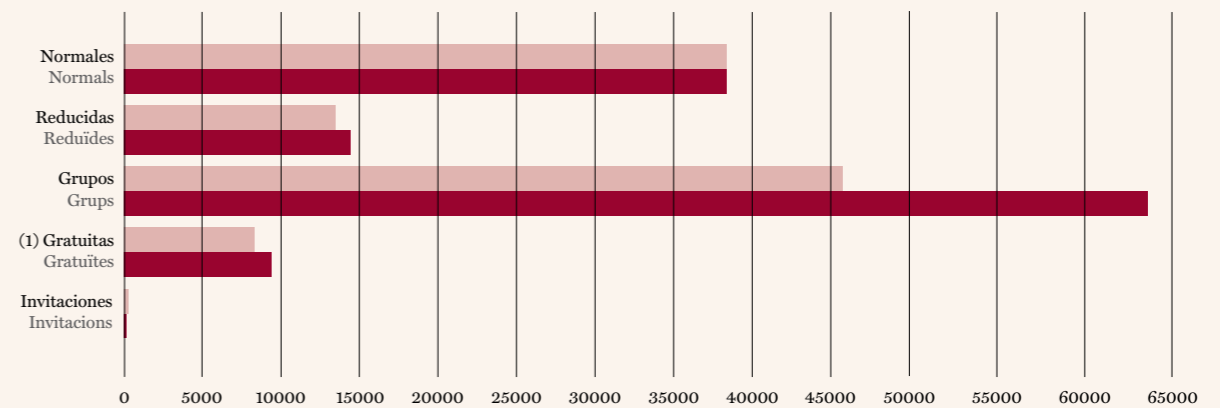
Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2010-2011
Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2010-2011



(1) La Casa-Museo esta cerrada al público del 1 de enero al 28 de febrero / La Casa-Museu està tancada al públic de l'1 de gener al 28 de febrer

CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ

Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2010-2011
Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2010-2011



(1) Menores de 9 años, guías y responsables de grupos / Menors de 9 anys, guies i responsables de grup



1. Temple situado en la piscina
Templet situat a la piscina

2. Kayaks en la bahía de Portlligat
Caiacs a la badia de Portlligat

3. El olivar de la Vía Láctea
L'olivar de la Via Làctia

4. Taller de Salvador Dalí

CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ

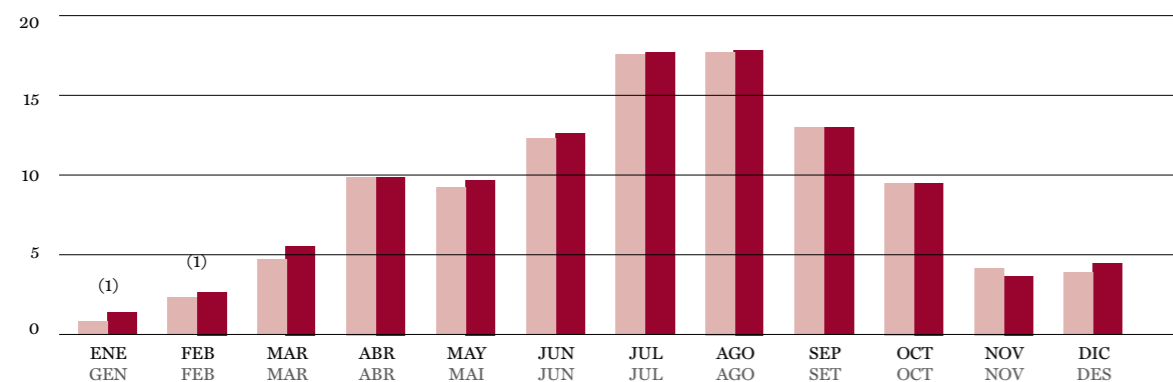
La Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat, que permaneció cerrada del 10 de enero al 11 de febrero, recibió un total de 108 271 visitas, es decir, una media de 399 por día. En los gráficos se puede apreciar la evolución mensual del número de visitantes y los diferentes tipos de entradas vendidas. En los períodos febrero-junio y octubre-diciembre se recibieron 59 637 visitantes, y de julio a septiembre, 48 634. Cabe destacar que del 12 de febrero al 14 de marzo visitaron este espacio 4 615 personas. La apertura de la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat aportó a la Fundación un total de 1 008 100 euros en concepto de venta de entradas.

La Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat recibió un total de 108 271 visitas

CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ

Número de visitantes (en miles). Evolución mensual 2010-2011
Nombre de visitants (en milers). Evolució mensual 2010-2011

2010 ■
2011 ■



(1) El año 2011 la Casa-Museo estuvo cerrada al público del 10 de enero al 11 de febrero
L'any 2011 la Casa-Museu va estar tancada al públic del 10 de gener a l'11 de febrer

CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ

La Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat, que va romandre tancada del 10 de gener a l'11 de febrer, va acollir un total de 108.271 visitants, és a dir, una mitjana de 399 per dia. En els gràfics es pot apreciar l'evolució mensual del nombre de visitants així com els diferents tipus d'entrades venudes. Durant els períodes de febrer-juny i octubre-desembre es van rebre 59.637 visitants, i de juliol a setembre, 48.634. Cal remarcar que del 12 de febrer al 14 de març van visitar aquest espai 4.615 persones. L'obertura de la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat va aportar a la Fundació un total de 1.008.100 euros en concepte de venda d'entrades.

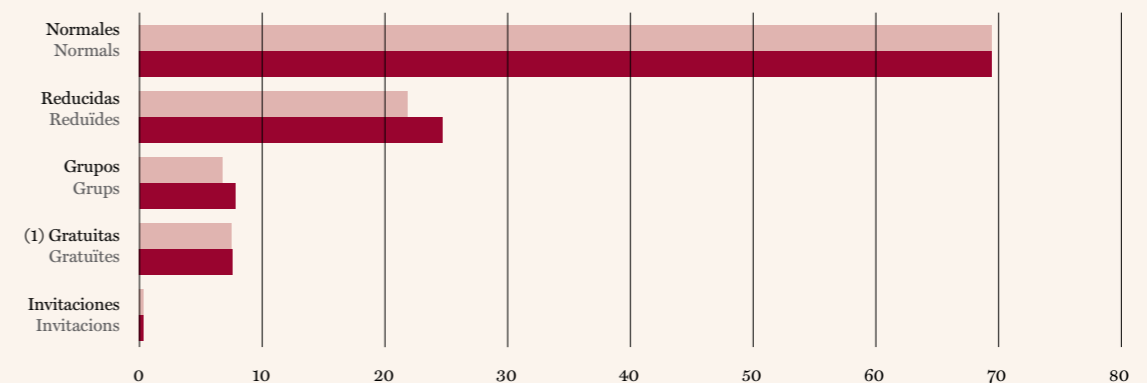
La Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat va acollir un total de 108.271 visitants



CASA-MUSEO SALVADOR DALÍ CASA-MUSEU SALVADOR DALÍ

Número de visitantes (en miles). Tipos de entradas 2010-2011
Nombre de visitants (en milers). Tipus d'entrades 2010-2011

2010 ■
2011 ■

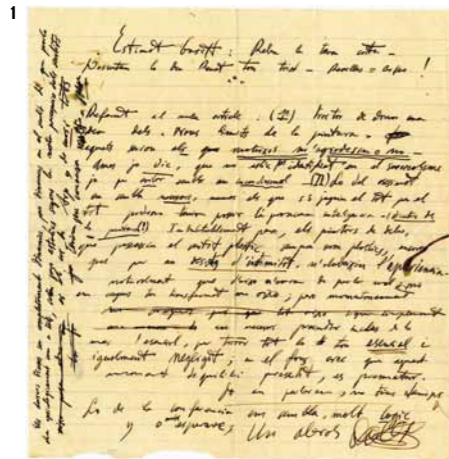


(1) Menores de 9 años, guías y responsables de grupos
Menors de 9 anys, guies i responsables de grup

ADQUISICIONES

La política de adquisiciones de la Fundación tiene como objetivo aumentar y enriquecer el fondo de la colección del Teatro-Museo de Figueres. De esta manera, la entidad quiere convertirse en un claro referente a la hora de reunir material sobre Salvador Dalí y mostrar la trayectoria pictórica, el pensamiento y la vida del artista.

Las compras se formalizan a través de casas de subastas o directamente con coleccionistas privados. En primer lugar se realiza un estudio exhaustivo de la obra susceptible de adquisición a fin de evaluar su importancia para el fondo de la Fundación Dalí. Las adquisiciones, que se pagan con los recursos privados generados por la propia entidad, no se limitan únicamente a obra pictórica, sino que también incluyen documentos diversos (libros, revistas, vídeos, fotografías, folletos y manuscritos) que complementan el fondo y el legado del Centro de Estudios Dalinianos. Durante el 2011 se adquirieron las piezas siguientes:



Obra gráfica

Moïse et le monothéisme, 1974

Se trata, en concreto, de un ejemplar del libro de artista *Moïse et le monothéisme*, en una edición de 1974. Para la realización de esta pieza, perteneciente a su última época, Salvador Dalí se inspiró en unos textos de Freud que exploran los orígenes del monoteísmo en Egipto y su relación con el profeta Moisés. El libro se presenta en formato de lujo, encuadernado con un lomo de ante y con tapas metálicas bañadas en plata, e incorpora la figura de Moisés en relieve en la cubierta. Las diez ilustraciones de Salvador Dalí son una combinación de grabado a punta seca y litografía, y están estampadas en piel de cordero.

La quête du Graal, 1975

El ejemplar de la serie *La quête du Graal* adquirido por la Fundación es un libro de artista de 1975. Inspirado en leyendas románticas galesas del siglo XII sobre la búsqueda del cáliz que supuestamente contenía la sangre de Cristo, Salvador Dalí lo ilustró con una serie de doce estampas en color realizadas con la técnica de la punta seca. La obra se acompaña de una suite adicional.

Manuscritos

La Fundación adquirió el lote número 3072 de la subasta celebrada en Durán Arte y Subastas, que constaba de dos cartas escritas por Salvador Dalí y dirigidas al crítico de arte Sebastià Gasch. La adquisición ha contribuido a enriquecer el fondo de manuscritos del Centro de Estudios Dalinianos.

Películas

El fondo filmico de la Fundación Dalí se amplió con la adquisición de una cinta de súper-8, de ocho minutos de duración, sobre la ejecución del holograma *Dalí pintando a Gala* (1973). El film, que se encontraba en manos de un coleccionista privado americano, registra el momento en que el artista trabajaba en la creación de esta obra.

1/2. Las dos cartas de Dalí a Gasch
Les dues cartes de Dalí a Gasch

ADQUISICIONS

L'objectiu de la Fundació, pel que fa a la política d'adquisicions, és augmentar i enriquir el fons de la col·lecció del Teatre-Museu de Figueres i, d'aquesta manera, esdevenir un referent clar a l'hora de reunir material sobre Salvador Dalí i mostrar la trajectòria pictòrica, el pensament i la vida de l'artista.

Les compres es formalitzen a través de cases de subhastes o directament amb col·leccionistes privats. En primer lloc es fa un estudi exhaustiu de l'obra susceptible d'adquisició, per tal d'avaluar-ne la importància per al fons de la Fundació Dalí. Les adquisicions es paguen amb els recursos privats generats per la mateixa entitat i no es limiten únicament a l'obra pictòrica, sinó que també inclouen documents diversos (llibres, revistes, vídeos, fotografies, fullets i manuscrits) que complementen el fons i el llegat del Centre d'Estudis Dalinians. Durant el 2011 es van adquirir les peces següents:

Obra gràfica

Moïse et le monothéisme, 1974

En concret, es tracta d'un exemplar del llibre d'artista *Moïse et le monothéisme*, en una edició del 1974. Per fer aquesta peça, pertanyent a l'última època, Salvador Dalí es va inspirar en uns textos de Freud que exploren els orígens del monoteisme a Egipte i la seva relació amb el profeta Moisés. El llibre està presentat en format de luxe, encuadernat amb un llom de pell girada i amb tapes metàl·liques banyades en plata, i incorpora la figura de Moisés en relleu a la coberta. Les deu il·lustracions de Salvador Dalí són una combinació de gravat a punta seca i litografia i estan estampades en pell de xai.

La quête du Graal, 1975

L'exemplar de la sèrie *La quête du Graal* adquirit per la Fundació és un llibre d'artista del 1975 que s'inspira en llegendes romàntiques gal·leses del segle XII sobre la recerca del calze que suposadament contenia la sang de Crist. Salvador Dalí el va il·lustrar amb una sèrie de dotze estampes en color fetes amb la tècnica de la punta seca. L'obra s'acompanya d'una suite adicional.

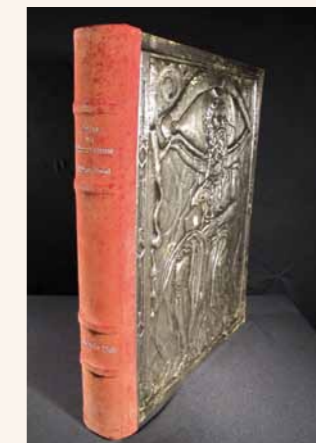
3/4/5. Los libros de artista adquiridos:
Moïse et le monothéisme y *La quête du Graal*
Els llibres d'artista adquirits: *Moïse et le monothéisme* i *La quête du Graal*

Manuscrits

La Fundació va adquirir el lot número 3072 de la subhasta celebrada a Durán Arte y Subastas, que constava de dues cartes escrites per Salvador Dalí i adreçades al crític d'art Sebastià Gasch. L'adquisició va contribuir a enriquir el fons de manuscrits del Centre d'Estudis Dalinians.

Pel·lícules

El fons filmic de la Fundació Dalí es va ampliar amb l'adquisició d'una cinta de súper-8, de 8 minuts de durada, sobre l'execució de l'holograma *Dalí pintant Gala* (1973). El film, que es trobava en mans d'un col·leccionista privat americà, enregistra el moment en què l'artista treballa en la creació d'aquesta obra.



Pinturas

Elementos enigmáticos en un paisaje, 1934

En el mes de enero, la Fundación compró este óleo, propiedad de un coleccionista particular, por 11 millones de dólares (7,8 millones de euros), cantidad que hace de esta obra la pintura más cara jamás adquirida por la entidad.

Estudio para «La miel es más dulce que la sangre», 1926-1927

En la subasta celebrada el 9 de febrero en la sala Christie's de Londres, la Fundación Dalí se adjudicó el lote número 106, correspondiente a la obra *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»*, por un importe de 4 073 250 libras esterlinas (4,7 millones de euros). La importancia de este óleo, fechado entre los años 1926 y 1927, radica en el hecho de que es una de las primeras creaciones surrealistas del artista. En concreto, se trata del estudio para la pintura *La miel es más dulce que la sangre*, de 1927, obra actualmente en paradero desconocido y que se considera clave en la trayectoria del pintor dentro del surrealismo.



1/2. Instalación de la obra *Elementos enigmáticos en un paisaje*
Instal·lació de l'obra *Elements enigmàtics en un paisatge*

3. Presentación de *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»*
Presentació d'*Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»*



Pintures

Elements enigmàtics en un paisatge, 1934

Al mes de gener es va comprar aquest oli, propietat d'un col·leccionista particular. La Fundació Dalí en va pagar 11 milions de dòlars (7,8 milions d'euros), quantitat que en fa la pintura més cara mai adquirida per l'entitat.

Estudi per a «La mel és més dolça que la sang», 1926-1927

En la subhasta celebrada el 9 de febrer a la sala Christie's de Londres, la Fundació Dalí es va adjudicar el lot número 106, corresponent a l'obra *Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»*, per un import de 4.073.250 lliures esterlines (4,7 milions d'euros). La importància d'aquest oli, datat entre els anys 1926 i 1927, rau en el fet que és una de les primeres creacions surrealistes de l'artista. En concret, es tracta de l'estudi per a la pintura *La mel és més dolça que la sang* (1927), obra que actualment es troba en parador desconegut i que es considera clau en la trajectòria del pintor dins el surrealisme.





Divulgar



Divulgar



EXPOSICIONES TEMPORALES

Dalí by Halsman

Castillo Gala Dalí de Púbol

Marzo - diciembre 2011

88 fotos y 1 *gouache* sobre fotografía

Cada año, la Fundación Dalí organiza una exposición en el Castillo Gala Dalí de Púbol. El propósito de esta iniciativa es presentar, en un espacio único como es el del Castillo, la efervescencia creativa que desplegó Salvador Dalí.

En el 2011 se ha querido profundizar en la relación entre Dalí y el fotógrafo Philippe Halsman dando a conocer los diferentes experimentos artísticos resultantes de las múltiples colaboraciones que ambos mantuvieron. Agrupados en los temas «Retratos», «Dalí Atomicus», «Light Sculpture» y «In Voluptate Mors», las ochenta y ocho fotografías y el *gouache* exhibidos mostraban el juego, la innovación y la pasión con la que los dos artistas se retroalimentaban a la hora de trabajar. Las fotografías presentadas se transformaron en espacios donde convergían ilusiones, experimentos e intereses creativos, resultado de una relación fructífera que se prolongó durante más de cuarenta años. Con motivo de la exposición, que estuvo comisariada por Montse Aguer, directora del CED, se elaboró una amplia bibliografía sobre el proceso creativo y la relación entre Philippe Halsman y Salvador Dalí.

Salvador Dalí: a retrospective

The Pushkin State Museum of Fine Arts, Moscú

Septiembre - noviembre 2011

Coincidiendo con el Año Dual España-Rusia, la Fundación Dalí organizó la gran retrospectiva titulada *Salvador Dalí: a retrospective*, que tuvo como sede el Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscú. Esta muestra antológica, la más amplia y completa de obra original de Salvador Dalí celebrada nunca en Rusia, proponía un recorrido exhaustivo por la creación daliniana desde las primeras obras de los años veinte hasta los últimos óleos de la década de los ochenta, y exploraba el papel que tuvo la musa y esposa del pintor, Gala, nacida en Kazan (Rusia). La directora del museo moscovita, Irina Antonova, y los comisarios de la muestra (Montse Aguer, directora del Centro de Estudios Dalinianos de la Fundación Dalí, y Alexei Petujov, conservador del museo ruso) valoraron muy positivamente la buena acogida y el éxito obtenidos por la exposición, que recibió un total de 270 000 visitantes.

EXPOSICIONS TEMPORALS

Dalí by Halsman

Castell Gala Dalí de Púbol

Març - desembre 2011

88 fotos i 1 guaix sobre fotografia

Cada any, la Fundació Dalí organitza una exposició al Castell Gala Dalí de Púbol. Amb aquesta iniciativa, el propòsit és presentar, en un espai únic com és ara el del Castell, l'efervescència creativa que va desplegar Salvador Dalí.

El 2011 es va voler aprofundir en la relació entre Dalí i el fotògraf Philippe Halsman donant a conèixer els diferents experiments artístics resultants de les múltiples col·laboracions que van mantenir. Agrupats en els temes «Retrats», «Dalí Atomicus», «Light Sculpture» i «In Voluptate Mors», les vuitanta-vuit fotografies i el guaix exhibits mostraven el joc, la innovació i la passió amb què els dos artistes es retroalimentaven a l'hora de treballar. Les fotografies presentades es van transformar en espais on convergien il·lusions, experiments i interessos creatius, resultat d'una relació fructífera que va durar més de quaranta anys. Amb motiu de l'exposició, que va ser comisariada per Montse Aguer, directora del CED, es va elaborar una àmplia bibliografia sobre el procés creatiu i la relació entre Philippe Halsman i Salvador Dalí.

Salvador Dalí: a retrospective

The Pushkin State Museum of Fine Arts, Moscou

Setembre - novembre 2011

Sota el títol *Salvador Dalí: a retrospective*, i coincidint amb l'Any Dual Espanya-Rússia, la Fundació Dalí va organitzar una gran retrospectiva al Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscou. L'exposició, que era la mostra antològica més àmplia i completa d'obra original de Salvador Dalí mai celebrada a Rússia, proposava un recorregut exhaustiu per la creació daliniana des de les primeres obres dels anys vint fins als darrers olis de la dècada dels vuitanta, a més d'explorar el paper que va exercir la musa i esposa del pintor, Gala, nascuda a la ciutat russa de Kazan. La directora del museu moscovita, Irina Antonova, i els comissaris de la mostra (Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinians de la Fundació Dalí, i Alexei Petujov, conservador del museu rus) van valorar molt positivament la bona acollida i l'èxit obtinguts per la retrospectiva, que va rebre un total de 270.000 visitants.

1/2. Dos vistas interiores de la exposició de Dalí en Moscú

Dues vistes interiors de l'exposició de Dalí a Moscou

3. Montse Aguer con Irene Halsman, Steve Bello y Joan Pluma en Púbol
Montse Aguer amb Irene Halsman, Steve Bello i Joan Pluma a Púbol



Dalí + Disney = Destino

Sala Dalí d'Or del Teatro-Museo Dalí, Figueres
Noviembre 2010 - mayo 2011

En el año 2010, el Teatro-Museo Dalí de Figueres fue el escenario de la presentación mundial de las películas de Disney *Fantasia*, *Fantasia 2000* y *Destino* con tecnología Blu-ray. Aprovechando esta circunstancia, la Fundación Dalí organizó, desde finales del 2010 y hasta mediados del 2011, una muestra de pequeño formato integrada por fondos propios relacionados con la temática de Disney y Dalí. La exposición ilustraba la colaboración que Salvador Dalí y Walt Disney mantuvieron durante el año 1946, momento en que producen el cortometraje *Destino*. También se pudieron ver veintisiete piezas que contextualizaban y ejemplificaban el trabajo de los dos artistas: un óleo, una acuarela, quince dibujos preparatorios (diez inéditos) y nueve fotografías de Dalí que inmortalizaban la visita del matrimonio Disney a Portlligat en 1957, y la de los Dalí a Burbank (California).

Elementos enigmáticos en un paisaje

Sala Dalí d'Or del Teatro-Museo Dalí, Figueres
Mayo - diciembre 2011

Durante ocho meses, en la Sala Dalí d'Or del Teatro-Museo Dalí de Figueres se pudo ver el óleo sobre tabla *Elementos enigmáticos en un paisaje*. La adquisición de esta obra supone un incremento en el número de pinturas de la década de los treinta expuestas en las salas del Teatro-Museo Dalí. La pieza pertenece a un momento en el que Dalí se hallaba inmerso en el movimiento surrealista y durante el cual consolidó un lenguaje visual propio que iría reproduciendo a lo largo de su trayectoria artística. El paisaje del Empordà y su luz, el personaje de Vermeer, la figura de la nodriza, el espectro y el detallismo a la hora de ejecutar la pincelada son rasgos característicos de la obra daliniana que aparecen perfectamente recogidos en *Elementos enigmáticos en un paisaje*.

Aliyah

Tercer piso del Teatro-Museo Dalí, Figueres
Septiembre 2011 - diciembre 2012

Las salas del tercer piso del Teatro-Museo Dalí se destinan a exhibir, de manera rotatoria, obra gráfica de Salvador Dalí al objeto de ir mostrando el fondo que la Fundación Dalí custodia en esta modalidad. Desde el 26 de septiembre del 2011 y hasta finales del 2012 se puede ver *Aliyah*, una serie de veinticinco estampas basadas en textos del Antiguo Testamento y en momentos clave de la historia de Israel que tiene por objeto explicar el retorno de los judíos a la tierra prometida (*aliyah* es, precisamente, el término que designa este acontecimiento bíblico). Este conjunto de veinticinco ilustraciones, reproducidas como fotolitografías, es fruto de un encargo que los editores Shorewood Publishers de Nueva York le hicieron a Dalí en 1968, veinte años después de la creación del Estado de Israel.



1. Antoni Pitxot durante la presentación de *Elementos enigmáticos en un paisaje*
Antoni Pitxot durant la presentació d'*Elements enigmàtics en un paisatge*

2. La muestra temporal *Aliyah* en el tercer piso del Teatro-Museo
La mostra temporal *Aliyah* al tercer pis del Teatre-Museu

Dalí + Disney = Destino

Sala Dalí d'Or del Teatre-Museu Dalí, Figueres
Novembre 2010 - maig 2011

L'any 2010, el Teatre-Museu Dalí va ser l'escenari de la presentació mundial de les pel·lícules *Fantasia*, *Fantasia 2000* i *Destino*, de Disney, amb tecnologia Blu-ray. Aprofitant l'avinentsa, la Fundació Dalí va organitzar, des de finals del 2010 i fins a mitjan 2011, una mostra de petit format integrada per fons propis relacionats amb la temàtica de Disney i Dalí. L'exposició il·lustrava la col·laboració que Salvador Dalí i Walt Disney van mantenir durant l'any 1946, moment en què van produir el curtmetratge *Destino*. També s'hi van poder veure vint-i-sis peces que contextualitzaven i exemplificaven el treball dels dos artistes: un oli, una aquarel·la, quinze dibuixos preparatoris (deu d'inèdits) i nou fotografies de Dalí que immortalitzaven la visita del matrimoni Disney a Portlligat, l'any 1957, i la dels Dalí a Burbank (Califòrnia).

Elements enigmàtics en un paisatge

Sala Dalí d'Or del Teatre-Museu Dalí, Figueres
Maig - desembre 2011

Durant vuit mesos, a la Sala Dalí d'Or del Teatre-Museu Dalí de Figueres es va poder veure l'oli sobre fusta *Elements enigmàtics en un paisatge*. L'adquisició d'aquesta obra va permetre incrementar el nombre de pintures de la dècada dels trenta exposades a les sales del Teatre-Museu. Es tracta d'una peça pertanyent a un període en què Dalí vivia de ple el moviment surrealista i en el qual va consolidar un llenguatge visual propi que aniria reproduint al llarg de la seva trajectòria artística. El paisatge de l'Empordà i la seva llum, el personatge de Vermeer, la figura de la dida, l'espectre i el detallisme a l'hora d'executar la pinzellada són trets característics de l'obra de Dalí que apareixen perfectament recollits a *Elements enigmàtics en un paisatge*.

Aliyah

Tercer pis del Teatre-Museu Dalí, Figueres
Setembre 2011 - desembre 2012

Les sales del tercer pis del Teatre-Museu Dalí es destinen a exhibir, de manera rotatòria, obra gràfica de Salvador Dalí per tal d'anar mostrant els fons de la Fundació en aquesta especialitat. Des del 26 de setembre i fins a finals del 2012, s'hi pot veure *Aliyah*, una sèrie de vint-i-cinc estampes basades en textos de l'Antic Testament i en moments clau de la història d'Israel que té per objecte explicar el retorn dels jueus a la terra promesa (*aliyah* és el terme que designa aquest esdeveniment bíblic). El conjunt de vint-i-cinc il·lustracions, reproduïdes com a fotolitografies, és fruit d'un encàrrec que els editors Shorewood Publishers de Nova York van fer a Dalí el 1968, vint anys després de la creació de l'Estat d'Israel.



PRÉSTAMOS DE OBRA

En el 2011, la Fundación, en su línea de promover y difundir la producción daliniana, y en colaboración con prestigiosas instituciones culturales de todo el mundo, prestó obras a siete exposiciones organizadas por otras entidades. Estos préstamos se comentan a continuación.

Culture Chanel

Museum of Contemporary Art, Shanghai

Enero - marzo 2011

Se prestaron 4 dibujos, 3 fotografías, 1 catálogo y 1 página manuscrita autografiada

La muestra se articulaba en torno a cinco secuencias que relatan la historia de Gabrielle Chanel: los orígenes, la abstracción, lo invisible, la libertad y lo imaginario. En cada una de ellas se presentaban los artistas a los que conoció o las obras que nutrieron su intuición, además de destacarse aspectos específicos tanto de su vida y su producción como de la época en que vivió.

Picasso, Miró, Dalí. Angry young men: the beginning of Modern Art

Fondazione Palazzo Strozzi, Florencia

Marzo - julio 2011

Se prestaron 2 pinturas

La exposición, centrada en Picasso, Miró y Dalí, era la primera celebrada en Italia que exploraba en detalle los inicios del arte moderno en España. En concreto, se presentaban los primeros períodos en la trayectoria creativa de los tres maestros: el azul y el rosa de Picasso y los períodos aún figurativos de Miró y Dalí.



L'art del menjar.

De Goya a Ferran Adrià

Obra Social de CatalunyaCaixa, La Pedrera, Barcelona

Marzo - junio 2011

Se prestó 1 pintura

La muestra ofrecía una amplia visión de la relación íntima y productiva que el arte y la comida han mantenido durante siglos, y generaba múltiples conexiones tanto formales como conceptuales entre ambos elementos. El título refleja la doble vía temática en que se organizaba la exposición: la comida como alimento y la comida como acto.

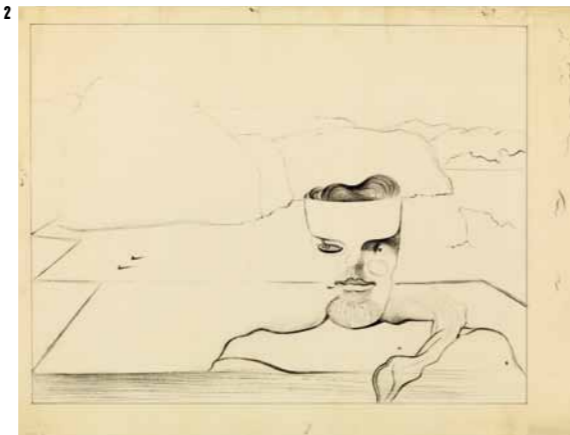
Le génie de l'Orient, l'Europe moderne et les arts de l'Islam

Musée des Beaux-Arts, Lyon

Marzo - julio 2011

Se prestó 1 pintura de Marià Fortuny

Dedicada al descubrimiento del arte islámico durante el siglo XIX y al impacto que este nuevo universo visual tuvo en la creación contemporánea occidental, la exposición presentaba una variedad de obras europeas de importancia singular, con un lugar destacado, entre otros, para la figura de Marià Fortuny.



PRÉSTECOS D'OBRA

Durant l'any 2011, la Fundació, en la seva línia de promoure i difondre l'obra de Dalí i en col·laboració amb institucions culturals prestigioses d'arreu del món, va prestar obres a set exposicions organitzades per altres entitats. Tot seguit es comenten aquests préstecs:

Culture Chanel

Museum of Contemporary Art, Xangai

Gener - març 2011

Es van prestar 4 dibuixos, 3 fotografies, 1 catàleg i 1 pàgina manuscrita autografiada

La mostra s'articulava al voltant de cinc seqüències que relataren la història de Gabrielle Chanel: els orígens, l'abstracció, l'invisible, la llibertat i l'imaginari. En cadascun d'aquests apartats es presentaven els artistes pels quals Chanel es va interessar o les obres que van nodrir la seva intuïció, a més de destacar aspectes específics tant de la seva vida i producció com de l'època que va viure.

Picasso, Miró, Dalí. Angry young men: the Birth of Modernity

Fondazione Palazzo Strozzi, Florència

Març - juliol 2011

Es van prestar 2 pintures

L'exposició, centrada en Picasso, Miró i Dalí, era la primera a Itàlia en què s'exploraven amb detall els inicis de l'art modern a l'Estat espanyol. En concret, s'hi presentaven els primers períodes en la trajectòria creativa dels tres mestres: el blau i el rosa de Picasso i el període encara figuratiu de Miró i Dalí.



L'art del menjar.

De Goya a Ferran Adrià

Obra Social de CatalunyaCaixa, la Pedrera, Barcelona

Març - juny 2011

Es va prestar 1 pintura

En aquesta mostra s'oferia una visió àmplia de la relació íntima i productiva que l'art i el menjar han mantingut durant segles, generant múltiples connexions tant formals com conceptuals. El títol reflecteix la doble via temàtica en què s'organitzava l'exposició: el menjar com a aliment i el menjar com a acte.

Le génie de l'Orient, l'Europe moderne et les arts de l'Islam

Musée des Beaux-Arts, Lió

Març - juliol 2011

Es va prestar 1 pintura de Marià Fortuny

Dedicada al descobriment de l'art islàmic durant el segle XIX i a l'impacte que aquest nou univers visual va tenir en la creació contemporània occidental, l'exposició presentava una varietat d'obres europees d'importància singular, amb un lloc destacat, entre d'altres, per a la figura de Marià Fortuny.

1/2. Dos de los dibujos prestados a Shanghai
Dos dels dibuixos prestats per a Xangai

3. El conjunto escultórico en homenaje a Raymond Roussel
El conjunt escultòric en homenatge a Raymond Roussel

Narcissus reflected

The Fruitmarket Gallery, Edimburgo
 Abril - junio 2011
 Se prestaron 1 dibujo, 2 fotografías,
 1 página manuscrita y 1 facsímil

En esta muestra se hacía referencia al mito de Narciso como vehículo de expresión del deseo y la subjetividad. El relato mítico se exploraba a través de una serie de obras centradas tanto en el movimiento surrealista como en su continuación, con pinturas, fotografías, películas, dibujos, documentos y material histórico. Entre las piezas expuestas, destacó especialmente el óleo *La metamorfosis de Narciso*, de Salvador Dalí.

In the presence of things: four centuries of European still-life painting

Museu Calouste Gulbenkian, Lisboa
 Octubre 2011 - enero 2012
 Se prestó 1 pintura

Esta exposición exploraba las vicisitudes que el género artístico de la naturaleza muerta ha vivido en el contexto de la modernidad, mostrando que la transformación de este tipo de pintura es indisoluble de los fenómenos de la reconstrucción de la idea del artista vinculado a la vanguardia y el desarrollo de las representaciones fotográficas que hacen visible la realidad tal como es.

*Locus Solus.**Impresiones de Raymond Roussel*

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid
 Octubre 2011 - febrero 2012
 Se prestaron 1 pintura, 1 conjunto escultórico,
 3 libros y 1 carta

Se trata de la primera muestra dedicada exclusivamente al legado del escritor francés Raymond Roussel (1877-1933) al arte del siglo xx. Entre los pocos que conocieron el genio de Roussel, durante la década del 1910, había algunos jóvenes líderes de las vanguardias que en aquel entonces trabajaban en París, como Salvador Dalí, Marcel Duchamp o André Breton, y que quedaron deslumbrados por su obra. El reflejo de esta producción se hace visible en numerosas prácticas surrealistas y, muy especialmente, en la paranoico-crítica de Salvador Dalí, uno de los artistas en que más influyó Roussel.

Narcissus reflected

The Fruitmarket Gallery, Edimburg
 Abril - juny 2011
 Es van prestar 1 dibuix, 2 fotografies,
 1 pàgina manuscrita i 1 facsímil

En aquesta mostra es feia referència al mite de Narcís com a vehicle d'expressió del desig i la subjectivitat. El relat mític s'explorava a través d'una sèrie d'obres centrades tant en el moviment surrealista com en la seva continuació, amb pintures, fotografies, pel·lícules, dibuixos, documents i material històric. Entre les peces exposades va sobresortir especialment l'oli *La metamorfosi de Narcís*, de Salvador Dalí.

In the presence of things: four centuries of European still-life painting

Museu Calouste Gulbenkian, Lisboa
 Octubre 2011 - gener 2012
 Es va prestar 1 pintura

En l'exposició del museu lisboeta s'estudiaven les vicissituds que el gènere artístic de la natura morta ha viscut en el context de la modernitat, tot mostrant que la transformació d'aquest tipus de pintura és inseparable dels fenòmens de la reconstrucció de la idea de l'artista vinculat a l'avantguarda i el desenvolupament de les representacions fotogràfiques que fan visible la realitat tal com és.

*Locus Solus.**Impresiones de Raymond Roussel*

Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid
 Octubre 2011 - febrer 2012
 Es van prestar 1 pintura, 1 conjunt escultòric,
 3 llibres i 1 carta

Es tracta de la primera mostra dedicada exclusivament al llegat de l'escriptor francès Raymond Roussel (1877-1933) en l'art del segle xx. Entre els pocs que van conèixer el geni de Roussel, durant la dècada del 1910, hi hagué alguns joves líders de les avantguardes que aleshores treballaven a París, com ara Salvador Dalí, Marcel Duchamp o André Breton, i que van quedar enlluernats per la seva obra. El reflex d'aquesta producció es fa visible en nombroses pràctiques surrealistes i, molt especialment, en la paranoicocrítica de Salvador Dalí, un dels artistes en els quals més va influir Roussel.

DOCUMENTACIÓN, CATALOGACIÓN E INVESTIGACIÓN

Entre las numerosas actividades que desarrolla el Centro de Estudios Dalinianos cabe subrayar, por su importancia, las dedicadas a inventariar, catalogar, conservar y divulgar el fondo documental de la Fundación. Este fondo está integrado tanto por el legado procedente directamente de Salvador Dalí como por las nuevas adquisiciones.

Durante el ejercicio 2011 se compraron diversas revistas, folletos y documentos que han enriquecido el fondo documental preexistente. Actualmente, en los archivos de la Fundación se custodian un total de 7 400 folletos, 3 400 cartas, 9 100 libros, 11 300 fotografías, 575 manuscritos, 2 000 postales, 5 200 revistas y 482 vídeos.

Los trabajos de investigación, documentación y catalogación que el CED desarrolla continuamente, y que se siguieron llevando a cabo a lo largo del 2011, son los siguientes:

- Incremento de la información contenida en la base de datos del fondo fotográfico relacionada con bibliografía, actualización de datos, reconocimiento de personajes, etc. El mantenimiento y la ampliación de este fondo son básicos a la hora de llevar a cabo cualquier investigación y también para describir correctamente las imágenes a fin de crear los pies de foto adecuados. Durante el 2011 se recibieron más de 40 peticiones de fotografías para la edición de libros, para exposiciones y reportajes televisivos o para publicaciones periódicas.
- Integración de la aplicación WebPandora en el programa que permite guardar e incorporar noticias en formato digital a la base de datos.
- Búsqueda de noticias internacionales publicadas en diarios digitales en las que se habla de la figura de Dalí y de las actividades llevadas a cabo por su Fundación. Esta búsqueda se incorpora a la nueva aplicación web del programa Pandora.
- Seguimiento y recopilación diaria de la prensa de ámbito local y estatal, con particular atención a las noticias relacionadas con Salvador Dalí y la Fundación.
- Selección de noticias para la creación trimestral de un dossier de prensa destinado a los patronos de la institución. Este dossier contiene una selección de noticias diversas sobre subastas, inauguraciones de exposiciones, adquisiciones, datos económicos, etc. relacionadas con Dalí y con las actividades que la Fundación desarrolla tanto en el ámbito local como a escala estatal e internacional.

- Seguimiento y control semanal de las subastas, tanto nacionales como internacionales, en las que se encuentren obras de Salvador Dalí.
- Mantenimiento y ampliación de la base de datos de catalogación del material audiovisual perteneciente al legado del Maestro. En el marco de esta actuación se ha puesto en marcha un intenso trabajo de investigación y actualización de todo lo relacionado con el citado material: nuevas adquisiciones de DVD, conversión de vídeos VHS y Betamax a nuevos formatos, y establecimiento de contactos con filmotecas y mediatecas nacionales e internacionales.

El CED dispone de estanterías móviles en el nuevo edificio de oficinas
El CED disposa de compactes a l'edifici nou d'oficines



DOCUMENTACIÓ, CATALOGACIÓ I RECERCA

Entre les moltes activitats que du a terme el Centre d'Estudis Dalinians cal subratllar, per la seva importància, la tasca d'inventariar, catalogar, conservar i divulgar el fons documental de la Fundació Dalí. Aquest fons està format tant pel llegat procedent directament de Salvador Dalí com per les noves adquisicions.

Durant l'exercici 2011 es van comprar diverses revistes, fullets i documents que han enriquit el fons documental preexistent. Els arxius de la Fundació abracen actualment un total de 7.400 fullets, 3.400 cartes, 9.100 llibres, 11.300 fotografies, 575 manuscrits, 2.000 postals, 5.200 revistes i 482 vídeos.

Els treballs de recerca, documentació i catalogació que el CED desenvolupa contínuament, i que es van seguir portant a terme al llarg del 2011, són els següents:

- Ampliació de la informació continguda en la base de dades del fons fotogràfic sobre bibliografia, actualització de dates, reconeixement de personatges, etc. El manteniment i l'engrandiment d'aquest fons són bàsics per fer qualsevol investigació i per descriure correctament les imatges a fi de crear els peus de foto adients. Durant el 2011 es van rebre més de quaranta peticions de fotografies per a l'edició de llibres, per a exposicions i reportatges televisius o per a publicacions periòdiques.
- Integració de l'aplicació WebPandora al programa que permet guardar i incorporar notícies en format digital a la base de dades.
- Recerca de notícies internacionals publicades en diaris digitals en què es parli de la figura de Dalí i de les activitats portades a terme per la seva Fundació. Aquesta recerca s'incorpora a la nova aplicació web del programa Pandora.
- Seguiment i recull diari de la premsa d'àmbit local i estatal. Es presta una atenció especial a les notícies relacionades amb Salvador Dalí i la Fundació.
- Selecció de notícies per a la creació trimestral d'un dossier de premsa destinat als patrons de la institució. Aquest dossier conté una tria de notícies diverses sobre subhastes, inauguracions d'exposicions, adquisicions, dades econòmiques, etc. relacionades amb Dalí i amb les activitats que la Fundació desenvolupa tant en l'àmbit local com a escala estatal i internacional.
- Seguiment i control setmanal de les subhastes, tant nacionals com internacionals, en les quals s'hi trobi obra de Salvador Dalí.
- Manteniment i ampliació de la base de dades de catalogació del material audiovisual pertanyent al llegat del Mestre. Amb aquesta tasca s'ha posat en marxa un intens treball d'investigació i actualització de tot allò relacionat amb el material en qüestió: s'han fet noves adquisicions de DVD, s'han convertit vídeos VHS i Betamax a nous formats i s'ha contactat amb filmoteques i mediateques nacionals i internacionals.

- Búsqueda, localización y establecimiento de contactos para el catálogo razonado de pinturas de Salvador Dalí. El CED continúa trabajando en este proyecto con una atención especial al cuarto tramo, que estudia los óleos del período comprendido entre los años 1952 y 1964.
- Enriquecimiento del fondo documental con la compra de ciento veinte revistas de época, la incorporación gradual a la base de datos de unas cuatrocientas revistas pertenecientes al legado de Dalí y la adquisición de doscientos libros (ciento diez comprados, ochenta recibidos en donación y dieciséis editados por la propia Fundación Dalí).
- Revisión de publicaciones de terceros a partir de las demandas procedentes tanto de VEGAP como de editores diversos. En este sentido, se verifica que las imágenes utilizadas sean efectivamente de Dalí y se comprueba que la información que las acompaña sea correcta.
- Investigación exhaustiva de la relación entre Salvador Dalí e Italia para una exposición que la Fundación coorganizará con el Complesso del Vittoriano de Roma. A este efecto, se ha llevado a cabo un completo estudio de las estancias de Dalí en Italia así como de las exposiciones que allí celebró y los contactos que estableció en aquel país. Los centros visitados para la ocasión han sido la Galleria Nazionale d'Arte Moderna, la Biblioteca Nazionale Centrale di Roma, la Fondazione Istituto Gramsci - Archivio Luchino Visconti, el Archivio Storico dell'Istituto Luce y el centro de documentación de la RAI.
- Compra de nuevo material de conservación para los manuscritos. Esta inversión comporta la reordenación y la reubicación de estos documentos del Centro de Estudios Dalinianos. El proceso incluye la digitalización de los materiales a fin de evitar su manipulación directa, con los problemas de conservación que se pudieran derivar, y facilitar, así, su consulta.
- Desde la publicación de la Obra Completa (escrita) del pintor, el CED comenzó a transcribir los manuscritos que se conservan en su fondo. Esta labor se ha intensificado en el 2011 a raíz de las tareas de investigación relacionadas con la exposición que se celebrará en el Centre Pompidou de París y en el MNCARS de Madrid. Actualmente ya se han transcrito veinticuatro manuscritos que contienen más de 450 páginas.
- Clasificación de correspondencia. De cara a la futura publicación del siguiente tramo del catálogo razonado de pinturas de Salvador Dalí, se está clasificando la correspondencia comprendida entre los años 1953 y 1964. Se trabaja, sobre todo, en la indexación y la síntesis del material documental, que incluye cartas, telegramas, postales, etc. Por otra parte, se está revisando la correspondencia sin fecha que pueda pertenecer a este mismo período, mediante elementos o referencias contenidos en el propio texto, al objeto de fecharla. El vaciado del material epistolar proporciona una valiosísima fuente de información para comprobar y obtener nuevos datos referentes a las pinturas y a otros temas relacionados con la vida y la obra de Salvador Dalí.
- Mejora de instalaciones. Con motivo de la incorporación de las nuevas oficinas de la Fundación Dalí, se adecuó un espacio para ubicar estanterías móviles destinadas a almacenar material proveniente del archivo y el fondo documental del CED, como prensa, revistas y fotografías.
- Como complemento de la exposición *Dalí by Halsman*, organizada en Púbol, en el 2011 se elaboró una extensa bibliografía sobre la relación entre estos dos artistas que se publicó en la web corporativa.

7 400 folletos,
3 400 cartas,
9 100 libros,
11 300 fotografías,
575 manuscritos,
2 000 postales,
5 200 revistas
y 482 vídeos

7.400 fullets,
3.400 cartes,
9.100 llibres,
11.300 fotografies,
575 manuscrits,
2.000 postals,
5.200 revistes
i 482 vídeos

- Recerca, localització i establiment de contactes per al catàleg raonat de pintures de Salvador Dalí. El CED continua treballant en aquest projecte amb un èmfasi especial en el quart tram, que estudia els olis del període comprès entre els anys 1952 i 1964.
- Enriquecimiento del fons documental amb la compra de cent vint revistes d'època, la incorporació gradual a la base de dades d'unes quatre-centes revistes pertanyents al llegat Dalí i l'adquisició de més de dos-cents llibres (cent deu de comprats, vuitanta de donats i setze d'editats per la mateixa Fundació Dalí).
- Revisió de publicacions per a tercers a partir de les demandes procedents tant de VEGAP com d'editors diversos. A banda de verificar que les imatges utilitzades són de Dalí, també es comprova que la informació que les acompanya sigui correcta.
- Investigació exhaustiva de la relació entre Salvador Dalí i Itàlia per a una exposició que la Fundació coorganitzarà amb el Complesso del Vittoriano de Roma. Amb vista a aquesta mostra es va portar a terme una recerca completa de les estades, les exposicions i els contactes que Dalí va establir amb Itàlia. Els centres visitats per a l'ocasió van ser la Galleria Nazionale d'Arte Moderna, la Biblioteca Nazionale Centrale di Roma, la Fondazione Istituto Gramsci - Archivio Luchino Visconti, l'Archivio Storico dell'Istituto Luce i el centre de documentació de la RAI.
- Compra de nou material de conservació per als manuscrits. Aquesta inversió comporta una reordenació i reubicació d'aquests documents del Centre d'Estudis Dalinians. El procés inclou la digitalització dels materials, per tal d'evitar-ne la manipulació directa (amb els problemes de conservació que se'n poden derivar) i per facilitar-ne la consulta.
- Des de la publicació de l'Obra Completa (escrita) del pintor, el CED ha començat a transcriure els manuscrits que es conserven en el seu fons. L'any 2011, arran de les tasques de recerca relacionades amb l'exposició que se celebrará al Centre Pompidou de París i al MNCARS de Madrid, aquesta tasca es va intensificar. Ara com ara ja s'han transcrit vint-i-quatre manuscrits que contenen més de 450 pàgines.
- Classificació de correspondència. De cara a la futura publicació del tram següent del catàleg raonat de pintures de Salvador Dalí, s'està classificant la correspondència compresa entre els anys 1953 i 1964. Sobretot es treballa en la indexació i el regest del material documental, que inclou cartes, telegrams, postals, etc. D'altra banda, s'està revisant la correspondència sense data que pugui pertànyer a aquest mateix període, emprant elements o referències continguts en el mateix text per datar-la. El buidatge del material epistolar proporciona una font d'informació molt valuosa per comprovar i obtenir dades noves referents a les pintures i a altres temes relacionats amb la vida i l'obra de Salvador Dalí.
- Millora d'instal·lacions. Amb motiu de la incorporació de les noves oficines de la Fundació Dalí, es va adequar un nou espai per tal d'ubicar-hi compactes per a magatzem de material provinent de l'arxiu i el fons documental del CED, com ara premsa, revistes i fotografies.
- A tall de complement de l'exposició *Dalí by Halsman*, organitzada a Púbol, el 2011 es va elaborar una bibliografia extensa sobre la relació entre aquests dos artistes que es va publicar al web corporatiu.

INVESTIGADORES

Cada año, un elevado número de investigadores acuden al Centro de Estudios Dalinianos para documentarse en las diferentes bases de datos que este centro pone a su disposición (fotografías, revistas, prensa, documentos, manuscritos y correspondencia, entre otros). Los trabajos de investigación giran alrededor de la figura de Salvador Dalí y el contexto sociocultural de Figueres, y también en torno al movimiento surrealista. En el 2011, el CED recibió a una veintena de estudiosos. Entre los temas que consultaron destacan la relación de Dalí con Disney y Lenin, la música, los jardines, Coco Chanel, el vino, la estereoscopia, la publicidad, Georges Mathieu y el cómic. Con motivo del festival Acústica, y concretamente para el espectáculo de producción propia *Salvador Dalí canta*, el CED ofreció asesoramiento en la selección de los textos que habían de interpretar artistas como Dolo Beltrán, con la obra *L'amor i la memòria*, Martirio, con *Capvespre* y *Quan els sorolls s'adormen*, Gerard Quintana, con *La meva revolució cultural*, Ana Torroja, con *Elegies a Gala*, y Estrella Morente, con *Oda a Salvador Dalí*, entre otros.

Los investigadores que acuden al CED son de procedencia variada mayoritariamente catalanes y españoles, pero también venidos de Francia, de Gran Bretaña, de Canadá y de Estados Unidos, y su estancia en el centro tiene una duración media de dos a tres días. Aparte de las consultas in situ, el CED recibe diariamente, vía correo electrónico, numerosas preguntas sobre la vida y la obra de Salvador Dalí.

Investigadoras consultando
en el Centro de Estudios Dalinianos
Investigadores consultant
al Centre d'Estudis Dalinians



INVESTIGADORS

Cada any, el Centre d'Estudis Dalinians rep un nombre elevat d'investigadors que vénen a documentar-se en les diferents bases de dades (fotografies, revistes, premsa, documents, manuscrits i correspondència, entre d'altres) que aquest centre posa a la seva disposició. Els treballs d'investigació giren entorn de la figura de Salvador Dalí i el context sociocultural de Figueres i també al voltant del moviment surrealista. En el transcurs del 2011, el CED va rebre una vintena d'estudiosos. Entre els temes que van consultar destaquen la relació de Dalí amb Disney i Lenin, la música, els jardins, Coco Chanel, el vi, l'estereoscòpia, la publicitat, Georges Mathieu i el còmic. Amb motiu del festival Acústica, i concretament per a l'espectacle de producció pròpia *Salvador Dalí canta*, el CED va oferir assessorament en la selecció dels textos que havien d'interpretar, entre altres, artistes com ara Dolo Beltrán, amb l'obra *L'amor i la memòria*, Martirio, amb *Capvespre* i *Quan els sorolls s'adormen*, Gerard Quintana, amb *La meva revolució cultural*, Ana Torroja, amb *Elegies a Gala*, i Estrella Morente, amb *Oda a Salvador Dalí*.

La procedència dels investigadors que acull el CED és variada: majoritàriament són catalans i espanyols, però també n'han vingut de França, de la Gran Bretanya, del Canadà i dels EUA. La seva estada al Centre té una durada mitjana de dos a tres dies. A part d'aquestes consultes *in situ*, el CED rep diàriament, via correu electrònic, nombroses preguntes sobre la vida i l'obra de Salvador Dalí.

Reuniones de organización
para las exposiciones de 2012
Reunions d'organització
per a les exposicions del 2012



CONFERENCIAS Y SEMINARIOS

15 de febrero

Joan Manuel Sevillano, gerente de la Fundación, ofreció una sesión sobre autofinanciamiento de instituciones culturales en el Master Internacional de Gestión Cultural de la Universitat Internacional de Catalunya.

17 de febrero

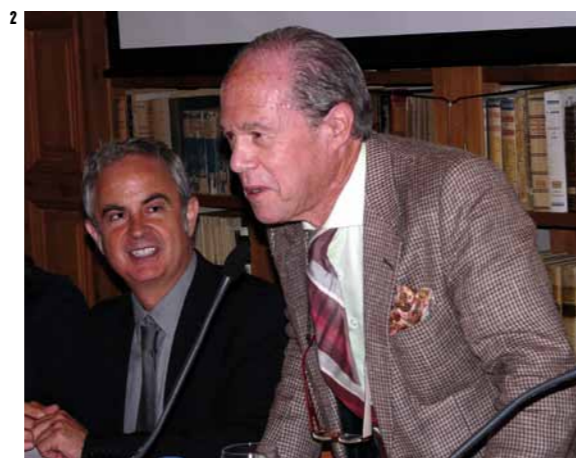
La Fundación recibió la visita de 12 estudiantes del Máster Universitario en Análisis y Gestión de Patrimonio Artístico de la Universitat Autònoma de Barcelona. Montse Aguer, directora del Centro de Estudios Dalinianos, les presentó los diversos departamentos, describió las funciones y la estructura de la Fundación y explicó los objetivos de la entidad y cómo se lleva a cabo la conservación de la colección. La acompañaron Irene Civil, jefa del Departamento de Conservación y Restauración, y Carme Ruiz y Rosa Maria Maurell, coordinadoras del CED.

28 de marzo

El Teatro-Museo Dalí recibió la visita de veinticuatro estudiantes del Posgrado de Gestión Museística del Museu Picasso de Barcelona. La directora del Centro de Estudios Dalinianos, Montse Aguer, nuevamente acompañada por las mismas coordinadoras, explicó a los asistentes la labor que lleva a cabo la Fundación Dalí, poniendo un énfasis especial en las diferentes etapas de la organización de una exposición (los préstamos, el catálogo, etc.). Por su parte, Irene Civil, jefa del Departamento de Conservación y Restauración, habló de las dificultades y las peculiaridades que presenta un centro museístico tan heterogéneo y único como es el Teatro-Museo Dalí.

11 de mayo

Carme Ruiz, coordinadora del CED, presentó a los Amics del Museu Dalí y al público en general el cuadro *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»*, que se había adquirido recientemente.



1/3. Lluís Peñuelas, Ronald D. Spencer, Joan Manuel Sevillano y Claudia Andrieu durante sus intervenciones en el seminario sobre autenticación de obras de arte
Lluís Peñuelas, Ronald D. Spencer, Joan Manuel Sevillano i Claudia Andrieu durant les seves intervencions en el seminari sobre autenticació d'obres d'art

CONFERÈNCIES I SEMINARIS

15 de febrer

Joan Manuel Sevillano, gerent de la Fundació, va oferir una sessió sobre autofinançament d'institucions culturals en el Màster Internacional de Gestió Cultural de la Universitat Internacional de Catalunya.

17 de febrer

La Fundació va rebre la visita de dotze estudiants del Màster universitari d'anàlisi i gestió de patrimoni artístic de la Universitat Autònoma de Barcelona. Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinians, els va presentar els diversos departaments de la Fundació, a més d'oferir-los una descripció de les funcions, l'estructura i els objectius de l'entitat i explicar-los com es porta a terme la conservació de la col·lecció. La van acompanyar Irene Civil, cap del Departament de Conservació i Restauració, i Carme Ruiz i Rosa Maria Maurell, coordinadores del CED.

28 de març

Vint-i-quatre estudiants del Postgrau de gestió museística del Museu Picasso de Barcelona van visitar el Teatre-Museu Dalí. La directora del Centre d'Estudis Dalinians, Montse Aguer, novament acompanyada per les mateixes coordinadores, els va explicar la tasca que du a terme la Fundació Dalí, fent un èmfasi especial en les diferents etapes de l'organització d'una exposició: els préstecs, el catàleg, etc. Irene Civil, cap de Conservació i Restauració, va parlar de les dificultats i les peculiaritats que presenta un centre museístic tan heterogeni i únic com és ara el Teatre-Museu Dalí.

11 de maig

Carme Ruiz, coordinadora del CED, va presentar als Amics dels Museus Dalí i al públic en general el quadre *Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»*, que s'havia adquirit recentment.



12 de junio

Rosa Maria Maurell, coordinadora del CED, comentó la exposición *Dalí by Halsman* para los Amics dels Museus Dalí.

19, 20 y 21 de junio, Figueres, Peralada y Portlligat. Seminario internacional sobre autenticación y falsificación

Los días 19-21 de junio, el secretario general de la Fundación Dalí, Lluís Peñuelas, organizó un seminario para conocer y debatir sobre las experiencias de destacados especialistas internacionales en la labor de autenticar obras de arte y combatir su falsificación. Entre los ponentes que participaron en el evento cabe mencionar a Christine Pinault, de la Picasso Administration, Rosa Maria Malet, de la Fundació Miró, Judith Goldman, del Andy Warhol Art Authentication Board, Véronique Wiesinger, de la Fondation Alberto et Annette Giacometti, y Michael Findlay, de Acquavella Galleries. Codirigido por Lluís Peñuelas y Ronald D. Spencer, especialista en derecho del arte y abogado de Carter Ledyard & Milburn LLP, el seminario contó con la colaboración del bufete Roca Junyent Advocats Associats y con el patrocinio de la Fundación Prosegur y la Diputación de Girona. El acontecimiento se concibió como un medio para crear un espacio de discusión y de intercambio académico y personal entre los ponentes y los representantes de la comunidad de museos europea así como de las administraciones culturales. Como ya había ocurrido en ediciones anteriores, el número de solicitudes superó el de las plazas disponibles. Montse Aguer, directora del CED, participó con una ponencia que ofreció en el marco de la mesa redonda «El proceso de autenticación en los comités de fundaciones y otras entidades legales». Entre el público asistente había personal del CED y de los departamentos de Conservación y Restauración y de Gerencia de la Fundación.

27 de junio

Anna Otero, coordinadora del CED, llevó a cabo una presentación sobre la obra *Elementos enigmáticos en un paisaje* para los Amics dels Museus Dalí.

Documenting Documenta. El Bulli en Kassel

Montse Aguer fue entrevistada por David Pujol, escritor y director de cine, para *Documenting Documenta. El Bulli en Kassel*. El documental, que reflexionaba sobre la participación y la experiencia de Ferran Adrià en la prestigiosa exposición de arte contemporáneo Documenta celebrada en Kassel en el 2007, se llevó a cabo con la colaboración y el asesoramiento de Vicent Todolí, patrono de la Fundación Dalí.

20 de octubre

Joan Manuel Sevillano pronunció el discurso inaugural del congreso de International Fine Art and Specie Insurance Conference.

28 de octubre, 4 y 25 de noviembre

Nuri Aldeguer e Imma Parada organizaron unas sesiones formativas sobre las herramientas de difusión y comunicación de que dispone la Fundación Dalí, dirigidas a estudiantes de la Facultad de Turismo de la Universitat de Girona y de la Escola Universitària de Turisme Mediterrani.

26 de noviembre

El gerente de la Fundación participó en la mesa redonda «El Empordà: paisaje, patrimonio cultural y economía», moderada por Pere Gifre, con la asistencia de Joaquim Tremoleda como ponente y de Martí Sabrià, Joan Nogué y Jordi Nicolau como tertulianos.

12 de juny

Rosa Maria Maurell, coordinadora del CED, va comentar l'exposició *Dalí by Halsman* per als Amics dels Museus Dalí.

19, 20 i 21 de juny, Figueres, Peralada i Portlligat. Seminari internacional sobre autenticació i falsificació

Els dies 19-21 de juny, el secretari general de la Fundació Dalí, Lluís Peñuelas, va organitzar un seminari per conèixer i debatre les experiències d'especialistes internacionals destacats en la tasca d'autenticar obres d'art i combatre'n la falsificació. Entre els ponents que hi van participar cal esmentar Christine Pinault, de la Picasso Administration, Rosa Maria Malet, de la Fundació Miró, Judith Goldman, de l'Andy Warhol Art Authentication Board, Véronique Wiesinger, de la Fondation Alberto et Annette Giacometti, i Michael Findlay, d'Acquavella Galleries. El seminari va ser codirigit per Lluís Peñuelas i Ronald D. Spencer, especialista en dret de l'art i advocat de Carter Ledyard & Milburn LLP, amb la col·laboració del bufet Roca Junyent Advocats Associats i amb el patrocini de la Fundació Prosegur i la Diputació de Girona. L'esdeveniment es va concebre com un mitjà per crear un espai de discussió i d'intercanvi acadèmic i personal entre els ponents i els representants de la comunitat de museus europea així com de les administracions culturals. Com ja havia passat en edicions anteriors, el nombre de sol·licituds va superar les places disponibles. Montse Aguer, directora del CED, hi va participar amb una ponència que va oferir en el marc de la taula rodona «El procés d'autenticació en els comitès de fundacions i altres entitats legals». Entre el públic assistent hi havia personal del CED i dels departaments de Conservació i Restauració i de Gerència de la Fundació.



27 de juny

Anna Otero, coordinadora del CED, va fer una presentació sobre l'obra *Elements enigmàtics en un paisatge* per als Amics dels Museus Dalí.

Documenting Documenta. El Bulli en Kassel

Montse Aguer va ser entrevistada per David Pujol, escriptor i director de cinema, per a *Documenting Documenta. El Bulli en Kassel*. Aquest film reflexiona sobre la participació i l'experiència de Ferran Adrià en la prestigiosa exposició d'art contemporani Documenta celebrada a Kassel el 2007. El documental en qüestió es va fer amb la col·laboració i l'assessorament de Vicent Todolí, patró de la Fundació Dalí.

20 d'octubre

Joan Manuel Sevillano va pronunciar el discurs inaugural del congrés International Fine Art and Specie Insurance Conference.

28 d'octubre, 4 i 25 de novembre

Nuri Aldeguer i Imma Parada van organitzar sengles sessions formatives sobre les eines de difusió i comunicació de què disposa la Fundació Dalí per a estudiants de la Facultat de Turisme de la Universitat de Girona i de l'Escola Universitària de Turisme Mediterrani.

26 de novembre

El gerent de la Fundació va participar en la taula rodona «L'Empordà: paisatge, patrimoni cultural i economia», moderada per Pere Gifre amb l'assistència de Joaquim Tremoleda com a ponent i de Martí Sabrià, Joan Nogué i Jordi Nicolau com a contertulians.

Conferencia de Carme Ruiz sobre *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»*
 Conferència de Carme Ruiz sobre *Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»*

PUBLICACIONES

Ediciones propias

Catálogo de la exposición *Dalí by Halsman*

Con la edición de este catálogo, la exposición de Púbol se complementa, se amplía y prolonga su existencia después de su desinstalación. A través de los diversos textos escritos por Montse Aguer, David G. Torres, Steve Bello, Oliver Halsman Rosenberg e Irene Halsman, el libro repasa la fructífera relación que Salvador Dalí y Philippe Halsman mantuvieron durante más de cuarenta años. La colaboración creativa entre ambos artistas queda sistematizada con la cronología que se incorpora al final del catálogo y en la cual se describen los proyectos creativos que desarrollaron conjuntamente. La edición de la obra fue posible gracias al patrocinio de "la Caixa".

Guía de la Casa-Museo Castillo Gala Dalí de Púbol

En los textos que incluye la reedición de esta guía, Antonio Pitxot y Montse Aguer recorren, con nuevas explicaciones, las diferentes estancias del castillo que Dalí le regaló a Gala en 1969: las salas de los Escudos y del Piano, la habitación de Gala, el baño y el tocador, la biblioteca, la habitación de invitados... También se describen el entorno inmediato del jardín y las dependencias exteriores, para que el visitante pueda conocer a fondo el refugio particular del que la musa del pintor disfrutó durante más de una década. Las fotografías son de Jordi Puig.

Catálogo razonado de pinturas de Salvador Dalí en línea

El 9 de mayo se presentó el nuevo tramo del catálogo razonado de pinturas de Dalí, correspondiente a los años 1940-1951. Esta publicación en línea, accesible desde la web de la Fundación Dalí, forma parte del proyecto de catalogación de pinturas que se inició en el 2004. El soporte digital garantiza la universalidad y la gratuidad de la información, que se ofrece en tres lenguas: catalán, castellano e inglés. En la elaboración de este tramo participaron Antonio Pitxot, director del Teatro-Museo Dalí, Montse Aguer, directora del Centro de Estudios Dalinianos, Carme Ruiz y Anna Otero, coordinadoras del CED, e Irene Civil, jefa de Conservación y Restauración. En lo que se refiere al apartado de bibliografía y exposiciones, cabe destacar las aportaciones de Cuca R. Costa, Bea Crespo, Lucia Moni, Michela Frontino, Rosa Maria Maurell y Fanny Estela.

El experto frente al objeto

Este libro, cuya edición estuvo a cargo de Ronald D. Spencer, es el primero que se publica en el marco de la colección «Arte y Derecho», coordinada por Lluís Peñuelas.



1/2. Cubiertas del catálogo *Dalí by Halsman* y de la nueva guía de Púbol
Cobertes del catàleg *Dalí by Halsman* i de la nova guia de Púbol

3. Presentación del tercer tramo del catálogo razonado de pinturas
Presentació del tercer tram del catàleg raonat de pintures

4. Cubierta del libro *El experto frente al objeto*
Coberta del llibre *El experto frente al objeto*

PUBLICACIONS

Edicions pròpies

Catàleg de l'exposició *Dalí by Halsman*

Amb l'edició d'aquest catàleg es pretenia complementar l'exposició de Púbol, ampliar-la i prolongar-ne l'existència un cop desmuntada. A través de la diversitat de textos escrits per Montse Aguer, David G. Torres, Steve Bello, Oliver Halsman Rosenberg i Irene Halsman, el llibre fa un repàs a la fructífera relació que els dos artistes van mantenir durant més de quaranta anys. La col·laboració creativa entre Salvador Dalí i Philippe Halsman queda sistematitzada amb la cronologia que s'incorpora al final del catàleg, i en la qual es descriuen els projectes creatius que van desenvolupar conjuntament. L'edició de l'obra va ser possible gràcies al patrocini de "la Caixa".

Guia de la Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol

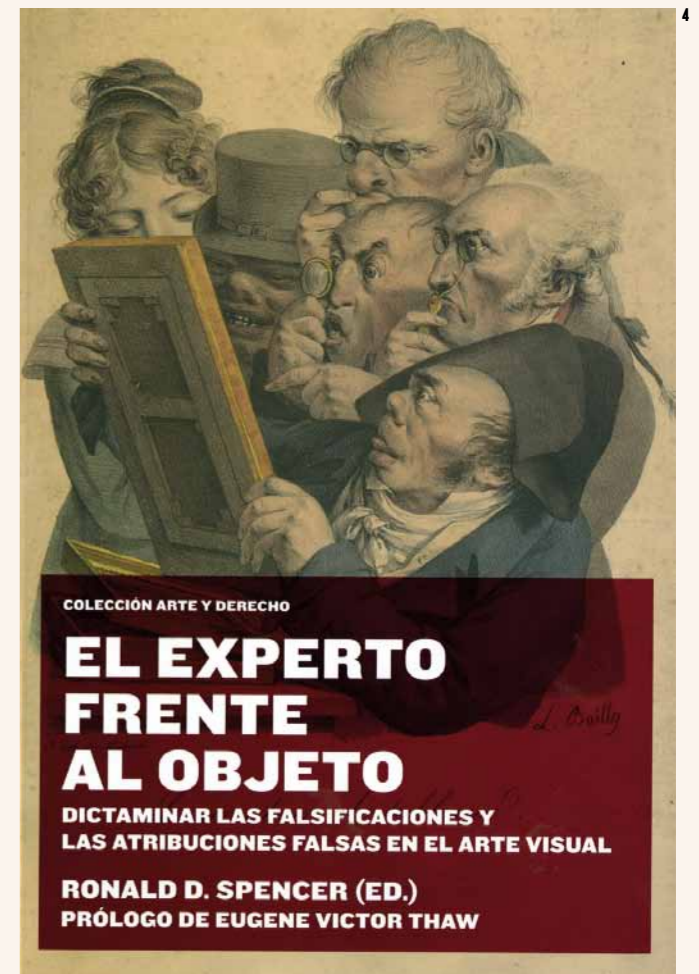
En els textos que inclou la reedició d'aquesta guia, Antoni Pitxot i Montse Aguer recorren, amb noves explicacions, les diferents estances del castell que Dalí va regalar a Gala el 1969: les sales dels Escuts i del Piano, l'habitació de Gala, el bany i el tocador, la biblioteca, l'habitació dels convidats... També s'hi descriuen l'entorn immediat del jardí i les dependències exteriors, per tal que el visitant pugui conèixer a fons el refugi particular del qual la musa del pintor va gaudir durant més d'una dècada. Les fotografies són de Jordi Puig.

Catàleg raonat de pintures de Salvador Dalí en línia

El 9 de maig es va presentar el nou tram del catàleg raonat de pintures de Dalí, corresponent als anys 1940-1951. Aquesta publicació en línia és accessible des del web de la Fundació Dalí i forma part del projecte de catalogació de pintures que es va iniciar el 2004. El suport digital garanteix la universalitat i la gratuïtat de la informació, que s'ofereix en tres llengües: català, castellà i anglès. En l'elaboració d'aquest tram hi van participar Antoni Pitxot, director del Teatre-Museu Dalí, Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinianos, Carme Ruiz i Anna Otero, coordinadores del CED, i Irene Civil, cap de Conservació i Restauració. Pel que fa a l'apartat de bibliografia i exposicions, cal destacar les aportacions de Cuca R. Costa, Bea Crespo, Lucia Moni, Michela Frontino, Rosa Maria Maurell i Fanny Estela.

El experto frente al objeto

Aquest llibre, a cura de Ronald D. Spencer, és el primer que es publica en el marc de la col·lecció «Arte y Derecho», coordinada per Lluís Peñuelas.



3. Presentación del tercer tramo del catálogo razonado de pinturas
Presentació del tercer tram del catàleg raonat de pintures

4. Cubierta del libro *El experto frente al objeto*
Coberta del llibre *El experto frente al objeto*

Coediciones

La femme visible (La dona visible)

En 1930, con poco más de veintiséis años, Salvador Dalí publica en París *La femme visible*, un conjunto de cuatro textos —tres manifiestos (*El asno podrido*, *La cabra sanitaria* y *El amor*) y un poema (*El gran masturbador*)— que supusieron su consolidación dentro del grupo surrealista liderado por André Breton. Vicent Santamaria ha recogido estos textos y los presenta en una edición comentada que incluye una excelente bibliografía complementaria. La traducción del poema es de Enric Casasses. El libro *La femme visible (La dona visible)*, dedicado a Gala, fue coeditado en el 2011 por la Fundación Dalí y por Edicions i Propostes Culturals Andana.

La vida secreta. Diari inèdit

La Fundación Dalí, junto con Galaxia Gutenberg / Círculo de Lectores, editó un diario manuscrito inédito de Gala. En él, Elena Ivanovna Diakonova, conocida como Gala, explicaba detalles de su infancia y adolescencia en Rusia, y relataba algunos episodios de la etapa americana vividos junto a Salvador Dalí. La presentación pública del libro estuvo a cargo de Montse Aguer. El análisis del contenido es una aportación de Ignacio Vidal-Folch y de Estrella de Diego.

1/2. Cubierta de los diarios de Gala y manuscrito original
Coberta dels diaris de Gala i manuscrit original



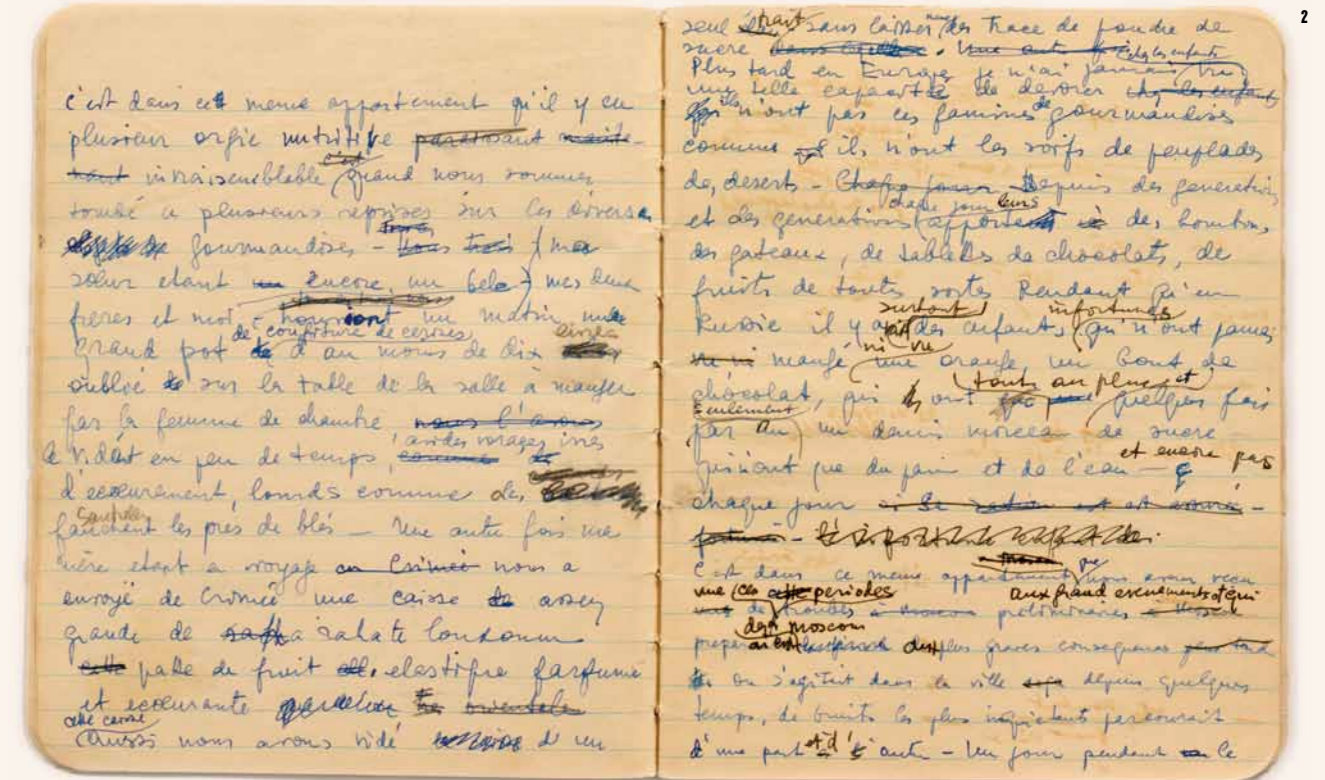
Coedicions

La femme visible (La dona visible)

El 1930, amb poc més de vint-i-sis anys, Salvador Dalí va publicar a París *La femme visible*, una recopilació de quatre textos dividits en tres manifestos (*L'ase podrit*, *La cabra sanitària* i *L'amor*) i un poema (*El gran masturbador*) que van suposar la seva consolidació dins el grup surrealista liderat per André Breton. Vicent Santamaria ha recollit aquests textos i els presenta en una edició comentada que inclou una bibliografia complementària excel·lent. La traducció del poema ha anat a càrrec d'Enric Casasses. El llibre *La femme visible (La dona visible)*, dedicat a Gala, va ser coeditat el 2011 per la Fundació Dalí i per Edicions i Propostes Culturals Andana.

La vida secreta. Diari inèdit

Juntament amb Galaxia Gutenberg / Cercle de Lectors, la Fundació Dalí va editar un diari manuscrit inèdit de Gala. En aquest dietari, Helena Ivànovna Diakonova, coneguda com a Gala, explicava detalls de la seva infantesa i adolescència a Rússia i relatava alguns episodis de l'etapa americana viscuts al costat de Salvador Dalí. La presentació pública del llibre va anar a cura de Montse Aguer. L'anàlisi del contingut és una aportació d'Ignacio Vidal-Folch i Estrella de Diego.



SERVICIO EDUCATIVO



1-4. Nuevas visitas: «El ojo de la mosca», «iRetrátate!», «Surrealízate», «iBusca los tesoros!» y «Animales surrealistas»
 Noves visites: «L'ull de la mosca», «Retrata't!», «Surrealitzat's», «Busca els tresors!» i «Animals surrealistes»
 5. Visitas del Plan de Barrios de la Marca de l'Ham:
 Día de la Mujer Trabajadora, familias, jóvenes y tercera edad
 Visites del Pla de barris de la Marca de l'Ham:
 Dia de la Dona Treballadora, famílies, joves i gent gran

En el 2011, el Servicio Educativo celebró su décimo aniversario, una destacada efeméride que permite hacer balance de la actividad realizada. Por aportar unas cifras orientativas, durante esta década se han organizado en torno a 9 500 visitas guiadas para 280 000 estudiantes, un 49% de los cuales eran catalanes y un 32% franceses, mientras que el resto se ha distribuido entre alemanes, estudiantes procedentes del resto del Estado, holandeses, norteamericanos, británicos e italianos. Casi la mitad de las visitas se ha ofrecido en catalán (48%), seguido del francés (32%) y el inglés (10%); el resto se ha llevado a cabo en alemán (5%), castellano (4%), holandés, portugués y japonés. El segmento educativo mayoritario ha sido el equivalente a la ESO (de 12 a 15 años), con un 60%, seguido de la educación primaria (23%) y, a más distancia, de la infantil (4%), los grupos familiares y las escuelas de adultos (un 2% cada uno) y, finalmente, los estudiantes universitarios (1%).

Entre las publicaciones realizadas por el Servicio Educativo destacan, con un gran éxito de ventas, los álbumes para colorear *Los animales de Dalí* y *El universo de Dalí*, así como *La persistencia de la memoria. Cuaderno didáctico*, editado en cuatro lenguas, con más de 4 000 ejemplares vendidos. Cabe señalar igualmente el éxito alcanzado por las publicaciones multimedia que vieron la luz durante el Año Dalí (2004), con CD y DVD en diversos idiomas y para

todos los públicos, y también los recursos educativos de la web, elaborados conjuntamente con Barcelona Multimedia, con actividades y juegos interactivos basados en las obras *La persistencia de la memoria* y *Sueño causado por el vuelo de una abeja...*, que fueron cedidas en préstamo temporal al museo por el MoMA de Nueva York (del 16 de enero al 18 de marzo del 2009) y por el Museo Thyssen-Bornemisza de Madrid (de febrero a mayo del 2010), respectivamente.

Toda esta actividad, desarrollada a lo largo de una década, se ha concretado en una amplia oferta educativa que en el 2011 incluyó unas veinticinco propuestas diferentes adaptadas a los diversos tipos de grupos (escolares, familiares y adultos) y orientadas a dar a conocer la figura de Salvador Dalí y sus museos. Así, recientemente se incorporaron a la oferta del Servicio las visitas «iBusca los tesoros!», para alumnos de educación infantil, «Animales surrealistas», «iRetrátate!», «El ojo de la mosca», «El Teatro-Museo Dalí en diez cajones», «Veo, veo» y «Portlligat, el taller de un genio», para primaria, o «La paranoia crítica», dirigida a estudiantes de ESO. Durante el 2011 se llevaron a cabo 1 194 visitas y actividades didácticas, cifra que representa un incremento del 17% respecto al 2010.

SERVEI EDUCATIU



El 2011, el Servei Educatiu va celebrar deu anys de vida, una efeméride important que permet fer un balanç de l'activitat duta a terme. Per facilitar unes xifres orientatives, durant aquesta dècada s'han organitzat unes 9.500 visites guiades per a 280.000 estudiants, un 49% dels quals han estat catalans i un 32% francesos, mentre que la resta s'ha distribuït entre alemanys, estudiants provinents de la resta de l'Estat espanyol, holandesos, nord-americans, britànics i italians. Gairebé la meitat de les visites s'ha ofert en català (48%), seguit del francès (32%) i l'anglès (10%); la resta s'ha fet en alemany (5%), castellà (4%), holandès, portuguès i japonès. El segment educatiu majoritari ha estat l'equivalent a l'ESO (de dotze a quinze anys), amb un 60%, seguit de la primària (23%) i, a més distància, de la infantil (4%), els grups familiars i les escoles d'adults (un 2% cadascun) i, finalment, els estudiants universitaris (1%).

Entre les publicacions realitzades pel Servei Educatiu destaquen, amb un gran èxit de vendes, els àlbums per acolorir *Els animals de Dalí* i *L'univers de Dalí* així com *La persistència de la memòria. Quadern didàctic*, editat en quatre llengües, amb més de 4.000 exemplars venuts. Cal assenyalar igualment l'èxit assolit per les publicacions multimèdia que van veure la llum durant l'Any Dalí (2004), amb CD-ROM i DVD en diversos idiomes i per a tots els públics, i també els recursos educatius del web, elaborats conjuntament

amb Barcelona Multimedia, amb jocs i activitats interactius basats en les obres *La persistència de la memòria* i *Somni causat pel vol d'una abella...*, que van ser cedides en préstec temporal al Museu pel MoMA de Nova York (del 16 de gener al 18 de març del 2009) i pel Museo Thyssen-Bornemisza de Madrid (del febrer al maig del 2010), respectivament.

Tota aquesta activitat, desenvolupada al llarg d'una dècada, s'ha concretat en una àmplia oferta educativa que el 2011 va incloure unes vint-i-cinc propostes diferents, adaptades als diversos tipus de grups (escolars, familiars i adults), per conèixer Salvador Dalí i els seus museus. Així, recentment es van incorporar a l'oferta del Servei les visites «Busca els tresors!», per a alumnes d'educació infantil, «Animals surrealistes», «Retrata't!», «L'ull de la mosca», «El Teatre-Museu Dalí en deu calaixos», «Veig, veig» i «Portlligat, el taller d'un geni», per a primària, o «La paranoia crítica», orientada a estudiants d'ESO. Durant el 2011 es van fer 1.194 visites i activitats didàctiques, xifra que representa un increment del 17% amb relació al 2010.

El 2011 estuvo dedicado a la fotografía, con diversas actividades vinculadas a Dalí y Halsman a raíz de la exposición temporal organizada en el Castillo de Púbol. Con la participación especial de nuestra colaboradora Petra Vlasman, se fotografiaron a los grupos educativos saltando. Y también, como Philippe Halsman, se elaboró un *Libro de saltos* en Flickr, con más de seiscientas fotografías y cerca de tres mil saltadores (alumnos, profesores, familias, Amics dels Museus Dalí y personal de los museos) y con la participación especial de los Amigos del Museo Dalí de Saint Petersburg (Florida), que aceptaron nuestra invitación. En los primeros días de junio organizamos una actividad de fin de curso, «Salta como Dalí», dirigida únicamente a los escolares de las poblaciones en las que se ubican los museos Dalí (La Pera, Cadaqués y Figueres), con el objetivo de reforzar su relación con las escuelas más próximas y convertirlos en protagonistas de una actividad muy especial. Todas las fotografías se pueden ver en el Flickr de la Fundación Dalí. También durante el ejercicio 2011, y aprovechando la exposición temporal *Dalí + Disney = Destino*, se llevó a cabo una campaña específica de difusión orientada a las escuelas catalanas.

El equipo del Servicio Educativo se consolidó con la incorporación, a tiempo parcial, de Cinzia Azzini, del Departamento de Gerencia, y de la educadora Marta Aumatell, que se unió al resto de colaboradores: Petra Vlasman, educadora y artista fotógrafa, y los equipos de educadores de las empresas de servicios culturales Educ'Art y Terramar.

Un año más, cabe destacar la colaboración con el Consell Comarcal de l'Alt Empordà, que se concreta en la subvención de las visitas didácticas para las escuelas de la comarca y permite facilitar el conocimiento del Teatro-Museo Dalí a los escolares de su área de influencia. Se trata de una ayuda que tiene una gran demanda entre las escuelas e institutos de la comarca y de la que en el pasado ejercicio se beneficiaron 17 grupos escolares.

1-5. La propuesta «Salta como Dalí» tuvo muy buena acogida entre el colectivo educativo
La proposta «Salta com Dalí» va tenir molt bona acollida entre el col·lectiu educatiu



El 2011 va estar dedicat a la fotografia, amb diverses activitats vinculades a Dalí i Halsman arran de l'exposició temporal organitzada al Castell de Púbol. Amb la participació de la nostra col·laboradora Petra Vlasman, es van fotografiar els grups educatius saltant. I també, com Philippe Halsman, es va elaborar un *Llibre de salts* a Flickr, amb més de sis-centes fotografies i prop de tres mil saltadors (alumnes, professors, famílies, Amics dels Museus Dalí i personal dels museus) i amb la col·laboració especial dels Amics del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida), que van acceptar la nostra invitació. Els primers dies de juny vam organitzar una activitat de final de curs, «Salta com Dalí», adreçada únicament als escolars de les poblacions en les quals s'ubiquen els museus Dalí (la Pera, Cadaqués i Figueres), amb l'objectiu de reforçar-ne la relació amb les escoles més properes i convertir-los en protagonistes d'una activitat molt especial. Totes les fotografies es poden veure al Flickr de la Fundació Dalí. També durant l'exercici 2011, i aprofitant l'exposició temporal *Dalí + Disney = Destino*, es va dur a terme una campanya específica de difusió orientada a les escoles catalanes.

Lequip del Servei Educatiu es va consolidar amb la incorporació, a temps parcial, de Cinzia Azzini, del Departament de Gerència, i de l'educadora Marta Aumatell, que es va afegir a la resta de col·laboradors: Petra Vlasman, educadora i artista fotogràfa, i els equips d'educadors de les empreses de serveis culturals Educ'Art i Terramar.

Un any més, cal destacar la col·laboració amb el Consell Comarcal de l'Alt Empordà, que es concreta en la subvenció de visites didàctiques per a les escoles de la comarca i que permet facilitar el coneixement del Teatre-Museu Dalí als escolars de la seva àrea d'influència. El 2011, d'aquesta col·laboració, que té molta demanda entre les escoles i els instituts de la comarca, se'n van beneficiar disset grups escolars.

6/7. La activitat «El ojo de la mosca», invita a observar las obras con múltiples instrumentos ópticos
L'activitat «L'ull de la mosca», convida a observar les obres amb múltiples instruments òptics





Por segundo año consecutivo, la Fundación participó en el programa Indika de Patrimonio Cultural y Educación de la Diputación de Girona, a través del cual los escolares de la provincia se pueden beneficiar de importantes descuentos en el coste de las actividades propuestas. Este programa tiene como principal finalidad fomentar el conocimiento y la protección del patrimonio cultural entre los jóvenes, con el convencimiento de que la educación representa el mejor aval para la defensa del legado cultural. De la misma forma, mediante la interpretación preparada por los profesionales de los diferentes espacios, se quiere conseguir que los escolares asimilen el patrimonio como propio. La Fundación Dalí, a través del Servicio Educativo, participa con quince propuestas diferentes dirigidas a todos los niveles educativos, desde infantil hasta bachillerato, para visitar los tres espacios dalinianos: el Teatro-Museo Dalí de Figueres, el Castillo Gala Dalí de Púbol y la Casa Salvador Dalí de Portlligat. Durante el 2011 se acogieron a este programa unos mil setecientos alumnos de las escuelas de las comarcas de Girona.

Un año más, el Servicio Educativo estuvo presente en el Concurso Infantil de Pintura Rápida del GEiEG de Girona, que en el 2011 celebraba su trigésima octava edición, a través de su presencia como miembro del jurado y ofreciendo un premio especial para la escuela con más participantes. El propio Salvador Dalí se presentó a este concurso en los años 1924 y 1925, y obtuvo el Premio Extraordinario.

Cabe recordar, por último, que todos los escolares de Figueres, La Pera y Cadaqués se benefician de la entrada gratuita al Teatro-Museo Dalí, al Castillo de Púbol y a la Casa Salvador Dalí de Portlligat, si los visitan con el centro escolar. Los menores de nueve años, sea cual sea su procedencia, disfrutan también de entrada gratuita a cualquiera de los museos Dalí.

Con motivo de la reunión que el Patronato de la Fundación celebró el 10 de octubre, Nuri Aldeguer, como responsable del Servicio Educativo, realizó una presentación sobre los primeros diez años de actividad pedagógica.

Per segon any consecutiu, la Fundació va participar en el programa Indika de Patrimoni Cultural i Educació de la Diputació de Girona, a través del qual els escolars de les comarques gironines poden gaudir de descomptes importants en el cost de les activitats proposades. La finalitat principal del programa és fomentar el coneixement i la protecció del patrimoni cultural entre els joves, amb el convenciment que l'educació representa el millor aval per a la defensa del llegat cultural. De la mateixa manera, mitjançant la interpretació preparada pels professionals dels diferents espais es vol aconseguir que els escolars assimilïn el patrimoni com a propi. La Fundació Dalí, a través del Servei Educatiu, hi participa amb quinze propostes diferents, adreçades a tots els nivells educatius (des d'infantil fins a batxillerat), per visitar els diversos espais dalinians: el Teatre-Museu Dalí de Figueres, el Castell Gala Dalí de Púbol i la Casa Salvador Dalí de Portlligat. Durant l'any 2011 es van acollir a aquest programa uns mil set-cents alumnes de les escoles de les comarques gironines.

Un any més, el Servei Educatiu va estar present una vegada més, com a membre del jurat i oferint un premi especial per a l'escola amb més participants, en el Concurs Infantil de Pintura Ràpida del GEiEG de Girona, que celebrava la trenta-vuitena edició. El mateix Salvador Dalí es va presentar a aquest concurs els anys 1924 i 1925 i hi va guanyar el Premi Extraordinari.

Recordem que tots els escolars de Figueres, la Pera i Cadaqués tenen l'entrada gratuïta al Teatre-Museu Dalí, al Castell de Púbol i a la Casa Salvador Dalí de Portlligat si els visiten amb el centre escolar. També gaudeixen d'entrada gratuïta a qualsevol dels museus Dalí els menors de nou anys, sigui quina sigui la seva procedència.

Amb motiu de la reunió que el Patronat de la Fundació va celebrar el 10 d'octubre, Nuri Aldeguer, com a responsable del Servei Educatiu, va fer una presentació sobre els primers deu anys d'activitat pedagògica.

1. Visita educativa en Púbol
Visita educativa a Púbol

2/3. Actividades navideñas en familia con Amics dels Museus Dalí
Activitats de Nadal en família amb els Amics dels Museus Dalí

4. Celebración de la fecha 11-11-11 según la iniciativa en Flickr titulada «Museum Exposure»
Celebració de la data de l'11-11-11 segons la iniciativa a Flickr titulada «Museum Exposure»

5/6. Grupos escolares y familiares
Grups escolars i familiars





Promocionar

Promocionar



COMUNICACIÓN



1/2. Parlements de Joan Manuel Sevillano e Irina Antonova durant l'acte inaugural al museu moscovita
Parlaments de Joan Manuel Sevillano i Irina Antonova durant l'acte inaugural al museu moscovita

Acciones de comunicación

En materia de comunicación, el año 2011 destacó por cuatro acontecimientos de relevancia: la presentación de las adquisiciones de *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»* (1926), el 11 de mayo y, el 30 de mayo, de *Elementos enigmáticos en un paisaje* (1934), la obra más cara jamás comprada por la Fundación Dalí; así como la presentación del tercer tramo del catálogo razonado; y, finalmente, la inauguración de la retrospectiva en el Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscú.

En lo que se refiere a las acciones de comunicación organizadas por la Fundación, durante el ejercicio 2011 se celebraron las siguientes:

31 de enero: firma de un convenio de colaboración con la ONCE de cara a la formación de guías para visitantes con discapacidades visuales.

19 de marzo: inauguración, en el Castillo de Púbol, de la exposición temporal *Dalí by Halsman*, con presencia del director general de Patrimonio Cultural de la Generalitat de Cataluña, Joan Pluma, así como de Irene Halsman, hija del fotógrafo, Steve Bello, viudo de Jane Halsman, y Montse Aguer, directora del Centro de Estudios Dalinianos.

22 de marzo: presentación de la memoria de actividades correspondiente al ejercicio 2010, a cargo de Lluís Peñuelas, Montse Aguer y Joan Manuel Sevillano.

9 de mayo: presentación del tercer tramo del catálogo razonado, con Antonio Pitxot, Montse Aguer y las coordinadoras del Centro de Estudios Dalinianos Carme Ruiz y Anna Otero. En estos momentos, la web de la Fundación Dalí ofrece, en acceso abierto, la catalogación de más de seiscientos pinturas de Salvador Dalí correspondientes al período comprendido entre los años 1910 y 1950.

18 de mayo: celebración del Día Internacional de los Museos del ICOM, con una acción web que consistió en destacar una pieza del Teatro-Museo Dalí en el marco de la actividad «Descubre una joya del Museo». En esta ocasión, la escogida fue *Alegoría de la memoria*, de Antonio Pitxot, una obra que encajaba con el lema propuesto por el ICOM, «Museos y memoria».

14 de junio: anuncio de la celebración en Figueres y Cadaqués, los días 19, 20 y 21 de junio, del Seminario Internacional sobre Autenticación de Obras de Arte y Medidas contra su Falsificación, con la participación de miembros de los comités de autenticación de obra de Salvador Dalí, Joan Miró, Pablo Picasso, Andy Warhol y Jorge Oteiza, así como de expertos en derecho del arte.

12 de julio: los tribunales franceses dieron la razón a la Fundación Dalí y la reconocieron como beneficiaria del derecho de participación. La decisión tuvo un gran impacto en el sector jurídico, principalmente en Francia y Estados Unidos.

COMUNICACIÓ



3. Repercusión en los medios del seminario sobre autenticación de obra
Ressó als mitjans del seminari sobre autenticació d'obra

4. Inauguración de la exposición *Dalí by Halsman* en Púbol
Inauguració de l'exposició *Dalí by Halsman* a Púbol

Accions de comunicació

En matèria de comunicació, l'any 2011 va destacar per quatre esdeveniments de rellevància: la presentació de les adquisicions d'*Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»* (1926), l'11 de maig, i la de l'obra més cara que mai ha comprat la Fundació Dalí, *Elements enigmàtics en un paisatge* (1934), el 30 de maig; així com la presentació del tercer tram del catàleg raonat; i la inauguració de la retrospectiva al Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscou.

Pel que fa a les accions de comunicació organitzades per la Fundació, durant l'exercici 2011 es van celebrar les següents:

31 de gener: signatura d'un conveni de col·laboració amb l'ONCE amb vista a formar guies per a visitants amb discapacitats visuals.

19 de març: inauguració de l'exposició temporal *Dalí by Halsman*, al Castell de Púbol, amb la presència del director general de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, Joan Pluma, així com d'Irene Halsman, filla del fotògraf, Steve Bello, vidu de Jane Halsman, i Montse Aguer, directora del Centre d'Estudis Dalinians.

22 de març: presentació de la memòria d'activitats corresponent a l'exercici 2010, a càrrec de Lluís Peñuelas, Montse Aguer i Joan Manuel Sevillano.

9 de maig: presentació del tercer tram del catàleg raonat, amb Antoni Pitxot, Montse Aguer i les coordinadores del Centre d'Estudis Dalinians Carme Ruiz i Anna Otero. En aquests moments, el web de la Fundació Dalí ofereix, en accés obert, la catalogació de més de sis-cents pintures de Salvador Dalí corresponents al període comprès entre els anys 1910 i 1950.

18 de maig: celebració del Dia Internacional dels Museus de l'ICOM, amb una acció web que va consistir a destacar una peça del Teatre-Museu Dalí en el marc de l'activitat «Descobreix una joia del Museu». En aquesta ocasió es va escollir una obra d'Antoni Pitxot titulada *Al·legoria de la memòria* que encaixava amb el lema proposat per l'ICOM, «Museus i memòria».

14 de juny: anunci de la celebració a Figueres i Cadaqués, els dies 19, 20 i 21 de juny, del Seminari internacional sobre autenticació d'obres d'art i mesures contra la seva falsificació, amb la participació de membres dels comitès d'autenticació d'obra de Salvador Dalí, Joan Miró, Pablo Picasso, Andy Warhol i Jorge Oteiza així com d'experts en dret de l'art.

12 de juliol: els tribunals francesos van donar la raó a la Fundació Dalí i la van reconèixer com a beneficiària del dret de participació. La decisió va tenir un gran impacte en el sector jurídic principalment de França i els Estats Units.

2 de septiembre: inauguración de la retrospectiva de Dalí en Moscú, con la asistencia de Joan Manuel Sevillano, por parte de la Fundación Dalí, así como de Irina Antonova y Alexei Petujov, directora y conservador, respectivamente, del Pushkin State Museum of Fine Arts, y con la presencia destacada de la primera dama rusa, Svetlana Medvedeva, el ministro de Cultura ruso, Alexander Avdeev, y el embajador español en Rusia, Luis Felipe Fernández de la Peña. El acto contó con el patrocinio de la fundación cultural rusa The Link of Times.

10 de octubre: nombramiento de Miquel Roca Junyent como nuevo patrono de la Fundación Dalí en sustitución de Francesc Vergés Bosch, fallecido el 9 de julio, que había sido secretario general de la entidad de 1983 a 1991.

Un formato diferente tuvieron los comunicados dirigidos a los medios para informarles del número de visitantes alcanzado en el 2010, que registró un aumento del 8,16% respecto al 2009, y del correspondiente a la temporada estival del 2011 en relación con el mismo período del 2010, que se incrementó en un 9,3%. También se dieron a conocer las reaperturas de la Casa de Portlligat, el 9 de febrero, y del Castillo de Púbol, el 15 de marzo. Otros comunicados se referían a la creación de una colección de libros sobre derecho del arte coordinada por Lluís Peñuelas, a la entrada anticipada al Teatro-Museo de Figueres durante el verano y a la edición nocturna de este centro en el mes de agosto. También se difundieron notas de agenda relacionadas con las propuestas del Servicio Educativo «Surrealízate» y «Salta como Dalí» y, finalmente, se anunció el éxito de visitantes (270 000 personas en dos meses) obtenido por la retrospectiva de Dalí en Moscú, que se clausuró el 13 de noviembre. El lanzamiento en Francia del bolso Lancel con los denominados *daligramas* generó un impacto muy notable en la prensa de moda no solo del propio país, sino también de España y México, entre otros.

2 de setembre: inauguració de la retrospectiva de Dalí a Moscou, amb l'assistència de Joan Manuel Sevillano, per part de la Fundació Dalí, així com d'Irina Antonova i Alexei Petujov, directora i conservador, respectivament, del Pushkin State Museum of Fine Arts, i amb la presència destacada de la primera dama russa, Svetlana Medvedeva, el ministre de Cultura rus, Alexander Avdeev, i l'ambaixador d'Espanya a Rússia, Luis Felipe Fernández de la Peña. L'acte va gaudir del patrocini de la fundació cultural russa The Link of Times.

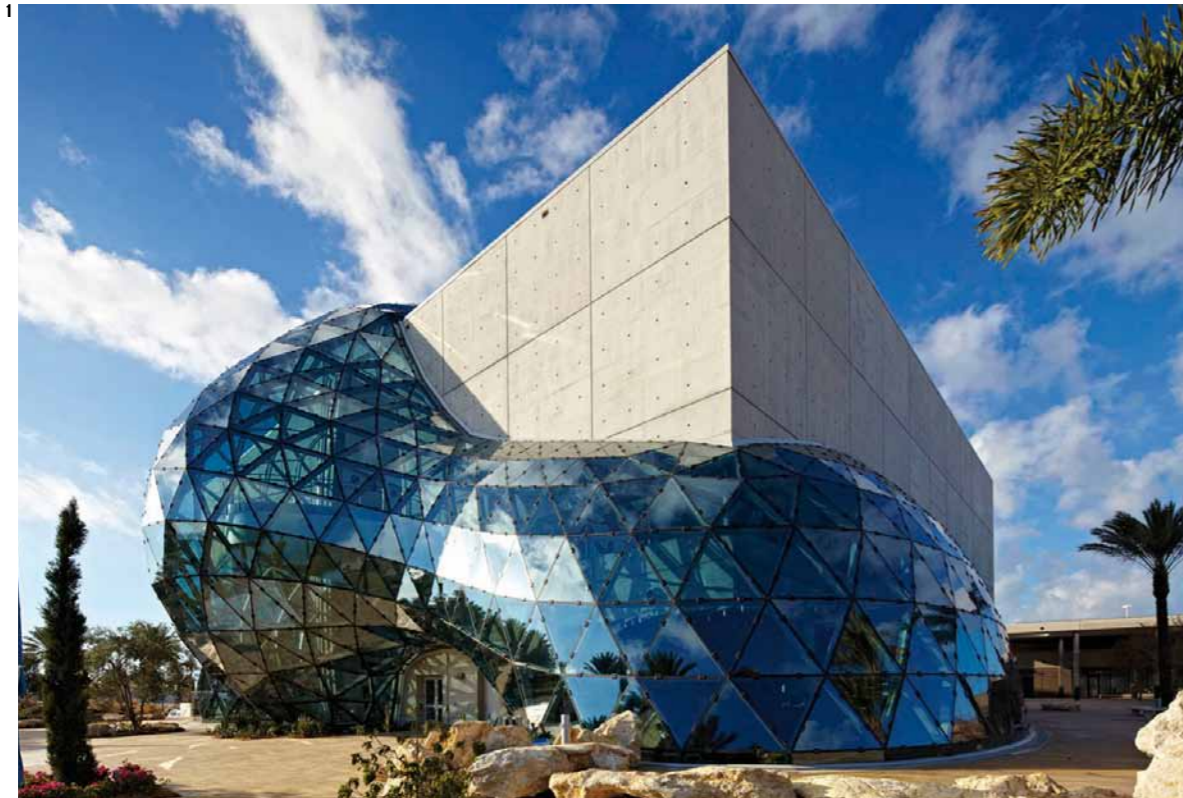
10 d'octubre: nomenament de Miquel Roca Junyent com a nou patró de la Fundació Dalí en substitució de Francesc Vergés Bosch, que fou secretari general de l'entitat del 1983 al 1991 i que va traspasar el 9 de juliol.

Van merèixer un altre format els comunicats que es van adreçar als mitjans per informar-los del nombre de visitants assolit el 2010, xifra que va enregistrar un augment del 8,16% respecte al 2009, i del corresponent a la temporada estiuena del 2011 amb relació al mateix període del 2010, que es va incrementar en un 9,3%. També es va anunciar la reobertura de la Casa de Portlligat, el 9 de febrer, i la del Castell de Púbol, el 15 de març. Altres comunicats van fer referència a la creació d'una col·lecció de llibres sobre dret de l'art coordinada per Lluís Peñuelas, l'entrada anticipada al Teatre-Museu de Figueres durant l'estiu i l'edició nocturna d'aquest mateix centre al mes d'agost. També es van difondre notes d'agenda relacionades amb les propostes del Servei Educatiu «Surrealitzat» i «Salta com Dalí» i, finalment, es va anunciar l'èxit de visitants (270.000 persones en dos mesos) obtingut per la retrospectiva de Dalí a Moscou, que es va clausurar el 13 de novembre. El llançament a França de la bossa Lancel amb els anomenats *daligramas* va generar un impacte molt notable en la premsa de moda no només del mateix país, sinó també d'Espanya i Mèxic, entre d'altres.



1. Aparición en la prensa china y rusa de los bolsos Lancel
Aparició a la premsa xinesa i russa de les bosses Lancel

2. Presentación de la pintura *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»*
Presentació de la pintura *Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»*



Durante el 2011 nos beneficiamos de la repercusión de diversos acontecimientos que, si bien no habían sido impulsados directamente por la Fundación Dalí, pusieron al artista en el punto de mira mediático. A modo de ejemplo, cabe citar la inauguración, el 11 de enero, de la nueva sede del Museo Dalí de Saint Petersburg (Florida), a la que asistieron la infanta Cristina de Borbón, Lluís Peñuelas y Joan Manuel Sevillano, así como representantes de los ayuntamientos de Figueres y Cadaqués. Diseñado por Yann Weymouth, del gabinete HOK Architects, el nuevo edificio tiene, como rasgo más característico, una cúpula inspirada en la del Teatro-Museo Dalí de Figueres. Otra noticia que centró la atención en Dalí fue la subasta de la pintura *Retrato de Paul Éluard*, vendida en Sotheby's de Londres por 15,9 millones de euros.



1-3. La espectacular nueva sede del Museo Dalí de Florida, inspirada en la cúpula del Teatro-Museo figuerense
L'espectacular nova seu del Museu Dalí de Florida, inspirada en la cúpula del Teatre-Museu figuerenc



4. Joan Manuel Sevillano representó a la Fundación Dalí en el evento
Joan Manuel Sevillano va representar la Fundació Dalí en l'esdeveniment



Durant el 2011 ens vam beneficiar del ressò de diversos esdeveniments que, si bé no havien estat impulsats directament per la Fundació Dalí, van posar l'artista en el punt de mira mediàtic, com va ser la inauguració, l'11 de gener, de la nova seu del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg (Florida). A l'acte hi van assistir la infanta Cristina de Borbó, Lluís Peñuelas i Joan Manuel Sevillano, així com representants dels ajuntaments de Figueres i Cadaqués. El nou edifici és un disseny de Yann Weymouth, del gabinet HOK Architects, i el seu tret més característic és una cúpula inspirada en la del Teatre-Museu Dalí de Figueres. Una altra notícia que va centrar l'atenció en Dalí va ser la subhasta de la pintura *Retrat de Paul Éluard*, venuda a Sotheby's de Londres per 15,9 milions d'euros.

5. La infanta Cristina cortando la cinta inaugural
La infanta Cristina tallant la cinta inaugural

Reportajes y entrevistas

Los medios de comunicación que en el 2011 se interesaron por alguno de los vértices del Triángulo Daliniano fueron la televisión japonesa TBS, que entrevistó a Antonio Pitxot, la televisión nacional del Kazajistán, la cadena nipona BS Asahi, la canadiense Évasion y las italianas Sat2000 y Rai 3, las revistas *Panorama Travel* (también italiana) y *World Discovery*, el programa *Tiempo de viajar* de la televisión de Castilla y León y el diario *ADN*, que hizo un reportaje en Púbol. TVE dedicó a Cadaqués uno de los capítulos del nuevo programa *Racons* y entrevistó a Antonio Pitxot en la Casa Dalí de Portlligat. La revista de *Lonely Planet* documentó un capítulo dedicado a Cataluña también a partir de una entrevista al director del Teatro-Museo.

Antonio Pitxot, además, apareció en los medios con motivo de una exposición retrospectiva de su obra que tuvo lugar en el Real Alcázar de Sevilla durante los meses de abril y mayo.

El canal ARTE entrevistó a Montse Aguer a raíz de la publicación del diario de Gala. Por esta misma razón, solicitaron su participación la cadena de televisión rusa NTV, el diario *Rusia Hoy*, editado en ruso y castellano, y la revista *Yo Dona* de *El Mundo*. La directora del CED habló sobre la figura de Gala en el magacín de tarde de TV3 *Divendres*, que se desplazó a La Bisbal d'Empordà, y también ofreció una amplia entrevista al programa *SER Historia* de la Cadena SER.

Joan Manuel Sevillano fue entrevistado por *The Art Newspaper*, *The Guardian* y *Financial Times* en relación con unas esculturas supuestamente dalinianas. En el magacín *L'hora L*, de la Cadena SER, el gerente de la Fundación se refirió a la lucha contra el fraude, y en el programa *Converses gironines*, de COPE Girona, trató principalmente de la gestión de los derechos de Salvador Dalí.

Jordi Artigas acompañó al programa *No t'ho perdís*, del Canal 33, por el Teatro-Museo Dalí de Noche y recibió a los blogueros de un viaje de prensa organizado por el Patronat de Turisme Costa Brava Girona así como a los periodistas franceses de turismo de la AJT, que en el mes de noviembre celebraron su asamblea anual.



1/2. Antoni Pitxot atendiendo a la prensa y artículo en *El País* sobre su exposición en Sevilla
Antoni Pitxot atenent la premsa i article a *El País* sobre la seva exposició a Sevilla

3/4. Presentación de la memoria de actividades de 2010
Presentació de la memòria d'activitats del 2010

Reportatges i entrevistes

Els mitjans de comunicació que el 2011 es van interessar per algun dels vèrtexs del Triangle Dalinià van ser la televisió japonesa TBS, que va entrevistar Antoni Pitxot, la televisió nacional del Kazakhstan, la cadena nipona BS Asahi, la canadenca Évasion i les italianes Sat2000 i Rai 3, les revistes *Panorama Travel* (també italiana) i *World Discovery*, el programa *Tiempo de viajar* de la televisió de Castella i Lleó i el diari *ADN*, que va fer un reportatge a Púbol. TVE va dedicar un dels capítols del nou programa *Racons* a Cadaqués i va entrevistar Antoni Pitxot a la Casa Dalí de Portlligat. La revista de *Lonely Planet* va documentar un capítol dedicat a Catalunya també a partir d'una entrevista al director del Teatre-Museu.

Antoni Pitxot, a més, va aparèixer als mitjans amb motiu d'una exposició retrospectiva de la seva obra que va tenir lloc al Real Alcázar de Sevilla durant els mesos d'abril i maig.

El canal ARTE va entrevistar Montse Aguer arran de la publicació del diari de Gala. També per aquesta raó, van sol·licitar la seva participació la cadena de televisió russa NTV, el diari *Rusia Hoy*, editat en rus i castellà, i la revista *Yo Dona* d'*El Mundo*. La directora del CED va parlar sobre la figura de Gala en el magacín de tarda de TV3 *Divendres*, que es va desplaçar a la Bisbal d'Empordà, i també va oferir una àmplia entrevista al programa *SER Historia* de la Cadena SER.

Joan Manuel Sevillano va ser entrevistat per *The Art Newspaper*, *The Guardian* i *Financial Times* amb relació a unes escultures suposadament dalinianes. En el magacín *L'hora L*, de la Cadena SER, el gerent de la Fundació es va referir a la lluita contra el frau, i amb motiu de la seva intervenció en el programa *Converses gironines*, de COPE Girona, va tractar principalment la gestió dels drets de Salvador Dalí.

Jordi Artigas va acompanyar el programa *No t'ho perdís*, del Canal 33, pel Teatre-Museo Dalí de Nit i va rebre els blocaires d'un viatge de premsa organitzat pel Patronat de Turisme Costa Brava Girona així com els periodistes francesos de turisme de l'AJT, que al mes de novembre van celebrar la seva assemblea anual.





Otras acciones de comunicación

El décimo aniversario del festival de música Acústica nos abrió la mirada hacia la ciudad de Figueres. La edición del 2011 de este acontecimiento incluyó el espectáculo de creación propia *Salvador Dalí canta*, en el que se musicaban poemas del artista, una faceta menos conocida que, de esta forma, acercaba Dalí a un segmento de público principalmente joven. En la iniciativa participaron artistas del carisma de Estrella Morente, Martirio, Gerard Quintana, Pau Riba, Albert Pla, Enric Casasses, Sol Picó, Amaral, Ana Torroja, Love of Lesbian y Kiko Veneno, bajo la dirección musical de Pascal Comelade. Además, se proyectaron dos grabaciones, con Alice Cooper y Amanda Lear como protagonistas, en las que describían su profunda admiración por el Maestro. El festival, que se prolongó del 31 de agosto al 4 de septiembre, fue presentado el 10 de junio bajo la cúpula del Teatro-Museo Dalí, en un acto conducido por el periodista Manel Fuentes, en el que también participó Montse Aguer y que incluyó una actuación en directo de Gerard Quintana.

Otros acontecimientos que trascendieron a la prensa fueron dos iniciativas que no estaban directamente relacionadas con el artista pero para las cuales se utilizaron los espacios dalinianos: por un lado, la presentación de *La Vanguardia* en catalán, el 24 de marzo, y por otro, el quincuagésimo aniversario del Hotel Empordà, el 6 de junio, con la presencia de los mejores cocineros del Estado (como Ferran Adrià, Carme Ruscalleda, Joan Roca, Elena Arzak, José Andrés y los ampurdaneses Paco Pérez y Xavier Sagristà), que, entre muchos otros asistentes, quisieron rendir homenaje a la familia Subirós Mercader. El acto fue presentado por el crítico norteamericano Colman Andrews y por el escritor Miquel Berga.



1. Celebración del espectáculo *Salvador Dalí canta* organizado por el festival Acústica

Celebració de l'espectacle *Salvador Dalí canta* organitzat pel festival Acústica

2. Presentación de *La Vanguardia* en catalán bajo la cúpula

Presentació de *La Vanguardia* en català sota la cúpula

3. El Museo Dalí acogió la celebración de los 50 años del Motel con la asistencia de cocineros de renombre, como Ferran Adrià

El Museu Dalí va acollir la celebració dels cinquanta anys del Motel amb l'assistència de cuiners de renom, com ara Ferran Adrià

Altres accions de comunicació

El desè aniversari del festival de música Acústica ens va obrir la mirada cap a la ciutat de Figueres. L'edició del 2011 va incloure un espectacle de creació pròpia, titulat *Salvador Dalí canta*, en què es musicaven poemes de l'artista, una faceta més desconeguda que, gràcies a la iniciativa, feia Dalí més proper per a un segment de públic principalment jove. Hi van participar artistes del carisma d'Estrella Morente, Martirio, Gerard Quintana, Pau Riba, Albert Pla, Enric Casasses, Sol Picó, Amaral, Ana Torroja, Love of Lesbian i Kiko Veneno, sota la direcció musical de Pascal Comelade. A més, es van projectar dos enregistraments amb Alice Cooper i Amanda Lear com a protagonistes en què descrivien la seva admiració profunda pel Mestre. La presentació del festival, que es va prolongar del 31 d'agost al 4 de setembre, va tenir lloc el 10 de juny sota la cúpula del Teatre-Museu Dalí, en un acte conduït pel periodista Manel Fuentes en què també va participar Montse Aguer i que va incloure una actuació en directe de Gerard Quintana.

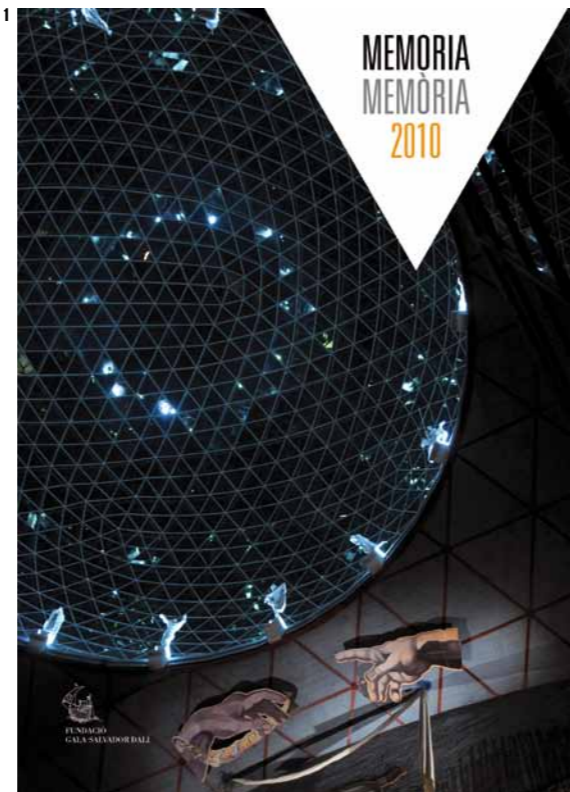
Altres esdeveniments que van transcendir a la premsa van ser dues iniciatives que no estaven directament relacionades amb l'artista, però per a les quals es van utilitzar els espais dalinians: d'una banda, la presentació de *La Vanguardia* en català, el 24 de març; i, de l'altra, el cinquantè aniversari de l'Hotel Empordà, el 6 de juny, amb la presència dels millors cuiners de l'Estat espanyol (com ara Ferran Adrià, Carme Ruscalleda, Joan Roca, Elena Arzak, José Andrés i els empordanesos Paco Pérez i Xavier Sagristà), que, entre molts altres assistents, van voler retre homenatge a la família Subirós Mercader en un acte presentat pel crític nord-americà Colman Andrews i per l'escriptor Miquel Berga.

Viajes de prensa

La colaboración con los organismos de promoción turística del territorio (el Patronat de Turisme Costa Brava Girona, la Agència Catalana de Turisme y Turespaña) permite difundir la figura y la obra de Dalí más allá de las actividades propias de la Fundación. A lo largo del 2011, nuestros museos acogieron numerosos viajes de prensa organizados por algunas de estas entidades o bien por las tres de forma coordinada. En concreto, se atendió a dos grupos de bloggers especializados en cultura y viajes: el primero, en el mes de mayo, realizaba un recorrido por la Costa Brava, y el segundo, que tuvo lugar en septiembre, optó por el interior como destino. El impacto en los medios fue menor que, por ejemplo, en Twitter, donde 13 millones de *tweets* inundaron la Red. Así mismo, se recibió a periodistas de medios destacados, como el *The New York Times*, que envió a su crítica gastronómica y a un bloguero de la sección «Diner's Journal», el rotativo *The Daily Telegraph*, la revista *National Geographic* (que señaló la Costa Brava como uno de los diez mejores destinos turísticos del mundo), los cinco diarios israelitas de mayor tirada, la revista italiana *In Viaggio* y la suiza *Art Passions*, los franceses *Le Figaro*, *Randos Balades* o *Côté Sud*, medios chinos como *Sanlian Shenghuo Zhoukan*, *GQ*, el canal educativo de la televisión nacional CNTV o el portal de Internet SINA, la revista neoyorquina *TravelLady Magazine*, revistas polacas de cicloturismo y publicaciones de líneas aéreas, como la de Jat Airways o *Ronda*, de Iberia, así como medios desplazados a raíz de los vuelos entre Girona y la ciudad sueca de Skellefteå o entre Miami y Barcelona. Por otra parte, a principios del 2011 se celebró el Fórum Gastronómico de Girona, que escogió el Triángulo Daliniano como una de las opciones de salidas culturales.

Memoria

Esta publicación de referencia en el sector de los museos y el turismo contiene una sección dedicada a los estudios de público y un anexo económico con abundante información sobre la gestión de la Fundación. El documento se edita en dos versiones bilingües: catalán/castellano e inglés/francés. La versión digital se puede consultar a través de la web de la Fundación Dalí en estos cuatro idiomas.



1. Cubierta de la Memoria 2010
Coberta de la Memòria 2010

2. Visita de un grupo de bloggers internacionales
Visita d'un grup de blocaires internacionals

Viatges de premsa

La col·laboració amb els organismes de promoció turística del territori (el Patronat de Turisme Costa Brava Girona, l'Agència Catalana de Turisme i Turespaña) permet difondre la figura i l'obra de Dalí més enllà de les activitats pròpies de la Fundació. Al llarg del 2011, els nostres museus van acollir nombrosos viatges de premsa organitzats per alguns d'aquests organismes o bé per tots tres de manera coordinada. En concret, es van atendre dos grups de blocaires especialitzats en cultura i viatges: el primer, al maig, feia un recorregut per la Costa Brava, i el segon, que va tenir lloc al setembre, va optar per l'interior com a destinació. L'impacte en els mitjans va ser menor que no pas a Twitter, per exemple, on 13 milions de piulades van inundar la xarxa. Així mateix, es van rebre periodistes de mitjans destacats, com ara la crítica gastronòmica de *The New York Times* o un blocaire de la secció «Diner's Journal», del mateix diari, així com del rotatiu *The Daily Telegraph*, de la revista *National Geographic* (que va assenyalar la Costa Brava com una de les deu millors destinacions turístiques del món), dels cinc diaris israelians de més tiratge, de la revista italiana *In Viaggio* i de la suïssa *Art Passions*, dels francesos *Le Figaro*, *Randos Balades* o *Côté Sud*, de mitjans xinesos com ara *Sanlian Shenghuo Zhoukan*, *GQ*, el canal educatiu de la televisió nacional CNTV o el portal d'Internet SINA, de la revista novaiorquesa *TravelLady Magazine*, de revistes poloneses de cicloturisme i de publicacions de línies aèries com ara la de Jat Airways o *Ronda*, d'Iberia, així com de mitjans desplaçats arran dels vols entre Girona i la ciutat sueca de Skellefteå o entre Miami i Barcelona. A principis del 2011, d'altra banda, es va celebrar el Fòrum Gastronòmic de Girona, que va escollir el Triangle Dalinià com una de les opcions de sortides culturals.

Memòria

Aquesta publicació de referència en el sector dels museus i el turisme conté una secció dedicada als estudis de públic i un annex econòmic amb informació abundant sobre la gestió de la Fundació. El document s'edita en dues versions bilingües: català/castellà i anglès/francès. La versió digital es pot consultar a través del web de la Fundació Dalí en aquests quatre idiomes.



COMUNICACIÓN DIGITAL

Durante los últimos dos años, la Fundación Dalí ha apostado cada vez con mayor convencimiento por las nuevas fórmulas de comunicación, ampliando así los canales convencionales para llegar a foros poco habituales en el mundo de los museos o en la prensa escrita tradicional. De hecho, se puede afirmar que el 2011 representó un paso importante en el desarrollo de la comunicación en línea a través de la web corporativa y de las tres redes sociales en las que se incide actualmente: Facebook, YouTube y Flickr. Además, se incorporaron contenidos relacionados con Dalí a la Wikipedia, puesto que es la enciclopedia más consultada del mundo.

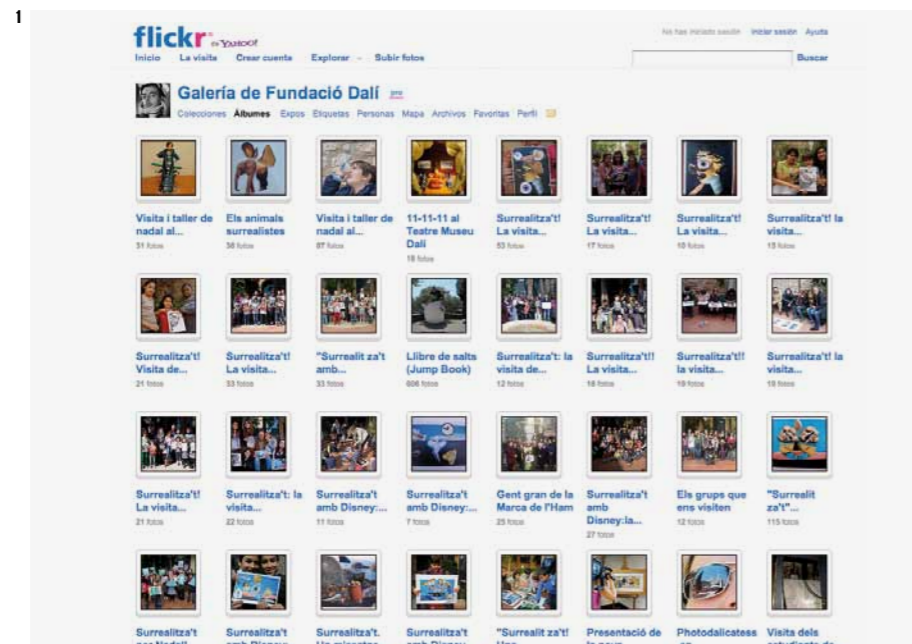
Web

La incorporación más destacada a la web de la Fundación durante el 2011 fue el tercer tramo del catálogo razonado, que comprende los años 1941 a 1950. Otra novedad digital importante consistió en la nueva tienda virtual, que permite agilizar la gestión de la compra en un entorno dinámico y atractivo. A lo largo del ejercicio se continuó trabajando también en las labores de reformulación y rediseño de la web corporativa, un complejo proyecto que requiere la coordinación de las diferentes áreas y los diversos proveedores de servicios implicados.

Las tareas de posicionamiento han dado muy buenos resultados. Pocas webs están posicionadas en 4 idiomas por el 90% de sus palabras clave objetivo.

Redes sociales

El ejercicio 2011 supuso la consolidación de Facebook, YouTube y Flickr en lo que representó una segunda fase tras el lanzamiento inicial. Las acciones diseñadas expresamente para las redes sociales fueron materiales audiovisuales derivados de las visitas educativas «Surrealízate» y «Salta como Dalí» y de la iniciativa titulada «11-11-11», difundida a través de Twitters de museos, que consistió en colgar 11 fotografías realizadas por los visitantes el día 11 de noviembre. En lo que se refiere al Facebook, durante todo el año, y de manera constante, se fueron incorporando imágenes de obra daliniana acompañadas de escritos del propio Dalí, con una acogida muy buena de los internautas. En el momento de cerrar el ejercicio, los sesenta vídeos colgados en nuestro canal de YouTube ya se habían visto 15 700 veces, y las 1 600 fotografías consultables en el Flickr habían registrado 75 000 visualizaciones. A lo largo del 2011, 466 600 personas entraron en nuestro perfil de Facebook y 3 200 interaccionaron con nuestros posts. Como novedad en esta plataforma, cabe destacar el hecho de que internautas rusos se hicieron amigos de nuestra página y que los últimos idiomas de entrada detectados fueron el ruso, el griego, el chino y el japonés.



COMUNICACIÓ DIGITAL

Durant els darrers dos anys, la Fundació Dalí ha apostat cada vegada amb més convicció per les noves fórmules de comunicació i, així, ha ampliat els canals convencionals per arribar a fòrums poc habituals en el món dels museus o en la premsa escrita tradicional. De fet, es pot afirmar que el 2011 va representar un pas important en el desenvolupament de la comunicació en línia a través del web corporatiu i de les tres xarxes socials en les quals s'incideix actualment: Facebook, YouTube i Flickr. A més, es van incorporar continguts relacionats amb Dalí a la Viquipèdia, perquè és l'enciclopèdia més consultada del món.

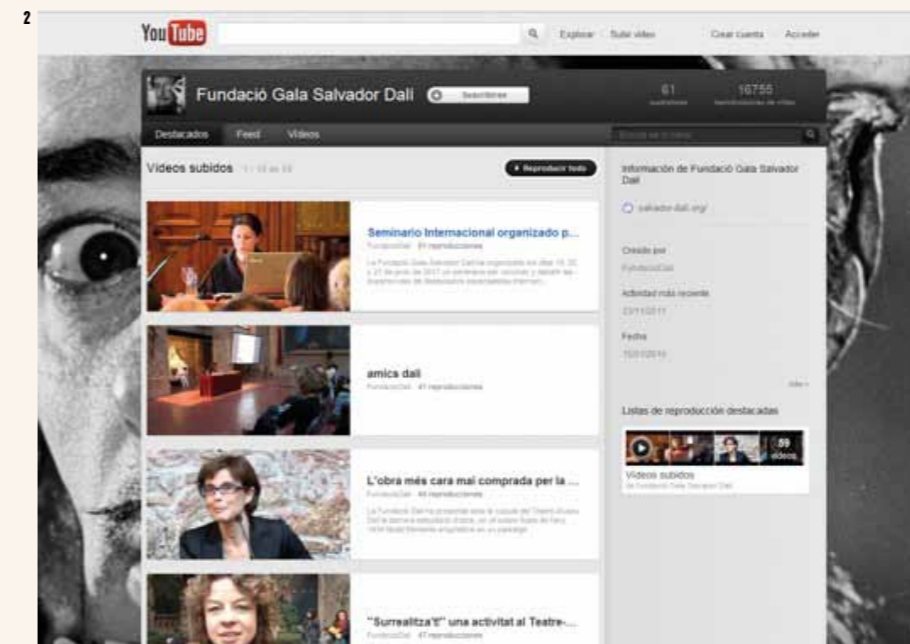
Web

Durant el 2011, la incorporació més destacada al web va ser la del tercer tram del catàleg raonat, que comprèn els anys 1941 a 1950. Una altra novetat digital important va consistir en la nova botiga virtual, que permet agilitar la gestió de la compra en un entorn dinàmic i atractiu. A més, van continuar les tasques de reformulació i redisseny del web corporatiu, un projecte complex que requereix la coordinació de les diferents àrees i els diversos proveïdors de serveis implicats.

Les tasques de posicionament han donat molt bons resultats. Poques webs estan posicionades en 4 idiomes pel 90% de les seves paraules clau objectiu.

Xarxes socials

L'exercici 2011 va suposar la consolidació de Facebook, YouTube i Flickr en el que va representar una segona fase després del llançament inicial. Les accions dissenyades expressament per a les xarxes socials van ser diversos materials audiovisuals derivats de les visites educatives «Surrealitzat» i «Salta com Dalí» i de la iniciativa titulada «11-11-11», difosa a través de Twitters de museus, que va consistir a penjar onze fotografies fetes pels visitants el dia 11 de novembre. Al Facebook es van anar incorporant durant tot l'any, de manera constant, imatges d'obra daliniana acompanyades d'escrits del mateix Dalí, amb una acollida molt bona dels navegants. En el moment de tancar l'exercici, la seixantena de vídeos penjats al nostre canal de YouTube ja s'havia vist 15.700 vegades i les 1.600 fotografies consultables al Flickr havien enregistrat 75.000 visualitzacions. Al llarg del 2011, 466.600 persones van entrar al nostre perfil de Facebook i 3.200 van interaccionar amb els nostres posts. Com a novetat en aquesta plataforma, cal destacar el fet que internauts russos es van fer amics de la nostra pàgina i que els darrers idiomes d'entrada detectats van ser el rus, el grec, el xinès i el japonès.



1/2. Capturas de las páginas de la Fundación en Flickr y YouTube
Captures de les pàgines de la Fundació a Flickr i YouTube

Las acciones promocionales se beneficiaron de exposiciones de Dalí en ciudades como Milán y Moscú

PROMOCIÓN Y DIFUSIÓN DE LOS MUSEOS

El 2011, a pesar de la crisis global, fue un año positivo. Durante el ejercicio, los museos de la Fundación registraron un balance de visitas favorable, con un incremento del 4% en el Museo de Figueres, un 1,7% en la Casa de Portlligat y, como dato especialmente destacable, un 19% en el Castillo de Púbol, con lo que prácticamente se alcanzaron los niveles de visitantes del Año Dalí. Los conflictos en curso en los países del sur del Mediterráneo redirigieron hacia Cataluña a un buen número de operadores, con un peso especial de los procedentes de Rusia.

La Agència Catalana de Turisme, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona y Turespaña mantuvieron las acciones de promoción habituales de los museos Dalí: visitas para operadores turísticos y participación en las ferias de ámbito turístico más importantes. Cabe subrayar las acciones de promoción que tuvieron lugar en Milán con motivo de la clausura de la exposición de Dalí en el Palazzo Reale, así como la que organizó la Agència Catalana de Turisme en Miami, con la colaboración especial de la Fundación Dalí y del Museo Dalí de Saint Petersburg, a raíz de la inauguración del vuelo directo de Iberia entre esta ciudad norteamericana y Barcelona. La acción, titulada «Catalonia, a leading world tourism destination. Catalonia to Florida: Non-stop», tenía por objeto potenciar el turismo de calidad y cultural, y contó con la asistencia de numerosos líderes de la industria turística del estado de Florida así como de medios de comunicación especializados de Filadelfia, Washington y Miami, y también del director del Museo Dalí de Saint Petersburg; la Fundación Dalí estuvo representada por Sílvia Nello, responsable de Marketing. En este apartado cabe destacar igualmente las acciones que se llevaron a cabo con motivo de la exposición de Dalí en el Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscú orientadas a reforzar la promoción turística de las comarcas de Girona entre los operadores y medios de comunicación de Rusia, uno de los mercados que han experimentado un crecimiento más importante en los últimos años. El 31 de octubre se organizó un acto especial al que asistieron personalidades de los ámbitos cultural, turístico y económico rusos, con la presencia de Joan Manuel Sevillano por parte de la Fundación Dalí, del presidente de la Diputación de Girona y del Patronat de Turisme Costa Brava Girona, y de los alcaldes de Girona y Figueres, entre otras personalidades.



PROMOCIÓ I DIFUSIÓ DELS MUSEUS

El 2011, malgrat la crisi global, va ser un any positiu. Els museus de la Fundació van enregistrar un balanç de visites favorable, amb un increment del 4% al Museu de Figueres, un 1,7% a la Casa de Portlligat i, com a dada especialment remarcable, un 19% al Castell de Púbol, amb la qual cosa pràcticament es van assolir els nivells de visitants de l'Any Dalí. Els conflictes en curs als països del sud de la Mediterrània van redirigir cap a Catalunya un bon nombre d'operadors, amb un pes especial dels provinents de Rússia.

L'Agència Catalana de Turisme, el Patronat de Turisme Costa Brava Girona i Turespaña van mantenir les accions de promoció habituals dels museus Dalí: visites per a operadors turístics i participació en les fires d'àmbit turístic més importants. Cal subratllar les accions de promoció que van tenir lloc a Milà amb motiu de la cloenda de l'exposició de Dalí al Palazzo Reale, així com la que va organitzar l'Agència Catalana de Turisme a Miami, amb la col·laboració especial de la Fundació Dalí i del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg, arran de la inauguració del vol directe d'Iberia entre aquesta ciutat nord-americana i Barcelona. L'acció, titulada «Catalonia, a leading world tourism destination. Catalonia to Florida: Non-stop», tenia per objecte potenciar el turisme de qualitat i cultural. Hi van assistir nombrosos líders de la indústria turística de l'estat de Florida així com mitjans de comunicació especialitzats de Filadèlfia, Washington i Miami, amb la presència del director del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg; la Fundació Dalí hi va ser representada per Sílvia Nello, responsable de Màrqueting. En aquest apartat cal destacar igualment les accions que es van dur a terme amb motiu de l'exposició de Dalí al Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscou per tal de reforçar la promoció turística de les comarques gironines entre els operadors i mitjans de comunicació de Rússia, un dels mercats que han experimentat un creixement més important els darrers anys. El 31 d'octubre es va organitzar un acte especial al qual van assistir personalitats dels àmbits cultural, turístic i econòmic russos, amb la presència de Joan Manuel Sevillano per part de la Fundació Dalí, del president de la Diputació de Girona i del Patronat de Turisme Costa Brava Girona així com dels alcaldes de Girona i Figueres, entre altres.

1/2. Reportajes de los Museos Dalí en los medios internacionales
Reportatges dels Museus Dalí als mitjans internacionals



Les accions promocionals es van beneficiar d'exposicions de Dalí a ciutats com Milà i Moscou

A lo largo del año, además, se organizaron diversos viajes de familiarización especialmente concebidos para operadores turísticos de Pekín, Polonia, Irlanda, Suecia, Francia, Reino Unido, Alemania, el Benelux e Israel y para la Escuela de Negocios de Singapur, que visitaron los museos Dalí como espacios culturales emblemáticos.

Por otra parte, se mantuvieron los acuerdos vigentes con entidades de ámbito local, como el Girona Convention Bureau y Costa Brava Verd Hotels, la campaña Art Travel Pass, a través de los trenes hotel internacionales *Pau Casals* (destino Zúrich), *Salvador Dalí* (Milán) y *Joan Miró* (París) y, finalmente, el acuerdo establecido con Bus Turístico destinado a facilitar el acceso de visitantes procedentes de Barcelona. Otro elemento de promoción destacable fue el convenio suscrito con Turisme Juvenil de Catalunya que, a través del Carnet Jove, ofrece descuentos a sus titulares.

A una escala más local, prosiguió la colaboración con la Associació de Guies de Girona para las visitas guiadas a Cadaqués y a la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat, que arrojó un balance muy positivo durante toda la temporada. En cuanto a Figueres, se mantuvo una relación permanente y muy fluida con el Área de Turismo del Ayuntamiento y con la asociación Comerç Figueres en todas las cuestiones que afectan a la ciudad y, en especial, en lo que se refiere a la promoción del Teatre-Museo de Noche. En el 2011, además, se llevó a cabo una campaña especial de promoción con la empresa Postalfree dirigida a las comarcas de Girona y Barcelona.

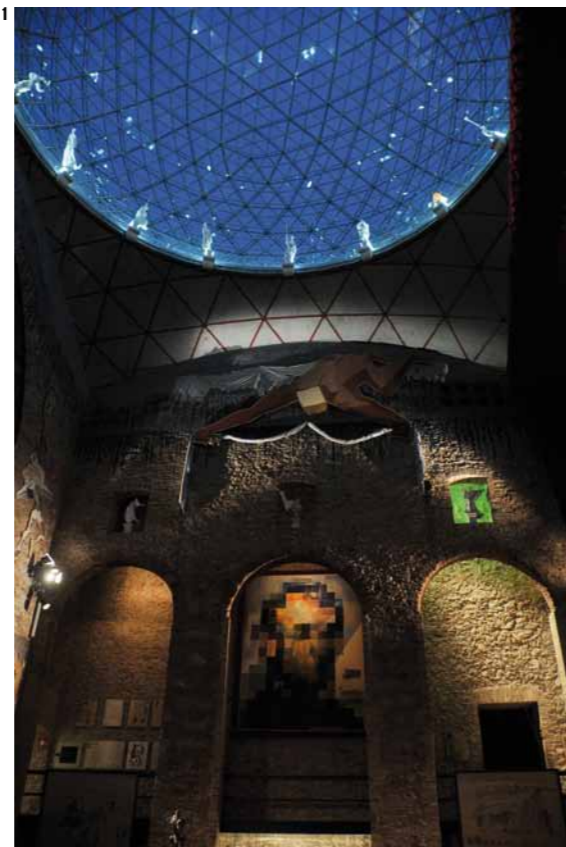
El Teatre-Museo Dalí de Noche estuvo abierto al público del 30 de julio al 31 de agosto. Las 13 257 visitas recibidas durante este período representan un incremento del 0,3% respecto al 2010. El interés de los operadores turísticos por ofrecer a sus grupos esta modalidad de visita aumenta año tras año, ya que se trata de una propuesta de alta calidad: además de una copa de cava, la visita incluye proyecciones diversas con Salvador Dalí como protagonista, lo que la convierte en uno de los atractivos que propone el Museo para las noches de verano.

La venta anticipada de entradas al Teatre-Museo Dalí para visitantes individuales a través de los cajeros de ServiCaixa y de la web de la Fundación es una importante herramienta de promoción y constituye un servicio cada vez más solicitado, que en el año 2011 se mantuvo también durante los meses de julio y agosto.

Como viene siendo habitual, a lo largo del 2011 tuvieron continuidad las acciones de promoción dirigidas a los establecimientos hoteleros del área de Girona y la Costa Brava y de la ciudad de Barcelona, para las cuales se disfrutó de la colaboración de la empresa La Difusora. También se llevaron a cabo las acciones usuales a través de las oficinas de turismo, guías turísticos, etc.

Por otra parte, la Fundación Dalí, representada por su responsable de Difusión, Nuri Aldeguer, asistió a la presentación que el Ministerio de Cultura realizó del portal España es Cultura, en el marco de una reunión de trabajo que tuvo lugar en Madrid.

Durante el ejercicio 2011 se organizaron las siguientes visitas privadas: Jornadas de Digestología del Hospital de Figueres (20 de mayo); Lancel (24 de mayo); y miembros de la organización internacional de jóvenes directivos YPO (16 de septiembre).



1. Teatre-Museo Dalí de Noche
Teatre-Museu Dalí de Nit

2. Cartel anunciador de la apertura nocturna
Cartell anunciador de l'obertura nocturna

Al llarg de l'any, a més, es van organitzar diversos viatges de familiarització especialment concebuts per a operadors turístics de Pequín, Polònia, Irlanda, Suècia, França, el Regne Unit, Alemanya, el Benelux i Israel i per a l'Escola de Negocios de Singapur, que van visitar els museus Dalí com a espais culturals emblemàtics.

D'altra banda, es van mantenir els acords amb entitats d'àmbit local com ara el Girona Convention Bureau i Costa Brava Verd Hotels, la campanya Art Travel Pass, a través dels trens hotel internacionals *Pau Casals* (destinació Zuric), *Salvador Dalí* (Milà) i *Joan Miró* (París), així com l'acord amb Bus Turístic amb el qual es pretén facilitar l'accés de visitants procedents de Barcelona. Un altre element de promoció destacable va ser el conveni amb Turisme Juvenil de Catalunya, que, per mitjà del Carnet Jove, ofereix descomptes als seus titulars.



En un àmbit més local, va prosseguir la col·laboració amb l'Associació de Guies de Girona per a les visites guiades a Cadaqués i a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat, amb un balanç molt positiu durant tota la temporada. Quant a Figueres, cal dir que es manté una relació permanent i molt fluïda amb l'Àrea de Turisme de l'Ajuntament i amb l'associació Comerç Figueres per a tot allò que afecta la ciutat i, en especial, per a la promoció del Teatre-Museu de Nit. El 2011, a més, es va fer una campanya promocional amb l'empresa Postalfree específicament adreçada a les comarques de Girona i Barcelona.

En l'edició del 2011, el Teatre-Museu Dalí de Nit es va concretar del 30 de juliol al 31 d'agost. Durant aquest període es van rebre 13.257 visitants, xifra que representa un 0,3% més que el 2010. L'interès dels operadors turístics per oferir la visita nocturna als seus grups augmenta any rere any, ja que es tracta d'una proposta d'alta qualitat: a més d'una copa de cava, la visita inclou projeccions diverses amb Salvador Dalí com a protagonista, fet que la converteix en un dels atractius del Museu per a les nits d'estiu.

Durant els mesos de juliol i agost, es va mantenir la venda anticipada d'entrades per a visitants individuals al Teatre-Museu Dalí a través dels caixers de ServiCaixa i del web de la Fundació, opció que representa una eina de promoció rellevant i, alhora, un servei cada vegada més sol·licitat.

Com és habitual, al llarg del 2011 van tenir continuïtat les accions de promoció orientades als establiments hotelers de l'àrea de Girona i la Costa Brava i de la ciutat de Barcelona, per a les quals es va gaudir de la col·laboració de l'empresa La Difusora. També es van dur a terme les accions usuals a través de les oficines de turisme, guies turístics, etc.

Cal remarcar així mateix que la Fundació Dalí, representada per la seva responsable de Difusió, Nuri Aldeguer, va assistir a la presentació, per part del Ministeri de Cultura, del portal España es Cultura, en el marc d'una reunió de treball que va tenir lloc a Madrid.

Durant l'exercici 2011 es van organitzar les visites privades següents: Jornades de Digestologia de l'Hospital de Figueres (20 de maig); Lancel (24 de maig); i membres de l'organització internacional de joves directius YPO (16 de setembre).

GESTIÓN COMERCIAL

La situación de crisis económica que se ha vivido en los últimos años ha hecho que el contexto comercial sea más complejo, más sensible a los cambios de comportamiento, más incierto y menos previsible. A pesar de ello, el volumen de ventas de las tiendas de los museos Dalí ha mantenido una tendencia alcista que demuestra la solidez de la gestión comercial.

En el 2011, la tienda del espacio Dalí·Joyas fue la que experimentó un incremento más importante (30,01%) respecto al ejercicio anterior, y volvió a marcar máximos históricos al superar el nivel que ya había alcanzado en el 2010.

La mejora de la gestión de las gamas de productos, la renovación de las líneas obsoletas y una mayor eficiencia en el manejo de los productos existentes explican que la tendencia al alza se haya podido mantener de forma sostenida.

A lo largo de los últimos años, la evolución del volumen de ventas ha sido la siguiente:

AÑO	VOLUMEN DE VENTAS
2007	2 184 000 €
2008	2 235 000 €
2009	2 265 000 €
2010	2 442 433,84 €
2011	2 441 466,30 €

En el ejercicio 2011, la tienda de Dalí·Joyas volvió a superar sus propios máximos así como la magnitud de su crecimiento anterior (30,01%), continuando la línea ascendente que ya había seguido de manera constante desde su apertura, en el año 2001.

La renovación y la actualización de la guía del espacio Dalí·Joyas, con el aumento del número de idiomas en que se edita, contribuyeron en buena medida a esta expansión de las ventas, como también lo hicieron la mejora y la ampliación de las líneas de productos enfocadas a un segmento de visitantes de gama media y alta. En este sentido, cabe decir que la afluencia de visitantes procedentes de Rusia supuso una aportación muy significativa, lo que demuestra, por otra parte, que editar la guía en ruso ha sido una decisión muy acertada y coherente con la política, iniciada hace más de diez años, de acercamiento al público procedente de aquel país.



La tienda del espacio Dalí·Joyas
bate su propio récord

GESTIÓ COMERCIAL

La conjuntura de crisis económica que s'ha viscut els darrers anys ha fet que l'entorn comercial sigui més complex, més sensible als canvis de comportament, més incert i menys previsible. Malgrat aquest context, el volum de vendes de les botigues dels museus Dalí ha mantingut una tendència ascendent que demostra la solidesa de la gestió comercial.

La botiga de l'espai Dalí·Joies és la que el 2011 va experimentar un increment més important (30,01%) respecte a l'exercici anterior, i va tornar a marcar màxims històrics en superar el nivell que ja havia assolit el 2010.

La millora de la gestió de les gammes de productes, la renovació de les línies obsoletes i una eficiència més gran en l'administració dels productes existents expliquen que la tendència a l'alça s'hagi pogut mantenir de forma sostinguda.

Al llarg dels últims anys, l'evolució del volum de vendes ha estat la següent:

ANY	VOLUM DE VENDES
2007	2.184.000 €
2008	2.235.000 €
2009	2.265.000 €
2010	2.442.433,84 €
2011	2.441.466,30 €

En l'exercici 2011, la botiga de Dalí·Joies va tornar a superar els seus propis màxims així com la magnitud del seu creixement anterior (30,01%), continuant la línia ascendent que ja havia seguit de manera constant des de la seva obertura, l'any 2001.

La renovació i l'actualització de la guia de l'espai Dalí·Joies, amb l'augment del nombre d'idiomes en què s'edita, van contribuir en bona part a aquesta expansió de les vendes, com també la millora i l'ampliació de les línies de productes enfocades a un segment de visitants de gamma mitjana i alta. En aquest sentit, cal dir que l'afluència de visitants procedents de Rússia va suposar una aportació molt significativa. Això demostra que l'aposta per editar la guia en rus ha estat molt encertada i coherent amb la política, iniciada fa més de deu anys, d'apropament al públic procedent d'aquell país.



1/2. Las tiendas del Teatro-Museo
Les botigues del Teatre-Museu

La botiga de l'espai Dalí·Joies
bat el seu propi rècord

GESTIÓN DE MARKETING

Productos de merchandising cultural

Desarrollo de productos exclusivos

El desarrollo de nuevas gamas de productos exclusivos no ha constituido nuestra principal prioridad durante el ejercicio 2011. Aun así, y con el fin de renovar gamas y aportar nuevos conceptos de productos a las ya existentes, se ha complementado la exitosa línea «Firmas», que hasta el momento estaba constituida básicamente por camisetas, con una colección formada por neceser, monedero, estuche para gafas, gamuza limpiagafas y bolso de tela. También se ha introducido una gama de camisetas para los más pequeños que combina colores alegres y dinámicos.

Siguiendo la tendencia de adaptar la gama de productos a la demanda del mercado, que continúa evidenciando una cierta reducción del gasto unitario por persona, se han diseñado nuevos artículos de bajo precio entre los que destacan bolígrafos-lápiz multicolores, sacapuntas, gomas con forma de esfera y, en especial, los nuevos jabones con forma de pan realizados artesanalmente a partir de productos naturales como la avena, el centeno y el trigo. Estos últimos, junto con los bolígrafos-lápiz, se han convertido en uno de los productos estrella de la temporada.

En cuanto a los artículos de gama alta, se han lanzado tres nuevas pequeñas colecciones de joyas (colgante y pendientes) en plata maciza. Para cada una de ellas se ha seleccionado un icono daliniano representativo de cada uno de los museos que gestiona la Fundación. Así, se han escogido los labios para simbolizar el Teatro-Museo Dalí, la flor de lis para el Castillo Gala Dalí de Púbol y, finalmente, el huevo daliniano para representar la Casa Salvador Dalí de Portlligat.

También se ha desarrollado una cuarta colección, más completa en cuanto al número de piezas que la componen (pulsera, colgante, anillo, pendientes y brazalete), basada en el concepto de surrealismo. Con un diseño novedoso, elegante, refinado y moderno, esta colección pretende satisfacer la demanda de ciertos visitantes que buscan productos de este tipo en nuestras tiendas.



1. Calendario 2012 «Obras maestras»
Calendari 2012 «Obres mestres»

2. Adaptación de «Firmas» para camisetas infantiles
Adaptació de «Signatures» per a samarretes infantils

GESTIÓ DE MÀRQUETING

Productos de merchandising cultural

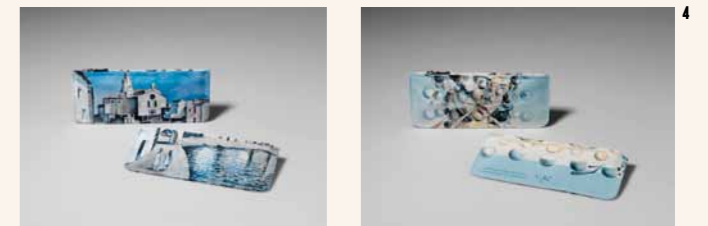
Desenvolupament de productes exclusius

El desenvolupament de noves gammes de productes exclusius no va ser la nostra prioritat principal durant l'exercici 2011. Tot i amb això, i a fi de renovar gammes i aportar nous conceptes de productes a les ja existents, la popular línia «Signatures», fins aleshores integrada bàsicament per samarretes, es va complementar amb una col·lecció formada per un neceser, un moneder, un estoig d'ulleres, una camussa per netejar ulleres i una bossa de mà de roba. També es va introduir una gamma de samarretes per a nens i nenes que combinava colors alegres i dinàmics.

Seguint la tendència d'adaptar els productes a la demanda del mercat, que continua evidenciant una certa reducció de la despesa unitària per persona, es van dissenyar nous articles de baix preu, entre els quals destaquen els bolígrafs llapis multicolores, les maquinetes de fer punta, les gomes esfèriques i, sobretot, els nous sabons amb forma de pa elaborats artesanalment a partir de productes naturals com ara la civada, el sègol i el blat. Aquests sabons, juntament amb els bolígrafs llapis, es van convertir en un dels productes estrella de la temporada.

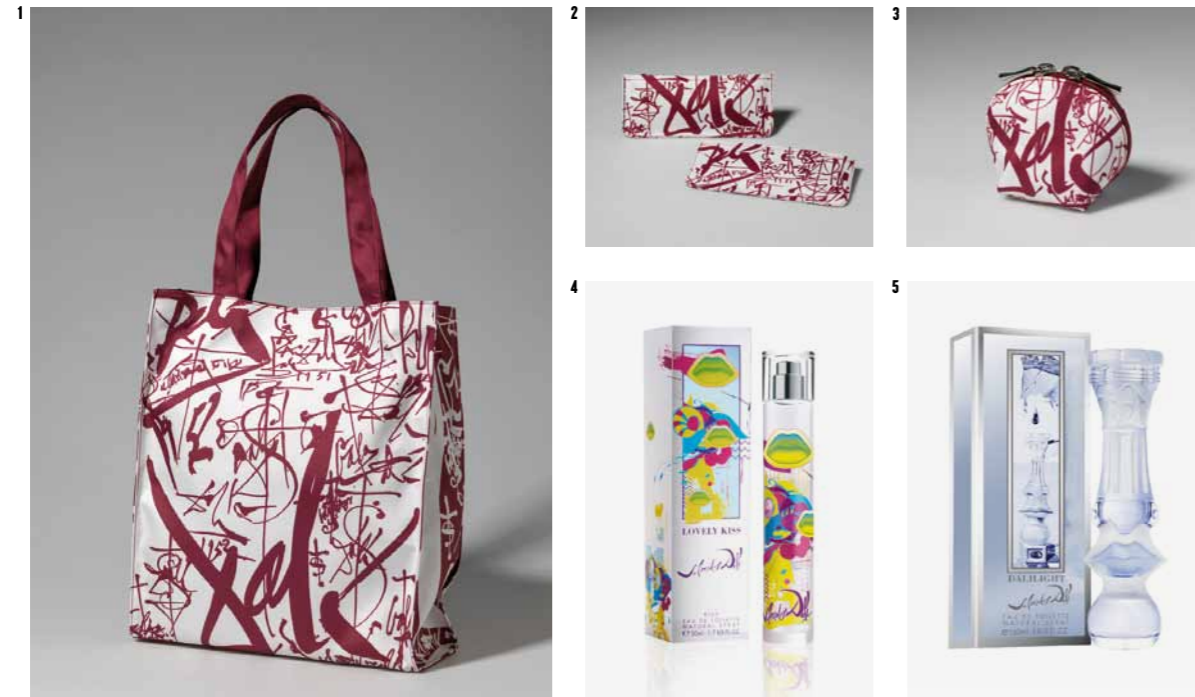
Pel que fa als articles de gamma alta, es van llançar tres petites col·leccions noves de joies (penjoll i arracades) de plata massissa. Per a cada col·lecció es va seleccionar una icona daliniana representativa de cadascun dels museus que gestiona la Fundació. Així, es van triar els llavis per simbolitzar el Teatro-Museu Dalí, la flor de lis per al Castell Gala Dalí de Púbol i, finalment, l'ou dalinià per representar la Casa Salvador Dalí de Portlligat.

També es va desenvolupar una quarta col·lecció, més completa quant al nombre de peces que la integren (polsera, penjoll, anell, arracades i braçalet), basada en el concepte de surrealisme. Amb un disseny innovador, elegant, refinat i modern, la nova col·lecció pretén satisfer la demanda d'alguns visitants que busquen articles d'aquest tipus a les nostres botigues.



3. Nuevos estuches de gafas con gamuza en el interior
Nous estoigs d'ulleres amb camussa a l'interior

4. Monederos y neceseres con reproducción de obras de Dalí
Moneders i necesers amb reproducció d'obres de Dalí



1-3. Complementos de la colección «Firmas»: bolso, neceser y monedero
Complements de la col·lecció «Signatures»: bossa, neceser i moneder

4/5. Perfumes Cofinluxe
Perfums Cofinluxe

Programas de licencia

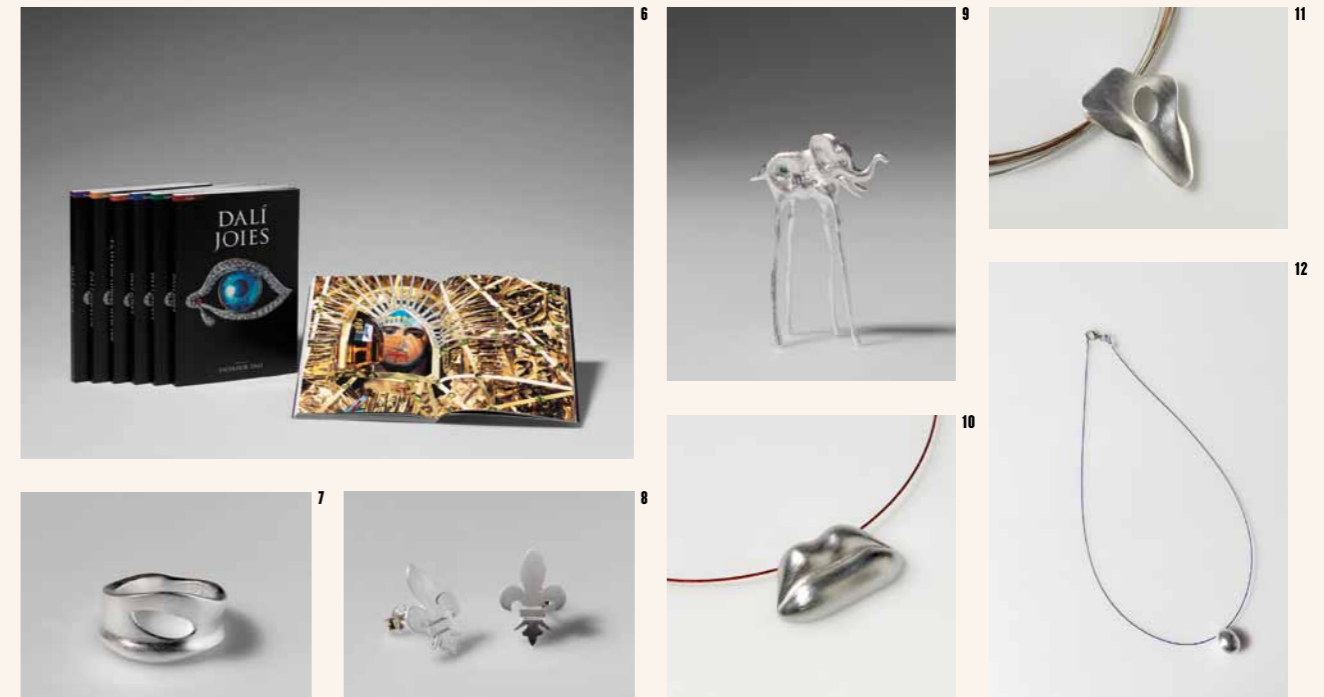
Durante el 2011, se han establecido las bases de un acuerdo de colaboración con una empresa mexicana para la producción y comercialización de una serie de piezas decorativas realizadas en plata y oro de 24 quilates. Se trata de una empresa con más de treinta años de experiencia en el sector, que exporta a más de veinticinco países. A su gran tradición y conocimiento del proceso de fundición a alta temperatura se le suman los últimos avances tecnológicos, lo que confiere a sus productos una excelente calidad final.

Del mismo modo, se ha trabajado con una empresa japonesa de *licensing* con la idea de que actúe en un futuro como agente comercial de la Fundación en el mercado japonés. El objetivo de este acuerdo es que ejerza de motor de desarrollo y detección de potenciales licenciarios en Japón y genere acuerdos comerciales que, a medio y largo plazo, permitan la producción y comercialización de gamas de producto de máxima calidad y ayuden a divulgar la figura de Dalí en el mercado nipón.

En relación con los contratos vigentes, se han reforzado y ampliado las gamas de productos en la mayoría de las licencias. Además, se ha renovado, por tres años más, el contrato de *licensing* con la empresa Customworks.

Otros proyectos y colaboraciones

Con motivo de la apertura de la nueva sede del Museo Dalí de Saint Petersburg, en Florida, la responsable de Marketing de la Fundación visitó las nuevas instalaciones del museo norteamericano y mantuvo reuniones con la responsable de su área comercial con el fin de consolidar las relaciones de colaboración entre las dos instituciones y supervisar las nuevas gamas de productos de merchandising creadas con ocasión de la mencionada apertura. Al mismo tiempo, se celebraron sesiones de trabajo para estudiar cómo aprovechar las sinergias y proyectar nuevas oportunidades de negocio futuras.



6. Nueva guía de Dalí-Joyas coeditada por Triangle Postals y la Fundación Dalí
Nova guia de Dalí-Joies coeditada per Triangle Postals i la Fundació Dalí

7-12. Colecciones «Teatro-Museo Dalí», «Púbol», «Portlligat» y «Surrealismo». Joyas de plata maciza y diseño exclusivo
Col·leccions «Teatre-Museu Dalí», «Púbol», «Portlligat» i «Surrealisme». Joies de plata massissa i disseny exclusiu

Programes de llicència

Durante el 2011, s'han establert les bases d'un acord de col·laboració amb una empresa mexicana per produir i comercialitzar un seguit de peces decoratives fetes de plata i or de 24 quirats. Es tracta d'una empresa amb més de trenta anys d'experiència en el sector que exporta a més de vint-i-cinc països. A una gran tradició i coneixement del procés de fosa a alta temperatura cal sumar-hi el fet que treballa amb els darrers avenços tecnològics, cosa que confereix una qualitat final excel·lent als seus productes.

De la mateixa manera, s'ha treballat amb una empresa japonesa de *licensing* amb la idea que actüi en el futur a manera d'agent comercial de la Fundación en el mercat japonès. L'objectiu de l'acord esmentat és que faci de motor de desenvolupament i detecció de llicenciataris potencials al Japó i que generi acords comercials que, a mitjà i llarg termini, permetin produir i comercialitzar gammes de producte de la màxima qualitat, a més de contribuir a divulgar la figura de l'artista en el mercat nipó.

Quant als contractes vigents, cal dir que es van reforçar i ampliar les gammes de productes en la majoria de les llicències. També es va renovar, per tres anys més, el contracte de *licensing* amb l'empresa Customworks.

Altres projectes i col·laboracions

Arran de l'obertura de la nova seu del Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg, a Florida, la responsable de Màrqueting de la Fundación va visitar les noves instal·lacions del museu nord-americà i va mantenir reunions amb la cap de la seva àrea comercial per tal de consolidar les relacions de col·laboració entre les dues institucions i supervisar les gammes de productes de merchandising que es van crear amb motiu de l'obertura esmentada. També es van celebrar sessions de treball per estudiar com es poden aprofitar les sinergies i projectar noves oportunitats de negoci futures.

Productos de alta calidad de la marca “Salvador Dalí”

En el 2011 se cerró un importante acuerdo de colaboración con Lancel, empresa francesa del sector de la marroquinería de lujo, orientado a desarrollar una nueva línea de productos que permita divulgar la creación artístico-cultural de Dalí y reforzar el reconocimiento internacional del pintor a través de colecciones selectas y exclusivas. Este proyecto nos ha permitido, por un lado, recuperar un bello concepto daliniano creado por el propio Dalí, los *daligramas*, y por otro, retomar la relación directa con una empresa con la que el Maestro ya había trabajado en los años setenta y con la que llevó a cabo el diseño y la producción de un modelo de bolso exclusivo. La colección, realizada en materiales de la más alta calidad procedentes de Italia y España, consigue conjugar a la perfección en cada pieza la pasión por el oficio, la tradición, la minuciosidad, el rigor y el *savoir-faire* de esta histórica casa francesa fundada a finales del siglo XIX, con la elegancia, la sofisticación, la creatividad sin límites de Salvador Dalí.



El diseño de estas piezas se basa en los *daligramas*, combinaciones de ocho símbolos distintivos creados por Dalí, y el logo de Lancel. Cada símbolo posee un significado especial en la historia de amor de Dalí y Gala y, más que un monograma, constituye toda una declaración de amor. La clave de los artículos es la fineza de su material, una piel española curtida con sustancias vegetales mediante un proceso tradicional que la preserva y embellece. La lujosa artesanía de las asas redondeadas, el contraste del pespunte y el logo de Lancel Paris termoinpresos ponen de manifiesto, una vez más, la obsesión de esta empresa por la calidad. En cuanto al acabado jacquard italiano, bordado por artesanos florentinos mediante una técnica similar a la que creó escuela en el siglo XVII en la Manufacture des Gobelins, confiere a los símbolos del *daligrama* una textura especial y el efecto óptico de haber sido realizados en tres dimensiones.

Este proyecto es la materialización de una de las apuestas de la Fundación por desarrollar una estrategia de *licensing* de productos de alta gama basada en colaboraciones y acuerdos con empresas que cuentan con un amplio y sólido reconocimiento en el mercado de lujo, de cara a conseguir una actuación global en los mercados internacionales y, al mismo tiempo, reforzar y consolidar la imagen de marca de Salvador Dalí en todo el mundo.

Por otra parte, cabe decir que Cofinluxe, empresa licenciataria de los perfumes Salvador Dalí, ha seguido trabajando durante el 2011 en el desarrollo de nuevos diseños de envases, más modernos y elegantes y adaptados principalmente a los gustos y las exigencias estéticas de los mercados del Oriente Medio. En este aspecto, destacan los vistosos envases de la nueva colección «The Fabulous Dalí Art Collection», realizados en luminosos tonos metálicos y que contienen perfumes con esencias sofisticadas y llenas de glamour creadas con ingredientes naturales muy apreciados y poco comunes. El gran éxito de la sugerente y fresca fragancia *Little kiss me* ha dado lugar al lanzamiento de *Lovely kiss*, joven y estival, con una elegancia muy contemporánea. La estrategia seguida por Cofinluxe le está permitiendo ganar cuota de mercado en países emergentes donde las grandes marcas todavía no están tan consolidadas como en mercados maduros.

Productes d'alta qualitat de la marca “Salvador Dalí”

El 2011 es va tancar un acord de col·laboració important amb Lancel, empresa francesa del sector de la marroquineria de luxe, a fi i efecte de desenvolupar una nova línia de productes que permeti divulgar la creació artísticocultural de Dalí i reforçar el reconeixement internacional del pintor per mitjà de col·leccions selectes i exclusives. El projecte va fer possible, d'una banda, recuperar un bonic concepte dalinià encunyat pel mateix Dalí, els *daligramas*, i, de l'altra, reprendre la relació directa amb una empresa amb la qual el Mestre ja havia treballat els anys setanta i amb la qual va dissenyar i produir un model exclusiu de bossa de mà. La col·lecció, confeccionada amb materials de la màxima qualitat procedents d'Itàlia i de l'Estat espanyol, aconsegueix conjugar a la perfecció en cada peça la passió per l'ofici, la tradició, la minuciositat, el rigor i el *savoir-faire* de la històrica companyia francesa fundada a finals del segle XIX, amb l'elegància, la sofisticació i la creativitat il·limitada de Salvador Dalí.

El disseny de les peces està basat en els *daligramas*, una combinació de vuit símbols distintius creats per Dalí amb el logotip de Lancel. Cada símbol té un significat especial en la història d'amor de Dalí i Gala; més que no pas un monograma, representa una veritable declaració d'amor. La clau dels articles de la casa francesa rau en la finor del material. Per això, la pell espanyola emprada en la col·lecció ha estat adobada amb substàncies vegetals mitjançant un antic procés tradicional que la preserva i l'embelleix. La luxosa artesanía de les nanses arrodonides, el contrast del repunt i el logotip de Lancel Paris termoinpresos evidencien, una vegada més, l'obsessió d'aquesta empresa per la qualitat. Pel que fa a l'acabat jacquard italià, brodat per artesans florentins amb una tècnica semblant a la que al segle XVII va fer escola a la Manufacture des Gobelins, confereix als símbols del *daligrama* una textura especial gràcies a la qual s'aconsegueix l'efecte òptic d'haver estat confeccionats en tres dimensions.

Aquest projecte és la plasmació de l'aposta de la Fundació per desenvolupar una estratègia de *licensing* de productes de gamma alta basada a establir col·laboracions i acords amb empreses que gaudeixin d'un reconeixement ampli i sòlid en el sector del luxe amb l'objectiu d'aconseguir una actuació global en els mercats internacionals i, alhora, per reforçar i consolidar la imatge de marca de Salvador Dalí arreu del món.



D'altra banda, cal dir que Cofinluxe, empresa licenciatària dels perfums Salvador Dalí, va continuar treballant durant el 2011 en el desenvolupament d'uns dissenys d'envasos més moderns i elegants, adaptats principalment als gustos i les exigències estètiques dels mercats de l'Orient Mitjà. En aquest aspecte, destaquen els vistosos envasos de la nova col·lecció «The Fabulous Dalí Art Collection», confeccionats en uns tons metàl·lics molt lluminosos i que contenen perfums amb essències sofisticades i plenes de glamour creades amb ingredients naturals molt preuats i poc comuns. D'altra banda, el gran èxit de la fragància *Little kiss me*, suggestiva i fresca, va donar peu al llançament de *Lovely kiss*, jove, estiuenc i amb una elegància molt contemporània. L'estratègia seguida per Cofinluxe fa que estigui guanyant quota de mercat en països emergents en què les grans marques encara no estan tan consolidades com en mercats madurs.

1. Fachada de la nueva tienda Lancel en los Campos Eliseos de París, dedicada a la colección de bolsos
Façana de la nova botiga Lancel als Camps Elisis de París, dedicada a la col·lecció de bosses

2. Alexandra Fain y Sílvia Nello, responsables de Marketing de Lancel y de la Fundación Dalí, respectivamente, ante los *daligramas* de Dalí
Alexandra Fain i Sílvia Nello, responsables de Màrqueting de Lancel i de la Fundació Dalí, respectivament, davant els *daligramas* de Dalí

3/4. Bolsos Dalichic, Dalidol Limited y Dalisecret
Bosses Dalichic, Dalidol Limited i Dalisecret

5. Sílvia Nello en la presentación oficial de la colección «Daligramme» en París
Sílvia Nello en la presentació oficial de la col·lecció «Daligramme» a París

SISTEMAS DE GESTIÓN INFORMÁTICA

En el 2011 se llevaron a cabo diversas actualizaciones del sistema informático SAP en el apartado de contabilidad y finanzas, y se continuó con la implantación y la generación de ficheros para la obtención de los documentos oficiales de Hacienda. Además, se inició el proceso de indexación de contratos, licencias y facturas de clientes en formato electrónico, a fin de disponer de toda la información generada por un cliente desde la misma ficha de SAP.

Gracias a la ayuda concedida en el 2009 por el Ministerio de Industria, Turismo y Comercio en el marco del subprograma Avanza Contenidos, con fecha de finalización el 31 de diciembre del 2011, se pudieron rediseñar las aplicaciones dirigidas a los usuarios finales al objeto de ofrecer más funcionalidades y facilitar el acceso. Esta ayuda se empleó también en la digitalización de diferentes obras editoriales, de cara a publicarlas a través del Servicio Educativo con acceso abierto a las escuelas y las familias y a fin de hacerlas accesibles tanto desde las aplicaciones de Internet que lo permitan como desde la propia tienda virtual de la Fundación.

Durante el pasado ejercicio, entre Torre Galatea y el nuevo edificio corporativo se instaló un enlace de fibra óptica con montaje soterrado que une las dos partes de electrónica de red, con una configuración de máxima seguridad de disponibilidad. Así mismo, las tiendas de Púbol y Portlligat se dotaron de una instalación Wi-Fi que permitirá trabajar con la PDA de los almacenes; esta actuación ha permitido ganar eficiencia en el movimiento de las mercancías.

En lo que se refiere al hardware, se renovaron diversas estaciones de trabajo, todas con Windows 7 Professional, así como las impresoras del nuevo edificio corporativo, que se dotó, además, de los servidores necesarios para gestionar toda la información que se genera desde la Fundación.

Tienda virtual

En el 2011 se abrió otro punto de venta en la red de tiendas de la Fundación Gala-Salvador Dalí: la tienda virtual. Alojado en el dominio www.salvador-dali.org, como una sección adicional de las ya existentes, el nuevo punto de venta quiere dar cobertura a todos los visitantes interesados en adquirir alguno de los productos existentes en las tiendas de los museos. Durante el ejercicio se adaptó el nuevo servicio y se estudiaron la tipología de compradores y los productos con mayor demanda; esto permitirá conseguir que en el 2012 funcione ya a pleno rendimiento.

Al cierre del ejercicio ya se podía apreciar una clara evolución respecto a la etapa anterior, en aspectos como el promedio de visitas diarias (de 15 pasó a 95), en el tiempo de permanencia (de 2'25" a 3' 7") y en el número de páginas vistas (de 1,16 a 6,31).

SISTEMES DE GESTIÓ INFORMÀTICA

El 2011 es van dur a terme diferents actualitzacions del sistema informàtic SAP en l'apartat de comptabilitat i finances, i es va continuar amb la implantació i la generació de fitxers per a l'obtenció dels documents oficials d'Hisenda. A més, es va iniciar el procés d'indexació de contractes, llicències i factures de clients en format electrònic, a fi i efecte de disposar de tota la informació generada per un client des de la mateixa fitxa de SAP.

Gràcies a l'ajut que el Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç va concedir el 2009 dins el subprograma Avanza Contenidos, amb data de finalització el 31 de desembre del 2011, també es van redissenyar les aplicacions adreçades als usuaris finals per tal d'oferir més funcionalitats i facilitar l'accés. Amb aquest ajut, a més, es van digitalitzar diferents obres editorials per poder publicar-les a través del Servei Educatiu amb accés obert a les escoles i les famílies i per fer-les accessibles tant des de les aplicacions d'Internet que ho permetin com des de la mateixa botiga virtual de la Fundació.

Durant l'exercici passat, entre Torre Galatea i el nou edifici corporatiu es va instal·lar un enllaç de fibra òptica amb muntatge soterrat que uneix les dues parts d'electrònica de xarxa, amb una configuració de màxima seguretat de disponibilitat. El 2011 també es va instal·lar Wi-Fi a les botigues de Púbol i Portlligat per poder treballar-hi amb la PDA dels magatzems; aquesta actuació ha permès guanyar eficiència en el moviment de les mercaderies.

Quant al maquinari, es van renovar diverses estacions de treball, totes amb Windows 7 Professional, així com les impressores per al nou edifici corporatiu i els servidors necessaris per gestionar tota la informació que es genera des de la Fundació.

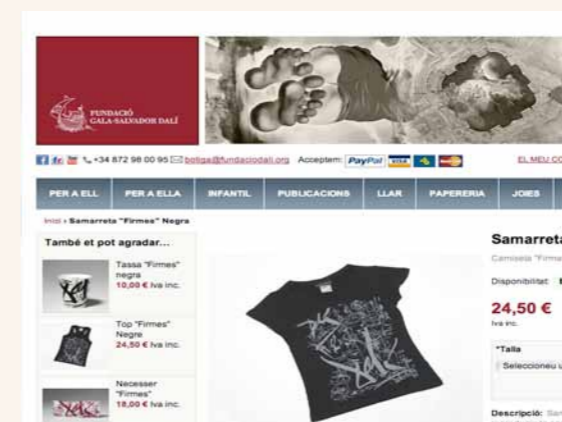
Botiga virtual

El 2011 es va obrir un altre punt de venda en la xarxa de botigues de la Fundación Gala-Salvador Dalí: la botiga virtual. Allotjat al domini <http://www.salvador-dali.org> com una secció addicional a les ja existents, el nou punt de venda vol donar cobertura a tots els visitants interessats a adquirir algun dels productes existents a les botigues dels museus. L'exercici passat va servir per ajustar el nou servei i per estudiar la tipologia de compradors i els productes més demanats; tot això permetrà anar-lo adaptant i tenir-lo funcionant a ple rendiment durant el 2012.

Al tancament de l'exercici, ja es podia apreciar una evolució clara respecte l'etapa anterior, en aspectes com el promig de visites diàries (de 15 es va passar a 95), en el temps de permanència (de 2'25" a 3' 7") i en el nombre de pàgines vistes (de 1,16 a 6,31).



1. Pantallas de la nueva tienda virtual
Pantallas de la nova botiga virtual





Prestigiar



Prestigiar



VISITAS ILUSTRES

En el 2011, atraídas por el magnetismo de Salvador Dalí, nos visitaron diversas personalidades, como la profesora Priscilla Cohn, viuda de Ferrater Mora, que acudió acompañada por el catedrático de la Universitat de Girona Josep-Maria Terricabras. El 12 de marzo recibimos a Saliou Ndiaye y Ben Sikina Toguebaye, rector y vicerrector, respectivamente, de la Universidad Cheikh Anta Diop de Dakar, que también nos visitaron junto con representantes de la Universitat de Girona (concretamente, Maria Rosa Terradellas, vicerrectora de Estudiantes, Cooperación e Igualdad, Joaquim M. Puigvert, vicerrector de Relaciones Institucionales, Sociedad y Cultura, y Martí Casadesús, vicerrector de Planificación y Calidad). El 3 de junio se atendió a una delegación de la Embajada de Turquía encabezada por Ayse Sinirlioglu, y el 15 de julio repitieron visita el embajador de Estados Unidos, Alan Solomont, y su esposa. El 28 del mismo mes, el guitarrista del grupo Bon Jovi, Richie Sambora, aprovechó la gira de la banda por Europa para hacernos una visita. El 1 de septiembre dimos la bienvenida al ex primer ministro de Quebec, Jacques Parizeau, que acudió al Teatro-Museo acompañado por el director general de Cooperación al Desarrollo de la Generalitat de Cataluña, Carles Llorens, y por el alcalde de Figueres; los recibió Montse Aguer, directora del CED. Los días 2 y 3 de septiembre, con motivo de la celebración del festival Acústica, visitaron el Teatro-Museo Estrella Morente, Ana Torroja, Martirio, Sol Picó, Kiko Veneno y Amaral. El 26 de septiembre acogimos, también en el Museo de Figueres, a una delegación de Corea, junto con representantes de la Embajada y el Ministerio de Asuntos Exteriores de aquel país. El 16 de noviembre, por último, nos visitó Pau Gasol, que fue recibido por el gerente de la Fundación, Joan Manuel Sevillano.



VISITES IL·LUSTRES

El 2011 ens van visitar, atretes pel magnetisme de Salvador Dalí, personalitats com ara la professora Priscilla Cohn, vídua de Ferrater Mora, que va estar acompanyada pel catedràtic de la Universitat de Girona Josep-Maria Terricabras. El 12 de març vam acollir Saliou Ndiaye i Ben Sikina Toguebaye, rector i vicerector, respectivament, de la Universitat Cheikh Anta Diop de Dakar, que també ens van visitar junt amb diversos representants de la Universitat de Girona (concretament, Maria Rosa Terradellas, vicerectora d'Estudiants, Cooperació i Igualtat, Joaquim M. Puigvert, vicerector de Relacions Institucionals, Societat i Cultura, i Martí Casadesús, vicerector de Planificació i Qualitat). El 3 de juny es va atendre una delegació de l'Ambaixada de Turquia encapçalada per Ayse Sinirlioglu, i el 15 de juliol van repetir visita l'ambaixador dels EUA, Alan Solomont, i la seva esposa. El 28 del mateix mes, el guitarrista del grup Bon Jovi, Richie Sambora, va aprofitar la gira de la banda per Europa per fer-nos una visita. L'1 de setembre vam donar la benvinguda a l'exprimer ministre del Quebec, Jacques Parizeau, que va acudir al Teatre-Museu acompanyat pel director general de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, Carles Llorens, i per l'alcalde de Figueres; els va rebre Montse Aguer, directora del CED. Els dies 2 i 3 de setembre, amb motiu de la celebració del festival Acústica, van visitar el Teatre-Museo Estrella Morente, Ana Torroja, Martirio, Sol Picó, Kiko Veneno i Amaral. El 26 de setembre vam acollir, també al Museu de Figueres, una delegació de Corea, juntament amb representants de l'Ambaixada i el Ministeri d'Afers Estrangers d'aquest país, i el 16 de novembre ens va visitar Pau Gasol, que va ser rebut pel gerent de la Fundació, Joan Manuel Sevillano.



1. Visita de Pau Gasol

2. El ex primer ministro de Quebec, acompañado de su esposa, junto a Carles Llorens, Montse Aguer y Santi Vila
L'exprimer ministre del Quebec, acompanyat de la seva esposa, al costat de Carles Llorens, Montse Aguer i Santi Vila



PATROCINIOS

Museu de l'Empordà

La Fundación Dalí contribuye cada año a la conservación y la difusión del patrimonio cultural de la ciudad de Figueres y su comarca con una aportación económica al Consorcio del Museu de l'Empordà. Esta cantidad, que en el ejercicio 2011 fue de 24 302,86 euros, se destina al mantenimiento y la promoción del citado museo y a la financiación de sus actividades culturales.

CONVENIOS

El 31 de enero se firmó un convenio con la ONCE; el acuerdo lo formalizaron la delegada territorial de esta organización en Cataluña, Teresa Palahí, y, en nombre de la Fundación Dalí, Lluís Peñuelas, secretario general de la entidad. El nuevo convenio tiene por objeto facilitar el acceso al universo daliniano a las personas con disminución visual. A este fin, se llevarán a cabo programas específicos, como la organización de visitas guiadas adaptadas para personas con discapacidades visuales y la formación del personal y los guías de los museos Dalí, y se mejorarán tanto la documentación impresa como la señalización y los recursos de acogida en general.

COMISIÓN DE ACREDITACIÓN Y CATALOGACIÓN

La Comisión de Acreditación y Catalogación atendió en el pasado ejercicio 103 peticiones de peritaje de obra pictórica. Del total de obras sometidas a análisis, 6 se consideraron auténticas de Salvador Dalí, 38 no se certificaron como elaboradas por la mano del artista y 51 se desestimaron por tratarse de obra gráfica o múltiple. En el 2011, la Comisión se reunió en 3 ocasiones, y 16 piezas quedaron pendientes para el 2012. En el mes de octubre, tras más de un año de trabajo tanto de la parte artística como de la jurídica, entró en vigor un nuevo protocolo de actuación que permitirá estandarizar mucho más el procedimiento así como dotar a la Comisión de unas herramientas legales más sólidas. Para identificar esta segunda etapa en la trayectoria de la Comisión, iniciada en 1994, se rediseñó la papelería que la identifica con una nueva línea totalmente vinculada a la imagen corporativa.

PATROCINIS

Museu de l'Empordà

La Fundació Dalí contribueix cada any a la conservació i la difusió del patrimoni cultural de la ciutat de Figueres i la seva comarca amb una aportació econòmica al Consorci del Museu de l'Empordà. Aquesta quantitat, que en l'exercici 2011 va ser de 24.302,86 euros, es destina al manteniment i la promoció del museu esmentat i al finançament de les seves activitats culturals.

CONVENIS

El 31 de gener es va signar un conveni amb l'ONCE; l'acord el van formalitzar la delegada territorial de l'organització a Catalunya, Teresa Palahí, i, en nom de la Fundació Dalí, Lluís Peñuelas, secretari general de l'entitat. El nou conveni té per objecte facilitar l'accés a l'univers dalinià a les persones amb disminució visual. Amb aquesta fita, es portaran a terme programes específics, com ara l'organització de visites guiades adaptades per a persones amb discapacitats visuals i la formació del personal i els guies dels museus Dalí, i es millorarà tant la documentació impresa com la senyalització i els recursos d'acollida en general.

COMISSIÓ D'ACREDITACIÓ I CATALOGACIÓ

Durant l'any 2011, la Comissió d'Acreditació i Catalogació de la Fundació Dalí va atendre 103 peticions de peritatge d'obra pictòrica. D'aquest total, 6 es van considerar obres autèntiques de Salvador Dalí, 38 no es van certificar com a elaborades per la mà de l'artista i 51 es van desestimar pel fet que es tractava d'obra gràfica o múltiple. La Comissió es va reunir en 3 ocasions al llarg de l'exercici, i 16 peces van quedar pendents per al 2012. El 2011 també va veure la implementació d'un nou protocol d'actuació en el qual tant la part artística com la jurídica van treballar durant més d'un any; el protocol esmentat va entrar en vigor a l'octubre i permet estandarditzar molt més el procediment així com dotar la Comissió d'unes eines legals més sòlides. Per identificar aquesta segona etapa en la trajectòria de la Comissió, iniciada el 1994, es va redisenyar la papeteria que la identifica amb una nova línia totalment vinculada a la imatge corporativa.



1/2. Detalles de obras sometidas a la Comisión de Acreditación y Catalogación
Detalls d'obres sotmeses a la Comissió d'Acreditació i Catalogació

3. Teresa Palahí y Lluís Peñuelas firmando el convenio sobre accesibilidad para invidentes
Teresa Palahí i Lluís Peñuelas signant el conveni sobre accessibilitat per a invidents



1. La junta de Amics dels Museus Dalí
La junta d'Amics dels Museus Dalí
2. Excursió al santuario de Els Àngels
Excursió al santuari dels Àngels
3. Entrega de postales al Museo Dalí de Saint Petersburg
Lliurament de postals al Museu Dalí de Saint Petersburg



AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Amics dels Museus Dalí tiene como objetivo principal apoyar, colaborar, promover y estimular cualquier acción cultural relacionada con la Fundación Dalí y sus museos, así como ofrecer a todos sus socios la posibilidad de descubrir y conocer la rica herencia artística daliniana, junto con otros temas vinculados al arte y la cultura en general. Un año más, queremos dar las gracias a todos los socios que participan en las actividades propuestas por nuestra asociación y que, de esta forma, hacen posible que se lleven a cabo.

Durante el ejercicio 2011 se desarrollaron las siguientes actividades:

15 de enero: salida cultural a Barcelona, con visita guiada a la exposición temporal *Picasso davant Degas*, en el Museu Picasso. A continuación, asistencia a la representación de la obra *L'arquitecte*, de David Greig, en el Teatre Lliure.

21 de enero - 22 de febrero: fruto de un acuerdo entre Comerç Figueres y Amics dels Museus Dalí, los escaparates de diecinueve tiendas del centro de Figueres exhibieron copias de las postales surrealistas creadas en el marco del taller «Surrealízate. Un mensaje para el Museo Dalí de Florida». Las postales originales se habían entregado al Salvador Dalí Museum de Saint Petersburg el día de su inauguración.

12 y 13 de febrero: fin de semana en la Conca de Barberà, con visita al monasterio de Santes Creus, a la localidad medieval de Montblanc, al Museu del Vidre de Vimbodí y al monasterio cisterciense de Poblet. La salida incluyó una degustación de *calçots*, plato de temporada.

18 de marzo: la Fundación Dalí invitó a los socios de Amics dels Museus Dalí a su concierto anual, en el Teatre Jardí de Figueres.

3 de abril: salida temática a los escenarios de la boda de Salvador Dalí. Los asistentes visitaron el santuario de Els Àngels, donde pudieron disfrutar de una crónica del acontecimiento a cargo del periodista y escritor Josep Playà, y almorzaron en el restaurante La Barca de Girona, el mismo que en su día acogió el convite de bodas de la pareja. Finalmente, se visitó la exposición dedicada a la obra de Martí Alsina *El gran día de Girona*, en el Museu d'Art de esta ciudad.

7 de mayo: visita familiar dirigida a niños de tres a doce años y centrada en las piezas más emblemáticas del Teatro-Museo. Al acabar, la artista visual Petra Vlasman propuso el taller «Surrealízate con Disney», en el que cada participante elaboraba un collage.



- 4/5. Visita familiar con el taller de Navidad
Visita familiar amb el taller de Nadal

AMICS DELS MUSEUS DALÍ

Amics dels Museus Dalí té com a objectiu principal donar suport, col·laborar, promoure i estimular qualsevol acció cultural que tingui relació amb la Fundació Dalí i els seus museus, així com oferir a tots els seus associats la possibilitat de descobrir i conèixer la rica herència artística daliniana, juntament amb altres temes vinculats a l'art i la cultura en general. Un any més, volem donar les gràcies a tots els socis que participen en les activitats proposades per la nostra associació i que, d'aquesta manera, fan possible que es duguin a terme.

Durant l'exercici 2011 van tenir lloc les activitats següents:

15 de gener: sortida cultural a Barcelona, amb visita guiada a l'exposició temporal *Picasso davant Degas*, al Museu Picasso. A continuació, assistència a la representació de l'obra *L'arquitecte*, de David Greig, al Teatre Lliure.

21 de gener - 22 de febrer: fruit d'un acord entre Comerç Figueres i Amics dels Museus Dalí, als aparadors de dinou botigues del centre de Figueres es van exposar còpies de les postals surrealistes creades en el marc del taller «Surrealítza't. Un missatge per al Museu Dalí de Florida». Les postals originals s'havien lliurat al museu de Saint Petersburg el dia de la seva inauguració.

12 i 13 de febrer: cap de setmana a la Conca de Barberà, amb visita al monestir de Santes Creus, a la vila medieval de Montblanc, al Museu del Vidre de Vimbodí i al monestir cistercenc de Poblet. La sortida va incloure una degustació de *calçots*, plat de temporada.

18 de març: la Fundació Dalí va convidar els socis d'Amics dels Museus Dalí al seu concert anual, al Teatre Jardí de Figueres.

3 d'abril: sortida temàtica als escenaris del casament de Salvador Dalí. Els assistents van visitar el santuari dels Àngels, on van poder gaudir d'una crònica de l'esdeveniment a càrrec del periodista i escriptor Josep Playà, i van dinar al restaurant La Barca de Girona, en el qual va tenir lloc el convit de nocces de la parella. Finalment es va visitar l'exposició dedicada a l'obra de Martí Alsina *El gran dia de Girona*, al Museu d'Art d'aquesta ciutat.

7 de maig: visita familiar adreçada a nens de tres a dotze anys i centrada en les peces més emblemàtiques del Teatre-Museu. En acabar, l'artista visual Petra Vlasman va proposar el taller «Surrealítza't amb Disney», en què cada participant elaborava un collage.



1. Rosa M. Maurell ofreció una visita comentada a la exposició *Dalí by Halsman*
Rosa M. Maurell va oferir una visita comentada a l'exposició *Dalí by Halsman*

2. Visita a la exposició de Joan Vehí
Visita a l'exposició de Joan Vehí



3. Concierto inaugural del Teatro-Museo Dalí de Noche
Concert inaugural del Teatre-Museu Dalí de Nit

4. Conferencia de Josep Playà, presentada por Mariona Seguranyes
Conferència de Josep Playà, presentada per Mariona Seguranyes



5. Postales resultantes del taller, que se exponían en las tiendas de Figueres
Postals resultants del taller, que s'exposaven a les botigues de Figueres

6. Fotografía promocional de la Coral Polifónica, dirigida por Flor Miscopein
Fotografia promocional de la Coral Polifònica, dirigida per Flor Miscopein



11 de mayo: conferencia sobre *Estudio para «La miel es más dulce que la sangre»*, en el marco del ciclo «Historia de un cuadro», a cargo de la coordinadora del CED Carme Ruiz, quien razonó la importancia crucial de la obra y la situó en el contexto de la producción artística del pintor.

3 de junio: visita guiada a la exposición *Dalí al castell de Figueres vist per Joan Vehí*. Pere Maset, comisario de la muestra, comentó las fotografías exhibidas, correspondientes a la época en que la ciudad de Figueres rindió un homenaje a Salvador Dalí, en 1961. La mayoría de los socios asistentes había presenciado este acontecimiento histórico.

4 de junio: salida a Barcelona para visitar la Sagrada Familia y para asistir a una representación de la obra de teatro musical *Operetta*, en el Teatre Nacional de Catalunya. La propuesta tuvo un gran éxito de participación.

12 de junio: visita comentada a la exposición temporal del Castillo de Púbol *Dalí by Halsman*, con la coordinadora del CED Rosa Maria Maurell. A continuación se disfrutó de un concierto de jazz, programado en el marco del Festival Jazz Pera, que tuvo lugar en los jardines del Castillo.

28 de junio: presentación, a cargo de Anna Otero, coordinadora del CED, y en exclusiva para los socios, del cuadro *Elementos enigmáticos en un paisaje*, que se había adquirido recientemente.

30 de junio: visita familiar a Púbol para descubrir los secretos del Castillo con la ayuda de la artista Petra Vlasman, seguida de una actividad para padres e hijos relacionada con la exposición de fotografías de Halsman.

20 de julio: visita comentada a la exposición *Peces escollides*, en el Museu de l'Empordà, con Cristina Jutge.

29 de julio: celebración de la velada tradicional en que los socios pueden disfrutar en exclusiva de una noche especial en el Teatro-Museo. En esta ocasión, la actuación estuvo a cargo de una formación musical del Casino Menestral de Figueres. Los socios valoraron especialmente los audiovisuales que se proyectaron sobre las primeras actuaciones de Salvador Dalí en el Teatro-Museo.

11 de maig: conferència sobre *Estudi per a «La mel és més dolça que la sang»*, en el marc del cicle «Història d'un quadre», a càrrec de la coordinadora del CED, Carme Ruiz, qui va argumentar la importància crucial de l'obra i la va situar en el context de la producció artística del pintor.

3 de juny: visita guiada a l'exposició *Dalí al castell de Figueres vist per Joan Vehí*. Pere Maset, comissari de la mostra, va comentar les fotografies exhibides, corresponents a l'època en què la ciutat de Figueres va retre un homenatge a Salvador Dalí, l'any 1961. La majoria dels socis assistents havia presenciat aquest esdeveniment històric.

4 de juny: sortida a Barcelona per visitar la Sagrada Família i per assistir a una representació de l'obra de teatre musical *Operetta*, al Teatre Nacional de Catalunya. La proposta va tenir un gran èxit de participació.

12 de juny: visita comentada a l'exposició temporal del Castell de Púbol *Dalí by Halsman*, amb la coordinadora del CED Rosa Maria Maurell. A continuació es va gaudir d'un concert de jazz, programat dins el Festival Jazz Pera, que va tenir lloc als jardins del mateix Castell.

28 de juny: presentació, en exclusiva per als socis i a càrrec d'Anna Otero, coordinadora del CED, del quadre *Elements enigmàtics en un paisatge*, que s'havia adquirit recentment.

30 de juny: visita familiar a Púbol per descobrir els secrets del Castell amb l'ajuda de l'artista Petra Vlasman, seguida d'una activitat per a pares i fills relacionada amb l'exposició de fotografies de Halsman.

20 de juliol: visita comentada a l'exposició *Peces escollides*, al Museu de l'Empordà, amb Cristina Jutge.

29 de juliol: celebració de la vetllada tradicional en què els socis poden gaudir en exclusiva d'una nit especial al Teatre-Museu. En aquesta ocasió, l'actuació va anar a càrrec d'una formació musical del Casino Menestral de Figueres. Els socis van valorar especialment els audiovisuals que es van projectar sobre les primeres actuacions de Salvador Dalí al Teatre-Museu.

24 de septiembre: visita guiada a la exposición *Del primer Dalí al Manifest Groc 1914-1928*, organizada en el Museo de Cadaqués, a cargo de su comisario, Pere Vehí, y de Mariona Seguranyes, que había colaborado en la muestra y el catálogo junto con Ricard Mas y Josep Playà.

21 de octubre: asistencia a la representación de la ópera de Xavier Benguerel *Jo, Dalí*, en el Gran Teatre del Liceu. La obra, producida en el 2004 con motivo del centenario del nacimiento de Dalí, se centra en la carrera del artista y en su relación con Gala.

17 de noviembre: conferencia «La influencia del pintor Josep Maria Sert sobre Salvador Dalí», a cargo del periodista y escritor Josep Playà, en el espacio de arte del Celler Espelt de Vilajuïga.

10 de diciembre: visita taller al Teatro-Museo Dalí para niños de cinco a doce años. La iniciativa incluía la creación de felicitaciones de Navidad a la manera de Philippe Halsman y Dalí; estas felicitaciones se expusieron en los escaparates de los comercios del centro de Figueras durante todo el período navideño.

23 de diciembre: visita didáctica «Retrátate», dirigida a adolescentes, con un énfasis especial en los retratos que Dalí pintó. En esta visita, los chicos y chicas participantes deben hacer su propio retrato.

28 de diciembre: visita para adultos «Surrealízate», para descubrir los universos ocultos de Salvador Dalí.

Más de seiscientas personas participaron en las actividades propuestas por Amics dels Museus Dalí



1. Una de las postales expuestas en las tiendas de Figueras
Una de les postals exposades a les botigues de Figueres

2/3. Visita a la muestra del Museo de Cadaqués
Visita a la mostra del Museu de Cadaqués

24 de setembre: visita guiada a l'exposició *Del primer Dalí al Manifest Groc 1914-1928*, organitzada al Museu de Cadaqués, a càrrec del seu comissari, Pere Vehí, i de Mariona Seguranyes, que havia col·laborat en la mostra i el catàleg juntament amb Ricard Mas i Josep Playà.

21 d'octubre: assistència a la representació de l'òpera de Xavier Benguerel *Jo, Dalí*, al Gran Teatre del Liceu. L'obra, produïda el 2004 amb motiu del centenari del naixement de Dalí, se centra en la carrera de l'artista i en la seva relació amb Gala.

17 de novembre: conferència «La influència del pintor Josep Maria Sert sobre Salvador Dalí», a càrrec del periodista i escriptor Josep Playà, a l'espai d'art del Celler Espelt de Vilajuïga.

10 de desembre: visita taller al Teatre-Museu Dalí per a nens i nenes de cinc a dotze anys. La iniciativa incloïa la creació de felicitacions de Nadal a la manera de Philippe Halsman i Dalí; aquestes felicitacions es van exposar als aparadors dels comerços del centre de Figueres durant tota la temporada nadalenca.

23 de desembre: visita didàctica «Retrata't», adreçada a adolescents, amb un èmfasi especial en els retrats que Dalí va pintar. En aquesta visita, els nois i les noies participants han de fer el seu propi retrat.

28 de desembre: visita per a adults «Surrealitzat's», per descobrir els universos amagats de Salvador Dalí.

Més de sis-centes persones van participar en les activitats proposades per Amics dels Museus Dalí



OTRAS ACTIVIDADES CULTURALES

Concierto en el Castillo Gala Dalí de Púbol

Los jardines del Castillo Gala Dalí de Púbol, así como los servicios logísticos necesarios, fueron cedidos gratuitamente a título de colaboración para la organización del cuarto Festival Jazz Pera y, concretamente, para el concierto de Névoa y Vicenç Solsona que tuvo lugar el 12 de junio.

Concierto anual de la Fundación

Con la celebración de su concierto anual, que este año tuvo lugar el 18 de marzo en el Teatre Jardí de Figueres, la Fundación quiere homenajear y reunir a todas las personas que colaboran con la entidad y, al mismo tiempo, contribuir a la programación musical de Figueres y de su comarca. En esta ocasión, la actuación estuvo a cargo del Coro de Cámara del Palau de la Música Catalana y el Coro Joven del Orfeó Català, con tres solistas vocales, piano y percusión, bajo la dirección de Jordi Casas Bayer. El programa incluyó, en una primera parte, piezas de diversas obras, como *La viuda alegre*, de F. Lehár, *My Fair Lady*, de F. Loewe, *Genoveva de Brabante*, de J. Offenbach, o *Die Fledermaus*, de J. Strauss, y, en una segunda parte, *Carmina Burana*, de C. Orff.

La organización del concierto, al que asistieron 886 personas, fue coordinada desde el Departamento de Presidencia y la Secretaría General de la Fundación, y contó con el patrocinio de "la Caixa" y la colaboración del Área de Cultura del Ayuntamiento de Figueres.



ALTRES ACTIVITATS CULTURALS

Concert al Castell Gala Dalí de Púbol

Els jardins del Castell Gala Dalí de Púbol, així com els serveis logístics necessaris, van ser cedits gratuïtament a títol de col·laboració per a l'organització del quart Festival Jazz Pera i, concretament, per al concert de Névoa i Vicenç Solsona que va tenir lloc el 12 de juny.



Concert anual de la Fundació

El 18 de març, la Fundació va organitzar, al Teatre Jardí de Figueres, el seu concert anual, amb el qual vol homenajear i reunir totes les persones que col·laboren amb l'entitat i, alhora, contribuir a la programació musical de la ciutat i la seva comarca. En aquesta ocasió, l'actuació va anar a càrrec del Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana i el Cor Jove de l'Orfeó Català, amb tres solistes vocals, piano i percussió, sota la direcció de Jordi Casas i Bayer. El programa va incloure, en una primera part, peces de diverses obres, com ara *La viuda alegre*, de F. Lehár, *My Fair Lady*, de F. Loewe, *Geneviève de Brabant*, de J. Offenbach, o *Die Fledermaus*, de J. Strauss, i, en una segona part, *Carmina Burana*, de C. Orff.

L'organització del concert, al qual van assistir 886 persones, va ser coordinada des del Departament de Presidència i la Secretaria General de la Fundació i va tenir el patrocini de "la Caixa" i la col·laboració de l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Figueres.



1. Una de las actuaciones del Festival Jazz Pera tuvo lugar en el Castillo de Púbol

Una de les actuacions del Festival Jazz Pera va tenir lloc al Castell de Púbol

2-4. El Coro de Cámara del Palau de la Música Catalana y el Coro Joven del Orfeó Català durante el concierto organizado por la Fundación El Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana i el Cor Jove de l'Orfeó Català durant el concert organitzat per la Fundació



Proteger

Protegir



CONSERVACIÓN Y RESTAURACIÓN

El objetivo fundamental del Departamento de Conservación y Restauración consiste en garantizar la preservación futura de la obra daliniana de los tres museos que gestiona la Fundación. Las tareas que este Departamento lleva a cabo se pueden clasificar en cuatro ámbitos de actuación:

A) Conservación preventiva

La conservación preventiva tiene como finalidad la adopción de una serie de medidas externas dirigidas a minimizar los deterioros que pudieran sufrir las obras a causa del envejecimiento natural de los materiales o por factores externos. Año tras año se sigue un riguroso programa de mantenimiento y conservación que incluye la mejora constante de las condiciones de exhibición de las obras en las salas, el plan de limpieza, las intervenciones puntuales, el control de las incidencias o la planificación de las restauraciones más importantes, así como la incorporación de nuevos datos técnicos a los inventarios de la Fundación. En este sentido, en el 2011 se reforzó el sistema de documentación de las piezas que integran las instalaciones artísticas del Teatro-Museo con la creación de una nueva ficha técnica y con la primera fase de su implementación dentro de las bases de datos generales.

El Departamento de Conservación y Restauración, por otra parte, lleva a cabo el control y el seguimiento de las condiciones ambientales de temperatura, humedad relativa y luz así como de las plagas tanto en las salas como en las áreas de almacén. En el 2011 se instaló una nueva iluminación en la vitrina del Barón de Redé, en la Sala Mae West, y también en otras vitrinas de los pasillos, como la de la pintura *Tristán e Isolda*.

Otro apartado relacionado con la prevención es el asesoramiento y la planificación que el equipo de restauración, en coordinación con el Departamento de Museos, ofrece sobre cuestiones relacionadas con la protección y la conservación de las pinturas y los montajes artísticos durante los trabajos de mantenimiento de las infraestructuras en los museos, como ocurrió, por ejemplo, con motivo de la restauración del parque de la Sala Noble o la mejora en el aislamiento de una de las vitrinas de los pasillos.

1-4. Labores de conservación preventiva para la colección
Tasques de conservació preventiva en la col·lecció



5/6. Nuevos aislamiento e iluminación en la vitrina de *Tristán e Isolda*
Nou aïllament i nova il·luminació a la vitrina de la pintura
Tristany i Isolda





1-4. Protección y conservación de las pinturas y esculturas durante el mantenimiento de las infraestructuras
 Protecció i conservació de les pintures i escultures durant el manteniment de les infraestructures

CONSERVACIÓ I RESTAURACIÓ

L'objectiu fonamental del Departament de Conservació i Restauració consisteix a garantir la preservació futura de l'obra daliniana dels tres museus que gestiona la Fundació. Les tasques que aquest Departament du a terme es poden classificar en quatre àmbits d'actuació:

A) Conservació preventiva

La conservació preventiva té per finalitat l'adopció d'una sèrie de mesures externes adreçades a minimitzar les deterioracions que puguin patir les obres a causa de l'envelliment natural dels materials o per factors externs. Any rere any se segueix un programa rigorós de manteniment i conservació que inclou la millora constant de les condicions d'exhibició de les obres a les sales, el pla de neteja, les intervencions puntuals, el control de les incidències o la planificació de les restauracions més importants, així com la incorporació de noves dades tècniques als inventaris de la Fundació. En aquest sentit, el 2011 es va reforçar el sistema de documentació de les peces que formen les instal·lacions artístiques del Teatre-Museu amb la creació d'una nova fitxa tècnica i amb la primera fase de la seva implementació dins les bases de dades generals.

El Departament de Conservació i Restauració, d'altra banda, fa el control i el seguiment de les condicions ambientals de temperatura, humitat relativa i llum així com de les plagues tant a les sales com a les àrees de magatzem. El 2011 es va instal·lar una nova il·luminació a la vitrina del Baró de Redé, a la Sala Mae West, i també en altres vitrines dels passadissos, com ara la de la pintura *Tristany i Isolda*.

Un altre apartat relacionat amb la prevenció és l'assessorament i la planificació que l'equip de restauració ofereix, en coordinació amb el Departament de Museus, sobre qüestions relacionades amb la protecció i la conservació de les pintures i els muntatges artístics durant les obres de manteniment de les infraestructures als museus, com ara la restauració del parquet de la Sala Noble o la millora en l'aïllament d'una de les vitrines dels passadissos.

Conservación de objetos e instalaciones artísticas en el Teatro-Museo Dalí

La diversidad y la heterogeneidad de los elementos y los materiales utilizados por Salvador Dalí representan un reto para los conservadores, que tan pronto deben fijar la bisutería del sombrero de la cabeza china como consolidar la cabeza de gigante con la que Dalí coronó la escultura de Vostell o limpiar y sustituir las mazorcas de plástico de la entrada a la Sala Pitxot. Durante el 2011 se estudió la mejora del sistema de protección del biombo oriental de la Momia ubicada en las Loggias, de dos de cuyos paneles se restauró el soporte de seda. Así mismo, se reemplazó el material de sellado de un total de setenta y cuatro marcos de obra gráfica del Museo, se propuso la restauración del parqué con marquetería del Templo de Arturo López y la mejora del sistema de aislamiento de la estructura de madera y, finalmente, se rehizo la instalación a base de tubos envueltos de la entrada de la Sala Vallès.

Púbol y Portlligat

Las casas-museo de la Fundación Dalí se caracterizan por la gran cantidad de objetos heterogéneos —muchos de uso cotidiano y otros consistentes en *ready-mades* hechos por el artista— que en ellas se exhiben, y que se han convertido en el alma de estos espacios. Por tanto, el objetivo de mantener vivo el espíritu de las casas se traduce en un trabajo exhaustivo de conservación preventiva en todos los ámbitos.

Durante el 2011, en Púbol se llevaron a cabo intervenciones de consolidación y limpieza en uno de los elefantes de los jardines. También se restauró la columna dorada de la Sala de los Escudos, se consolidó la capa dorada del caballete de la Sala del Piano y se continuó aplicando el plan de conservación preventiva de la colección de indumentaria de Dalí y Gala. Además, el Departamento se hizo cargo de la coordinación y la conservación de la exposición anual en el Castillo.

En Portlligat se aplicó el tratamiento periódico de consolidación y protección a las maderas del exterior, como la barca-ciprés o el *Cristo de las basuras*. También se mejoró el sistema de presentación de la figura del oso del recibidor de la casa y se restauraron los ojos y las plumas del búho; las telas de las serpientes de la zona de la piscina se cambiaron nuevamente, y se completó el proyecto de sustitución de las fotografías descoloridas de la habitación de los armarios. Además, se diseñó una nueva peana para la cabeza de cartón de la escalera del laberinto.

1-4. Restauración de la cabeza de la gigante situada en la parte superior de la escultura de Vostell
Restauració del cap de la geganta situada a la part superior de l'escultura de Vostell



5-7. Fijación de la bisutería en el sombrero de la cabeza china del águila de Valls
Fixació de la bijuteria al barret del cap xinès de l'àliga de Valls

8. Limpieza del sombrero del Barón de Redé
Neteja del barret del Baró de Redé



9-12. Consolidación y limpieza del caballo y de uno de los elefantes de Púbol
Consolidació i neteja del cavall i d'un dels elefants de Púbol



1/2. Conservación preventiva de la indumentaria de Dalí y Gala en Púbol
Conservació preventiva de la indumentària de Dalí i Gala a Púbol

3/4. Coordinación para la exposición temporal de Púbol
Coordinació per a l'exposició temporal de Púbol



5-8. Conservación de las taxidermias de Portlligat
Conservació de les taxidèrmies de Portlligat

9. Sustitución de las telas de las serpientes situadas en la piscina
Substitució de les teles de les serps situades a la piscina

10. Cambio de las fotografías descoloridas de la habitación de los armarios
Canvi de les fotografies descolorides de l'habitació dels armaris

11/12. Diseño de una peana para la cabeza de indio del laberinto
Disseny d'una peanya per aguantar el cap d'indi del laberint



Conservació d'objectes i instal·lacions artístiques al Teatre-Museu Dalí

La diversitat i l'heterogeneïtat dels elements i els materials emprats per Salvador Dalí representen un repte per als conservadors, que tan aviat han de fixar la bijuteria del barret del cap xinès com han de consolidar el cap de geganta amb què Dalí va coronar l'escultura de Vostell o netejar i substituir les panotxes de plàstic de l'entrada a la Sala Pitxot. Durant el 2011 es va estudiar la millora del sistema de protecció del paravent oriental de la Mòmia ubicada a les Loggies, de dos plafons del qual es va restaurar el suport de seda. Així mateix, es va reemplaçar el material de segellament d'un total de setanta-quatre marcs d'obra gràfica del Museu, es va proposar la restauració del parquet amb marqueteria del Temple d'Arturo López i la millora del sistema d'aïllament de l'estructura de fusta i, finalment, es va refer la instal·lació a base de tubs embolicats de l'entrada de la Sala Vallès.

Púbol i Portlligat

Les cases-museu de la Fundació Dalí es caracteritzen per la gran quantitat d'objectes heterogenis —molts, d'ús quotidià, i d'altres, consistents en *ready-mades* fets per l'artista— que s'hi poden veure, i que n'han esdevingut l'ànima. L'objectiu de mantenir viu l'esperit de les cases es tradueix en un treball exhaustiu de conservació preventiva en tots els àmbits.

El 2011, a Púbol es van dur a terme intervencions de consolidació i neteja en un dels elefants dels jardins. També es va restaurar la columna daurada de la Sala dels Escuts, es va consolidar la capa daurada del cavallet de la Sala del Piano i es va continuar aplicant el pla de conservació preventiva de la col·lecció d'indumentària de Dalí i Gala. A més, el Departament es va fer càrrec de la coordinació i la conservació de l'exposició anual al Castell.

A Portlligat es va aplicar el tractament periòdic de consolidació i protecció a les fustes de l'exterior, com ara la barca-xiprer o el *Crist de les escombraries*. També es va millorar el sistema de presentació de la figura de l'ós del rebedor i es van restaurar els ulls i les plomes del duc; les teles de les serps de la zona de la piscina es van tornar a substituir, i es va enllestir el projecte de canvi de les fotografies descolorides de l'habitació dels armaris. A més, es va dissenyar una nova peanya per al cap de cartró de l'escala del laberint.



B) Conservación de la colección durante la manipulación, el traslado y la exhibición

El Departamento se responsabiliza de resolver todas las cuestiones relativas a la conservación durante las exposiciones y los préstamos de obra a fin de minimizar al máximo los factores de riesgo que conlleva el movimiento de obras de arte. Todo préstamo comporta la ejecución de un análisis de la obra, la elaboración de informes sobre el estado de las piezas a la salida y a la llegada, la revisión de los marcos, la realización de viajes como correos, la supervisión de los embalajes y el desarrollo de los métodos para garantizar un almacenaje y una exhibición seguros.

De los numerosos préstamos que se produjeron en el 2011, cabe destacar el de las 150 obras, entre pinturas, dibujos y fotografías, que se pudieron ver en la exposición organizada en el Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscú. Expresamente para esta ocasión, y al objeto de asegurar una preservación óptima de cada pieza, se llevaron a cabo intervenciones de conservación y se mejoraron los sistemas de enmarcado en diversas obras, como, por ejemplo, en un óleo sobre tela de la primera época titulado *Maniquí barcelonés*. Además, se enmarcaron de nuevo, con un sistema de microclima interior controlado, las ochenta y nueve fotografías de Halsman destinadas a la exposición anual de Púbol y las veinticinco fotolitografías de la serie *Aliyah* expuestas en el tercer piso del Teatro-Museo. El Departamento, además, se implicó de lleno en la instalación de las nuevas adquisiciones, entre ellas la de la obra *Elementos enigmáticos en un paisaje*.



1-5. Mejoras en el sistema de enmarcado de *Maniquí barcelonés* para viajar a Moscú
Millors del sistema d'emmarcament del *Maniquí barcelonès* per viatjar a Moscou

6-10. Supervisión de las obras destinadas a Rusia
Supervisió de les obres destinades a Rússia





1-3. Supervisión de las obras durante el montaje en el museo ruso
Supervisió de les obres durant el muntatge al museu rus

4/5. Enmarcado y montaje de la exposición *Aliyah*
Emmarcament i muntatge de l'exposició *Aliyah*

6. Montaje de la nueva adquisición *Elementos enigmáticos en un paisaje*
Muntatge de la nova adquisició *Elements enigmàtics en un paisatge*

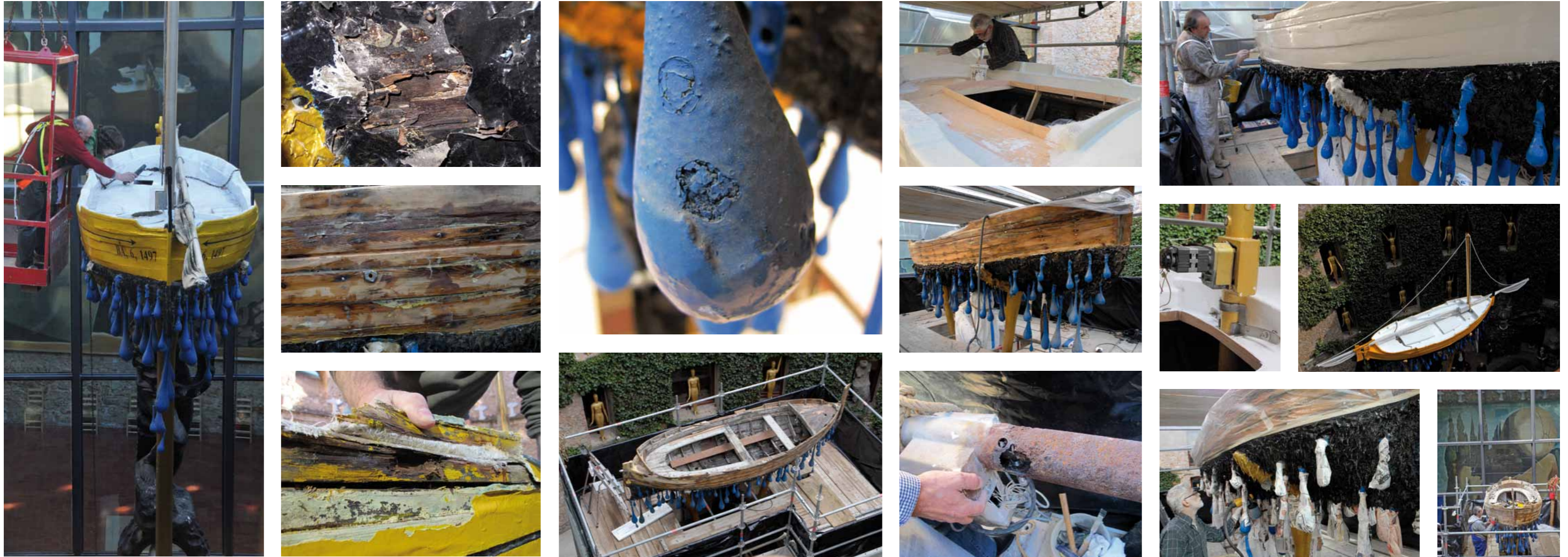


B) Conservació de la col·lecció durant la manipulació, el trasllat i l'exhibició

El Departament es responsabilitza de les qüestions de conservació durant els préstecs i les exposicions a fi de minimitzar els factors de risc que comporta el moviment d'obres d'art. Qualsevol préstec requereix fer una anàlisi de l'obra, elaborar informes sobre l'estat de sortida i arribada de les peces, revisar els emmarcaments, efectuar viatges com a correus, supervisar els embalatges i desenvolupar mètodes per a un emmagatzematge i una exhibició segurs.

Dels nombrosos préstecs del 2011 cal destacar-ne les cent cinquanta obres, entre pintures, dibuixos i fotografies, que es van poder veure en l'exposició organitzada al Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscou. Expressament per a aquesta ocasió, i per tal d'assegurar-ne una preservació òptima, es van fer intervencions de conservació i es van millorar els sistemes d'emmarcament en diverses peces, com ara un oli sobre tela de la primera època titulat *Maniquí barcelonès*. A més, es van emmarcar de nou, amb un sistema de microclima interior controlat, les vuitanta-nou fotografies de Halsman destinades a l'exposició anual de Púbol i les vint-i-cinc fotolito-grafies de la sèrie *Aliyah* exposades al tercer pis del Teatre-Museu. El Departament, d'altra banda, va estar plenament implicat en la instal·lació de les noves adquisicions, com ara la de l'obra *Elements enigmàtics en un paisatge*.

1-14



1-14. Saneamiento de las estructuras metálicas, consolidación del casco y restauración del poliéster de la barca de Gala
Sanejament de les estructures metàl·liques, consolidació del buc i restauració del polièster de la barca de Gala

C) Proyectos de restauración

Durante el 2011, los proyectos de restauración más destacados se centraron en las instalaciones artísticas del Teatro-Museo. El más significativo fue la intervención integral realizada en la barca de Gala, objeto emblemático ubicado sobre el Cadillac de Dalí, en el patio interior. Durante casi dos meses, los restauradores y los técnicos trabajaron encaramados a un andamio de 12 metros a fin de sanear las estructuras metálicas, consolidar el casco de madera y restaurar los elementos de poliéster de la barca, con unos resultados muy satisfactorios. También se llevó a cabo una limpieza del busto neoclásico de Girardon y se restauraron los tres personajes del interior del Cadillac, que se encontraban bastante deteriorados a causa del agua de los difusores del interior del coche, que recrean la lluvia y que forman parte de la instalación.

Como cada año, las exposiciones temporales condicionaron algunas de las intervenciones y los estudios integrales de obras expuestas en el Museo, como el tratamiento de una escultura de 1966 titulada *Lilith y la doble Victoria de Samotracia*. Homenaje a Raymond Roussel o el *Estudio para Galarina* en el Palacio del Viento, un dibujo de 1943. Cabe destacar la restauración a la que fue sometido el marco de madera de época de *El espectro del sex-appeal*, a fin de recuperar la antigua pátina, y las gestiones realizadas para encontrar un marco adecuado a las necesidades del óleo *Elementos enigmáticos en un paisaje*. En lo que se refiere a la conservación de obra sobre papel, una buena parte del esfuerzo de los restauradores se concentró en la preparación de las piezas para las exposiciones, con intervenciones de limpieza de emulsiones fotográficas, fijación de desgarros y pequeñas reintegraciones cromáticas.

15-17



15-17. Tratamiento de la escultura *Lilith y Doble Victoria de Samotracia*
Tractament de l'escultura *Lilith i Doble Victòria de Samotràcia*

1-9

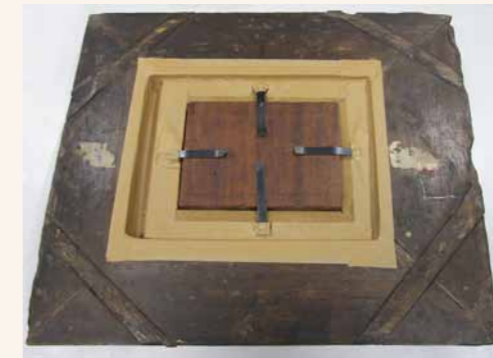


1-9. Restauración de los tres personajes del interior del Cadillac
Restauració dels tres personatges de l'interior del Cadillac

10/11. Restauración del marco de madera de época de *El espectro del sex-appeal*
Restauració del marc de fusta d'època de *L'espectre del sex-appeal*

12/13. Limpieza de emulsiones fotográficas, fijación de desgarros y reintegraciones cromáticas
Neteja d'emulsions fotogràfiques, fixació d'estrips i reintegracions cromàtiques

14/15. Limpieza de las cubiertas y el lomo del libro *Moïse et le monothéisme*
Neteja de les cobertes i el llom del llibre *Moïse et le monothéisme*



10/11



12/13



14/15

C) Projectes de restauració

Durant el 2011, els projectes de restauració més remarcables es van centrar en les instal·lacions artístiques del Teatre-Museu. El més significatiu va ser la intervenció integral duta a terme en la barca de Gala, objecte cabdal ubicat damunt del Cadillac de Dalí, al pati interior. Durant gairebé dos mesos, enfilats dalt d'una bastida de 12 metres, els restauradors i els tècnics van estar sanejant les estructures metàl·liques, consolidant el buc de fusta i restaurant els elements de polièster de la barca, amb uns resultats molt satisfactoris. També es va fer una neteja del bust neoclàssic de Girardon i es van restaurar els tres personatges de l'interior del Cadillac, força deteriorats a causa de l'aigua dels difusors de l'interior del cotxe, que recreen la pluja i que formen part de la instal·lació.

Com cada any, les exposicions temporals van condicionar algunes de les intervencions i els estudis integrals d'obres exposades al Museu, com ara el tractament d'una escultura del 1966 titulada *Lilith i la Doble Victòria de Samotràcia. Homenatge a Raymond Roussel o l'Estudi per a Galarina* al Palau del Vent, un dibuix del 1943. Cal destacar la restauració a què es va sotmetre el marc de fusta d'època de *L'espectre del sex-appeal*, a fi de recuperar la patina antiga, i les gestions portades a terme per trobar un marc adequat a les necessitats de l'oli *Elements enigmàtics en un paisatge*. Pel que fa a la conservació d'obra sobre paper, una bona part de l'esforç dels restauradors es va concentrar en la preparació de les peces per a les exposicions, amb intervencions de neteja d'emulsions fotogràfiques, fixació d'estrips i petites reintegracions cromàtiques.

D) Documentación e investigación técnica

Las actividades de investigación y documentación, de redacción de informes y de estudio sobre la técnica y los materiales de Salvador Dalí tienen por objeto el enriquecimiento continuo de la base de datos sobre los procedimientos artísticos del Maestro.

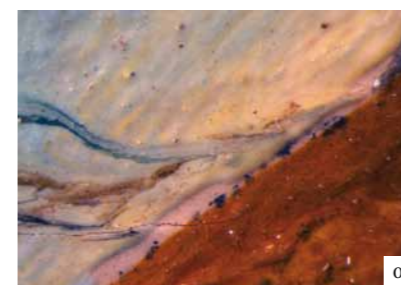
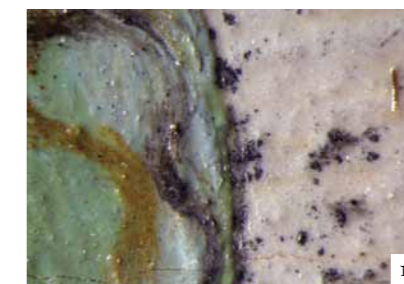
Durante el 2011 se continuó trabajando en el proyecto de estudio y documentación de la técnica pictórica de Salvador Dalí. Toda la información recogida es indispensable para garantizar la óptima calidad y el juicio correcto de los informes que se emiten para la Comisión de Acreditación y Catalogación —por ejemplo, los cuarenta y cuatro informes sobre dibujo y pintura emitidos en el 2011 contribuyeron a evaluar la autenticidad de las obras presentadas a este órgano—, así como también para efectuar los peritajes especiales solicitados por las autoridades judiciales y policiales, así como para el catálogo razonado de pinturas de Salvador Dalí y para dar apoyo a cualquier otro proyecto, como la adquisición de nuevas obras.

En el pasado ejercicio, la labor de inventariar y estudiar el material artístico del Maestro que se conserva en el taller de Portlligat avanzó considerablemente con la colaboración de dos becarias de la Facultad de Bellas Artes de la Universitat de Barcelona. Por otra parte, se realizó un estudio sobre el grado de envejecimiento del soporte de tela de una serie de cuadros aplicando la espectrometría de infrarrojos cercano (NIR), una técnica de análisis desarrollada en una investigación de doctorado de la misma universidad. Esta técnica permitió analizar, de forma absolutamente no destructiva, la acidez de las telas (pH), su estado de conservación (DP) y el tipo de fibras utilizadas. Por último, se continuó con el programa de revisión de los datos de inventario de las obras originales sobre papel y cartón de la colección.



9. Estudio del material artístico del taller de Portlligat
Estudi del material artístic del taller de Portlligat

1/8



1/8. Investigación y documentación de la técnica pictórica de *Comienzo automático de un retrato de Gala*. Macrofotografías con lupa binocular para estudiar detalles de la conservación de la pintura, la capa de preparación y la pincelada
Investigació i documentació de la tècnica pictòrica de *Començament automàtic d'un retrat de Gala*. Macrofotografies amb lupa binocular per estudiar detalls de conservació de la pintura, la capa de preparació i la pinzellada

1/2. Estudio de soportes de tela en colaboración con la Facultad de Bellas Artes de la UB
Estudi de suports de tela en col·laboració amb la Facultat de Belles Arts de la UB

3/4. Muestras de papel de *Les Chants de Maldoror* para su análisis químico
Mostres de paper de *Les Chants de Maldoror* per a la seva anàlisi química

5. Documentación de la técnica de *Autorretrato desdoblándose en tres*
Documentació de la tècnica d'*Autoretrat desplegant-se en tres*

6. Documentación fotográfica de los hologramas del Teatro-Museo
Documentació fotogràfica dels hologrames del Teatre-Museu



1/2



3/4



5



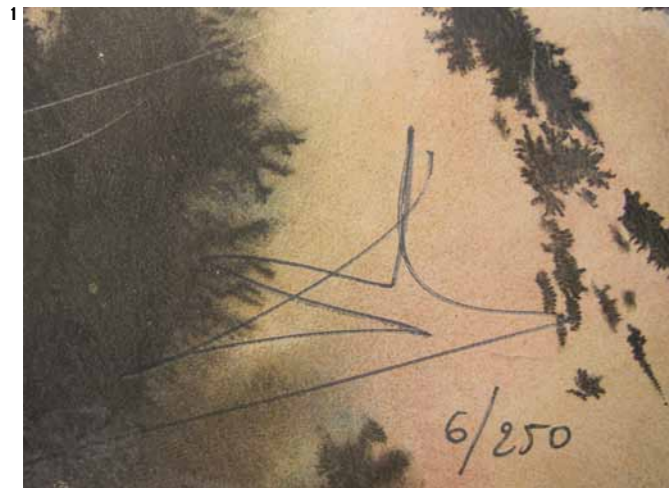
D) Documentació i investigació tècnica

Les activitats de recerca i documentació, de redacció d'informes i d'investigació sobre la tècnica i els materials de Salvador Dalí tenen per objecte enriquir de forma constant la base de dades sobre els procediments artístics del Mestre.

Durant el 2011 es va continuar treballant en el projecte d'estudi i documentació de la tècnica pictòrica de Salvador Dalí. Tota la informació tècnica recollida és indispensable per garantir una qualitat òptima i un judici correcte dels informes que s'emeten per a la Comissió d'Acreditació i Catalogació —durant el 2011, els quaranta-quatre informes de dibuix i pintura emesos van ajudar a avaluar l'autenticitat de les obres presentades a aquest òrgan—, per als peritajes especials que sol·liciten les autoritats judicials i policials, així com per al catàleg raonat de pintures de Salvador Dalí i per donar suport a qualsevol altre projecte, com ara l'adquisició de noves obres.

Durant l'exercici passat, la tasca d'inventariar i estudiar el material artístic que es conserva del Mestre al taller de Portlligat va avançar considerablement amb la col·laboració de dues becàries de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona. D'altra banda, es va realitzar un estudi sobre el grau d'envelliment del suport de tela d'una sèrie de quadres, aplicant l'espectrometria d'infraroig proper (NIR), una tècnica d'anàlisi desenvolupada en una recerca de doctorat de la mateixa universitat. Aquesta tècnica va permetre analitzar, de manera absolutament no destructiva, l'acidesa de les teles (pH), el seu estat de conservació (DP) i el tipus de fibres utilitzades. A més, es va continuar amb el programa de revisió de les dades d'inventari de les obres originals sobre paper i cartró de la col·lecció.





Obra gráfica

Uno de los principales objetivos del 2011 fue proseguir la investigación y la documentación de la obra gráfica de los fondos de la Fundación Dalí con la actualización de la base de datos del inventario, al que se incorporaron treinta y cinco fichas procedentes de adquisiciones recientes, y con una documentación fotográfica exhaustiva de las estampas dentro de la base de datos confeccionada exclusivamente para esta modalidad de obra.

El Departamento inició una nueva fase del proyecto de investigación sobre materiales y técnicas de la obra gráfica de Dalí que lleva a cabo en colaboración con las secciones de Conservación y Restauración y de Grabado de la Universitat de Barcelona. Durante el 2011 se completó el examen, mediante un estudio comparativo con otras tiradas, de sesenta y dos estampas pertenecientes a dos series: *Fausto*, del 1969, procedente de la editorial Argillet, y *La Divina Comedia*, serie de xilografías que data del período 1959-1963.

Durante todo el ejercicio se emitieron informes técnicos de obra gráfica en respuesta a solicitudes externas de ámbito nacional e internacional. A petición del Postal Inspection Service y del Federal Bureau of Investigation (FBI) de Estados Unidos, se emitió el segundo informe técnico sobre 579 piezas depositadas en las dependencias policiales de Chicago. También se efectuaron dos viajes a Madrid para inventariar y examinar novecientas estampas depositadas en el Museo Reina Sofía (MNCARS), a fin de emitir un informe final a principios del 2012. Por otra parte, a petición del Departamento de Gerencia, se mantiene un asesoramiento continuo para las consultas judiciales procedentes de grupos policiales europeos.

1-3. Investigación y documentación de la obra gráfica
Investigació i documentació de l'obra gràfica

4/5. Colaboración con las secciones de Conservación y Restauración y de Grabado de la UB
Col·laboració amb les seccions de Conservació i Restauració i de Gravats de la UB



Obra gràfica

Un dels objectius principals del 2011 va ser prosseguir la recerca i la documentació de l'obra gràfica dels fons de la Fundació Dalí amb l'actualització de la base de dades de l'inventari, al qual es van incorporar trenta-cinc fitxes procedents d'adquisicions recents, i amb una documentació fotogràfica exhaustiva de les estampes en la base de dades confeccionada exclusivament per a aquest gènere d'obra.

El Departament va iniciar una nova fase del projecte d'investigació sobre materials i tècniques de l'obra gràfica de Dalí que du a terme en col·laboració amb les seccions de Conservació i Restauració i de Gravats de la Universitat de Barcelona. Durant el 2011 es va enllestir l'examen, mitjançant un estudi comparatiu amb altres tirades, de seixanta-dues estampes pertanyents a dues sèries: *Faust*, del 1969, procedent de l'editorial Argillet, i *La Divina Comèdia*, sèrie de xilografies que data del període 1959-1963.

Durant tot l'exercici es van emetre informes tècnics d'obra gràfica en resposta a sol·licituds externes d'àmbit nacional i internacional. A petició del Postal Inspection Service i del Federal Bureau of Investigation (FBI) dels Estats Units, es va redactar el segon informe tècnic sobre 579 peces dipositades a les dependències policials de Chicago. També es van efectuar dos viatges a Madrid per inventariar i examinar nou-centes estampes dipositades al Museu Reina Sofia (MNCARS), a fi d'emetre un informe final a principis del 2012. D'altra banda, a petició del Departament de Gerència es manté un assessorament continu per a les consultes judicials procedents de grups policials europeus.



INFRAESTRUCTURAS Y SEGURIDAD

La mejora y el mantenimiento de las infraestructuras de los museos Dalí y de la sede de la Fundación son tarea del Departamento de Museos, que también se ocupa de analizar y planificar diferentes aspectos relativos a la conservación preventiva de las exposiciones permanentes así como de gestionar la política de la entidad sobre la seguridad de las personas, los equipamientos y las obras de arte.

Inversiones en infraestructuras

En el 2011 se invirtieron un total de 1 676 659,59 euros en infraestructuras de la Fundación. Entre las inversiones realizadas cabe destacar las que permitieron la entrada en servicio del nuevo edificio de oficinas situado en la Pujada del Castell, delante de Torre Galatea, al que se trasladaron todas las dependencias del Departamento de Gerencia y una parte de la Secretaría General y el Departamento de Museos. El inmueble, además, dispone de una sala polivalente en la que se pueden celebrar actos de divulgación, docencia y comunicación de pequeño formato.

Por la trascendencia que ha tenido en el funcionamiento de nuestra entidad, cabe destacar la apertura de una nueva terraza que comunica con el Patio de las Loggias. La actuación amplía las zonas de descanso existentes en el interior del Museo y posibilita, durante la edición de noche, separar el espacio del cava del destinado a proyecciones. Esta delimitación de los espacios durante la apertura nocturna ha permitido profesionalizar las proyecciones, con una nueva pantalla de grandes dimensiones y una retroproyección que mejora considerablemente las condiciones de visualización.

Otras actuaciones llevadas a cabo en el 2011 fueron las intervenciones en la vidriera central y las paredes de la zona del patio y la cúpula. Además, culminó la primera fase del cambio de las refrigeradoras del Museo: la sustitución de las máquinas viejas, una vez finalizada, permitirá la interacción entre las nuevas, con lo que mejorarán el reparto y los usos de los caudales de clima. En el 2011 también se renovó el aire acondicionado de la consigna del Teatro-Museo.

Las actuaciones en el Castillo Gala Dalí de Púbol se concentraron sobre todo en el acondicionamiento de los espacios del desván. El objetivo era facilitar el mantenimiento de las bóvedas, especialmente la de la Sala de los Escudos, y del sistema de climatización. Otras intervenciones destacables fueron la poda intensiva de los plátanos, para evitar desprendimientos, y el refuerzo de diversos aspectos del sistema de seguridad. En el caso de la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat, anualmente hay que destinar considerables esfuerzos al mantenimiento y la rehabilitación de las fachadas y de los elementos arquitectónicos y decorativos exteriores. Otras actuaciones más específicas del 2011 fueron la reforma de la escalera de salida, para mejorar la seguridad; la limpieza y el saneamiento de los ejemplares de cipreses más importantes y la recuperación de los cisnes de porcelana de la piscina.



INFRAESTRUCTURES I SEGURETAT

El Departament de Museus s'ocupa de la millora i el manteniment de les infraestructures dels museus Dalí i de la seu de la Fundació. Igualment, analitza i planifica diferents aspectes de conservació preventiva de les exposicions permanents i gestiona la política de l'entitat sobre la seguretat de les persones, dels equipaments i de les obres d'art.

Inversions en infraestructures

El 2011 es va invertir un total de 1.676.659,59 euros en infraestructures de la Fundació. Entre les inversions dutes a terme cal destacar les que van permetre l'entrada en servei del nou edifici d'oficines situat a la pujada del Castell, davant de Torre Galatea, al qual es van traslladar totes les dependències del Departament de Gerència i una part de la Secretaria General i el Departament de Museus. L'immoble, a més, disposa d'una sala polivalent en la qual es poden celebrar actes de divulgació, docència i comunicació de petit format.

Per la transcendència que ha tingut en el funcionament de la nostra entitat, cal remarcar l'obertura d'una nova terrassa que comunica amb el Pati de les Loggias. L'actuació amplia les zones de descans existents dins el Museu i possibilita, durant l'edició de nit, separar l'espai del cava del destinat a projeccions. Aquesta delimitació dels espais durant l'obertura nocturna ha permès professionalitzar les projeccions, amb una nova pantalla de grans dimensions i una retroprojecció que millora considerablement les condicions de visualització.

Altres actuacions dutes a terme el 2011 van ser les intervencions a la vidriera central i les parets de la zona del pati i la cúpula. A més, va culminar la primera fase de canvi de les refredadores del Museu: la substitució de les màquines velles, un cop finalitzada, permetrà la interacció entre les noves, amb la qual cosa milloraran el repartiment i els usos de cabals de clima. El 2011 també es va renovar l'aire condicionat de la consigna del Teatre-Museu.

Les actuacions al Castell Gala Dalí de Púbol es van concentrar sobretot a condicionar els espais de les golfes. L'objectiu era facilitar el manteniment de les voltes, especialment la de la Sala dels Escuts, i del sistema de climatització. Com a intervencions remarcables cal mencionar així mateix la poda intensiva dels plàtans, per evitar desprendiments, i el reforç de diversos aspectes del sistema de seguretat. En el cas de la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat, anualment cal destinar esforços considerables al manteniment i la rehabilitació de les façanes i dels elements arquitectònics i decoratius exteriors. Altres actuacions més específiques del 2011 van ser la reforma de l'escala de sortida, per millorar la seguretat; la neteja i el sanejament dels exemplars de xiprer més importants i la recuperació dels cisnes de porcellana de la piscina.



Fachada e interiores del nuevo edificio de oficinas
Façana i interiors de l'edifici nou d'oficines

Mantenimiento de instalaciones

Dentro de las operaciones de mantenimiento de las instalaciones, tanto de los museos Dalí como de la sede central de la Fundación, se incluyen las relativas al buen funcionamiento de los sistemas de seguridad, de climatización, de iluminación y de exposición, todos ellos esenciales para garantizar la conservación y protección del patrimonio cultural de la entidad. Durante el 2011, este servicio subcontrató los trabajos específicos de mantenimiento y reparación de las infraestructuras mencionadas, por un valor de 346 005,79 euros.

Seguridad

A lo largo de este año se ha invertido en la mejora de la seguridad de la Sala de las Pescaderías y de las vitrinas del pasillo de la planta baja del Teatro-Museo. Además, se han ampliado y modernizado tanto el sistema de grabación de imágenes como el programa de gestión de las grabaciones. Los recursos destinados al pago de las empresas que colaboran con el personal de la Fundación para garantizar la seguridad del patrimonio cultural de nuestra entidad, de los visitantes y del personal ascendieron a 1 051 790,32 euros.



Manteniment d'instal·lacions

El manteniment de les instal·lacions, tant dels museus Dalí com de la seu central de la Fundació, inclou les tasques necessàries per garantir el bon funcionament dels sistemes de seguretat, de climatització, d'il·luminació i d'exposició, tots els quals són essencials per a la conservació i la protecció del patrimoni cultural de l'entitat. Durant l'any 2011 es van subcontractar treballs específics de manteniment i reparació de les infraestructures esmentades per un valor de 346.005,79 euros.

Seguretat

Al llarg de l'exercici es va invertir a millorar la seguretat de la Sala de les Peixateries i de les vitrines del passadís de la planta baixa del Teatro-Museu. A més, es va ampliar i modernitzar el sistema de gravació d'imatges així com el programa de gestió dels enregistraments. Els recursos destinats a les empreses que col·laboren amb el personal de la Fundació per garantir la seguretat del patrimoni cultural de l'entitat, dels visitants i del personal van ascendir a 1.051.790,32 euros.



1-3. Limpieza de los ventanales de la Sala Noble y de la vidriera del Teatro-Museo
Neteja dels finestrals de la Sala Noble i de la vidriera del Teatro-Museu

2. Mantenimiento de la estatua de Meissonier situada en la plaza Gala Dalí
Manteniment de l'estàtua de Meissonier situada a la plaça Gala Dalí

4. Limpieza del parqué de la Sala Noble
Neteja del parquet de la Sala Noble

6. Mantenimiento de la piscina de Portlligat
Manteniment de la piscina de Portlligat

7. Acondicionamiento del desván de Púbol
Condicionament de les golfes de Púbol

8. Ampliación de la zona de descanso en la terraza de Loggias
Ampliació de la zona de descans a la terrassa de Loggias



Defender

Defensar



Durante el 2011, la intervención de los Servicios Jurídicos de la Fundación consistió en el ejercicio de labores de asesoramiento continuado en materia de propiedad intelectual e industrial, de derechos de imagen y de competencia desleal. Si bien se observó una cierta disminución en el número de contratos y licencias, la actividad relativa a registros y protección de marcas y a actuaciones precontenciosas (requerimientos, estudios de posibilidades de actuación, etc.) se mantuvo en unos niveles similares a los de años anteriores. En cuanto a los procedimientos judiciales por vulneraciones de derechos, en el 2011 no se inició ninguno nuevo y, por tanto, continuó el seguimiento de procesos tanto a escala nacional como en el ámbito internacional, en coordinación con despachos extranjeros. Cabe destacar, así mismo, la finalización del procedimiento sobre el derecho de participación seguido ante el Tribunal de Grande Instance de París, que se resolvió favorablemente a los intereses de la Fundación.

Para el desempeño de esta labor, la Fundación contó un año más con el asesoramiento experto del equipo de abogados de Roca Junyent Advocats Associats.

GENERACIÓN DE RECURSOS

Los derechos de autor

Durante el 2011, a pesar de la crisis económica, el interés generado por la obra de Salvador Dalí fue considerable, sobre todo en el ámbito de las grandes exposiciones internacionales; cabe destacar la muestra organizada en el Pushkin State Museum of Fine Arts de Moscú. Como cada año, y con el apoyo de VEGAP, se siguieron otorgando licencias de reproducción de obra del pintor. En el 2011 se gestionó un número ligeramente inferior al del 2010; no obstante, los ingresos superaron los 450 000 euros. En lo que se refiere a la utilización de obras de Salvador Dalí en diferentes soportes, se constata que *La persistencia de la memoria* continúa siendo la obra daliniana más reproducida, seguida por *Sueño causado por el vuelo de una abeja...* y, en tercer lugar, por una pieza de la colección de la Fundación Dalí, *Galatea de las esferas*.

Además de gestionar licencias de reproducción, VEGAP y las sociedades internacionales de la red CISAC llevan a cabo inspecciones de las explotaciones de derechos de autor no autorizadas y, conjuntamente con la Fundación, emprenden las acciones necesarias para desactivarlas.

En lo que se refiere a los derechos de autor de la producción literaria de Salvador Dalí, durante el ejercicio pasado se llevaron a cabo el seguimiento y el cobro de las regalías generadas por las diferentes ediciones que se identificaron y catalogaron a raíz de la labor iniciada en el 2007. En el 2011 se publicó *Le mythe tragique de l'Angélus de Millet*, en una edición en francés a cargo de Éditions Allia, según contrato firmado en el 2010. En la misma línea, se firmaron contratos de coedición para las obras *La vida secreta. Diario inédito* con Galaxia Gutenberg, *La femme visible* con Edicions i Propostes Culturals Andana y la edición de lujo de *Les Chants de Maldoror*, a cargo de Centro Editor PDA.



GENERACIÓ DE RECURSOS

Els drets d'autor

Durant el 2011, malgrat la crisi econòmica, l'interès generat per l'obra de Salvador Dalí va ser considerable, sobretot en l'àmbit de les grans exposicions internacionals; cal destacar la mostra organitzada al Pushkin State Museum of Fine Arts, a Moscou. Com cada any, i amb el suport de VEGAP, es van seguir atorgant llicències de reproducció d'obra del pintor. El 2011 se'n va gestionar un nombre lleugerament inferior al del 2010; això no obstant, els ingressos van superar els 450.000 euros. Pel que fa a la utilització d'obres de Salvador Dalí en diferents suports, es constata que *La persistència de la memòria* continua essent l'obra més reproduïda, seguida per *Somni causat pel vol d'una abella...* i, en tercer lloc, per una peça de la col·lecció de la Fundació Dalí, *Galatea de les esferes*.

A més de gestionar llicències de reproducció, VEGAP i les societats internacionals de la xarxa CISAC fan inspeccions de les explotacions de drets d'autor no autoritzades i, juntament amb la Fundació, emprenden les accions necessàries per desactivar-les.

Pel que fa als drets d'autor de la producció literària de Salvador Dalí, durant l'exercici passat es va fer el seguiment i el cobrament de les regalies generades per les diferents edicions que es van identificar i catalogar arran de la tasca iniciada el 2007. L'any 2011 es va publicar *Le mythe tragique de l'Angélus de Millet*, en una edició en francès a càrrec d'Éditions Allia, segons un contracte signat el 2010. En la mateixa línia, es van signar contractes de coedició per a les obres *La vida secreta. Diari inédit* amb Galaxia Gutenberg, *La femme visible* amb Edicions i Propostes Culturals Andana i l'edició de luxe de *Les Chants de Maldoror*, a càrrec de Centro Editor PDA.

Durant l'any 2011, la intervenció dels Serveis Jurídics de la Fundació va consistir en l'exercici de tasques d'assessorament continuat en matèria de propietat intel·lectual i industrial, de drets d'imatge i de competència deslleial. Si bé es va observar una certa disminució en el nombre de contractes i llicències, l'activitat pel que fa a registres i protecció de marques i a actuacions precontencioses (requeriments, estudi de possibilitats d'actuació, etc.) es va mantenir en uns nivells similars als d'anys anteriors. Quant als procediments judicials per vulneracions de drets, el 2011 no se'n va iniciar cap de nou i, per tant, va continuar el seguiment de processos tant a escala nacional com en l'àmbit internacional, en coordinació amb despachos estrangers. Cal destacar així mateix la finalització del procediment sobre el dret de participació seguit davant el Tribunal de Grande Instance de París, que es va resoldre favorablement als interessos de la Fundació.

Per dur a terme aquestes tasques, com és habitual, la Fundació va disposar de l'assessorament expert de l'equip de Roca Junyent Advocats Associats.



1/2. Cubiertas de *Le mythe tragique de l'Angélus de Millet* y de *La femme visible*
Cobertes de *Le mythe tragique de l'Angélus de Millet* i de *La femme visible*

3. Edición de lujo de *Les Chants de Maldoror*
Edició de luxe de *Les Chants de Maldoror*

En el 2011 culminó con éxito el pleito iniciado en el 2008 en Francia contra ADAGP por la gestión del derecho de participación en aquel país, a favor de los familiares de Dalí, siguiendo la ley francesa, que, contrariamente a la española, únicamente permite que este derecho se transmita *mortis causa* a personas físicas parientes del autor causante. En sentencia dictada el 8 de julio, el Tribunal de Grande Instance de París estimó íntegramente la demanda interpuesta por la Fundación y por VEGAP contra ADAGP y declaró que la ley española era la aplicable para la determinación del titular del derecho de participación sobre las obras de arte de Salvador Dalí. Consiguientemente, reconocía a la Fundación, en tanto que gestora y administradora de los derechos de autor de Dalí por delegación del Estado español

(heredero testamentario del artista), como beneficiaria del derecho de participación que se devengue de las reventas de sus obras. Así mismo, la sentencia condenaba a ADAGP a pagar a la Fundación los importes que la entidad había liquidado indebidamente a los familiares del artista, más las costas. Esta resolución judicial tuvo una fuerte repercusión en los ámbitos jurídicos europeos.

La recuperación de derechos y los acuerdos con los terceros que los detentan de manera legítima, además de la rentabilidad que conllevan, permiten poner fin a la atomización de la titularidad así como reforzar la posición de la Fundación a la hora de marcar pautas en el campo del merchandising cultural y de la producción y la comercialización de productos dalinianos.

12 Le notizie

IL GIORNALE DELL'ARTE, N. 313, OTTOBRE 2011

L'Arabia Saudita benedice il British

Il British Museum ha finalmente ottenuto l'approvazione dell'Arabia Saudita per quella che sarà la prima grande mostra sullo Hajj, il pellegrinaggio annuale musulmano alla Mecca (nella foto). «Hajj: viaggio al cuore dell'Islam» aprirà il 26 gennaio 2012. L'accordo tra il museo e il Governo saudita è stato firmato solo a metà luglio. Nell'MacGregor, direttore del British, si era recato in visita a Riyadh per dare il via al progetto due anni fa, ma le negoziazioni sono andate per le lunghe. Le autorità saudite chiedevano infatti rassicurazioni sull'immagine dello Hajj che potrebbe essere trasmessa da una mostra organizzata in Occidente. Sottoscritto con la Biblioteca Vaticana King Abdulaziz, che coordina i prestiti sauditi, l'accordo sancisce che «tutti coloro coinvolti nella mostra dovranno mostrarsi sempre sensibili alla sua particolare importanza religiosa e culturale». Il museo ha inoltre promesso che la mostra «sottolineerà con evidenza il ruolo del regno dell'Arabia Saudita come Custode dei luoghi sacri». I prestiti dall'Arabia Saudita dovrebbero comprendere fotografie storiche di proprietà della Biblioteca King Abdulaziz e oggetti del Museo Nazionale dell'Arabia Saudita. Tra le antichità, una pietra miliare, rinvenuta in Arabia Saudita, sulla strada orientale del pellegrinaggio che parte da Kufa, nell'attuale territorio iracheno. La mostra è organizzata da Venetia Porter, curatrice del dipartimento di Arte mediorientale del British (non essendo musulmana non potrà mai visitare la Mecca). È al vaglio l'ipotesi di un tour. La mostra è sponsorizzata dalla Hsb Amanah (MacGregor ha recentemente incluso una delle carte di credito della banca nella «History of the World in 100 Objects»). L.M.B.

Stati Uniti

Basta una sola opera-capolavoro per fare una mostra di successo

Perché prosciugare il budget con le mostre blockbuster quando per attirare i visitatori è sufficiente un Caravaggio o un Tiziano?

NEW YORK. In molti musei statunitensi scarseggiano i fondi per l'organizzazione di mostre, ma prendere in prestito un capolavoro, esporlo e trasformare una singola opera in un'attrazione, consente di risparmiare un bel po'. Da qui il trend americano di mostre dedicate a una sola opera-capolavoro.

«La Bella» di Tiziano, ritratto di una nobildonna in abito blu, è stata concessa in prestito dalla Galleria Palatina di Palazzo Pitti di Firenze prima al Kimbell Art Museum di Fort Worth, Texas («Woman in a Blue Dress», fino al 18 settembre), poi al Nevada Museum of Art di Reno (fino al 20 novembre) e al Portland Art Museum in Oregon.

La Venere capitolina di Prassitele (360 a.C. ca) ha passato l'estate alla National Gallery of Art di Washington, DC, in prestito dai Musei Capitolini di Roma (fino al 5 settembre). A novembre, «La Medusa», capolavoro barocco di Bernini, sarà esposta al Fine Arts Museum di San Francisco, anch'essa in prestito dai Musei Capitolini (19 novembre-19 febbraio 2012). Il Cedar Rapids Museum of Art, Iowa, per la sua prima mostra di una sola opera, «An American Masterpiece» (fino al 31 dicembre), ha preso in prestito dal Brooklyn Museum il ritratto di George Washington di Charles Willson Peale.

La Frick Collection di New York ha sposato il recente trend di esposizioni di opere singole con un altro fenomeno tipico di questi tempi, la mostra di opere provenienti dalla collezione, proponendo «San Francesco nel deserto» di Giovanni Bellini (1475-78), recentemente restaurato, con il titolo «In a new light» (22 maggio-28 agosto). Super sfruttare creativamente i ridotti budget destinati alle mostre temporanee è la ragione principale dietro a questa tendenza. I direttori intervistati sottolineano come i costi dei prestiti e le spese di assicurazione e trasporto per una sola opera siano irrilevanti se paragonati alle grandi mostre tematiche o alle monografiche di un artista. Il costo principale è quello del marketing, lasciando ai musei l'autonomia di spendere secondo i limiti dei singoli budget. Le mostre dedicate a una sola opera hanno un altro vantaggio: incoraggiano le persone a soffermarsi davvero su ciò che vedono, invece di dare uno sguardo di pochi secondi prima di passare all'opera successiva. «Utilizziamo questo tipo di mostra per insegnare a vivere l'esperienza di una grande opera d'arte e a capire perché è un capolavoro», afferma Brian Ferriso, direttore del Portland Art Museum. Nel 2009, quando Ferriso ha organizzato il prestito di «La Velata» di Raffaello (1514-15) da parte della Galleria Palatina di Palazzo Pit-

ti a Firenze, «i visitatori stavano seduti da 10 a 20 minuti a guardarla e spesso tornavano dopo aver visto le sale rinascimentali del nostro museo». Charles Venable, direttore dello Speed Art Museum di Louisville, nel Kentucky, è un sostenitore di questa pratica. Nel 2008, quando il museo ha preso in prestito tesori medievali e rinascimentali dal Victoria & Albert di Londra, ha scorporato dalla mostra il Codice Forster di Leonardo per esporlo a parte. Soddisfatto dall'accoglienza ricevuta, ha dato il via a una «Masterpiece Series», tuttora in programma. Quest'estate lo Speed ha proposto la «Buona Ventura» di Caravaggio dai Musei Capitolini. Per un pubblico come quello statunitense (ma non solo quello), abituato alle mostre-evento, l'incentivo a visitare mostre da una sola opera è venuto soprattutto da una copertura mediatica molto sostenuta: il che significa che le opere esposte devono essere dei veri capolavori. «Le mostre che proponiamo un'unica grande opera o un piccolo gruppo di opere correlate saranno sempre più diffuse», dichiara Venable. «Le grandi mostre sono sempre più costose, la politica del risparmio sarà una necessità per molti musei».

□ Judith Dobrynski
© Riproduzione autorizzata

La Fundación Dalí vince in Francia

FIGUERES (SPAGNA). Il Tribunale di Parigi ha dato ragione alla Fundación Dalí nel contenzioso avviato nel 2006 con l'Adagp, la società francese di gestione collettiva dei diritti d'autore (in Spagna, corrisponde alla Vegap). Il Tribunale ha riconosciuto che l'unica beneficiaria della percentuale (diritto di partecipazione) stabilita per la rivendita delle opere di Salvador Dalí è la sua fondazione in quanto amministratore dei diritti d'autore dell'artista, per delega dello Stato spagnolo, suo erede testamentario. La sentenza, cui ci si potrà appellare, obbliga l'Adagp a pagare con gli interessi le somme percepite dal 17 ottobre 1997, data in cui la Fundación aderì alla Vegap, nonché le spese processuali e un indennizzo di 10mila euro alla fondazione e alla Vegap. È una decisione particolarmente importante perché stabilisce un precedente giuridico riconoscendo l'applicazione in Francia del diritto spagnolo nel caso della successione di un artista spagnolo. Una sentenza contraria avrebbe ammesso che la legislazione di un Paese può modificare non solo il diritto di successione di un altro, ma anche la volontà testamentaria di una persona. □ Roberta Bosco

El Tribunal francés reconoce a la Fundación como beneficiaria del derecho de participación

El 2011 va culminar amb èxit el plet iniciat el 2008 a França contra ADAGP per la gestió del dret de participació en aquell país, a favor dels familiars de Dalí, seguint la llei francesa, la qual només permet que —contràriament a l'espanyola— aquest dret es transmeti *mortis causa* a persones físiques parents de l'autor causant. En sentència dictada el 8 de juliol, el Tribunal de Grande Instance de París va estimar íntegrament la demanda interposada per la Fundació i per VEGAP contra ADAGP i va declarar que la llei espanyola era l'aplicable per a la determinació del titular del dret de participació sobre les obres d'art de Salvador Dalí. Consegüentment, reconeixia la Fundació, en tant que gestora i administradora dels drets d'autor de Dalí per delegació de l'Estat espanyol (hereu testamentari de l'artista), com a beneficiària

del dret de participació que es meriti de les revendes de les seves obres. Així mateix, la sentència condemnava ADAGP a pagar a la Fundació els imports que l'entitat havia liquidat indegudament als familiars de l'artista, més les costes. Aquesta resolució judicial va tenir un fort ressò en els àmbits jurídics europeus.

La recuperació de drets i els acords amb els tercers que els tenen legítimament, deixant de banda la seva rendibilitat, permeten posar fi a l'atomització de la titularitat i reforçar la posició de la Fundació a l'hora de marcar pautes en el camp del marxandatge cultural i de la producció i la comercialització de productes dalinians.

2

1/2. Anuncio del triunfo legal de la Fundación Dalí en *Il Giornale dell'arte* y *El Punt*
Anunci del triomf legal de la Fundació Dalí a *Il Giornale dell'arte* i a *El Punt*

EL PUNT COMARQUES GIRONINES

DIARI INDEPENDENT · CATALA · COMARCAL · DEMOCRÀTIC

Triomf per a la Fundació Dalí

Una sentència a l'Estat francès la reconeix com a beneficiària del dret de participació

Redacció
FIGUERES

Elts tribunals francesos han donat la raó i reconeixen que l'Estat espanyol, i la Fundació Dalí en tant que gestora i administradora dels drets d'autor, és l'únic titular del dret de participació sobre la venda pública de les obres de Salvador Dalí. A través d'un comunicat, la Fundació Dalí va manifestar ahir la seva satisfacció per la transcendència d'aquesta sentència perquè no tan sols suposa un avenç en la defensa i protecció dels drets de Salvador Dalí, sinó que a més crea jurisprudència.

La Fundació Dalí de Figueres va iniciar l'anys

Salvador Dalí.

2006 un procediment judicial a París contra l'ADAGP per reclamar el dret de participació, que és el que tenen els autors i els seus hereus a percebre del venedor una part del preu de tota venda que es realitzi de les seves obres en subhasta pública, en establiment mercantil, o amb intervenció d'un comerciant o agent mercantil. Cinc anys després els jutges francesos li han donat la raó. ■

El Tribunal francés reconoce a la Fundación como beneficiaria del dret de participació

El derecho de imagen

A pesar del hecho de que en el 2011 se solicitaron licencias para proyectos de menor alcance que en el 2010, persistió la demanda para hacer uso de la imagen de Salvador Dalí. A lo largo del ejercicio, los ingresos obtenidos por este concepto superaron los 50 000 euros. Entre otros, se licenció la utilización de elementos dalinianos en el spot publicitario de Estrella Damm, un anuncio con características de cortometraje que, en esta edición, fue dirigido por la prestigiosa directora de cine Isabel Coixet. Algunos de los exteriores se grabaron en la Casa-Museo Salvador Dalí de Portlligat.

Las Marcas

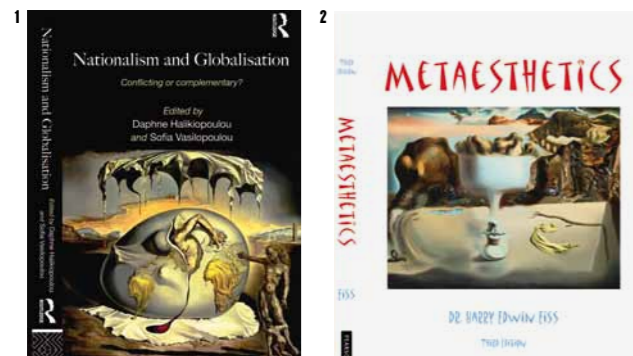
Seguindo la estrategia iniciada en el 2006 al objeto de desarrollar, por un lado, una marca de alta calidad para productos selectos y, por otro, una marca comercial para productos autorizados, se continuó trabajando en la línea de años anteriores, es decir, en la consolidación de los registros existentes y en la racionalización de las actuaciones en materia de propiedad industrial a escala mundial, con el objetivo de controlar al máximo el nivel de gasto y maximizar la efectividad de los registros.

Los ámbitos de actuación jurídica se pueden agrupar de la siguiente forma:

- **Estructuración y defensa de marcas:** en colaboración con los agentes de patentes y marcas, la actividad en este campo se centra en crear una estrategia para decidir qué registros y oposiciones aseguran la mejor defensa de los derechos de la Fundación. En este sentido, a lo largo del 2011 se iniciaron diversos procedimientos de oposición, por ejemplo, contra las marcas «Los Bigotes de Dalí», en Argentina, o «Dalí Alimentos», en Brasil, y también contra diseños industriales españoles que reproducen la imagen de los conocidos «relojes blandos». Se llevaron a cabo, así mismo, las acciones necesarias para evitar usurpaciones de derechos. Así, se llegó a acuerdos con titulares de diferentes marcas, como es el caso de la sociedad danesa Pandora Jewelry A/S, para que no utilizara su marca (una O con una corona similar a la marca del espacio Dalí-Joyas) en relación con la vida y/o la obra del Maestro. Igualmente se continuó trabajando para conseguir la recuperación de marcas y nombres de dominio en manos de terceros, a través de los mecanismos judiciales y extrajudiciales que en cada caso se consideraron más convenientes. En este sentido, cabe mencionar que el Tribunal Federal de México anuló las marcas «Dallí Daliciosamente Genial» y «Dallí Breakfast Coffee Friendly Bar», y el Instituto Mexicano de la Propiedad Industrial, la marca «P Polo Dalí».

- **Desarrollo de las licencias de marcas:** se define en el marco de la negociación y la redacción de los contratos de licencia de marca, que deben permitir una estructura de mercado correcta.

Cabe destacar la sentencia favorable conseguida en el pleito instado contra Artsmode Network y el acuerdo transaccional al que se llegó para su ejecución, que permitieron tanto la recuperación de marcas registradas por esta mercantil en España, la Unión Europea y los Estados Unidos, como la cesión a la Fundación del original de la *toile Daligramme*. La citada sentencia declaró resueltos los contratos que esta compañía tenía para la fabricación de artículos de marroquinería, lo que, a su vez, permitió negociar y firmar un contrato con Lancel (grupo Richemont), que registró a favor de la Fundación diversas marcas para estos productos.



El dret d'imatge

Malgrat que l'any 2011 es van sol·licitar llicències per a projectes de menys abast que el 2010, va persistir la demanda per fer ús de la imatge de Salvador Dalí. Al llarg de l'exercici, aquestes peticions es van traduir en uns ingressos superiors a 50.000 euros. Entre altres, es va licenciar la utilització d'elements dalinians en l'espot publicitari d'Estrella Damm, un anunci amb característiques de curtmetratge que en aquesta edició va ser dirigit per la prestigiosa directora de cinema Isabel Coixet. Alguns dels exteriors es van enregistrar a la Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat.

Les Marques

Seguint l'estratègia iniciada el 2006 amb vista a desenvolupar, d'una banda, una marca d'alta qualitat per a productes selectes i, de l'altra, una marca comercial per a productes autoritzats, es va continuar treballant en la mateixa línia que en anys anteriors, és a dir, a consolidar els registres existents i a racionalitzar les actuacions en matèria de propietat industrial a escala mundial, amb l'objectiu de controlar al màxim el nivell de despesa i de maximitzar l'efectivitat dels registres.

Els àmbits d'actuació jurídica es poden agrupar de la manera següent:

- **Estructuració i defensa de marques:** en col·laboració amb els agents de patentes i marques, l'activitat en aquest camp se centra en la creació d'una estratègia per decidir quins registres i oposicions assegurin la millor defensa dels drets de la Fundación. Al llarg del 2011 es van iniciar diferents procediments d'oposició, per exemple, contra les marques «Los Bigotes de Dalí», a l'Argentina, o «Dalí Alimentos», al Brasil, i també contra dissenys industrials espanyols que reproduïen la imatge dels coneguts «rellotges tous». D'altra banda, es van dur a terme les accions necessàries per evitar usurpacions de drets. Així, es va arribar a acords amb titulars de diferents marques, com és el cas de la societat danesa Pandora Jewelry A/S, per tal que no utilitzés la seva marca (una O amb una corona similar a la marca de l'espai Dalí-Joies) en relació amb la vida i l'obra del Mestre. Igualment, es va continuar treballant per recuperar marques i noms de domini en mans de tercers a través dels mecanismes judicials i extrajudicials que en cada cas es van considerar més convenientes. En aquest sentit, cal esmentar que el Tribunal Federal de Mèxic va anul·lar les marques «Dallí Daliciosamente Genial» i «Dallí Breakfast Coffee Friendly Bar», i l'Institut Mexicà de la Propietat Industrial, la marca «P Polo Dalí».

- **Desenvolupament de les llicències de marques:** es defineix en el marc de la negociació i la redacció dels contractes de llicència de marca, que han de permetre una estructura de mercat correcta.

Cal destacar la sentència favorable aconseguida en el plet instat contra Artsmode Network i l'acord transaccional al qual es va arribar per a la seva execució, que van permetre tant la recuperació de marques registrades per aquesta mercantil a l'Estat espanyol, la Unió Europea i els Estats Units com la cessió a la Fundación de l'original de la *toile Daligramme*. La sentència va declarar resueltos els contractes que la companyia esmentada tenia per fer marroquineria; això, al seu torn, va fer possible negociar i signar un contracte amb Lancel (grup Richemont), empresa que va registrar diverses marques per a aquests productes a favor de la Fundación.



1/2. Publicaciones licenciadas a través de VEGAP y CISAC
Publicacions llicenciades a través de VEGAP i CISAC

3. *Toile Daligramme*, la obra original en que se inspira la línea de Lancel
Toile Daligramme, l'obra original en que s'inspira la línia de Lancel

GENERACIÓN DE PRESTIGIO: LA FUNDACIÓN COMO REFERENTE ÚNICO EN EL MERCADO DEL ARTE

Peritajes

La Fundación continuó recibiendo numerosas consultas y solicitudes de peritajes tanto de particulares como, sobre todo, de autoridades policiales y agentes de aduanas de todo el mundo, hecho que demuestra la consolidación de la entidad como referente dentro del universo daliniano. Entre las expertizaciones en curso, cabe destacar la de los herederos de B. van Dyck, con los que se llegó a una solución extrajudicial del pleito iniciado en Denia a finales de los años noventa y en el marco del cual se decomisó una importante cantidad de obra atribuida a Dalí. En el ámbito de los peritajes, el asesoramiento jurídico se centra en la definición de criterios para la elaboración de informes, en la orientación sobre la terminología que debe emplearse ante los organismos oficiales, en la revisión de las últimas versiones de informes y, especialmente, en la concreción de los criterios de clasificación y calificación de las obras en función del nivel de intervención de la creatividad del Maestro.

Esculturas

A lo largo del 2011 se ha mantenido una intensa actividad en el mercado de las esculturas y piezas tridimensionales de Dalí, tanto a escala nacional como internacional.

La Fundación, en su papel de referente único mundial en la obra daliniana, siguió investigando y actualizando la información documental sobre la actividad de los diferentes actores en este mercado.

ACTUACIONES JUDICIALES

En este capítulo se incluyen las actuaciones centradas en la defensa de los derechos frente a actuaciones fraudulentas. La labor de los Servicios Jurídicos en este campo gira en torno a los procedimientos judiciales dirigidos contra los infractores de derechos gestionados por la Fundación. Se trata de actuaciones iniciadas en años anteriores, algunas de las cuales ya se han mencionado en otros apartados. Como particularidad, cabe decir que en

este año 2011 no se ha puesto en marcha ningún nuevo procedimiento; la actividad se ha centrado, por tanto, en el seguimiento de acciones iniciadas en ejercicios anteriores. En este sentido, destaca el pleito sobre los derechos del *Auca* explotados por una sociedad israelita. El 30 de junio se llegó a un acuerdo judicial en virtud del cual, recogiendo las reivindicaciones de la Fundación, dicha compañía vio limitados los derechos que pretendía poseer sobre el *Auca* a aquello que la Fundación entiende que abarca el título que tiene, de manera que la explotación que la citada sociedad puede hacer queda restringida ahora a la reproducción de los dibujos de forma individual o global, en su color original y sin poder transformarlos, adaptarlos, etc. En virtud de este acuerdo, ya no puede explotar comercialmente ni el título de la obra ni el nombre de Salvador Dalí en ninguna combinación. Respecto a la ejecución de dicho acuerdo, si bien está resultando difícil y costosa por el hecho de que aquella sociedad había licenciado los derechos en todo el mundo, permite mostrar la firmeza de la Fundación en lo que se refiere a infracciones de derechos ante un gran número de actores del sector del merchandising de arte.

RELACIONES CON EL ESTADO

Las relaciones con el Estado se articulan a través de la Comisión de Seguimiento, órgano que se creó en el marco de la Orden Ministerial de 8 de enero de 2001 y que debe reunirse periódicamente para realizar el seguimiento de la actividad de la Fundación Dalí. En el 2011 se trabajó para conseguir la renovación de la Orden Ministerial y la modificación de determinados aspectos de su redacción de cara a facilitar la labor de la Fundación, en especial en lo que se refiere al ejercicio judicial de sus derechos. Finalmente, la nueva Orden Ministerial se pudo firmar y se publicó en el BOE en fecha 29 de octubre.

OTROS

Durante el ejercicio 2011, la Fundación continuó trabajando en la revisión de páginas web con contenidos Dalí. En cumplimiento de los objetivos marcados en el 2010 relativos al establecimiento de una estrategia de defensa y de mecanismos específicos de reclamación en la red, se ha involucrado más activamente en servicios de intervención rápida ante los proveedores de servicios de Internet de los que se realiza un seguimiento.

GENERACIÓ DE PRESTIGI: LA FUNDACIÓ COM A REFERENT ÚNIC EN EL MERCAT DE L'ART

Peritatges

La Fundació va continuar rebent nombroses consultes i sol·licituds de peritatges tant de particulars com, sobretot, de policies i agents de duanes de tot el món, fet que demostra la consolidació de l'entitat com a referent dins del món dalinià. Actualment estan en curs expertitzacions com ara les dels hereus de B. van Dyck, amb els quals es va arribar a una resolució extrajudicial del plet iniciat a Dénia a finals dels anys noranta arran del decomís d'una quantitat important d'obra atribuïda a Dalí. L'assessorament jurídic en l'àmbit dels peritatges se centra en la definició de criteris per a l'elaboració d'informes, l'assessorament sobre la terminologia que cal emprar davant dels organismes oficials, la revisió de la darrera versió d'informes i, especialment, la concreció dels criteris de classificació i qualificació de les obres en funció del nivell d'intervenció de la creativitat del Mestre.

Escultures

Al llarg del 2011 es va mantenir una activitat intensa en el mercat de les escultures i peces tridimensionals «Dalí» tant en territori nacional com a escala internacional.

En el seu paper de referent únic mundial en la producció daliniana, la Fundació va seguir investigant i actualitzant la informació documental sobre l'activitat dels diferents actors en aquest mercat.

ACTUACIONS JUDICIALS

En aquest capítol s'inclouen les actuacions centrades en la defensa dels drets enfront d'actuacions fraudulentas. La tasca dels Serveis Jurídics en aquest camp gira entorn dels procediments judicials dirigits contra els infractors dels drets gestionats per la Fundació. Es tracta d'actuacions iniciades en anys anteriors, algunes de les quals ja s'han esmentat en altres apartats. Com a particularitat del 2011, cal dir que no es va iniciar cap procediment nou i que, per tant, es va fer el seguiment de les actuacions engegades en exercicis anteriors. En aquest sentit, destaca el plet sobre els drets de l'*Auca* explotats per una societat

israeliana. El 30 de juny es va arribar a un acord judicial en virtut del qual, recollint les reivindicacions de la Fundació, l'esmentada companyia va veure limitats els drets que pretenia posseir sobre l'*Auca* a allò que la Fundació entén que abraça el títol que té, de manera que l'explotació que la societat en pot fer queda restringida ara a la reproducció dels dibuixos de forma individual o global, en el seu color original i sense poder transformar-los, adaptar-los, etc. Arran d'aquest acord, ja no pot explotar comercialment ni el títol de l'obra ni el nom de Salvador Dalí en cap combinació. L'execució de l'acord està resultant difícil i costosa, perquè aquella societat havia llicenciat els drets arreu del món, però, alhora, permet mostrar la fermesa de la Fundació amb relació a les infraccions de drets davant d'un gran nombre d'actors del mercat del marxandatge d'art.

RELACIONS AMB L'ESTAT

Les relacions amb l'Estat s'articulen a través de la Comissió de Seguiment, òrgan que es va crear en el marc de l'Ordre ministerial de 8 de gener de 2001 i que s'ha de reunir periòdicament per fer un seguiment de l'activitat de la Fundació Dalí. El 2011 es va treballar per aconseguir la renovació de l'Ordre ministerial així com la modificació de determinats aspectes de la seva redacció que haurien de facilitar la tasca de la Fundació, sobretot pel que fa a l'exercici judicial dels drets que té atorgats. Aquesta nova Ordre ministerial, finalment, es va poder signar i es va publicar al BOE el 29 d'octubre.

ALTRES

Durant l'exercici 2011, la Fundació va continuar treballant en la revisió de webs amb continguts Dalí. En compliment dels objectius marcats el 2010 relatius a l'establiment d'una estratègia de defensa i de mecanismes específics de reclamació a la xarxa, ha estat involucrada més activament en serveis d'intervenció ràpida davant dels proveïdors de serveis d'Internet dels quals es fa un seguiment.



Recursos humanos

Recursos humans



FORMACIÓN

La Fundación organizó los siguientes cursos para su personal:

- Curso de atención al público, dirigido a los trabajadores de los museos.
- Jornada sobre el uso de desfibrilador: el Teatro-Museo incorporó un desfibrilador para hacer frente a posibles incidencias. Con este motivo, se organizó una jornada de formación dirigida al personal del vestíbulo.
- Formación para guías oficiales de la región de Girona: el director artístico del Teatro-Museo, Antonio Pitxot, les ofreció una visita guiada, y el secretario general, Lluís Peñuelas, dio una charla sobre la Fundación Dalí.
- Pautas de comportamiento y guiado de personas con deficiencias visuales y técnicas de guía para el personal del área de acogida de los museos Dalí, los asistentes de sala, los guías y los monitores del Servicio Educativo.
- Curso de primeros auxilios, dirigido a los trabajadores de la Casa-Museo de Portlligat.

En lo que se refiere a los cursos organizados por otras entidades, cabe mencionar los siguientes:

- Àngels Pairó, jefa de Contabilidad, asistió a la charla «Cómo leer e interpretar los nuevos estados financieros», organizada por el Colegio Oficial de Titulados Mercantiles y Empresariales de Girona.
- Dolores Velasco, conservadora-restauradora de obra sobre papel, participó en el curso «Material y métodos para la limpieza de obras sobre papel y pergamino», impartido por Paolo Cremonesi y Letizia Montalbano en la Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, en Barcelona.
- Una representación de todos los departamentos de la Fundación Dalí asistió al Seminario Internacional sobre Autenticación de Obras de Arte y Medidas contra su Falsificación, celebrado en Figueres y Cadaqués.
- Lluís Peñuelas, secretario general de la Fundación Dalí, y Jordi Artigas, responsable de las casas-museo, asistieron a la conferencia «El edificio patrimonial como centro cultural: la intervención arquitectónica», en el marco de las VII Jornadas de Patrimonio Cultural organizadas por CatalunyaCaixa en La Pedrera. La reflexión se centraba en la tensión o la oportunidad que puede representar la intervención o la conservación arquitectónica en relación con el plan de usos del equipamiento cultural.
- Imma Parada y Cinzia Azzini participaron en un curso sobre Comunicación digital, ofrecido por el Colegio de Periodistas de Girona.
- Asimismo, asistieron a una jornada sobre wikipedia e instituciones culturales en la Casa de Cultura de Girona organizada por la asociación Amical Viquipèdia.



FORMACIÓ

La Fundació va organitzar els cursos següents per al seu personal:

- Curs d'atenció al públic, adreçat als treballadors dels museus.
- Jornada sobre l'ús de desfibril·lador: el Teatre-Museu va incorporar un desfibril·lador per fer front a les possibles incidències. Amb aquest motiu, es va organitzar una jornada de formació orientada al personal del vestíbul.
- Formació a guies oficials de la regió de Girona: el director artístic del Teatre-Museu, Antoni Pitxot, els va oferir una visita guiada, i el secretari general, Lluís Peñuelas, va fer una xerrada sobre la Fundació Dalí.
- Pautes de comportament i guiatge de persones amb deficiències visuals i tècniques de guia per al personal de l'àrea d'acollida dels museus Dalí, els assistents de sala, els guies i els monitors del Servei Educatiu.
- Curs de primers auxilis, adreçat als treballadors de la Casa-Museu de Portlligat.

Pel que fa als cursos organitzats per altres entitats, cal esmentar els següents:

- Àngels Pairó, cap de Comptabilitat, va assistir a la xerrada «Com s'han de llegir i interpretar els nous estats financers», organitzada pel Col·legi Oficial de Titulats Mercantils i Empresarials de Girona.
- Dolores Velasco, conservadora restauradora d'obra sobre paper, va seguir el curs «Material i mètodes per a la neteja d'obres sobre paper i pergami», impartit per Paolo Cremonesi i Letizia Montalbano, a l'Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya, a Barcelona.
- Una representació de tots els departaments de la Fundació Dalí va assistir al Seminari internacional sobre autenticació d'obres d'art i mesures contra la seva falsificació, celebrat a Figueres i Cadaqués.
- Lluís Peñuelas, secretari general de la Fundació Dalí, i Jordi Artigas, responsable de les cases-museu, van assistir a la conferència «L'edifici patrimonial com a centre cultural: la intervenció arquitectònica», en el marc de les VII Jornades de Patrimoni Cultural organitzades per CatalunyaCaixa a la Pedrera. La reflexió se centrava en la tensió o l'oportunitat que pot representar la intervenció o la conservació arquitectònica amb relació al pla d'usos de l'equipament cultural.
- Imma Parada i Cinzia Azzini van participar en un curs sobre Comunicació digital, ofert pel Col·legi de Periodistes de Girona.
- Així mateix, van assistir a una jornada sobre vikipèdia i institucions culturals a la Casa de Cultura de Girona organitzada per l'associació Amical Viquipèdia.



1-3. Formación sobre la atención y guiado a personas invidentes
Formació sobre l'atenció i guiatge a persones invidents

DEPARTAMENTOS Y PLANTILLA

La Fundación se estructura en los departamentos siguientes:

Patronato y Secretaría General

Presidente

Ramon Boixadós Malé

Secretario general

Lluís Peñuelas Reixach

Secretaría

M. Teresa Brugués Rost

Contabilidad y finanzas

Àngels Pairó Giménez

Judit Pairó Giménez

Expi Porrás Roman

Administración

M. Dolors Costa Font

Amics dels Museus Dalí

Flor Miscopein

Departamento de Museos

Director

Antoni Pitxot Soler

Administración y coordinación

Lluís Peñuelas Reixach

Teatro-Museo y jefe de Personal de la Fundación

Miquel Sánchez Duran

Púbol, Portlligat y proyectos museológicos

Jordi Artigas Cadena

Personal y reservas de grupos

Isabel Castell Pujol

Anissa Chaer-Yemlahi Serroukh

Instalaciones y mantenimiento

Roger Ferré Puig

Ferran Ortega López

Departamento de Conservación y Restauración

Director

Antoni Pitxot Soler

Coordinadora

Montse Aguer Teixidor

Jefa de Conservación y Restauración

Irene Civil Plans

Conservadores-restauradores

Elisenda Aragonès Miquel, Noèlia García Valencia,

Josep M. Guillamet Lloveras, Yvonne Heinert Comas,

Juliette Murphy, Dolors Sala Fenés

y Dolors Velasco Rodríguez

Registro

Rosa Aguer Teixidor

Centro de Estudios Dalinianos

Directora

Montse Aguer Teixidor

Equipo de coordinación

Rosa M. Maurell Constans, Carme Ruiz González,

Anna Otero Ibáñez, Cuca Rodríguez Costa,

Bea Crespo Trancón, Lucia Moni

y Laura Bartolomé Roviras

Departamento de Gerencia

Gerente

Joan Manuel Sevillano Campalans

Difusión y Servicio Educativo

Nuri Aldeguer Corominas

Servicios Informáticos

Olga Ayats Pineda

Comercialización

Carles Cervera Rucabado

Servicios Jurídicos

Isabella Kleinjung

Marketing

Sílvia Nello Maldiney

Comunicación

Imma Parada Soler

Secretaría y administración de derechos

Mercedes Aznar Laín

Colaboradores

Cinzia Azzini y Carles Feliu

DEPARTAMENTS I PLANTILLA

La Fundació s'estructura en els departaments següents:

Patronat i Secretaria General

President

Ramon Boixadós Malé

Secretari general

Lluís Peñuelas Reixach

Secretaria

M. Teresa Brugués Rost

Comptabilitat i finances

Àngels Pairó Giménez

Judit Pairó Giménez

Expi Porrás Roman

Administració

M. Dolors Costa Font

Amics dels Museus Dalí

Flor Miscopein

Departament de Museus

Director

Antoni Pitxot Soler

Administració i coordinació

Lluís Peñuelas Reixach

Teatre-Museu i cap de Personal de la Fundació

Miquel Sánchez Duran

Púbol, Portlligat i projectes museològics

Jordi Artigas Cadena

Personal i reserves de grups

Isabel Castell Pujol

Anissa Chaer-Yemlahi Serroukh

Instal·lacions i manteniment

Roger Ferré Puig

Ferran Ortega López

Departament de Conservació i Restauració

Director

Antoni Pitxot Soler

Coordinadora

Montse Aguer Teixidor

Cap de Conservació i Restauració

Irene Civil Plans

Conservadors restauradors

Elisenda Aragonès Miquel, Noèlia García Valencia,

Josep M. Guillamet Lloveras, Yvonne Heinert Comas,

Juliette Murphy, Dolors Sala Fenés

i Dolors Velasco Rodríguez

Registre

Rosa Aguer Teixidor

Centre d'Estudis Dalinians

Directora

Montse Aguer Teixidor

Equip de coordinació

Rosa M. Maurell Constans, Carme Ruiz González,

Anna Otero Ibáñez, Cuca Rodríguez Costa,

Bea Crespo Trancón, Lucia Moni

i Laura Bartolomé Roviras

Departament de Gerència

Gerent

Joan Manuel Sevillano Campalans

Difusió i Servei Educatiu

Nuri Aldeguer Corominas

Serveis Informàtics

Olga Ayats Pineda

Comercialització

Carles Cervera Rucabado

Serveis Jurídics

Isabella Kleinjung

Màrqueting

Sílvia Nello Maldiney

Comunicació

Imma Parada Soler

Secretaria i administració de drets

Mercedes Aznar Laín

Col·laboradors

Cinzia Azzini i Carles Feliu

Teatro-Museo Dalí Teatre-Museu Dalí

Responsables adjuntos

Responsables adjunts

Carles Núñez Felip
Carles Font García

Subresponsable adjunto

Subresponsable adjunt

Anna Enrique Reno

Responsable de las tiendas del Teatro-Museo Dalí

Responsable de les botigues del Teatre-Museu Dalí

Núria Estévez Rodríguez

Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga

Manel Albreda Vicente
Assumpció Arnall Figueres
Maria Auquer Simon
Laura Bosch Casademont
Fina Carbelo Rodríguez
Júlia Cebrià Costa
Núria Cervera Vila
Anisa Chaer-Yemlahi Serroukh
David Combis Palacios
Joan Cruañas Sarola
Annie Cubizolles Roman
Jordi Domènech de Ros
Rachid El Ouariachi
Rosa Falgàs Mach
Anita Fedulova
Marcel Figueras Cardos
Sebastià Forment Basco
Sandra García Cebrián
Anna García García
Anna García Casals
Maria Garriga Ayats
Sandra Guerrero Reyes
Marta Holgueras Berzosa
Esther Iglesias Carrión
Olga Kylymnyk
Luisa López Contreras
Noèlia Martín Naves
Josefina Moreno Montilla
Patricia Morente Juanola
Josefina Murillo Moreno

Cèlia Naves Roldán
Alba Nebot Serra
Rayna Hristova Petrova
Ester Pastoret Martin
Júlia Pujulà Bech
Núria Rabert Sayó
Mònica Reixach Boada
Jordi Risco Cabezos
Dolores Rodríguez Anaya
Margarita Rodríguez Heras
Petra Romo Félix
Teresa Rovira Fernández
María José Ruiz Niño
Andrea Sanjosé Núñez
Sara Simón Ramia
Pau Subirós Bardera
Eva Taboas Antón
Assumpció Tàpias Carbó
Rosa Tarradas Albatana
Carme Tarragó Mauri
Cristian Toribio Amaro
María Remedios Torres Duran
Verònica Uitto
Judith Urbano Martín
Anna M. Vert Pérez
Lisa Wuyts

Casa-Museo Castillo Gala-Dalí Casa-Museu Castell Gala-Dalí

Responsable adjunto

Responsable adjunt

Núria Ferrer Carbó

Subresponsable adjunto

Subresponsable adjunt

Joana Planet Carnicé

Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda

Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga

Marta Alarcón Oliveras
Enriqueta Bernal Zomeño
Dolors Fabrellas Vila
Emma Llensa Fita
Alexandre Pagès Arjona
Gemma Pascual Planas
Maribel Rabaña Maynau
Laura Requena Serra
Josefina Salavedra Cornellà
Laura Serrabella Quintana

Casa-Museo Salvador Dalí Casa-Museu Salvador Dalí

Responsable adjunto

Responsable adjunt

Jesús Cuadros Mugüerza

Subresponsable adjunto

Subresponsable adjunt

Anna M. Descamps Pomés

Servicios de acceso, atención al visitante, información, limpieza, mantenimiento y tienda

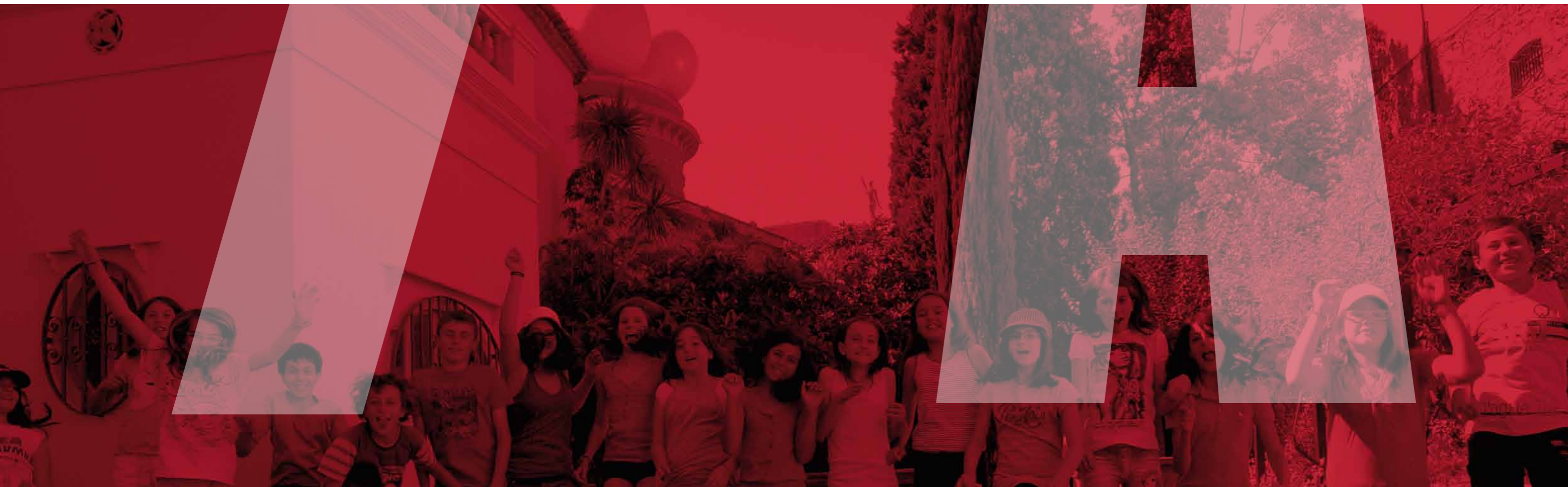
Serveis d'accés, atenció al visitant, informació, neteja, manteniment i botiga

Anna M. Caminada Llorens
Antònia Descamps Oriol
Carles Descamps Ribas
Elsa Egea Carmona
Iman El Mersali
Yolanda García Montoro
Margarita García Reyero
Robert Genovès Núñez
Núria Jiménez Climent
Cristina Jorquera Navarro
Araceli Juárez Martínez
Manel López Barrios
Esther Llach Jordà
Marta Martí Triadú
Noemí Mercado Fernández
Raquel Mercado Fernández
Maria Novellas Gracia
Irene Oliva Batlle
Manel Parra Huertas
Ernest Pujol León
Susana Ahidee Quito
Sakina Sahli El-Mersali
Ruth Sánchez Ballesteros



Estudios de público

Estudis de públic



ESTUDIOS DE PÚBLICO

La Fundació Gala-Salvador Dalí realitza habitualment estudis de públic, cuya gestió i evaluació proporciona informació de gran interès sobre tipologies de visitants, tendències, valoració de los museos, niveles de satisfacció, etc. El procedimiento de recogida de datos se efectúa a partir de unos cuestionarios que, cara a cara, lleva a cabo un entrevistador (personal de Atención al Visitante de los diferentes museos), con una frecuencia determinada y especialmente entre el público individual. Durante los meses de temporada alta (de julio a septiembre para el Teatro-Museo y de mediados de junio a mediados de septiembre para las casas-museo de Púbol i Portlligat), el número de encuestas se incrementa y se adecua a los horarios de apertura y al mayor número de visitantes.

Durante el año 2011 se realizaron un total de 2 976 encuestas, 1 642 en el Teatro-Museo Dalí de Figueres, 643 en el Castillo Gala Dalí de Púbol i 691 en la Casa Salvador Dalí de Portlligat. En el Teatro-Museo Dalí de Figueres se efectuaron encuestas de enero a diciembre, y en el Castillo de Púbol i la Casa de Portlligat, de marzo a noviembre.

El perfil del visitante del Museo Dalí de Figueres continúa siendo francés (23%), tiene más de 26 años (41%), se aloja en Barcelona (37%), en un hotel (54%) y viaja en coche particular (42%) con la familia (54%); se ha informado del museo a través de los amigos (28%) o en Internet (25%); es la primera vez que visita el museo (77%) y permanece en él entre una hora (43%) y dos horas (35%) de promedio; ha visitado o visitará la ciudad de Figueres (62%) y la visita le ha parecido excepcional (36%) o muy bien (46%).

El visitante tipo del Castillo de Púbol del año 2011 es francés (25%) o catalán (24%), tiene más de 41 años (55%), se aloja en la Costa Brava (52%), en un hotel (45%) y viaja en coche particular (69%). Se ha informado mayoritariamente en Internet (22%) y en guías de viajes (20%). Visita el castillo por primera vez (89%), acude con la familia (79%), invierte una hora en la visita (67%), la valora muy bien (69%) y ya ha visitado el Museo Dalí de Figueres (41%).

En lo que se refiere a la Casa de Portlligat, el visitante tipo es también francés (21%) o catalán (21%) y tiene más de 41 años (47%). Se ha informado en Internet (28%) y a través de los amigos (28%). Se aloja en Cadaqués (31%) y el resto de la Costa Brava (29%), en un hotel (54%) y viaja en coche particular (61%) con la familia (65%); aunque ya ha visitado el Museo Dalí de Figueres (47%), viene a la casa-museo por primera vez (87%) y valora la visita muy bien (56%) o excepcional (37%).

Hay algunos datos que cabría destacar, como el hecho de que el visitante tipo del Teatro-Museo Dalí de Figueres continúa alojándose en Barcelona (37%) y va en aumento (un 34% en el 2010). También se incrementa el porcentaje de visitantes que se desplazan en tren a Figueres (25%) y se mantiene el porcentaje de visitantes procedentes de América del Norte (10%).

Destaca así mismo el incremento en el uso de Internet como uno de los principales canales de información de los visitantes de los tres museos: ahora ya representa el 25% en el Teatro-Museo Dalí, el 22% en el Castillo de Púbol i el 28% en la Casa de Portlligat.

Por último, continúa reduciéndose el número de visitantes que llegan a Cataluña por el aeropuerto de Girona, que ha pasado del 8% del 2009 y el 6% del 2010, al 4% en el 2011. Por el contrario, se consolida el aeropuerto de Barcelona, con un 42%.

A continuación se presentan, en forma de gráficos, los resultados de las encuestas realizadas en cada uno de los museos.

ESTUDIS DE PÚBLIC

La Fundació Gala-Salvador Dalí fa habitualment estudis de públic la gestió i l'avaluació dels quals proporcionen informació de gran interès sobre tipologies de visitants, tendències, valoració dels museus, nivells de satisfacció, etc. El procediment de recollida de dades té lloc a partir d'uns qüestionaris que, cara a cara, planteja un entrevistador (personal d'Atenció al Visitant dels diferents museus), amb una freqüència determinada i especialment entre el públic individual. Durant els mesos de temporada alta (de juliol a setembre en el cas del Teatre-Museu i de mitjan juny a mitjan setembre per a les cases-museu de Púbol i Portlligat), el nombre d'enquestes s'incrementa i s'adequa als horaris d'obertura i a l'augment de la xifra de visitants.

Durant l'any 2011 es va fer un total de 2.976 enquestes: 1.642 al Teatre-Museu Dalí de Figueres, 643 al Castell Gala Dalí de Púbol i 691 a la Casa Salvador Dalí de Portlligat. Al Teatre-Museu es van fer de gener a desembre, i al Castell de Púbol i a la Casa de Portlligat, de març a novembre.

El perfil del visitant del Museu Dalí de Figueres continua essent francès (23%), té més de 26 anys (41%), s'allotja a Barcelona (37%) en un hotel (54%), i viatja en cotxe particular (42%) amb la família (54%). S'ha informat del Museu a través dels amics (28%) o a Internet (25%), és la primera vegada que el visita (77%) i s'hi està entre una (43%) i dues hores (35%) de mitjana; ha visitat o visitarà la ciutat de Figueres (62%) i la visita li ha semblat excepcional (36%) o molt bé (46%).

El visitant tipus del Castell de Púbol de l'any 2011 és francès (25%) o català (24%), té més de 41 anys (55%), s'allotja a la Costa Brava (52%) en un hotel (45%) i viatja en cotxe particular (69%). S'ha informat majoritàriament a Internet (22%) i en guies de viatges (20%). Visita el Castell per primera vegada (89%) i ho fa amb la família (79%), inverteix una hora en la visita (67%), la valora molt bé (69%) i ja ha visitat el Museu Dalí de Figueres (41%).

Pel que fa a la Casa de Portlligat, el visitant tipus és també francès (21%) o català (21%), té més de 41 anys (47%) i s'ha informat a Internet (28%) i a través dels amics (28%). S'allotja a Cadaqués (31%) i a la resta de la Costa Brava (29%), en un hotel (54%), i viatja en cotxe particular (61%) amb la família (65%); tot i que ja ha estat al Museu Dalí de Figueres (47%), ve a la Casa-Museu per primera vegada (87%) i dona a la visita una valoració de molt bé (56%) o excepcional (37%).

Hi ha algunes dades que caldria destacar, com ara el fet que el visitant tipus del Teatre-Museu Dalí de Figueres continua allotjant-se a Barcelona (37%) i va a l'alça (un 34% el 2010). També s'incrementa el percentatge de visitants que es desplacen en tren a Figueres (25%), i es mantenen amb una quota del 10% els visitants procedents de l'Amèrica del Nord.

Cal remarcar així mateix el creixement que ha experimentat l'ús d'Internet com un dels principals canals d'informació dels visitants dels tres museus: ara ja representa un 25% al Teatre-Museu Dalí, un 22% al Castell de Púbol i un 28% a la Casa de Portlligat.

Finalment, continua reduint-se el nombre de visitants que arriben a Catalunya per l'aeroport de Girona, i que ha passat d'un 8% el 2009 a un 6% el 2010 per situar-se en un 4% el 2011. Per contra, es consolida l'aeroport de Barcelona, amb un 42%.

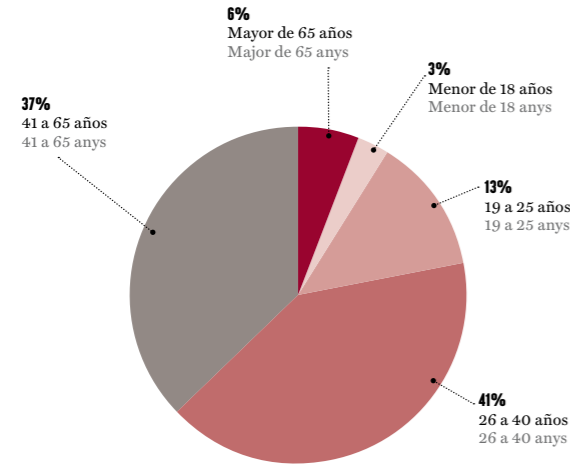
A continuació es presenten, en forma de gràfics, els resultats de les enquestes dutes a terme en cada un dels museus.

ENCUESTA MUSEOS DALÍ 2011: TEATRO-MUSEO DALÍ. FIGUERES

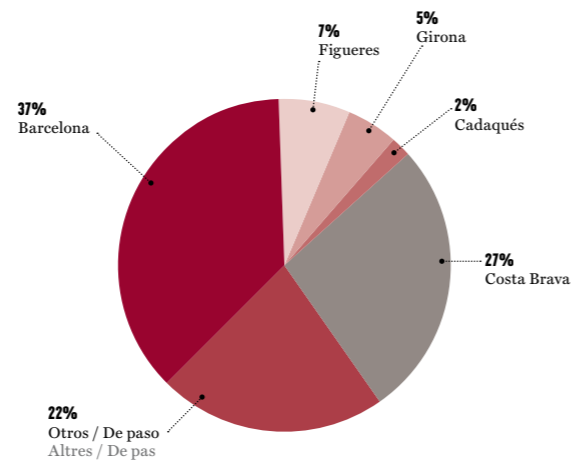
ENQUESTA MUSEUS DALÍ 2011: TEATRE-MUSEU DALÍ. FIGUERES

Perfil del visitante / Perfil del visitant

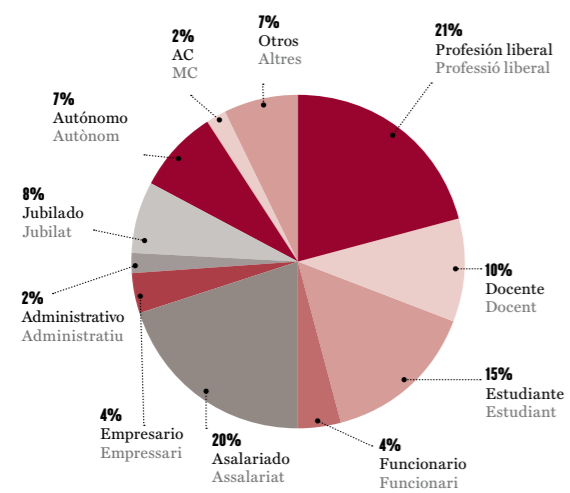
EDAD EDAT



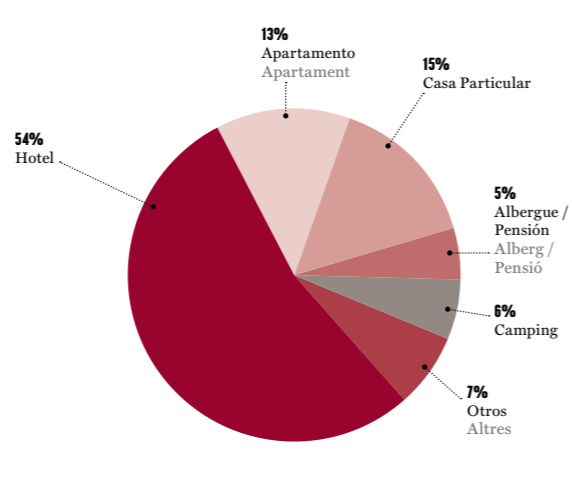
ALOJAMIENTO (LOCALIDAD) ALLOTJAMENT (LOCALITAT)



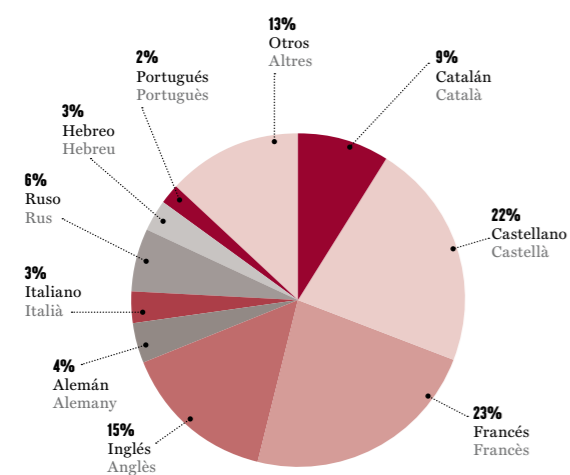
PROFESIÓN PROFESIÓ



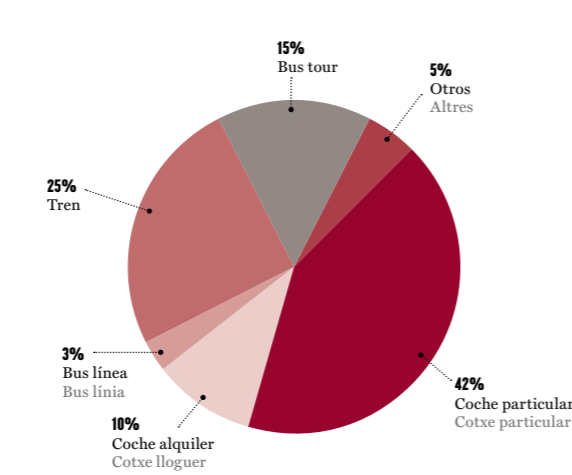
ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO) ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT)



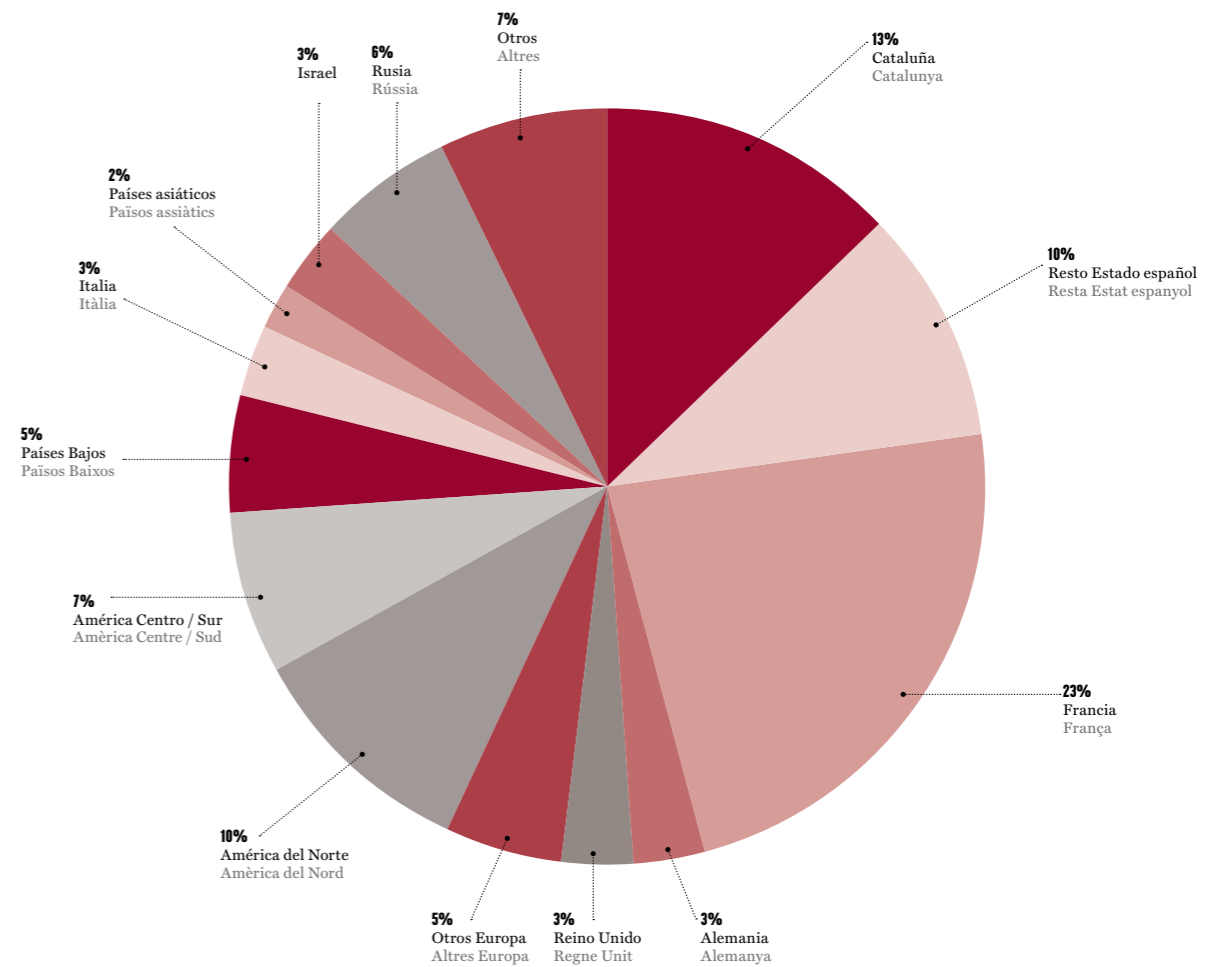
IDIOMA UTILIZADO IDIOMA UTILITZAT



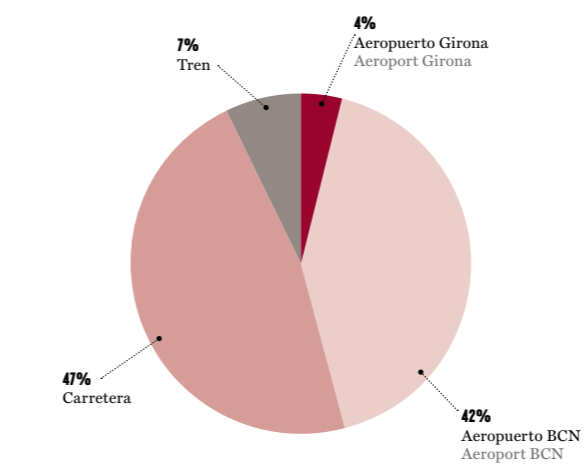
TRANSPORTE TRANSPORT



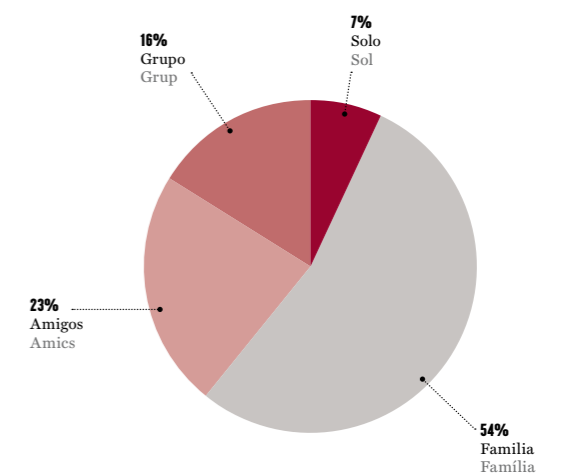
PROCEDENCIA PROCEDÈNCIA



LLEGA A CATALUÑA POR... ARRIBA A CATALUNYA PER...

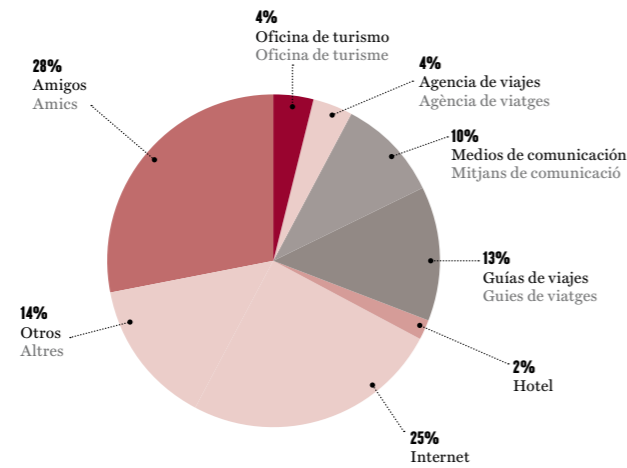


VISITA EL MUSEO CON... VISITA EL MUSEU AMB...



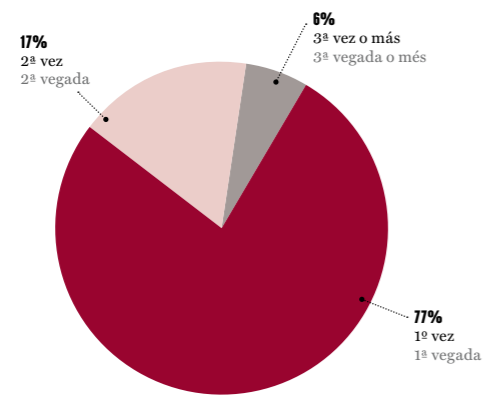
Difusión / Difusió

ELEMENTOS DE DIFUSIÓN / ELEMENTS DE DIFUSIÓ

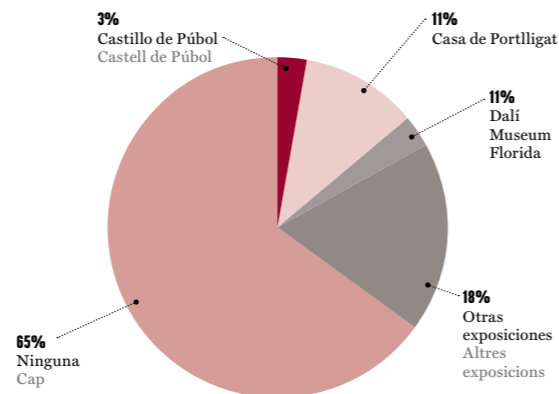


Frecuencia y duración de la visita / Freqüència i durada de la visita

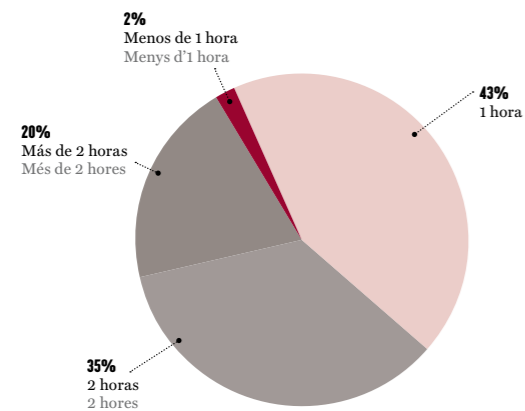
VISITA EL MUSEO POR... / VISITA EL MUSEU PER...



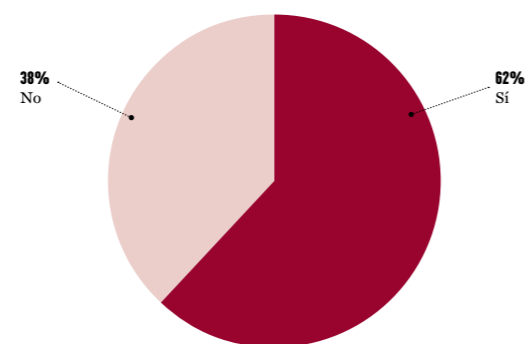
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ / ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ



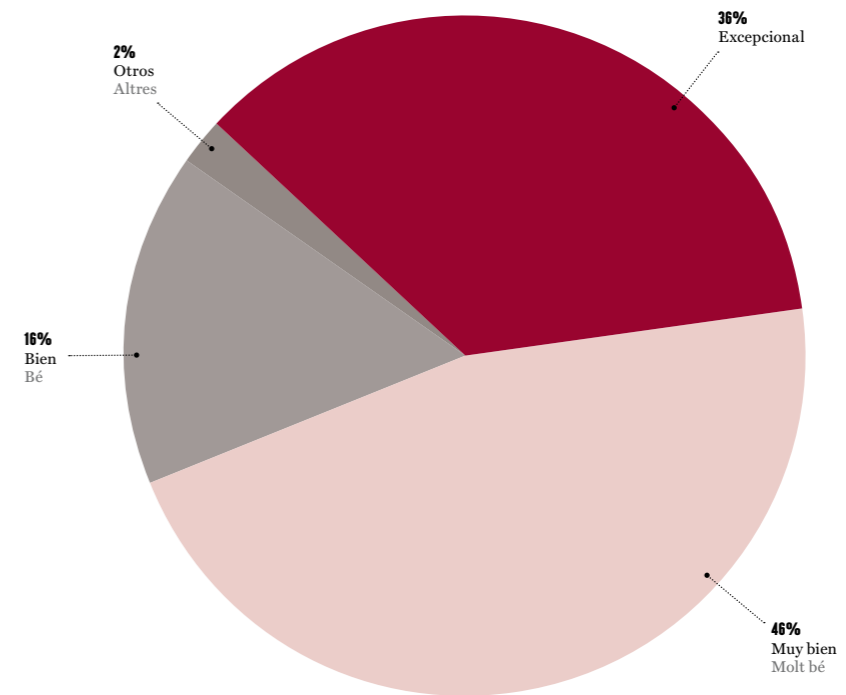
TIEMPO DEDICADO A LA VISITA / TEMPS DEDICAT A LA VISITA



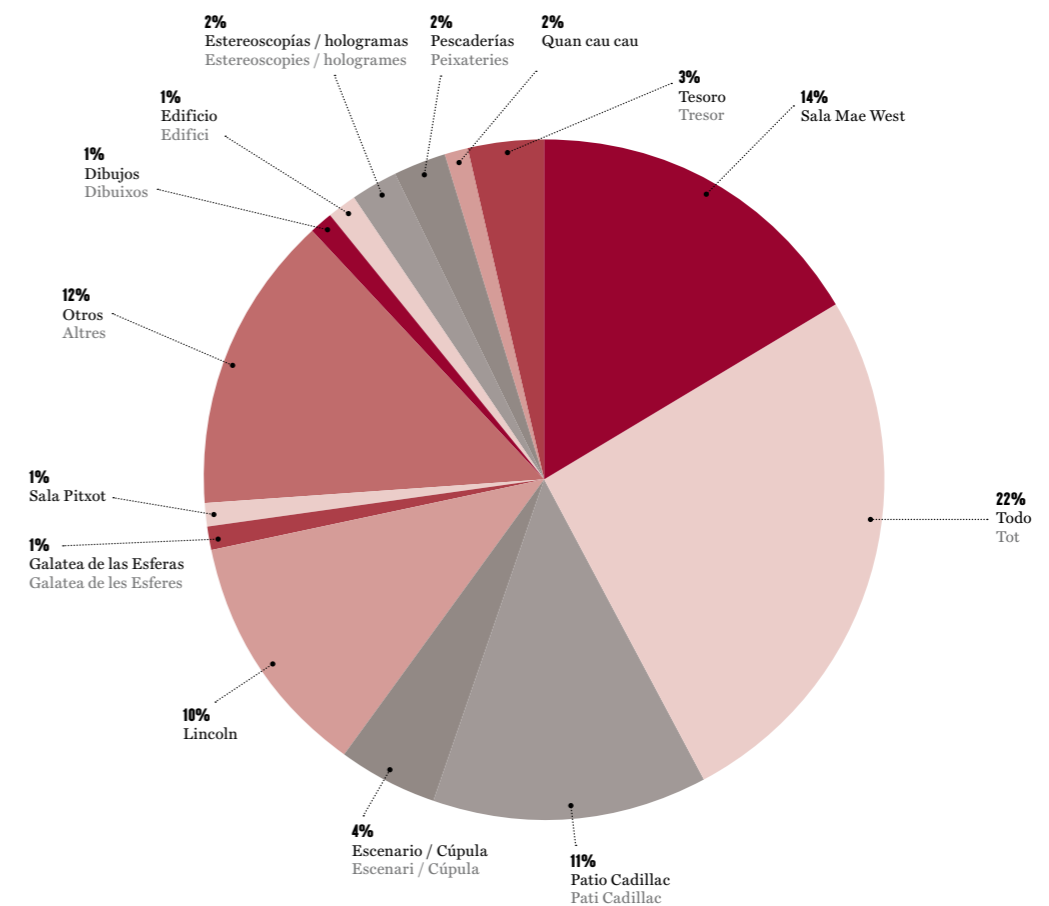
¿HA VISITADO O PIENSA VISITAR FIGUERES? / HA VISITAT O PENSA VISITAR FIGUERES?



OPINIÓN GLOBAL / OPINIÓ GLOBAL



OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA / OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA

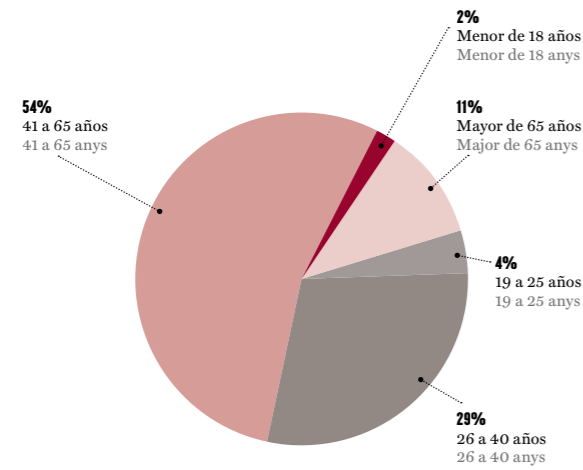


ENCUESTA MUSEOS DALÍ 2011: CASA-MUSEO CASTILLO GALA DALÍ. PÚBLIC

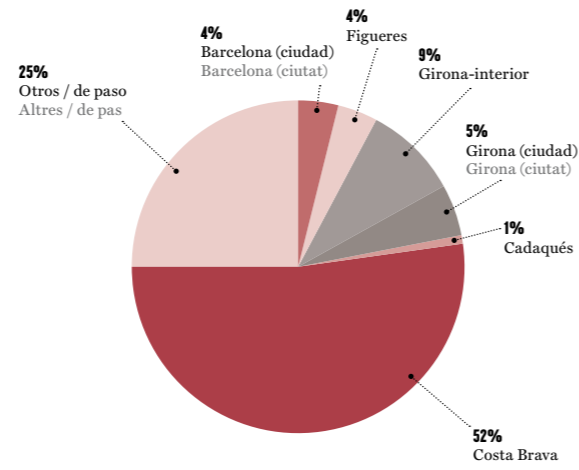
ENQUESTA MUSEUS DALÍ 2011: CASA-MUSEU CASTELL GALA DALÍ. PÚBLIC

Perfil del visitante / Perfil del visitant

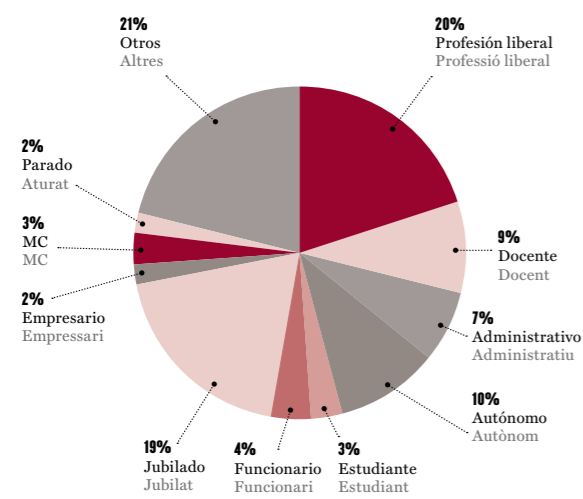
EDAD EDAT



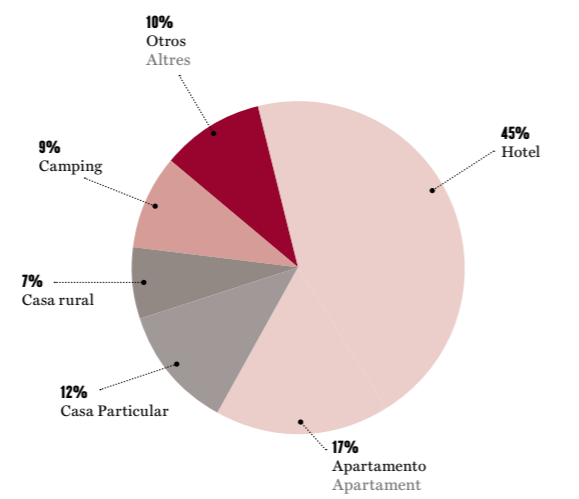
ALOJAMIENTO (LOCALIDAD) ALLOTJAMENT (LOCALITAT)



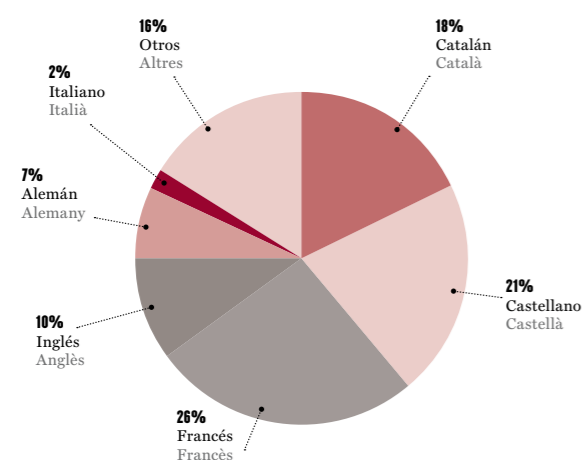
PROFESIÓN PROFESIÓ



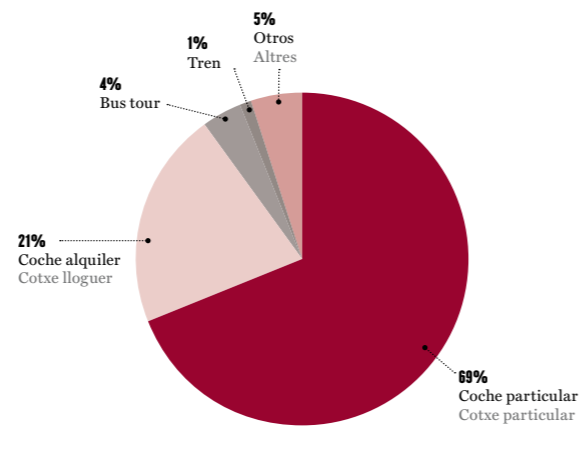
ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO) ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT)



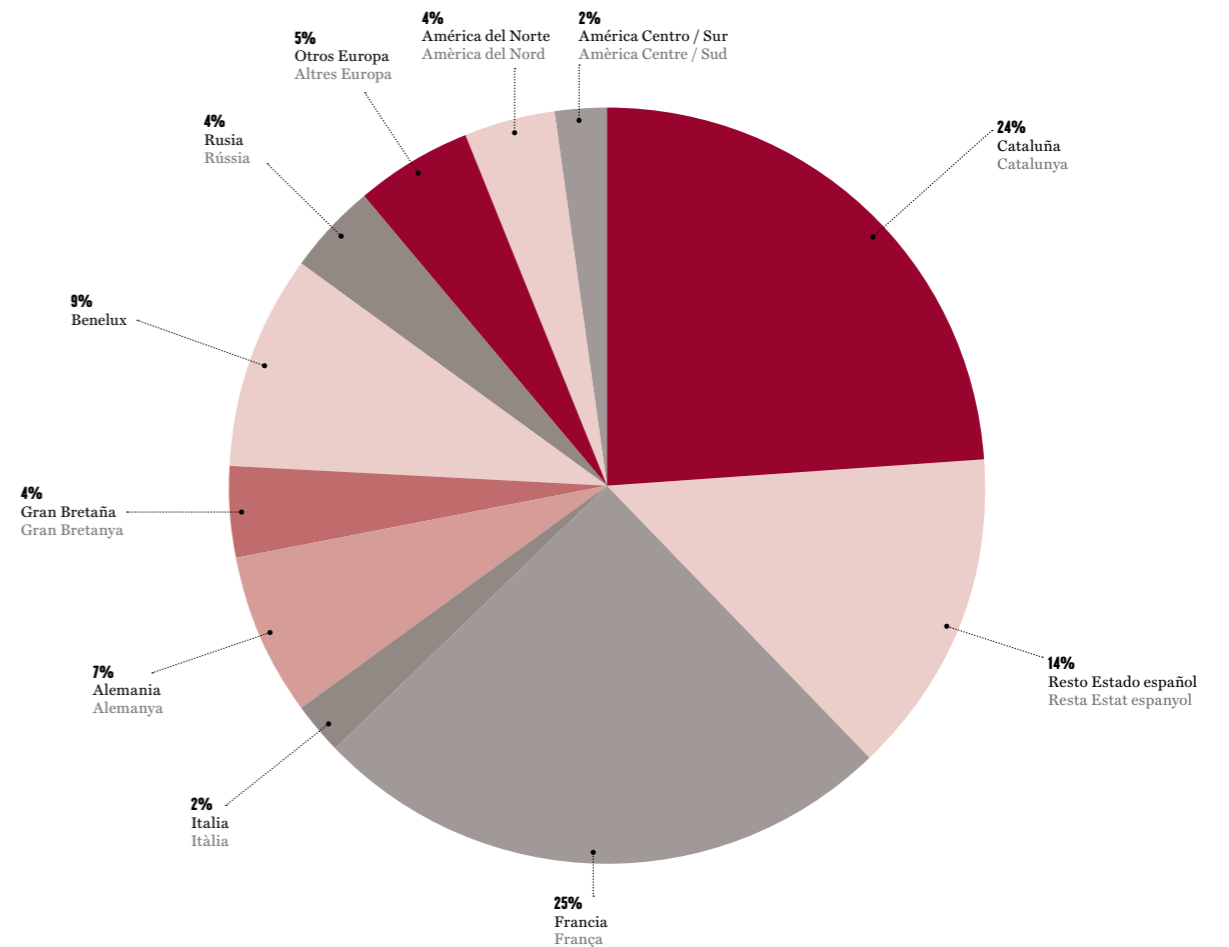
IDIOMA UTILITZADO IDIOMA UTILITZAT



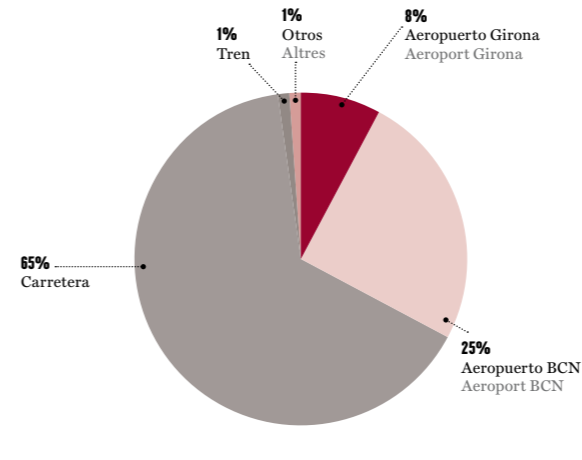
TRANSPORTE TRANSPORT



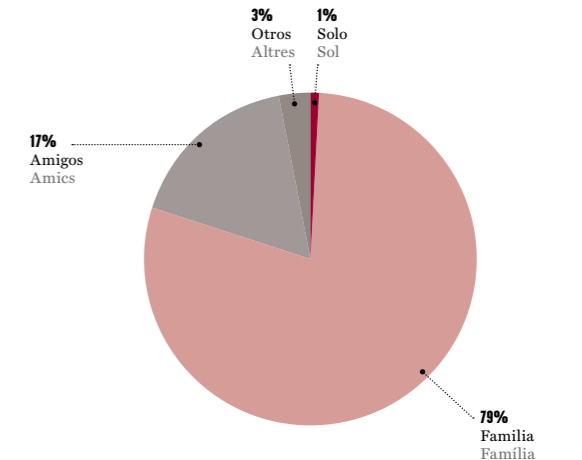
PROCEDENCIA PROCEDÈNCIA



LLEGA A CATALUÑA POR... ARRIBA A CATALUNYA PER...

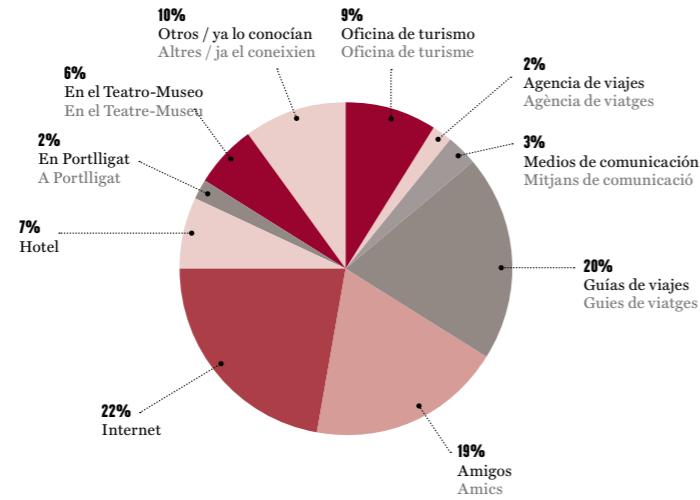


VISITA EL MUSEO CON... VISITA EL MUSEU AMB...



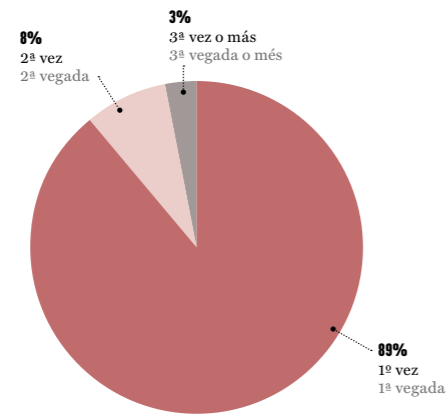
Difusión / Difusió

ELEMENTOS DE DIFUSIÓN / ELEMENTS DE DIFUSIÓ

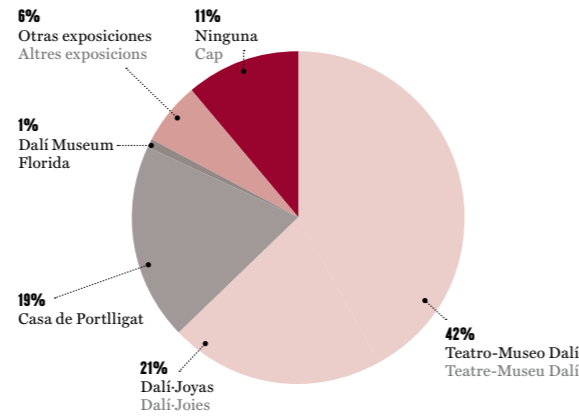


Frecuencia y duración de la visita / Freqüència i durada de la visita

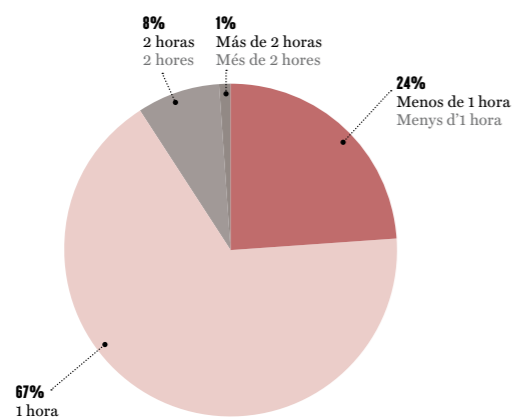
VISITA EL MUSEO POR... / VISITA EL MUSEU PER...



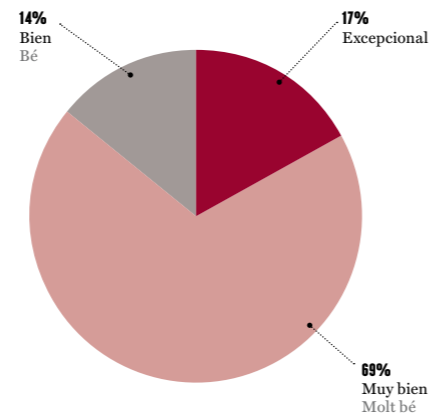
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ / ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ



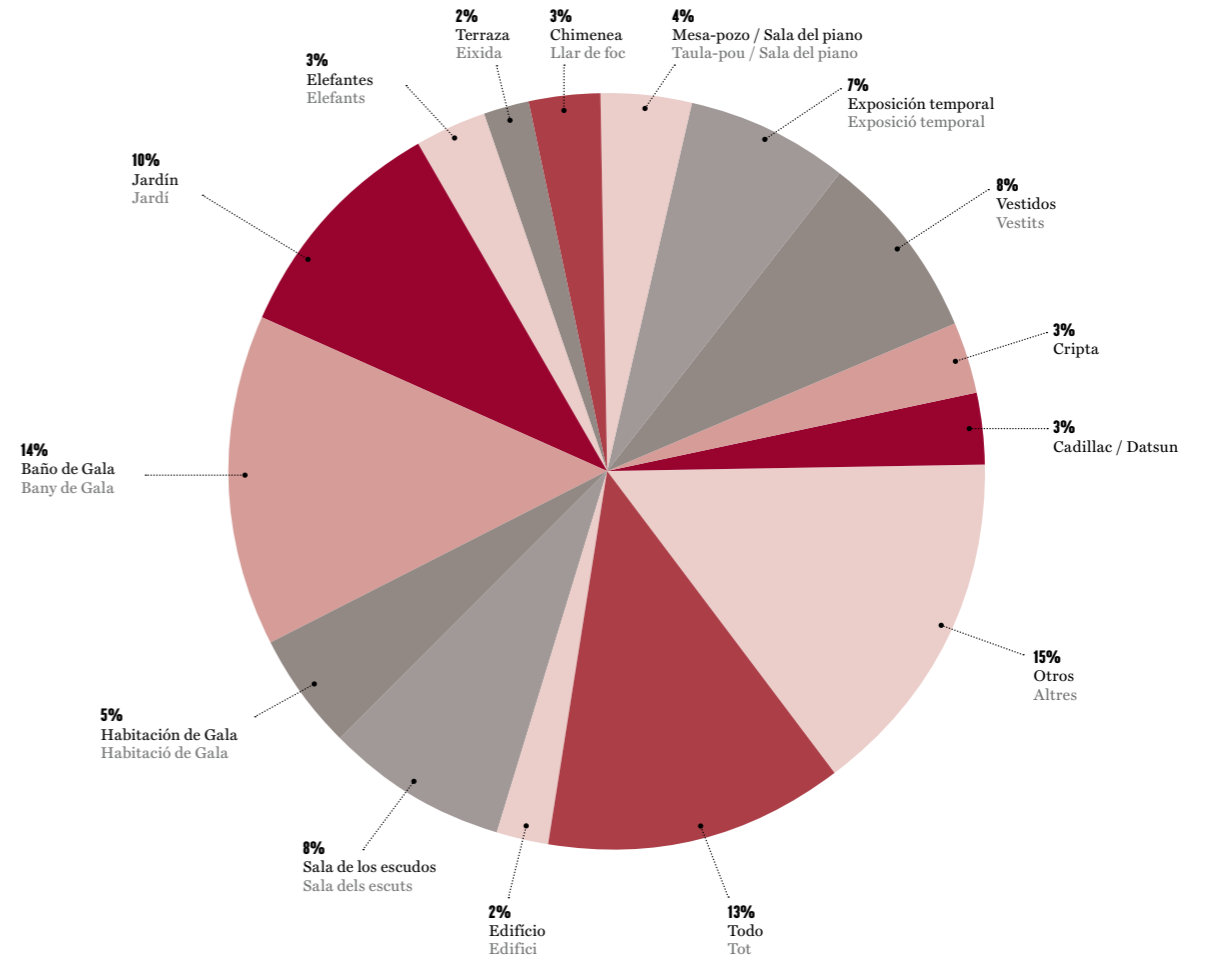
TIEMPO DEDICADO A LA VISITA / TEMPS DEDICAT A LA VISITA



OPINIÓN GLOBAL DEL MUSEO / OPINIÓ GLOBAL DEL MUSEU



OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA / OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA

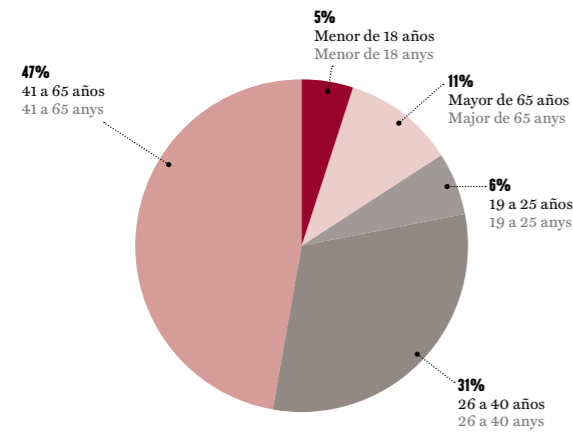


ENCUESTA MUSEOS DALÍ 2011: CASA SALVADOR DALÍ. PORTLLIGAT

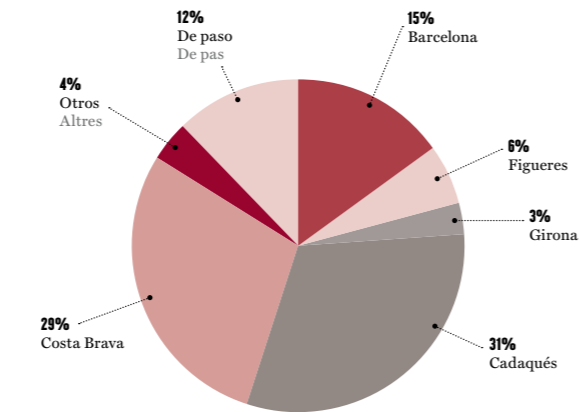
ENQUESTA MUSEUS DALÍ 2011: CASA SALVADOR DALÍ. PORTLLIGAT

Perfil del visitante / Perfil del visitant

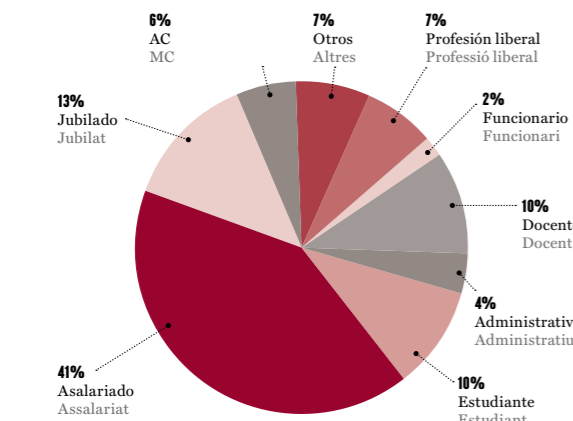
EDAD EDAT



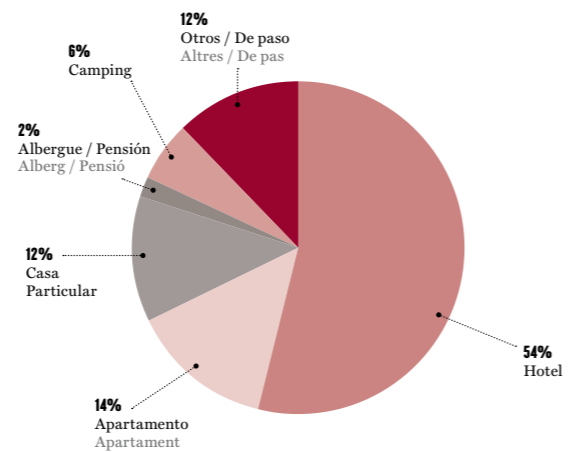
ALOJAMIENTO (LOCALIDAD) ALLOTJAMENT (LOCALITAT)



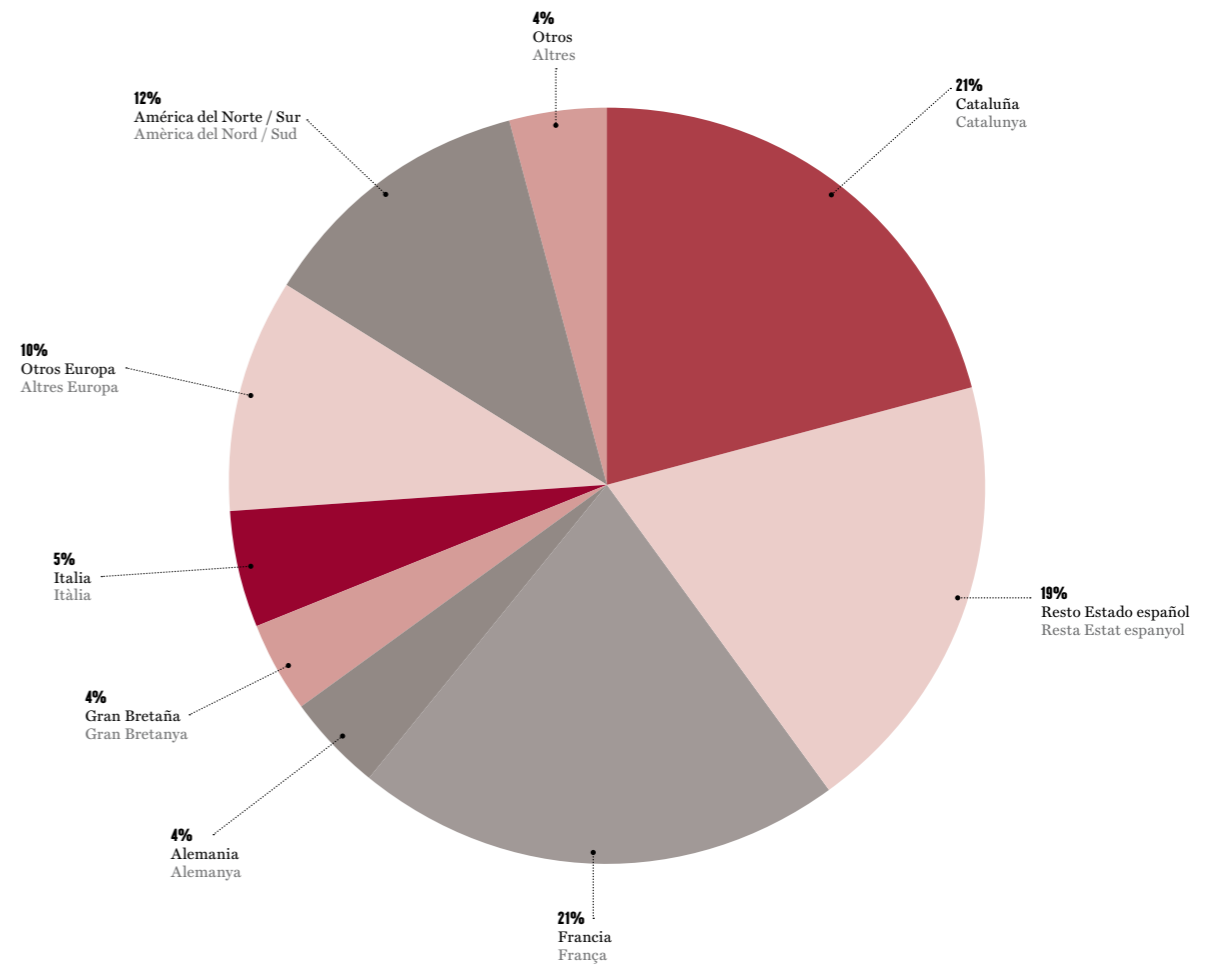
PROFESIÓN PROFESSION



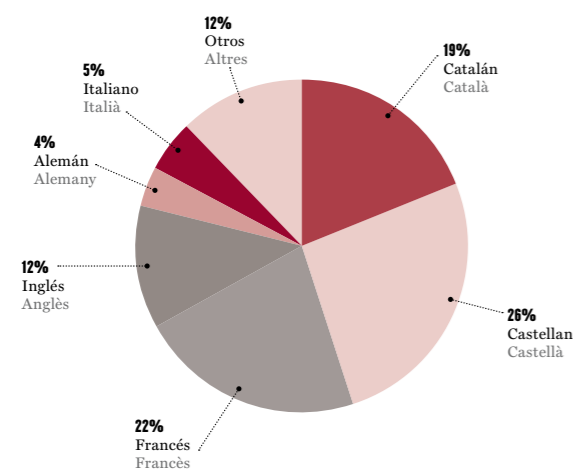
ALOJAMIENTO (ESTABLECIMIENTO) ALLOTJAMENT (ESTABLIMENT)



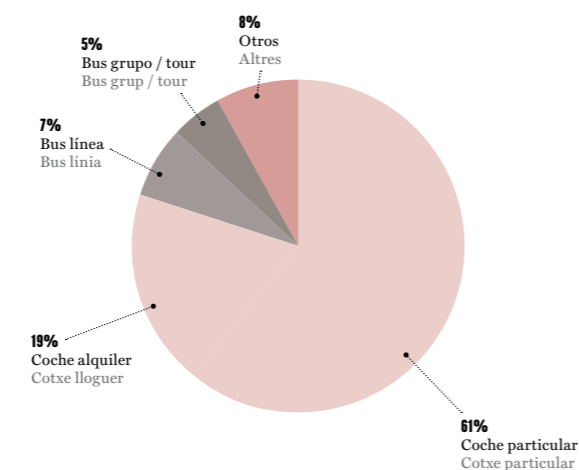
PROCEDENCIA PROCEDÈNCIA



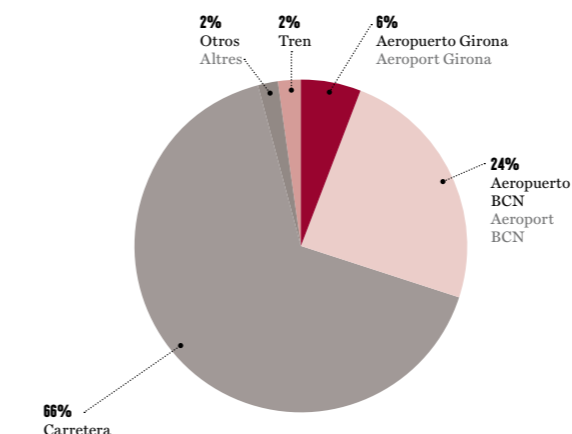
IDIOMA UTILITZADO IDIOMA UTILITZAT



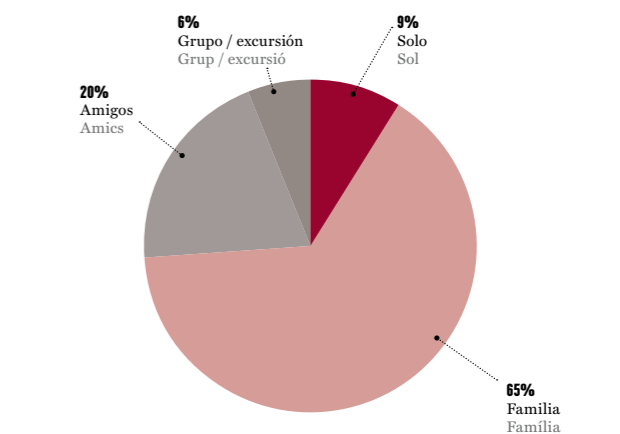
TRANSPORTE TRANSPORT



LLEGA A CATALUÑA POR... ARRIBA A CATALUNYA PER...

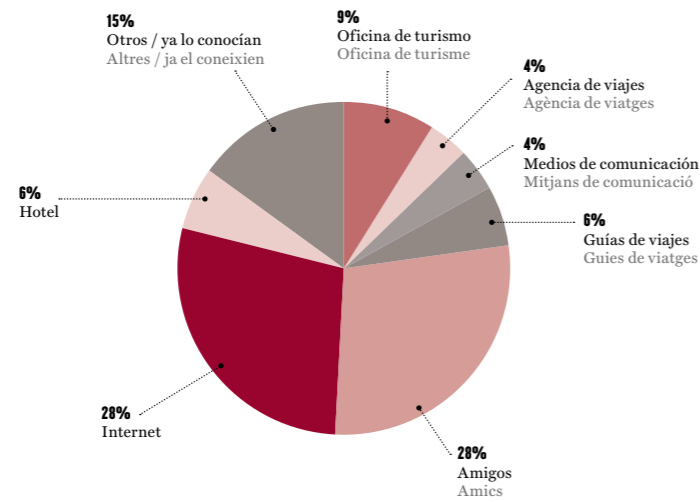


VISITA EL MUSEO CON... VISITA EL MUSEU AMB...



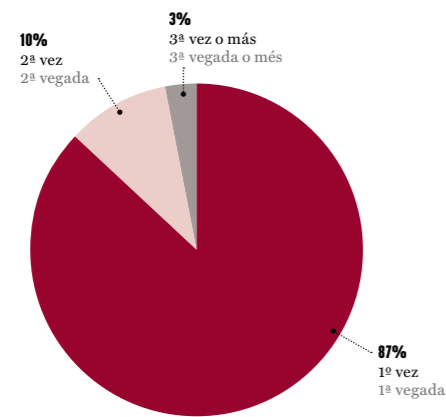
Difusión / Difusió

ELEMENTOS DE DIFUSIÓN / ELEMENTS DE DIFUSIÓ

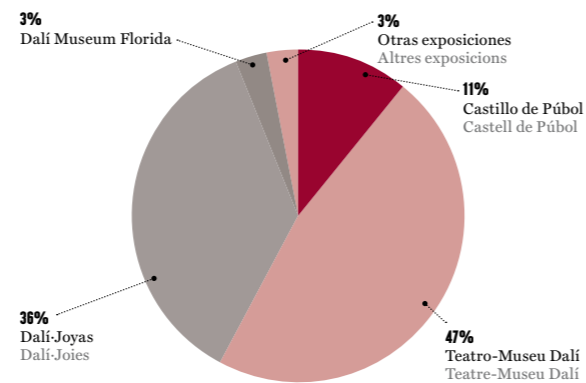


Frecuencia y duración de la visita / Freqüència i durada de la visita

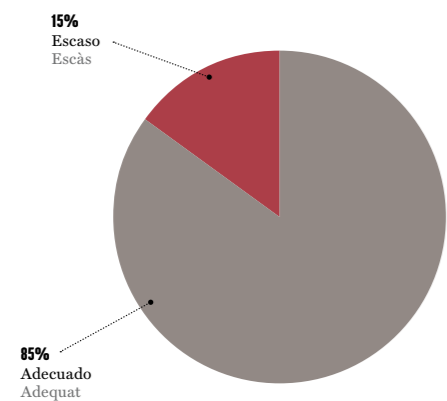
VISITA EL MUSEO POR... / VISITA EL MUSEU PER...



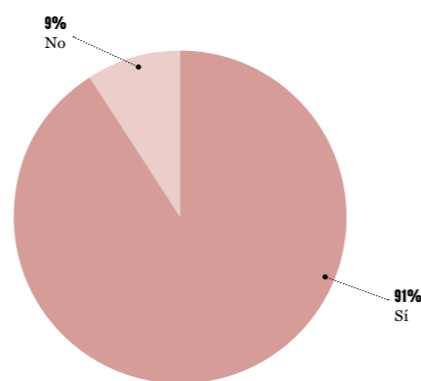
OTRAS VISITAS RELACIONADAS CON DALÍ / ALTRES VISITES RELACIONADES AMB DALÍ



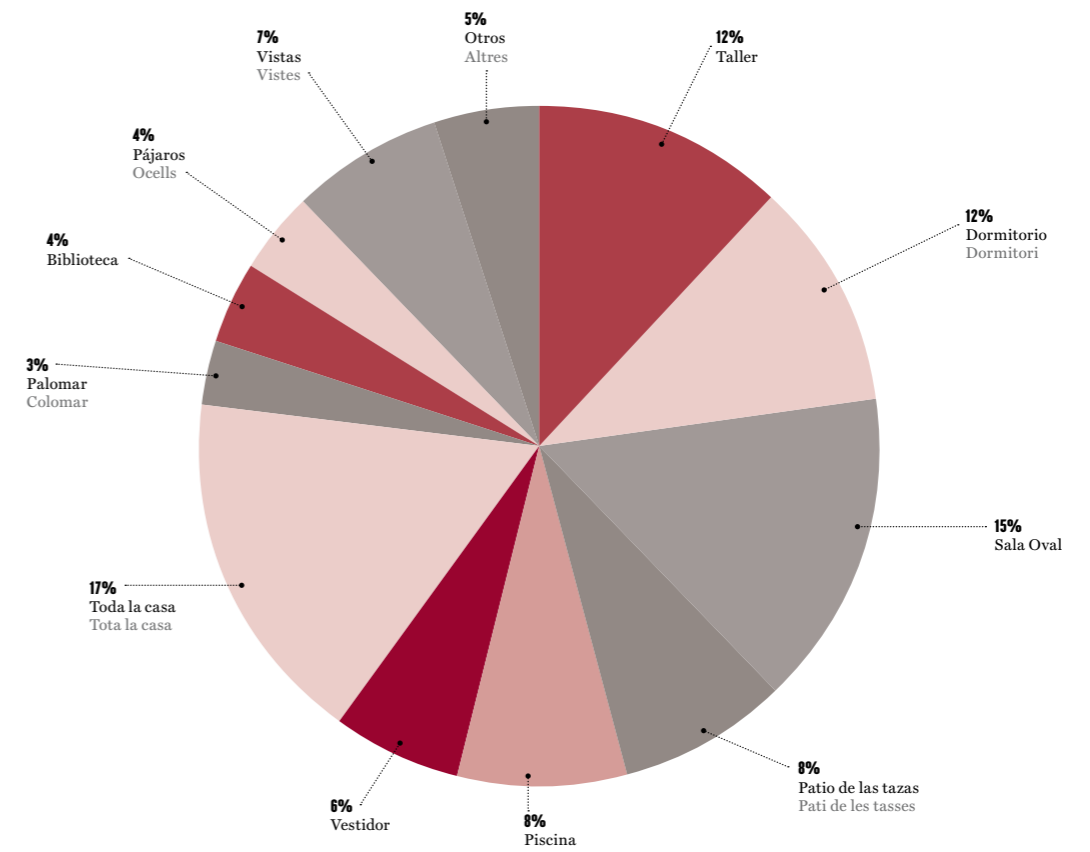
VALORACIÓN DEL TIEMPO PROGRAMADO DE VISITA / VALORACIÓ DEL TEMPS PROGRAMAT DE VISITA



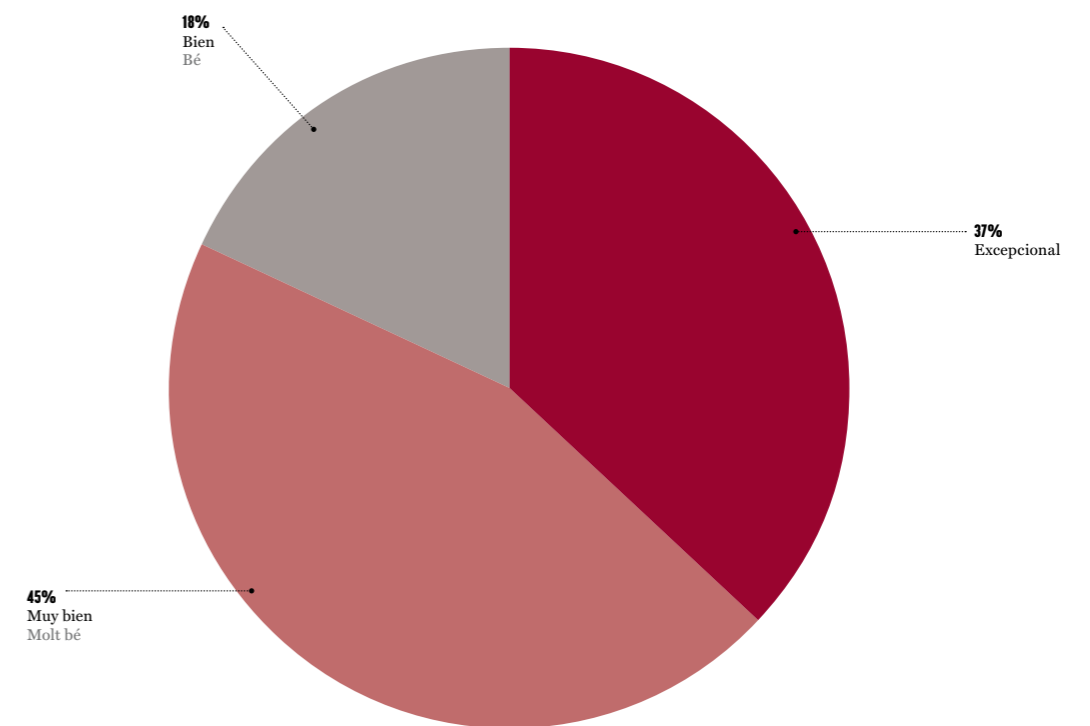
¿HA VISITADO O PIENSA VISITAR CADAQUÉS? / HA VISITAT O PENSA VISITAR CADAQUÉS?



OBRA, SALA, INSTALACIÓN QUE DESTACARÍA / OBRA, SALA, INSTAL·LACIÓ QUE DESTACARIA



OPINIÓN GLOBAL DEL MUSEO / OPINIÓ GLOBAL DEL MUSEU





Informe de gestión
económica

Informe de gestió
econòmica



MEMORIA ECONÓMICA CORRESPONDIENTE AL EJERCICIO 2011

ACTIVIDAD DE LA FUNDACIÓN

La Fundación tiene por objeto «promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, proteger y defender, en el territorio del Estado español y en el de cualquier otro Estado, la obra artística, cultural e intelectual del pintor español Salvador Dalí Domènech, sus bienes y derechos de cualquier naturaleza; su experiencia vital, su pensamiento y sus inquietudes, proyectos e ideas y obras artísticas, intelectuales y culturales; su memoria y el reconocimiento universal de su genial aportación a las bellas artes, a la cultura y al pensamiento contemporáneo» (art. 4º de los Estatutos).

Para cumplir estos objetivos, la Fundación ha realizado las actividades descritas a lo largo de esta memoria.

BASES DE PRESENTACIÓN DE LAS CUENTAS ANUALES

Las cuentas anuales se han preparado a partir de los registros contables de la Fundación, habiéndose aplicado las disposiciones legales vigentes en materia contable, al objeto de mostrar la imagen fiel del patrimonio, la situación financiera y los resultados de las operaciones.

Las cuentas anuales adjuntas se han obtenido aplicando los principios contables establecidos en el Código de Comercio, el Plan General de Contabilidad aprobado por Real Decreto 1.514/2007, de 16 de noviembre, y las Normas de adaptación del Plan General de Contabilidad a las entidades sin fines lucrativos aprobadas por Real Decreto 776/1998, de 30 de abril, que seguirá aplicándose en todo lo que no se oponga a la legislación vigente y al citado Plan General de Contabilidad.

De acuerdo con la legislación mercantil, se presentan a efectos comparativos, para cada una de las partidas del balance y de la cuenta de resultados, además de las cifras del ejercicio, las correspondientes al ejercicio anterior.

El balance oficial presentado, apartado «Balance sin actualización del valor del patrimonio artístico», contabiliza el patrimonio artístico en función de su precio de adquisición. Con ello se aplica la interpretación efectuada por el Protectorado de Fundaciones de la Norma sexta de valoración de la quinta parte del citado Real Decreto (Resolución de 21 de abril de 2003).

Junto al balance oficial se presenta otro de carácter informativo –apartado «Balance con actualización del valor del patrimonio artístico»– en el que se contabiliza el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado. Gracias a este criterio de valor, el balance informativo presentado expresa la imagen fiel del patrimonio de nuestra entidad, tal como exigen las disposiciones contenidas en la primera parte (Principios contables) y en la cuarta parte (Contenido de la Memoria) del Real Decreto 776/1998, por el que se aprueban las Normas de adaptación del Plan General de Contabilidad a las entidades sin fines lucrativos y las Normas de información presupuestaria de estas entidades.

MEMÒRIA ECONÒMICA CORRESPONENT A L'EXERCICI 2011

ACTIVITAT DE LA FUNDACIÓ

La Fundació té per objecte «promocionar, fomentar, divulgar, prestigiar, protegir i defensar en el territori de l'Estat espanyol i en el de qualsevol altre Estat, l'obra artística, cultural i intel·lectual del pintor espanyol Salvador Dalí Domènech, els seus béns i drets de qualsevol naturalesa; la seva experiència vital, el seu pensament i les seves inquietuds, projectes, idees i obres artístiques, intel·lectuals i culturals; la seva memòria i el reconeixement universal de la seva genial aportació a les belles arts, a la cultura i al pensament contemporani» (art. 4t dels Estatuts).

Per complir aquests objectius, la Fundació ha realitzat les activitats que es descriuen en aquesta Memòria.

BASES DE PRESENTACIÓ DELS COMPTES ANUALS

Els comptes anuals s'han preparat a partir dels registres comptables de la Fundació, tot aplicant les disposicions legals vigents en matèria comptable, a fi i efecte de mostrar la imatge fidel del patrimoni, la situació financera i els resultats de les operacions.

Els comptes anuals adjunts s'han obtingut aplicant els principis comptables establerts al Codi de comerç, al Pla general de comptabilitat aprovat per Reial decret 1.514/2007, de 16 de novembre, i a les Normes d'adaptació del Pla general de comptabilitat a les entitats sense finalitats lucratives aprovades per Reial decret 776/1998, de 30 d'abril, que seguirà aplicant-se en tot allò que no s'oposi a la legislació vigent i a l'esmentat Pla general de comptabilitat.

D'acord amb la legislació mercantil, es presenten a efectes comparatius, per a cadascuna de les partides del balanç i del compte de resultats, a més de les xifres de l'exercici, les corresponents a l'exercici anterior.

El balanç oficial presentat, apartat «Balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic», comptabilitza el patrimoni artístic en funció del seu preu d'adquisició. D'aquesta manera s'aplica la interpretació efectuada pel Protectorat de Fundacions de la norma 6a de valoració de la cinquena part del Reial decret esmentat (Resolució de 21 d'abril de 2003).

Juntament al balanç oficial se'n presenta un altre de caràcter informatiu –apartat «Balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic»– en el qual es comptabilitza el patrimoni artístic de la Fundació segons el seu valor de mercat. Gràcies a aquest criteri de valor, el balanç informatiu presentat expressa la imatge fidel del patrimoni de la nostra entitat, tal com exigeixen les disposicions contingudes en la primera part (Principis comptables) i en la quarta part (Contingut de la Memòria) del Reial decret 776/1998, pel qual s'aproven les Normes d'adaptació del Pla general de comptabilitat a les entitats sense finalitats lucratives i les Normes d'informació pressupostària d'aquestes entitats.

EXCEDENTE DEL EJERCICIO

La Dirección propondrá a la Junta Ordinaria del Patronato la aprobación de la aplicación del excedente que, expresado en euros, se detalla a continuación:

BASE DE REPARTO	
Excedente positivo del ejercicio	4.786.843,30
APLICACIÓN	
A reservas voluntarias	4.786.843,30

NORMAS DE VALORACIÓN

Los principios y criterios de contabilidad más significativos aplicados en la preparación de las cuentas anuales son los siguientes:

Inmovilizaciones intangibles

Gastos de investigación y desarrollo, y concesiones, patentes, licencias, marcas y similares: se valoran a precio de adquisición o producción, amortizándose sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.

Aplicaciones informáticas: se valoran a su precio de adquisición o producción, y se amortizan sistemáticamente en un plazo no superior a cinco años.

Bienes del patrimonio histórico

En el balance sin actualización del valor del patrimonio artístico, se valoran a su precio de adquisición.

En el balance con actualización del valor de patrimonio artístico, figuran las revalorizaciones realizadas en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011 de la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y de las donaciones y adquisiciones de obras de arte posteriores, por valor de 40 825, 8 347, 89 791 y 155 248 miles de euros, respectivamente. Estas revalorizaciones se realizaron con la finalidad de reflejar el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado.

Inmovilizaciones materiales

El inmovilizado material está registrado al coste de adquisición. Las reparaciones que no suponen una ampliación de la vida útil y los gastos de mantenimiento son cargados directamente en la cuenta de resultados. Los costes de ampliación o mejora que dan lugar a una mayor duración del bien son capitalizados como mayor valor del mismo. La dotación anual a la amortización se calcula mediante la aplicación del método lineal, de acuerdo con los siguientes porcentajes anuales:

	2010	2011
Construcciones	3-4%	3-4%
Instalaciones técnicas y maquinaria	5-10%	5-10%
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	5-12%	5-12%
Otro inmovilizado	20%	20%

EXCEDENT DE L'EXERCICI

La Direcció proposarà a la junta ordinària del Patronat l'aprovació de l'aplicació de l'excedent que, expressat en euros, es detalla a continuació:

BASE DE REPARTIMENT	
Excedent positiu de l'exercici	4.786.843,30
APLICACIÓ	
A reserves voluntàries	4.786.843,30

NORMES DE VALORACIÓ

Els principis i criteris de comptabilitat més significatius aplicats en la preparació dels comptes anuals són els següents:

Immobilitzacions intangibles

Despeses de recerca i desenvolupament i concessions, patents, llicències, marques i similars: es valoren al preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

Aplicacions informàtiques: es valoren al seu preu d'adquisició o producció, i s'amortitzen sistemàticament en un termini no superior a cinc anys.

Béns del patrimoni històric

Al balanç sense actualització del valor del patrimoni artístic, es valoren al seu preu d'adquisició.

Al balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic, figuren les revaloracions realitzades en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011 de la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i de les donacions i adquisicions d'obres d'art posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament. Aquestes revaloracions es van realitzar amb la finalitat de reflectir el patrimoni artístic de la Fundació en funció del seu valor de mercat.

Immobilitzacions materials

L'immobilitzat material està registrat al cost d'adquisició. Les reparacions que no suposen una ampliació de la vida útil i les despeses de manteniment es carreguen directament al compte de resultats. Els costos d'ampliació o millora que donen lloc a una durada més prolongada del bé es capitalitzen com a valor més gran d'aquest bé. La dotació anual a l'amortització es calcula mitjançant l'aplicació del mètode lineal, d'acord amb els percentatges anuals següents:

	2010	2011
Construccions	3-4%	3-4%
Instal·lacions tècniques i maquinària	5-10%	5-10%
Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	5-12%	5-12%
Altre immobilitzat	20%	20%

Inversiones financieras

Los valores negociables de renta fija o variable se valoran por su precio de adquisición en el momento de la suscripción o compra.

Los valores negociables admitidos a cotización en un mercado secundario organizado se contabilizan por el precio de adquisición o el valor razonable, si éste fuera inferior a aquél, dotándose los deterioros de valor necesarios para reflejar la depreciación experimentada.

La participación en DAS se contabiliza por el precio de adquisición y la participación en DEMART B.V. se registra por un valor simbólico, por haberse recibido sin contraprestación económica.

Existencias

Las existencias se presentan valoradas a su precio de coste o al valor neto de realización, si éste fuera inferior a aquél, dotándose las provisiones necesarias con cargo a los resultados del ejercicio.

Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital / Aportaciones de bienes

Las subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital no reintegrables (aportaciones de bienes) se valoran por el importe concedido y se imputan a resultados en proporción a la depreciación de los activos financiados por tales subvenciones, aportaciones, donaciones o legados.

En caso de activos no depreciables, la subvención, aportación, donación o legado se imputa al resultado del ejercicio en el momento en que se produce la enajenación o baja de los mismos.

Deudas no comerciales

Figuran registradas por su valor de obtención. La diferencia entre dicho valor y la cantidad reembolsada se imputa anualmente a resultados de acuerdo con un criterio financiero.

Clientes, proveedores, deudores y acreedores de tráfico

Las correcciones valorativas se incorporan dotando contra los resultados las provisiones necesarias en función del riesgo que presenten las posibles insolvencias con respecto al cobro o recuperación de los activos de que se trate.

Clasificación de las deudas

Las deudas con vencimiento inferior a doce meses se clasifican en cuentas a corto plazo, considerándose como largo plazo las que superen dicho marco temporal.

Impuesto sobre Sociedades

La Fundación cumple los requisitos para acogerse a los beneficios fiscales que prevé la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.

La totalidad de las rentas de la Fundación están exentas del Impuesto sobre Sociedades, ya que las rentas obtenidas se corresponden con las actividades exentas descritas en los puntos 1.a, 1.c y 2 del artículo 6 y en los puntos 4, 8, 9 y 11 del artículo 7 de la Ley 49/2002, de 23 de diciembre, de Régimen Fiscal de las Entidades sin Fines Lucrativos y de los Incentivos Fiscales al Mecenazgo.

Ingresos y gastos

Los ingresos y gastos se imputan en función del principio del devengo, es decir, cuando se produce la corriente real de los bienes y servicios que los mismos representan, con independencia del momento en que se produce la corriente monetaria o financiera derivada de ellos. No obstante, siguiendo el principio de prudencia, la Fundación únicamente contabiliza, como regla general, los beneficios realizados, en tanto que las pérdidas y riesgos previsibles, aun los eventuales, se contabilizan tan pronto son conocidos.

Inversions financeres

Els valors negociables de renda fixa o variable es valoren pel seu preu d'adquisició en el moment de la subscripció o compra.

Els valors negociables admesos a cotització en un mercat secundari organitzat es comptabilitzen pel preu d'adquisició o el valor raonable, si aquest darrer és inferior al primer, dotant els deterioraments de valor necessaris per reflectir la depreciació experimentada.

La participació a DAS es comptabilitza pel preu d'adquisició i la participació en DEMART B.V. es registra per un valor simbòlic, per haver-se rebut sense contraprestació econòmica.

Existències

Les existències es presenten valorades al seu preu de cost o al valor net de realització, si aquest darrer és inferior al primer, dotant les provisions necessàries amb càrrec als resultats de l'exercici.

Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital / Aportacions de béns

Les subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital no reintegrables (aportacions de béns) es valoren per l'import concedit i s'imputen a resultats en proporció a la depreciació dels actius finançats per les esmentades subvencions, aportacions, donacions o llegats.

En el cas dels actius no depreciables, la subvenció, aportació, donació o llegat s'imputa al resultat de l'exercici en el moment en què es produeix l'alienació o baixa.

Deutes no comercials

Figuren registrats pel seu valor d'obtenció. La diferència entre aquest valor i la quantitat reemborsada s'imputa anualment a resultats d'acord amb un criteri financer.

Clients, proveïdors, deutors i creditors de tràfic

Les correccions valoratives s'incorporen dotant contra els resultats les provisions necessàries en funció del risc que presenten les possibles insolvències respecte al cobrament o la recuperació dels actius de què es tracti.

Classificació dels deutes

Els deutes amb un venciment inferior a dotze mesos es classifiquen en comptes a curt termini, i es consideren de llarg termini els que superin aquest marc temporal.

Impost sobre societats

La Fundació compleix els requisits per acollir-se als beneficis fiscals que preveu la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

La totalitat de les rendes de la Fundació estan exemptes de l'impost sobre societats, ja que les rendes obtingudes es corresponen amb les activitats exemptes descrites als punts 1.a, 1.c i 2 de l'article 6 i als punts 4, 8, 9 i 11 de l'article 7 de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

Ingressos i despeses

Els ingressos i despeses s'imputen en funció del principi de meritació, és a dir, quan es produeix el corrent real dels béns i serveis que representen, amb independència del moment en què es produeix el corrent monetari o financer que se'n deriva. Això no obstant, i seguint el principi de prudència, la Fundació únicament comptabilitza, per regla general, els beneficis realitzats, mentre que les pèrdues i riscos previsibles, fins i tot els eventuals, es comptabilitzen tan bon punt són coneguts.

INMOVILIZACIONES INTANGIBLES

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2010	ALTAS	BAJAS	2011
200 Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202 / 203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	6.301.464,95	180.304,00	0,00	6.481.768,95
206 Aplicaciones informáticas	1.194.162,66	183.878,20	0,00	1.378.040,86
280 Amortizaciones	(6.691.732,83)	(339.396,24)	0,00	(7.031.129,07)
Total Inmovilizado intangible neto	824.199,37			848.985,33

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2011
200 Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59
202 / 203 Propiedad intelectual e industrial y concesiones	5.576.341,24
206 Aplicaciones informáticas	701.000,04
Total bienes completamente amortizados	6.297.645,87

BIENES DEL PATRIMONIO HISTÓRICO

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

	2010	ALTAS	BAJAS	2011
231 / 233 Obras de arte y documentación bibliográfica	59.743.673,31	13.013.692,38	0,00	72.757.365,69
Total bienes del patrimonio histórico / Obras de arte y documentación bibliográfica	59.743.673,31			72.757.365,69

En el balance con actualización del valor del patrimonio artístico figuran las revalorizaciones realizadas en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011 de la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y de las donaciones y adquisiciones de obras de arte posteriores, por valor de 40.825, 8.347, 89.791 y 155.248 miles de euros, respectivamente. Estas revalorizaciones se realizaron con la finalidad de reflejar el patrimonio artístico de la Fundación en función de su valor de mercado.

IMMOBILITZACIONS INTANGIBLES

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2010	ALTES	BAIXES	2011
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	0,00	0,00	20.304,59
202 / 203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	6.301.464,95	180.304,00	0,00	6.481.768,95
206 Aplicacions informàtiques	1.194.162,66	183.878,20	0,00	1.378.040,86
280 Amortitzacions	(6.691.732,83)	(339.396,24)	0,00	(7.031.129,07)
Total Immobilitzat intangible net	824.199,37			848.985,33

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2011
200 Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59
202 / 203 Propietat intel·lectual i industrial i concessions	5.576.341,24
206 Aplicacions informàtiques	701.000,04
Total béns completament amortitzats	6.297.645,87

BÉNS DEL PATRIMONI HISTÒRIC

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

	2010	ALTES	BAIXES	2011
231 / 233 Obres d'art i documentació bibliogràfica	59.743.673,31	13.013.692,38	0,00	72.757.365,69
Total béns del patrimoni històric / Obres d'art i documentació bibliogràfica	59.743.673,31			72.757.365,69

Al balanç amb actualització del valor del patrimoni artístic hi figuren les revaloracions realitzades en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011 de la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i de les donacions i adquisicions d'obres d'art posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament. Aquestes revaloracions es van practicar amb l'objectiu de reflectir el patrimoni artístic de la Fundació en funció del seu valor de mercat.

INMOVILIZACIONES MATERIALES

La composición y evolución de estas cuentas en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, corresponde al siguiente detalle:

	2010	ALTAS	BAJAS	2011
210 / 211 Terrenos y construcciones	5.043.038,96	934.116,72	0,00	5.977.155,68
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	7.287.622,37	237.767,05	0,00	7.525.389,42
215 / 216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	1.468.896,15	105.312,31	0,00	1.574.208,46
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	664.077,97	35.281,31	0,00	699.359,28
281 Amortizaciones	(7.059.382,17)	(554.863,59)	0,00	(7.614.245,76)
Total Inmovilizado material neto	7.404.253,28			8.161.867,08

El importe de los bienes completamente amortizados al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

	2011
210 / 211 Terrenos y construcciones	107.762,08
212 Instalaciones técnicas, maquinaria y proyectos	1.115.006,37
215 / 216 Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	776.693,60
217 Equipos informáticos y otro inmovilizado	465.116,17
Total bienes completamente amortizados	2.464.578,22

INVERSIONES FINANCIERAS

Los movimientos de las inversiones financieras a largo plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2010	ALTAS	BAJAS	2011
250 Participaciones en entidades del grupo / Inversiones financieras permanentes	204.345,12	0,00	0,00	204.345,12
260 Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	37.204,41	1.920,00	(403,18)	38.721,23
Total inversiones financieras a largo plazo	241.549,53			243.066,35

Los movimientos de las inversiones financieras a corto plazo habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2010	ALTAS	BAJAS	2011
532 Créditos	257.552,58	10.000,00	0,00	267.552,58
541 Depósitos a plazo y valores de renta fija	8.850.000,00	27.480.000,00	(30.730.000,00)	5.600.000,00
Total inversiones financieras a corto plazo	9.107.552,58			5.867.552,58

IMMOBILITZACIONS MATERIAIS

La composició i evolució d'aquests comptes en el decurs de l'exercici, expressada en euros, correspon al detall següent:

	2010	ALTES	BAIXES	2011
210 / 211 Terrenys i construccions	5.043.038,96	934.116,72	0,00	5.977.155,68
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	7.287.622,37	237.767,05	0,00	7.525.389,42
215 / 216 Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	1.468.896,15	105.312,31	0,00	1.574.208,46
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	664.077,97	35.281,31	0,00	699.359,28
281 Amortitzacions	(7.059.382,17)	(554.863,59)	0,00	(7.614.245,76)
Total Immobilitzat material net	7.404.253,28			8.161.867,08

L'import dels béns completament amortitzats al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

	2011
210 / 211 Terrenys i construccions	107.762,08
212 Instal·lacions tècniques, maquinària i projectes	1.115.006,37
215 / 216 Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	776.693,60
217 Equips informàtics i altre immobilitzat	465.116,17
Total béns completament amortitzats	2.464.578,22

INVERSIONS FINANCERES

Els moviments de les inversions financeres a llarg termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2010	ALTES	BAIXES	2011
250 Participacions en entitats del grup / Inversions financeres permanents	204.345,12	0,00	0,00	204.345,12
260 Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	37.204,41	1.920,00	(403,18)	38.721,23
Total inversions financeres a llarg termini	241.549,53			243.066,35

Els moviments de les inversions financeres a curt termini que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2010	ALTES	BAIXES	2011
532 Crèdits	257.552,58	10.000,00	0,00	267.552,58
541 Dipòsits a termini i valors de renda fixa	8.850.000,00	27.480.000,00	(30.730.000,00)	5.600.000,00
Total inversions financeres a curt termini	9.107.552,58			5.867.552,58

El detalle de las entidades con participación de la Fundación es el siguiente:

	VALOR LIBROS	FONDOS PROPIOS 2010	% PARTIC.	ACTIVIDAD
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea, Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF: A17064320	204.344,12	355.899,07	100%	Comercio minorista
Demart Pro Arte, B.V. Frederick Roeskestraat, 123 1076 EE Amsterdam Holanda	1,00	(123.927,42)	100%	Explotación marcas

Atendiendo a lo establecido en el Acuerdo de 20 de noviembre de 2003 del Consejo de la Comisión Nacional del Mercado de Valores, por el que se aprueba el Código de conducta de las entidades sin ánimo de lucro para la realización de inversiones temporales, se informa de que la Fundación no ha realizado inversiones financieras a corto plazo durante el 2011 en valores mobiliarios e instrumentos financieros en el ámbito de supervisión de la Comisión Nacional del Mercado de Valores.

EXISTENCIAS

La composición de las existencias de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

300/320 Existencias comerciales	1.409.536,12
390 Deterioro de valor de las existencias	(70.476,81)
Total	1.339.059,31

USUARIOS Y OTROS DEUDORES DE LA ACTIVIDAD PROPIA

La Fundación no mantiene saldos deudores con usuarios, patrocinadores o afiliados al cierre del ejercicio.

La evolución de los saldos procedentes de clientes y otros deudores de la actividad propia en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2010	ALTAS	BAJAS	2011
430 Clientes	48.108,89	14.045.400,33	(14.042.479,26)	51.029,96
440/480 Otros deudores / Deudores varios y gastos anticipados	231.316,16	2.939.506,66	(3.019.271,26)	151.551,56
Total	279.425,05			202.581,52

El detall de les entitats amb participació de la Fundació és el següent:

	VALOR LLIBRES	FONS PROPIS 2010	% PARTIC.	ACTIVITAT
Distribucions d'Art Surrealista, S.A. Torre Galatea, Pujada del Castell, 28 17600 Figueres (Girona) NIF: A17064320	204.344,12	355.899,07	100%	Comerç minorista
Demart Pro Arte, B.V. Frederick Roeskestraat, 123 1076 EE Amsterdam Holanda	1,00	(123.927,42)	100%	Explotació marques

En compliment del que estableix l'Acord de 20 de novembre de 2003 del Consell de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, pel qual s'aprova el Codi de conducta de les entitats sense ànim de lucre per a la realització d'inversions temporals, s'informa que la Fundació no ha realitzat inversions financeres a curt termini durant el 2011 en valors mobiliaris i instruments financers en l'àmbit de supervisió de la Comissió Nacional del Mercat de Valors.

EXISTÈNCIES

La composició de les existències de la Fundació al tancament de l'exercici, expressada en euros, és la següent:

300/320 Existències comercials	1.409.536,12
390 Deteriorament de valor de les existències	(70.476,81)
Total	1.339.059,31

USUARIS I ALTRES DEUDORS DE L'ACTIVITAT PRÒPIA

La Fundació no manté saldos deutors amb usuaris, patrocinadors o afiliats al tancament de l'exercici.

L'evolució dels saldos procedents de clients i altres deutors de l'activitat pròpia en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2010	ALTES	BAIXES	2011
430 Clients	48.108,89	14.045.400,33	(14.042.479,26)	51.029,96
440/480 Altres deutors / Deutors diversos i despeses anticipades	231.316,16	2.939.506,66	(3.019.271,26)	151.551,56
Total	279.425,05			202.581,52

FONDOS PROPIOS

La evolución de los fondos propios en el transcurso del ejercicio, expresada en euros, ha sido la siguiente:

	2010	APLICACIÓN EXCEDENTE	EXCEDENTE 2010	2011
101 Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas	49.202.055,04	4.270.721,62	0,00	53.472.776,66
129 Excedente del ejercicio	4.270.721,62	(4.270.721,62)	4.786.843,30	4.786.843,30
Total Fondos Propios	73.738.596,20			78.525.439,50

Dotación fundacional / Aportación Fundador y otros

La dotación inicial y la suma de las donaciones recibidas suponen un patrimonio de 20.265.819,54 euros.

Revalorización patrimonio artístico

La reserva de revalorización, reflejada en el balance recogido al final de esta Memoria, se registró en los ejercicios 1996, 2000, 2002 y 2011, amparándose en informes periciales emitidos sobre la totalidad de las obras de arte que constituyeron la aportación inicial del Fundador y las adquisiciones gratuitas y onerosas posteriores, por valor de 40.825, 8.347, 89.791 y 155.248 miles de euros, respectivamente.

Reservas voluntarias / Reservas capitalizadas

El saldo de la cuenta de reservas voluntarias y de capitalización a 31 de diciembre de 2011 corresponde a la aplicación de los excedentes positivos de ejercicios anteriores.

SUBVENCIONES, APORTACIONES, DONACIONES Y LEGADOS DE CAPITAL / APORTACIONES BIENES

Los movimientos habidos en el transcurso del ejercicio, expresados en euros, corresponden al siguiente detalle:

	2010	ALTAS	SANEAMIENTO	2011
131/132 Otras subvenciones, aportaciones, donaciones y legados / Aportaciones bienes	991.377,53	0,00	(83.287,08)	908.090,45
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados / Aportaciones bienes	991.377,53			908.090,45

DEUDAS NO COMERCIALES

Deudas con entidades de crédito / Deudas a largo y corto plazo con entidades de crédito

La composición de las deudas con entidades de crédito de la Fundación al cierre del ejercicio, expresada en euros, es la siguiente:

	VENCIMIENTO DE LAS DEUDAS A LARGO PLAZO					
	CORTO PLAZO	2013	2014	2015	POSTERIOR 2015	LARGO PLAZO
170/520 Préstamos y otras deudas	712.549,53	734.167,71	756.441,77	779.391,60	4.496.840,51	6.766.841,59
Total Deudas con entidades de crédito	712.549,53	734.167,71	756.441,77	779.391,60	4.496.840,51	6.766.841,59

FONS PROPIS

L'evolució dels fons propis en el decurs de l'exercici, expressada en euros, ha estat la següent:

	2010	APLICACIÓ EXCEDENT	EXCEDENT 2010	2011
101 Dotació fundacional / Aportació Fundador i altres	20.265.819,54	0,00	0,00	20.265.819,54
117 Reserves voluntàries / Reserves capitalitzades	49.202.055,04	4.270.721,62	0,00	53.472.776,66
129 Excedent de l'exercici	4.270.721,62	(4.270.721,62)	4.786.843,30	4.786.843,30
Total Fons Propis	73.738.596,20			78.525.439,50

Dotació fundacional / Aportació Fundador i altres

La dotació inicial i la suma de les donacions rebudes suposen un patrimoni de 20.265.819,54 euros.

Revaloració del patrimoni artístic

La reserva de revaloració, reflectida en el balanç recollit al final d'aquesta Memòria, es va registrar en els exercicis 1996, 2000, 2002 i 2011, a l'emparr dels informes pericials emesos sobre la totalitat de les obres d'art que van constituir l'aportació inicial del Fundador i les adquisicions gratuïtes i oneroses posteriors, per valor de 40.825, 8.347, 89.791 i 155.248 milers d'euros, respectivament.

Reserves voluntàries / Reserves capitalitzades

El saldo del compte de reserves voluntàries i de capitalització a 31 de desembre de 2011 correspon a l'aplicació dels excedents positius d'exercicis anteriors.

SUBVENCIONS, APORTACIONES, DONACIONES I LLEGATS DE CAPITAL / APORTACIONES BÉNS

Els moviments que han tingut lloc en el decurs de l'exercici, expressats en euros, corresponen al detall següent:

	2010	ALTES	SANEJAMENT	2011
131/132 Altres subvencions, aportacions, donacions i llegats/Aportacions béns	991.377,53	0,00	(83.287,08)	908.090,45
Subvencions, aportacions, donacions i llegats / Aportacions béns	991.377,53			908.090,45

DEUTES NO COMERCIALS

Deutes amb entitats de crèdit / Deutes a llarg i curt termini amb entitats de crèdit

La composició dels deutes amb entitats de crèdit de la Fundació al tancament de l'exercici, expressada en euros, és la següent:

	VENCIMENT DELS DEUTES A LLARG TERMINI					
	CURT TERMINI	2013	2014	2015	POSTERIOR 2015	LLARG TERMINI
170/520 Préstecs i altres deutes	712.549,53	734.167,71	756.441,77	779.391,60	4.496.840,51	6.766.841,59
Total Deutes amb entitats de crèdit	712.549,53	734.167,71	756.441,77	779.391,60	4.496.840,51	6.766.841,59

Otras deudas no comerciales

La composición a 31 de diciembre de 2011 y de 2010, expresada en euros, es la siguiente:

	CORTO PLAZO 2010	LARGO PLAZO 2010	CORTO PLAZO 2011	LARGO PLAZO 2011
475 Hacienda Pública acreedora por IVA	17.303,71	0,00	76.273,17	0,00
475 Hacienda Pública acreedora por IRPF	41.343,88	0,00	43.866,12	0,00
476 Seguridad Social Acreedora	127.668,26	0,00	128.559,88	0,00
173/523 Otras deudas / Prov. inmov. / Plan Avanza	606.939,95	1.954.709,05	12.520,55	2.013.350,32
Total otras deudas no comerciales	793.255,80	1.954.709,05	261.219,72	2.013.350,32

SITUACIÓN FISCAL

La Fundación no ha sido inspeccionada por las autoridades fiscales durante sus cuatro últimos ejercicios. De acuerdo con la legislación vigente, los impuestos no pueden considerarse definitivamente liquidados hasta que las declaraciones presentadas hayan sido inspeccionadas por las autoridades fiscales o haya transcurrido el plazo de prescripción.

GARANTÍAS, COMPROMISOS Y CONTINGENCIAS

Las fianzas, avales o garantías prestados a terceros al cierre del ejercicio, expresados en euros, son las siguientes:

ENTIDAD FINANCIERA	IMPORTE	FECHA CONSTITUCIÓN
"la Caixa"	16.000,00	13-mar-01

INGRESOS Y GASTOSConsumo de materias primas y otros aprovisionamientos

Los consumos de existencias correspondientes al ejercicio, expresados en euros, se indican en el siguiente detalle:

600 Compras de bienes	1.404.532,90
610 Variación de existencias	(60.602,36)
Consumo de explotación	1.343.930,54

Gastos de personal

El detalle de este epígrafe al cierre del ejercicio, expresado en euros, es el siguiente:

640 Sueldos y salarios	2.396.453,91
642 Seguridad social a cargo de la empresa	716.639,05
649 Otros gastos sociales	39.052,17
642/649 Total Cargas sociales	755.691,22

Altres deutes no comercials

La composició a 31 de desembre de 2011 i de 2010, expressada en euros, és la següent:

	CURT TERMINI 2010	LLARG TERMINI 2010	CURT TERMINI 2011	LLARG TERMINI 2011
475 Hisenda pública creditora per IVA	17.303,71	0,00	76.273,17	0,00
475 Hisenda pública creditora per IRPF	41.343,88	0,00	43.866,12	0,00
476 Seguretat Social creditora	127.668,26	0,00	128.559,88	0,00
173/523 Altres deutes / Prov. immob. / Plan Avanza	606.939,95	1.954.709,05	12.520,55	2.013.350,32
Total altres deutes no comercials	793.255,80	1.954.709,05	261.219,72	2.013.350,32

SITUACIÓ FISCAL

La Fundació no ha estat inspeccionada per les autoritats fiscals durant els quatre últims exercicis. D'acord amb la legislació vigent, els impostos no es poden considerar definitivament liquidats fins que les declaracions presentades no hagin estat inspeccionades per les autoritats fiscals o fins que no hagi transcorregut el termini de prescripció.

GARANTIES, COMPROMISOS I CONTINGÈNCIES

Les fiances, avals o garanties prestats a tercers al tancament de l'exercici, expressats en euros, són els següents:

ENTITAT FINANCIERA	IMPORT	DATA CONSTITUCIÓ
"la Caixa"	16.000,00	13-mar-01

INGRESSOS I DESPESESConsum de primeres matèries i altres aprovisionaments

Els consums d'existències corresponents a l'exercici, expressats en euros, s'indiquen al detall següent:

600 Compres de béns	1.404.532,90
610 Variació d'existències	(60.602,36)
Consum d'explotació	1.343.930,54

Despeses de personal

El detall d'aquest epígraf al tancament de l'exercici, expressat en euros, és el següent:

640 Sous i salaris	2.396.453,91
642 Seguretat social a càrrec de l'empresa	716.639,05
649 Altres despeses socials	39.052,17
642/649 Total Càrregues socials	755.691,22

La plantilla media de personal a tiempo completo en el transcurso del ejercicio, distribuida por áreas de trabajo, ha sido la siguiente:

Secretaría General y Museos	60,65
Gerencia y tiendas	20,00
Centro de Estudios	7,25
Registro	1,00
Restauración	5,10
Total	94,00

Variación de las provisiones

La variación de las provisiones en el transcurso del ejercicio corresponde al siguiente detalle, expresado en euros:

693 Pérdidas por deterioro de existencias/ Dotación a la provisión de existencias	70.476,81
793 Reversión del deterioro de existencias/ Provisión de existencias aplicada	(67.443,78)
Variación de las provisiones de tráfico	3.033,03

Transacciones efectuadas con empresas del grupo y asociadas

Las transacciones efectuadas con empresas del grupo y asociadas, en euros, son las siguientes:

Compras del ejercicio	1.354.532,90
Ingresos otros servicios	4.977,11
Ingresos financieros	11.595,85

Otros ingresos y gastos

	GASTOS	INGRESOS
671 Resultados procedentes del inmovilizado	0,00	0,00
746 Aportaciones/ Subvenciones de capital traspasadas al resultado	0,00	83.287,08
678/778 Resultados excepcionales	0,00	2.844,76
Total	0,00	86.131,84

La plantilla mitjana de personal a temps complet en el decurs de l'exercici, distribuïda per àrees de treball, ha estat la següent:

Secretaria General i Museus	60,65
Gerència i botigues	20,00
Centre d'Estudis	7,25
Registre	1,00
Restauració	5,10
Total	94,00

Variació de les provisions

La variació de les provisions en el decurs de l'exercici correspon al detall següent, expressat en euros:

693 Pèrdues per deteriorament d'existències / Dotació a la provisió d'existències	70.476,81
793 Reversió del deteriorament d'existències / Provisió d'existències aplicada	(67.443,78)
Variació de les provisions de tràfic	3.033,03

Transaccions efectuades amb empreses del grup i associades

Les transaccions efectuades amb empreses del grup i associades, en euros, són les següents:

Compres de l'exercici	1.354.532,90
Despeses altres serveis	4.977,11
Ingressos financers	11.595,85

Altres ingressos i despeses

	DESPESES	INGRESSOS
671 Resultats procedents de l'immobilitzat	0,00	0,00
746 Aportacions / Subvencions de capital traspasades al resultat	0,00	83.287,08
678 / 778 Resultats excepcionals	0,00	2.844,76
Total	0,00	86.131,84

APLICACIÓN DE ELEMENTOS PATRIMONIALES A FINES PROPIOS

El destino de las rentas e ingresos, expresado en euros, corresponde al siguiente detalle:

Ejercicio	Ingresos brutos	Gastos necesarios	Imptos	Diferencia	IMPORTE DESTINADO A FINES PROPIOS					
					TOTAL DESTINADO EN EL EJERCICIO					
					Importe	%	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2008	13.607.854	9.174.653	0	4.433.201	4.429.376	99,9%	4.429.376	0	0	0
2009	13.049.924	8.945.348	0	4.104.576	4.098.557	99,9%		4.098.557	0	0
2010	13.776.868	9.493.093	0	4.283.775	4.270.721	99,7%			4.270.721	0
2011	14.773.890	9.950.710	0	4.823.180	4.786.844	99,2%				4.786.844

Ejercicio	GASTOS DE ADMINISTRACIÓN		IMPORTE DESTINADO A DOTACIÓN FUNDACIONAL			
	Importe	Total Importe	TOTAL DESTINADO EN EL EJERCICIO			
			(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2008	3.825	0	0	0	0	0
2009	6.019	0		0	0	0
2010	13.054	0			0	0
2011	36.336	0				0

ACONTECIMIENTOS POSTERIORES AL CIERRE

No se han producido hechos posteriores que puedan afectar significativamente a las cuentas anuales de la Fundación.

APLICACIÓ D'ELEMENTS PATRIMONIALS A FINS PROPIS

La destinació de les rendes i ingressos, expressada en euros, correspon al detall següent:

Ejercicio	Ingresos brutos	Despeses necessàries	Imptos	Diferència	IMPORT DESTINAT A FINS PROPIS					
					TOTAL DESTINAT EN L'EXERCICI					
					Import	%	(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2008	13.607.854	9.174.653	0	4.433.201	4.429.376	99,9%	4.429.376	0	0	0
2009	13.049.924	8.945.348	0	4.104.576	4.098.557	99,9%		4.098.557	0	0
2010	13.776.868	9.493.093	0	4.283.775	4.270.721	99,7%			4.270.721	0
2011	14.773.890	9.950.710	0	4.823.180	4.786.844	99,2%				4.786.844

Ejercicio	DESPESES D'ADMINISTRACIÓ		IMPORT DESTINAT A DOTACIÓ FUNDACIONAL			
	Import	Total Import	TOTAL DESTINAT EN L'EXERCICI			
			(n-3)	(n-2)	(n-1)	(n)
2008	3.825	0	0	0	0	0
2009	6.019	0		0	0	0
2010	13.054	0			0	0
2011	36.336	0				0

ESDEVENIMENTS POSTERIORS AL TANCAMENT

No s'han produït fets posteriors que puguin afectar significativament els comptes anuals de la Fundació.

CUENTA DE RESULTADOS ANALÍTICA

Las cuentas de resultados analíticas de los ejercicios 2010 y 2011, expresadas en euros, son las siguientes:

Conceptos	EJERCICIO 2011		EJERCICIO 2010	
	Importe	%	Importe	%
Ingresos de la entidad por la actividad propia	14.556.149,94	100,0%	13.505.552,60	100,0%
Consumo de explotación	(1.343.930,54)	-9,2%	(1.338.997,60)	-9,9%
Otros gastos de explotación	(4.346.358,85)	-29,9%	(4.269.122,56)	-31,6%
Otros ingresos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Gastos de personal	(3.152.145,13)	-21,7%	(3.014.302,92)	-22,3%
Resultado bruto de explotación	5.713.715,42	39,3%	4.883.129,52	36,2%
Dotaciones amortizaciones inmovilizado	(894.259,83)	-6,1%	(803.428,87)	-5,9%
Variación de las provisiones de tráfico	(3.033,03)	0,0%	(364,90)	0,0%
Resultado neto de explotación	4.816.422,56	33,1%	4.079.335,75	30,2%
Ingresos financieros	131.607,95	0,9%	170.469,40	1,3%
Gastos financieros	(247.319,05)	-1,7%	(75.312,32)	-0,6%
Resultado de las actividades ordinarias	4.700.711,46	32,3%	4.174.492,83	30,9%
Resultados procedentes del inmovilizado	0,00	0,0%	(4.617,64)	0,0%
Subvenciones de capital traspasadas al resultado	83.287,08	0,6%	85.223,71	0,6%
Resultados excepcionales	2.844,76	0,0%	15.622,72	0,1%
Resultado antes de impuestos	4.786.843,30	32,9%	4.270.721,62	31,6%
Impuesto sobre sociedades	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedente del ejercicio	4.786.843,30	32,9%	4.270.721,62	31,6%

COMPTE DE RESULTATS ANALÍTIC

Els comptes analítics de resultats dels exercicis 2010 i 2011, expressats en euros, són els següents:

Conceptes	EXERCICI 2011		EXERCICI 2010	
	Import	%	Import	%
Ingressos de l'entitat per l'activitat pròpia	14.556.149,94	100,0%	13.505.552,60	100,0%
Consum d'explotació	(1.343.930,54)	-9,2%	(1.338.997,60)	-9,9%
Altres despeses d'explotació	(4.346.358,85)	-29,9%	(4.269.122,56)	-31,6%
Altres ingressos	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Despeses de personal	(3.152.145,13)	-21,7%	(3.014.302,92)	-22,3%
Resultat brut d'explotació	5.713.715,42	39,3%	4.883.129,52	36,2%
Dotacions amortitzacions immobilitzat	(894.259,83)	-6,1%	(803.428,87)	-5,9%
Variació de les provisions de tràfic	(3.033,03)	0,0%	(364,90)	0,0%
Resultat net d'explotació	4.816.422,56	33,1%	4.079.335,75	30,2%
Ingressos financers	131.607,95	0,9%	170.469,40	1,3%
Despeses financeres	(247.319,05)	-1,7%	(75.312,32)	-0,6%
Resultat de les activitats ordinàries	4.700.711,46	32,3%	4.174.492,83	30,9%
Resultats procedents de l'immobilitzat	0,00	0,0%	(4.617,64)	0,0%
Subvencions de capital traspasades al resultat	83.287,08	0,6%	85.223,71	0,6%
Resultats excepcionals	2.844,76	0,0%	15.622,72	0,1%
Resultat abans d'impostos	4.786.843,30	32,9%	4.270.721,62	31,6%
Impost sobre societats	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Excedent de l'exercici	4.786.843,30	32,9%	4.270.721,62	31,6%

BALANCES DE SITUACIÓN SIN ACTUALIZACIÓN DEL PATRIMONIO ARTÍSTICO

Los balances de situación sin actualización del valor del patrimonio artístico a 31 de diciembre del 2011 y 2010, expresados en euros, son:

BALANCES DE SITUACIÓN SIN ACTUALIZACIÓN DEL VALOR DEL PATRIMONIO ARTÍSTICO A 31 DE DICIEMBRE DE 2011 Y 2010		
ACTIVO	2011	2010
Inmovilizado	82.011.284,45	68.213.675,49
Inmovilizaciones intangibles	848.985,33	824.199,37
Gastos de investigación y desarrollo	20.304,59	20.304,59
Propiedad intelectual y concesiones	6.481.768,95	6.301.464,95
Aplicaciones informáticas	1.378.040,86	1.194.162,66
Amortizaciones	(7.031.129,07)	(6.691.732,83)
Bienes del Patrimonio Histórico	72.757.365,69	59.743.673,31
Inmovilizaciones materiales	8.161.867,08	7.404.253,28
Terrenos y construcciones	5.977.155,68	5.043.038,96
Instalaciones técnicas y maquinaria	7.525.389,42	7.287.622,37
Otras instalaciones, utillaje y mobiliario	1.574.208,46	1.468.896,15
Equipos informáticos y otro inmovilizado	699.359,28	664.077,97
Amortizaciones	(7.614.245,76)	(7.059.382,17)
Inversiones financieras a largo plazo / Inmovilizaciones financieras	243.066,35	241.549,53
Participaciones en entidades del grupo	204.345,12	204.345,12
Depósitos y fianzas constituidos a largo plazo	38.721,23	37.204,41
Activo corriente	7.915.214,00	18.493.320,35
Existencias	1.339.059,31	1.281.431,89
Existencias comerciales	1.409.536,12	1.348.875,67
Deterioros del valor de las existencias	(70.476,81)	(67.443,78)
Otros deudores	202.581,52	279.425,05
Clientes por ventas y prestaciones de servicios	51.029,96	52.876,49
Deudores varios	151.531,52	226.548,56
Administraciones públicas	20,04	0,00
Inversiones financieras a corto plazo / Inversiones financieras temporales	5.867.552,58	9.107.552,58
Créditos a entidades del grupo	267.552,58	257.552,58
Cartera de valores a corto plazo	5.600.000,00	8.850.000,00
Efectivo y otros activos líquidos equivalentes	506.020,59	7.824.910,83
Total activo	89.926.498,45	86.706.995,84

BALANÇ DE SITUACIÓ SENSE ACTUALITZACIÓ DEL PATRIMONI ARTÍSTIC

Els Balanços de situació sense actualització del valor del patrimoni artístic a 31 de desembre de 2011 i 2010, expressats en euros, són:

BALANÇOS DE SITUACIÓ SENSE ACTUALITZACIÓ DEL VALOR DEL PATRIMONI ARTÍSTIC A 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010		
ACTIU	2011	2010
Immobilitzat	82.011.284,45	68.213.675,49
Immobilitzacions intangibles	848.985,33	824.199,37
Despeses de recerca i desenvolupament	20.304,59	20.304,59
Propietat intel·lectual i concessions	6.481.768,95	6.301.464,95
Aplicacions informàtiques	1.378.040,86	1.194.162,66
Amortitzacions	(7.031.129,07)	(6.691.732,83)
Béns del Patrimoni Històric	72.757.365,69	59.743.673,31
Immobilitzacions materials	8.161.867,08	7.404.253,28
Terrenys i construccions	5.977.155,68	5.043.038,96
Instal·lacions tècniques i maquinària	7.525.389,42	7.287.622,37
Altres instal·lacions, utillatge i mobiliari	1.574.208,46	1.468.896,15
Equips informàtics i altre immobilitzat	699.359,28	664.077,97
Amortitzacions	(7.614.245,76)	(7.059.382,17)
Inversions financeres a llarg termini / Immobilitzacions financeres	243.066,35	241.549,53
Participacions en entitats del grup	204.345,12	204.345,12
Dipòsits i fiances constituïts a llarg termini	38.721,23	37.204,41
Actiu corrent	7.915.214,00	18.493.320,35
Existències	1.339.059,31	1.281.431,89
Existències comercials	1.409.536,12	1.348.875,67
Deterioraments del valor de les existències	(70.476,81)	(67.443,78)
Altres deutors	202.581,52	279.425,05
Clients per vendes i prestacions de serveis	51.029,96	52.876,49
Deutors diversos	151.531,52	226.548,56
Administracions públiques	20,04	0,00
Inversions financeres a curt termini / Inversions financeres temporals	5.867.552,58	9.107.552,58
Crèdits a entitats del grup	267.552,58	257.552,58
Cartera de valors a curt termini	5.600.000,00	8.850.000,00
Efectiu i altres actius líquids equivalents	506.020,59	7.824.910,83
Total actiu	89.926.498,45	86.706.995,84

BALANCES DE SITUACIÓN SIN ACTUALIZACIÓN DEL VALOR DEL PATRIMONIO ARTÍSTICO A 31 DE DICIEMBRE DE 2011 Y 2010		
PASIVO	2011	2010
Patrimonio neto	79.433.529,95	74.729.973,73
Fondos propios	78.525.439,50	73.738.596,20
Dotación fundacional / Fondo social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reservas	53.472.776,66	49.202.055,04
Reservas voluntarias	53.472.776,66	49.202.055,04
Excedentes del ejercicio	4.786.843,30	4.270.721,62
Subvenciones, donaciones y legados recibidos	908.090,45	991.377,53
Subvenciones, aportaciones, donaciones y legados de capital	908.090,45	991.377,53
Pasivo no corriente	8.780.191,91	9.434.100,18
Deudas con entidades de crédito	6.766.841,59	7.479.391,13
Deudas con entidades de crédito	6.766.841,59	7.479.391,13
Otros acreedores	2.013.350,32	1.954.709,05
Plan Avanza	2.013.350,32	1.954.709,05
Pasivo corriente	1.712.776,59	2.542.921,93
Deudas con entidades de crédito	712.549,53	1.061.519,75
Préstamos y otras deudas	712.549,53	1.061.519,75
Acreedores Comerciales	739.007,34	688.146,38
Deudas por compras y prestac. servicios	739.007,34	688.146,38
Otras Deudas no Comerciales	261.219,72	793.255,80
Administraciones Públicas	248.699,17	186.315,85
Otras deudas	12.520,55	606.939,95
Total pasivo	89.926.498,45	86.706.995,84

BALANÇOS DE SITUACIÓ SENSE ACTUALITZACIÓ DEL VALOR DEL PATRIMONI ARTÍSTIC A 31 DE DESEMBRE DE 2011 I 2010		
PASSIU	2011	2010
Patrimoni net	79.433.529,95	74.729.973,73
Fons propis	78.525.439,50	73.738.596,20
Dotació fundacional/Fons social	20.265.819,54	20.265.819,54
Reserves	53.472.776,66	49.202.055,04
Reserves voluntàries	53.472.776,66	49.202.055,04
Excedents de l'exercici	4.786.843,30	4.270.721,62
Subvencions, donacions i llegats rebuts	908.090,45	991.377,53
Subvencions, aportacions, donacions i llegats de capital	908.090,45	991.377,53
Passiu no corrent	8.780.191,91	9.434.100,18
Deutes amb entitats de crèdit	6.766.841,59	7.479.391,13
Deutes amb entitats de crèdit	6.766.841,59	7.479.391,13
Altres creditors	2.013.350,32	1.954.709,05
Plan Avanza	2.013.350,32	1.954.709,05
Passiu corrent	1.712.776,59	2.542.921,93
Deutes amb entitats de crèdit	712.549,53	1.061.519,75
Préstecs i altres deutes	712.549,53	1.061.519,75
Creditors Comercials	739.007,34	688.146,38
Deutes per compres i prestac. serveis	739.007,34	688.146,38
Altres Deutes no Comercials	261.219,72	793.255,80
Administracions Públiques	248.699,17	186.315,85
Altres deutes	12.520,55	606.939,95
Total passiu	89.926.498,45	86.706.995,84

BALANCE DE SITUACIÓN CON ACTUALIZACIÓN DEL PATRIMONIO ARTÍSTICO

Como se ha indicado en el texto de la Memoria, se adjunta el Balance con actualización del patrimonio artístico a 31 de diciembre, expresado en euros.

BALANCE CON ACTUALIZACIÓN DEL VALOR DEL PATRIMONIO ARTÍSTICO A 31 DE DICIEMBRE DE 2011			
Cta.	Concepto	Activo	Pasivo
101	Aportación Fundador y otros		20.265.819,54
117	Reservas voluntarias y capitalizadas		49.202.055,04
111	Revalorización patrimonio artístico		294.211.470,82
129	Excedente ejercicio anterior		4.270.721,62
131	Aportaciones bienes		908.090,45
Total patrimonio neto (fondos propios y aportaciones bienes)			368.858.157,47
200	Investigación y desarrollo	20.304,59	
202	Concesión Púbol - Portlligat	167.951,88	
203	Propiedad intelectual e industrial	6.313.817,07	
206	Aplicaciones informáticas	1.378.040,86	
Total inmovilizado intangible		7.880.114,40	
210/211	Terrenos y construcciones	5.977.155,68	
212	Instalaciones	6.812.393,28	
212	Proyecto nuevas instalaciones	712.996,14	
216	Mobiliario	1.574.208,46	
217	Equipos informáticos	699.359,28	
231	Documentación bibliográfica	2.623.336,83	
233	Obras de arte	364.345.499,68	
Total inmovilizado material		382.744.949,35	
250	Inversiones financieras permanentes	204.345,12	
260	Fianzas constituidas a largo plazo	38.721,23	
Total inversiones financieras a largo plazo / inmovilizado financiero		243.066,35	
280	Amort. acumul. inver. conces. Púbol-Portlligat	-167.947,87	
280	Amort. acumul. propiedad intelectual	-5.864.483,85	
280	Amort. acumul. aplicaciones informáticas	-978.392,76	
280	Amort. acumul. gastos I + D	-20.304,59	
281	Amort. acumul. construcciones	-1.207.206,38	
281	Amort. acumul. instalaciones	-4.143.177,88	
281	Amort. acumul. proyecto nuevas instalaciones	-451.067,60	
281	Amort.acumul. mobiliario	-1.185.805,85	
281	Amort.acumul. equipos informáticos	-626.988,05	
Total amortizaciones		-14.645.374,83	

BALANCE CON ACTUALIZACIÓN DEL VALOR DEL PATRIMONIO ARTÍSTICO A 31 DE DICIEMBRE DE 2011			
Cta.	Concepto	Activo	Pasivo
300	Existencias	1.409.536,12	
390	Deterioro del valor de las existencias	-70.476,81	
Total existencias		1.339.059,31	
430	Clientes	51.029,96	
440	Deudores varios	151.531,52	
470	H. P. Deudora por varios conceptos	20,04	
532	Créditos a corto plazo	267.552,58	
170	Deudas largo plazo entidades crédito		6.766.841,59
170	Deudas largo plazo Plan Avanza		2.013.350,32
410	Acreedores		738.533,40
465	Remuneraciones pendientes de pago		473,94
475	H.P. Acreedora		120.139,29
476	Organismos SS acreedores		128.559,88
520	Deudas corto plazo entidades crédito		712.549,53
523	Proveedores inmovilizado		12.520,55
Total deudores / acreedores		470.134,10	10.492.968,50
576	Valores de renta fija	5.600.000,00	
570	Caja Fundación	68.415,94	
572	Bancos e inst. crédito c/c	437.604,65	
Total cuentas financieras		6.106.020,59	
Resultado período			4.786.843,30
Totales		384.137.969,27	384.137.969,27

BALANÇ DE SITUACIÓ AMB ACTUALITZACIÓ DEL PATRIMONI ARTÍSTIC

Com s'ha indicat en el text de la Memòria, s'adjunta el balanç amb actualització del patrimoni artístic a 31 de desembre, expressat en euros.

BALANÇ AMB ACTUALITZACIÓ DEL VALOR DEL PATRIMONI ARTÍSTIC A 31 DE DESEMBRE DE 2011			
Cte.	Concepte	Actiu	Passiu
101	Aportació Fundador i altres		20.265.819,54
117	Reserves voluntàries i capitalitzades		49.202.055,04
111	Revaloració patrimoni artístic		294.211.470,82
129	Excedent exercici anterior		4.270.721,62
131	Aportacions béns		908.090,45
Total patrimoni net (fons propis i aportacions béns)			368.858.157,47
200	Recerca i desenvolupament	20.304,59	
202	Concessió Púbol-Portlligat	167.951,88	
203	Propietat intel·lectual i industrial	6.313.817,07	
206	Aplicacions informàtiques	1.378.040,86	
Total immobilitzat intangible		7.880.114,40	
210/211	Terrenys i Construccions	5.977.155,68	
212	Instal·lacions	6.812.393,28	
212	Projecte noves instal·lacions	712.996,14	
216	Mobiliari	1.574.208,46	
217	Equips informàtics	699.359,28	
231	Documentació bibliogràfica	2.623.336,83	
233	Obres d'art	364.345.499,68	
Total immobilitzat material		382.744.949,35	
250	Inversions financeres permanents	204.345,12	
260	Fiances constituïdes a llarg termini	38.721,23	
Total inversions financeres a llarg termini / Immobilitzat financer		243.066,35	
280	Amort. acumul. inver. conces. Púbol-Portlligat	-167.947,87	
280	Amort. acumul. propietat intel·lectual	-5.864.483,85	
280	Amort. acumul. aplicacions informàtiques	-978.392,76	
280	Amort. acumul. despeses R + D	-20.304,59	
281	Amort. acumul. Construccions	-1.207.206,38	
281	Amort. acumul. instal·lacions	-4.143.177,88	
281	Amort. acumul. projecte noves instal·lacions	-451.067,60	
281	Amort. acumul. mobiliari	-1.185.805,85	
281	Amort. acumul. equips informàtics	-626.988,05	
Total amortitzacions		-14.645.374,83	

BALANÇ AMB ACTUALITZACIÓ DEL VALOR DEL PATRIMONI ARTÍSTIC A 31 DE DESEMBRE DE 2011			
Cte.	Concepte	Actiu	Passiu
300	Existències	1.409.536,12	
390	Deteriorament de valor de les existències	-70.476,81	
Total existències		1.339.059,31	
430	Clients	51.029,96	
440	Deutors diversos	151.531,52	
470	H.P. Deutora per diversos conceptes	20,04	
532	Crèdits a curt termini	267.552,58	
170	Deutes llarg termini entitats crèdit		6.766.841,59
170	Deutes llarg termini Plan Avanza		2.013.350,32
410	Creditors		738.533,40
465	Remuneracions pendents de pagament		473,94
475	H.P. Creditora		120.139,29
476	Organismes SS creditors		128.559,88
520	Deutes curt termini entitats crèdit		712.549,53
523	Proveïdors Immobilitzat		12.520,55
Total deutors / creditors		470.134,10	10.492.968,50
576	Valors de renda fixa	5.600.000,00	
570	Caixa Fundació	68.415,94	
572	Bancs i inst. crèdit c/c	437.604,65	
Total comptes financers		6.106.020,59	
Resultat període			4.786.843,30
Totals		384.137.969,27	384.137.969,27

CRÉDITOS

Se puede obtener una copia de esta Memoria en formato PDF en el sitio web de la Fundación: <http://www.salvador-dali.org>

Redacción

Fundació Gala-Salvador Dalí

Coordinación

Imma Parada

Fotografías

Black&White Ltd., Cofinluxe, *Côté Maison*, *El País*, *El Punt*, Festival JazzPera, Gasull Fotografia, *Il Giornale dell'arte*, *La Vanguardia*, Lancel, *Revista PH*, *setmanari l'Empordà*, Skylight, The Salvador Dalí Museum (Florida), The State Pushkin Museum of Fine Art.

Diseño

bisdixit.com

Traducción

Link

Fotomecánica e impresión

Gràfiques Trema

Obras de Salvador Dalí

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2012

Derechos de imagen de Salvador Dalí reservados. Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2012

De la edición

© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2012

Cubierta anterior y posterior

© Halsman Archive

Todos los derechos reservados

Con motivo del décimo aniversario del Servicio Educativo, este año se ilustran las portadillas con imágenes de Petra Vlasman de la actividad *Salta como Dalí*, inspirada en la serie *Dalí Atomicus*, que realizaron conjuntamente el fotógrafo Philippe Halsman y Salvador Dalí.

Depósito legal

GI-228-2012

Fundació Gala-Salvador Dalí

Torre Galatea

Pujada del Castell, 28

17600 Figueres

<http://www.salvador-dali.org>

CRÈDITS

Es pot obtenir una còpia d'aquesta Memòria en format PDF en el lloc web de la Fundació: <http://www.salvador-dali.org>

Redacció

Fundació Gala-Salvador Dalí

Coordinació

Imma Parada

Fotografies

Black&White Ltd., Cofinluxe, *Côté Maison*, *El País*, *El Punt*, Festival JazzPera, Gasull Fotografia, *Il Giornale dell'arte*, *La Vanguardia*, Lancel, *Revista PH*, *setmanari l'Empordà*, Skylight, The Salvador Dalí Museum (Florida), The State Pushkin Museum of Fine Art

Disseny

bisdixit.com

Traducció

Link

Fotomecànica i impressió

Gràfiques Trema

Obres de Salvador Dalí

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2012

Drets d'imatge de Salvador Dalí reservats Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2012

De l'edició

© Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2012

Coberta anterior i posterior

© Halsman Archive

Tots els drets reservats

Amb motiu del desè aniversari del Servei Educatiu, aquest any s'il·lustren les portadelles amb imatges de Petra Vlasman de l'activitat *Salta com Dalí*, inspirada en la sèrie *Dalí Atomicus*, que van realitzar conjuntament el fotògraf Philippe Halsman i Salvador Dalí.

Dipòsit legal

GI-228-2012

Fundació Gala-Salvador Dalí

Torre Galatea

Pujada del Castell, 28

17600 Figueres

<http://www.salvador-dali.org>

